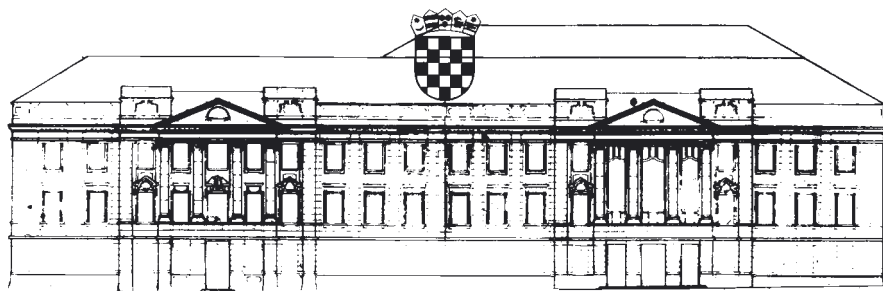

izvješća HRVATSKOGA SABORA

GODINA XV.

BROJ 391

ZAGREB, 18. VI. 2004.

6. SJEDNICA HRVATSKOGA SABORA

ZAKON O MEDIJIMA

Problemi sa zakonima o sukobu interesa

Zakon o sprečavanju sukoba interesa stupio je na snagu 24. listopada 2003. godine, a 6. veljače 2004. konstituirano je Povjerenstvo za odlučivanje o sukobu interesa. Otpočelo je s radom ali s nizom poteškoća. Poslovnik o radu izazvao je prijemore, a Povjerenstvo se žalilo na neriješene materijalne i kadrovske probleme. Vrhunac, koji pokazuje dubinu krize, je izjava obnašatelja dužnosti predsjednika Povjerenstva Antuna Kapraljevića na konferenciji za novinare 15. lipnja 2004. da je, s obzirom na odnos vlasti prema Povjerenstvu, najbolje da se ono raspusti.

U zakonodavnoj proceduri Skupštine Crne Gore nalazi se Zakon o konfliktu interesa, ali i tamo to prate poteškoće. Bilo je obećano da će se Zakon usvojiti do konca svibnja, međutim, donošenje se odgađa. Crnogorska javnost smatra da je odugovlačenje namjerno po onoj: "Ne čini danas ono što možeš ostaviti za sutra - možda sutra neće ni trebati." U međuvremenu, dok još Zakon nije donesen, održat će se skupština dioničkih društava i u njima će ostati dužnosnici koji bi došli pod udar Zakona o konfliktu interesa.

Zakoni o sukobu interesa idu u red onih zakona na kojima ustraje međunarodna zajednica, jer su jedna od poluga za borbu protiv korupcije, tog velikog zla od kojeg boluju osobito tranzicijske zemlje. U Hrvatskoj postoje problemi u provedbi takvog zakona, a u susjednoj Crnoj Gori problem je već u prvom koraku: donošenju zakona.

Ž.S.

	strana
- Uvodnik urednika	2
- Utvrđivanje dnevnog reda	3
- Aktualno prijepodne	5
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o medijima	17
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka	33
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o Financijskoj agenciji	41
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim potporama	47
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Europske konvencije o zaštiti arheološke baštine (revidirana) iz 1992. godine	50
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Europske konvencije o filmskoj koprodukciji iz 1992. godine	52
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Srbije i Crne Gore o izmjenama i dopunama Ugovora o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije	54
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Republike Bugarske o socijalnom osiguranju	55
- Prijedlog sporazuma Republike Hrvatske i Republike Bugarske o suradnji u okviru pridruživanja i pristupanja Europskoj uniji	56
- Prijedlog zakona o Nacionalnom ispitnom centru	57
- Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske	65
- Prijedlog zakona o zabrani uporabe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protupješačkih mina i o njihovom uništenju	70
- Prijedlog odluke o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga RH u mirovnoj misiji UNMOGIP (Indija i Pakistan)	73
- Izvješće o radu pravobraniteljice za djecu za 2003. godinu	74
- Izbori - imenovanja - razrješenja	79

PRIKAZ RADA:

- 6. SJEDNICE HRVATSKOG SABORA ODRŽANE 21, 22, 23, 28, 29. I 30. TRAVNJA 2004. GODINE

MIŠLJENJE EUROPSKE KOMISIJE

Značajan dan za hrvatsku budućnost

Prije utvrđivanja dnevnog reda na 6. sjednici Predsjednik Hrvatskog sabora Vladimir Šeks obratio se zastupnicima osvrnuvši se na pozitivno mišljenje Europske komisije kojim se preporuča započinjanje pregovora o pristupanju Hrvatske Europskoj uniji.

Predsjednik Sabora tom je prilikom čestitao Vladi RH na njenom uspješnom političkom djelovanju i rezultatima koji su prepoznati od Europske komisije, a koji se tiču implementiranja europskih standarda, zaštite i promicanja ljudskih i manjinskih prava i sloboda, tržišnog gospodarstva, demokratskih standarda, međuregionalne i dobrosusjedske suradnje i stečevina Europske unije. Česti-

tku je predsjednik uputio i bivšoj Vladi koja je također dala značajan doprinos u ispunjavanju pretpostavki za dobivanje pozitivnog mišljenja i ulazak Hrvatske u Europu. Sve hrvatske Vlade, a i svi sazivi Hrvatskog sabora, dodao je predsjednik, dale su svoj doprinos u ispunjavanju tog cilja, potvrđujući na taj način kako se radi o strateškom nacionalnom interesu Republike Hrvatske. Predsjednik Sabora zahvalio je članovima i povjerenicima Europske komisije koji su prepoznali hrvatske interese i Hrvatsku kao zrelu demokratsku državu koja na temelju ovih preporuka očekuje dobivanje statusa kandidata za Europsku uniju i termin otpočinjanja pregovora.

Šeks je zastupnicima pročitao i dio čestitke šefa delegacije Europske komisije u Republici Hrvatskoj Jacquesa Wunenburgera koji glasi: "Čestitam hrvatskim vlastima na ustrajnim naporima koje su poduzimale tijekom prošlih godina, a koji su danas omogućili ovakav vrlo povoljan ishod. Nadam se da će se ta odlučnost nastaviti i u budućnosti kako bi Hrvatska ostvarila svoj strateški cilj pristupanja Europskoj uniji u najkraćem mogućem vremenu."

Dobivanjem pozitivnog mišljenja ostvaren je krupan korak za hrvatsku budućnost, korak koji Hrvatsku uvodi na prag ulaska u Europsku uniju, zaključio je Šeks.

H.S.

Utvrđivanje dnevnog reda

Nakon čestitke zastupnicima i Vladi Republike Hrvatske na pozitivnom mišljenju Europske komisije o hrvatskom zahtjevu za članstvo u Europskoj uniji, predsjednik Sabora uvrstio je nove četiri točke u dnevni red šeste sjednice.

Predsjednik Kluba zastupnika HDZ-a **Luka Bebić** predložio je da se ne prihvati hitni postupak za Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim potporama u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu, predlagatelj HSS; Prijedloga zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina, predlagatelj SDP; Prijedlog zakona o

izmjenama i dopunama Kaznenog zakona, s Konačnim prijedlogom, predlagatelj SDP. Bebić je obrazložio kako ne postoje poslovnički uvjeti da se ta tri akta uvrste u dnevni red po hitnom postupku.

U ime Kluba zastupnika HSS-a **Božidar Pankreć** je istaknuo kako je hitnost postupka nužna jer bi se HSS-ovim Prijedlogom zakona o državnim potporama u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu omogućilo poljoprivrednim proizvođačima da dobiju te subvencije.

Ingrid Antičević-Marinović je u ime Kluba zastupnika SDP-a prigovorila smatrajući kako su ispunjeni svi poslovni-

čki uvjeti za hitnost postupka Prijedloga zakona Kluba zastupnika SDP-a o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona. Isto tako, dodala je zastupnica, prijedlogom se povisuju rokovi zastare zbog čega je nužno što prije donijeti izmjene Kaznenog zakona kako ne bi došlo do zastare predmeta koji su već u procesu.

Zastupnici su se glasovanjem odlučili za donošenje po hitnom postupku sljedećih zakona;

- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Srbije i Crne Gore o izmjenama i dopunama Ugovora o slobodnoj

- trgovini između Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Financijskoj agenciji;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o prestanku važenja Zakona o priznanju Hrvatskog sabora "Zlatni grb";
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Republike Bugarske o socijalnom osiguranju;
- Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o telekomunikacijama.

H.S.

Dnevni red

- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Europske konvencije o filmskoj koprodukciji iz 1992. godine*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Europske konvencije o zaštiti arheološke baštine (revidirana) iz 1992. godine*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim potporama*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Srbije i Crne Gore o slobodnoj trgovini između Republike Hrvatske i savezne republike Jugoslavije*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Financijskoj agenciji*
- *Prijedlog zakona o izvozu robe s dvojnog namjenom*
- *Prijedlog zakona o zabrani uporabe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protupješačkih mina i o njihovom uništenju*
- *Prijedlog zakona o nacionalnom ispitnom centu obrazovanja*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o prestanku važenja zakona o priznanju Hrvatskog sabora "Zlatni grb"*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnoj potpori u poljoprivredi, ribarstvu i šumarstvu -Predlagatelj Klub zastupnika HSS-a*
- *Prijedlog zakona o državnom fondu za privremeno uzdržavanje djece - Predlagateljica zastupnica Đurđa Adlešić*
- *Prijedlog zakona o državnom fondu za uzdržavanje djece- Predlagatelj Klub zastupnika SDP-a*
- *Prijedlog zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi - Predlagatelj Klub zastupnika HNS-PGS*
- *Prijedlog zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave i izboru općinskih načelnika, gradonačelnika, župana i Gradonačelnika grada Zagreba - Predlagatelj Klub zastupnika HNS-PGS*
- *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o izboru članova predstavničkih tijela jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave - Predlagatelj Klub zastupnika IDS-a*
- *Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama stečajnog zakona- Predlagatelj Klub zastupnika HNS-PGS*
- *Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj - Predlagatelj Klub zastupnika SDP-a*
- *Prijedlog zakona o izmjeni dopuni zakona o područjima županija, grada i općina u Republici Hrvatskoj - Predlagatelj zastupnik Ante Markov*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o područjima županija, gradova i općina u Republici Hrvatskoj Predlagatelj Klub zastupnika SDP-a*
- *Prijedlog zakona o statusu roditelja odgajatelja - Predlagatelj Klub zastupnika SDP-a*
- *a) Izvješće Mandatno - imunitetnog povjerenstva o zahtjevu za odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv Branimaira Glavaša, zastupnika u Hrvatskom saboru;*
- *b) Izvješće Mandatno - imunitetnog povjerenstva o zahtjevu za odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv Krunoslava Markovića, zastupnika u Hrvatskom saboru;*
- *c) Izvješće Mandatno - imunitetnog povjerenstva o zahtjevu za odobrenje pokretanja kaznenog postupka protiv Šime Lučina, zastupnika u hrvatskom saboru;*
- *d) Izvješće Mandatno - imunitetnog povjerenstva o zahtjevu za odobrenje pokretanje kaznenog postupka protiv Joze Radoša, zastupnika u Hrvatskom saboru;*
- *e) Izvješće Mandatno - imunitetnog povjerenstva o zahtjevu za pokretanja kaznenog postupka protiv Vladimira Šišljagića, zastupnika u Hrvatskom saboru;*
- *Prijedlog odluke o popisu trgovačkih društava od posebnog državnog interesa;*

- *Izvešće o radu za 2003. komisije za vrijednosne papire Republike Hrvatske;*
- *Izvešće o radu pučkog pravobranitelja za 2003. godinu*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske Republike Bugarske o socijalnom osiguranju*
- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama zakona o telekomunikacijama*

- *Prijedlog i Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Kaznenog zakona - predlagatelj Klub zastupnika SDP-a*
- *Politički aspekt kvalifikacija inkriminiranih djela iz optužnice protiv generala Ivana Čermaka i Mladena Markača*

Dopuna dnevnog reda 21. travnja

- *Prijedlog sporazuma Republike Hrvatske i Republike Bugarske o suradnji u okviru pridruživanja i pristupanja Europskoj uniji;*

Dopuna dnevnog reda 29. travnja

- *Prijedlog odluke o izmjenama i dopunama Poslovnika Hrvatskoga sabora - predlagatelj: Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav*

Dopuna dnevnog reda 30. travnja

- *Prijedlog odluke o sudjelovanju pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u mirovnoj misiji UNMOGIP (Indija i Pakistan)*
- *Prijedlog za davanje vjerodostojnog tumačenja čl. 3. st. 1. Zakona o zateznim kamatama.*

AKTUALNO PRIJEPODNE

Nakon utvrđivanja dnevnog reda 6. sjednice Hrvatskog sabora, zastupnici su postavljali pitanja Vladi. Redosljed zastupnika tijekom aktualnog prijepodneva prvi put u povijesti Hrvatskog sabora utvrđen je ždrijebom i prema ključu po kojem pravo na postavljanje prvog pitanja ima zastupnik nacionalne manjine.

Obrazovanje na jeziku i pismu narodnih manjina

Zastupnica **Zdenka Čuhnil (zastupnica češke i slovačke nac. manjine)** postavila je pitanje ministru znanosti i obrazovanja Draganu Primorcu o primjeni Zakona o odgoju i obrazovanju na jezi-

ku i pismu nacionalnih manjina. Zakon je na snazi 4 godine, dodala je zastupnica, a primjenjuje se parcijalno od slučaja do slučaja ili se uopće ne primjenjuje. Zastupnica je istakla kako za većinu organiziranih manjina koje imaju organizirano školstvo nije pripremljena dvojezična pedagoška dokumentacija, nije osiguran potreban broj savjetnika i školskih nadzornika iz redova nacionalne manjine, a na suglasnost Ministarstva za obrazovanje u tim obrazovnim skupinama čeka se i do 3 godine. Kada pojedine manjine mogu očekivati da ova pitanja budu riješena bez birokratskih zadržki, zapitala je zastupnica.

Ministar **Primorac** odgovorio je kako se priprema imenovanje i zapošljavanje

19 novih savjetnika u Zavodu za školstvo od kojih će dio biti zadužen upravo za tu problematiku. Slažući se za zastupnicom glede administrativnih prepreka, ministar je istaknuo kako će se osobno pobrinuti da sva administracija za zapošljavanje dva, tri savjetnika za mađarsku, slovačku i češku manjinu bude riješena u nekoliko dana.

Reguliranje statusa letačke službe

Zastupnicu **Ružu Tomašić (HSP)** zanimala je vjerodostojnost izjave ministra obrane Berislava Rončevića koji je izjavio kako će Hrvatska raspustiti ratno zrakoplovstvo i ratnu mornaricu. Podsje-

čajući na izostanak Pravilnika o letaćima i letačkoj službi u Zakonu o službi u Oružanim snagama, zastupnica je istakla kako se status 300 vojnih pilota prepušta različitim tumačenjima zakona od strane svojih pretpostavljenih, te je potrebno što prije pravno regulirati i definirati njihov status.

Predsjednik Vlade **Ivo Sanader** pojašnjava kako je ministar obrane dao tu izjavu u kontekstu reforme oružanih snaga na putu Republike Hrvatske prema NATO-u, no tu odluku ne može donijeti ministar već će se to pitanje razmotriti u političkom i sigurnosnom aspektu.

Zastupnica Tomašić izrazila je nezadovoljstvo odgovorom premijera, dodavši kako piloti imaju puno problema i već napuštaju svoja radna mjesta.

Nove poduzetničke zone

Željko Pecek (HSS) u svom se pitanju osvrnuo na projekt potpredsjednika Vlade Andrije Hebranga pod nazivom Program otvaranja novih poduzetničkih zona, ocijenivši ga prilično improviziranim materijalom. U njemu se predviđa povećanje broja zaposlenih sa 250 tisuća na 400 tisuća radnika iako već danas u malom gospodarstvu radi više od 600 tisuća radnika. Podsjetivši kako je Vlada u svibnju prošle godine usvojila program razvoja malog gospodarstva kojim se predviđa novih 150 tisuća radnih mjesta, zastupnik je postavio pitanje znači li novi projekt odustajanje od tog prvotno usvojenog programa. Potpredsjedniku Vlade zastupnik je uputio i pitanje hoće li se nakon nekoliko najava ispuniti očekivanja obrtnika i malih poduzetnika, odnosno hoće li se početi isplaćivati poticajna sredstva predviđena proračunom.

Naglasivši kako se radi samo o radnom materijalu, te time i mogućim tiskarskim greškama, potpredsjednik Vlade **Andrija Hebrang** podsjetio je zastupnika kako je projekt prošao pozitivnu recenziju sa sastanka župana, Udruženja obrtnika, a danas će biti predstavljen na Gospodarskoj koordinaciji. Program se, dodao je Hebrang, temelji na snimci stanja, te preuzimanju dobrih projekata

i ispravljanju loših rezultata. Hebrang je podsjetio kako su poduzetničke zone u protekle 4 godine bile financirane samo sa 87 milijuna kuna što je daleko ispod prosjeka zemalja u razvoju, a u tom je periodu otvoreno samo 12 tisuća radnih mjesta. Prema procjeni Hrvatskoj trenutno nedostaje 200 poduzetničkih zona, zaključio je potpredsjednik Vlade.

Istaknuvši kako su podaci u Programu o broju zaposlenih i ulaganjima netočni jer je u 188 poduzetničkih zona uloženo puno više od 84 milijuna kuna kroz zemljište i infrastrukturu, Pecek je zatražio pismeni odgovor na neodgovoreno pitanje kada će se početi isplaćivati poticajna sredstva za obrtnike.

Braniteljske dionice HT-a

Podsjetivši zastupnike na obećanje kako će prilikom privatizacije HT-a branitelji dobiti 7% dionica, isto koliko i zaposlenici, zastupnik **Antun Kapraljević (HNS)** upitao je premijera kada će se to obećanje realizirati.

Predsjednik Vlade **Ivo Sanader** istaknuo je kako Vlada stoji na svom obećanju, te je već pokrenula pregovore s obje grupacije, te sa HT-om i Fondom za privatizaciju i sada je sve stvar vremenske realizacije.

Zaštita vrijednosti Domovinskog rata

Zastupnik **Pejo Trgovčević (HSP)** upoznao je zastupnike s knjigom "Razgrtanje pepela" pisanu na ćirilici autora Nebojše Devetaka, bivšeg djelatnika Rafinerije Sisak koji je tijekom Domovinskog rata izvršavao zadaće Ministarstva informiranja Vlade Srbije, te objavljuvao tekstove u novinama sektora za informiranje glavnog štaba tzv. "Srpske vojske krajine". Trgovčević je dodao da je ta knjiga u kojoj se teško optužuju hrvatski branitelji i koja demonstrira dosege četničke propagande i laži, tiskana u Zagrebu 1998. godine. Njen urednik je Čedomir Višnjić, danas pomoćnik ministra kulture, a izdavač je dr. Slobodan Uzelac, danas državni tajnik u Ministarstvu znanosti.

Zastupnik je uputio pitanje predsjedniku Vlade što će poduzeti u cilju zaštite vrijednosti Domovinskog rata, te što će poduzeti glede dvojice visokih dužnosnika u Vladi koji su odgovorni za širenje ovakvih laži. "Stojite li vi osobno i podržavate ovakvo kadrovanje Vlade Republike Hrvatske" upitao je Trgovčević.

Premijer **Ivo Sanader** naglasio je kako su vrijednosti i istina Domovinskog rata neupitne, te kako su one obranjene Deklaracijom o Domovinskom ratu, kako će biti obranjene i u slučaju haaških optužnica, ali kako će biti obranjene i u povijesnom dijelu u ocjeni povjesničara. Ono što će netko pisati, smatra premijer, pada na njegovu dušu, a činjenica je da je Hrvatska samostalna, dobila međunarodno priznanje, obranila se od agresije i stvorila oružanu silu zahvaljujući kojoj bismo bili kadri, sposobni i hrabri ponovno osloboditi zemlju kada bi kojim slučajem netko ponovno pokušao napasti Hrvatsku. Ustvrdivši kako moramo sve učiniti da se istina o Domovinskom ratu obrani, Sanader je istaknuo kako ne vidi nikakvih problema za hrvatsku budućnost. Zaključno premijer je konstatirao kako su dvojica spornih dužnosnika primljeni nakon provjere i na osnovi preporuka, te da nije bilo nikakvih saznanja da su pripadali bilo kakvoj organizaciji ili djelovali protiv Hrvatske.

Zastupnik Trgovčević prokomentirao je kako je iz odgovora vidljivo da branitelji iz Domovinskog rata i članovi njihovih obitelji, te svekoliki hrvatski puk s pravom skeptično gleda u bolju hrvatsku budućnost.

Skladištenje azbesta u Vranjicu

Luka Roić (HSS) uputio je pitanje predsjedniku Vlade a koje se tiče neprimjerenog i za okoliš i ljude opasnog skladištenja azbesta u Vranjicu. Zastupnik je podsjetio da se donedavno azbest odlagao na deponiji Salonita u Mravinjcima na otvorenom prostoru 200-tinjak metara od izvora rijeke Jadro iz koje se pitkom vodom napaja Split. Danas se ta opasna tvar odlaže u samom

krugu tvornice Salonit u Vranjicu blizu najvećeg silosa žitarica u Splitu. Što se planira učiniti, zapitao je Roić, kako bi se daljnje zagađenje zaustavilo, oboljeli i oštećeni pravično obešteti, eventualni počinitelji kriminala sankcionirali, te tako Vranjicu vratila laskava titula lijepe male Venecije.

Premijer **Ivo Sanader** zbog nedostatka informacija o tom slučaju, obećao je skori pisani odgovor, te iskoristio priliku da replicira zastupniku Trgovčeviću na prethodno pitanje ocijenivši njegov istup politikantskim istupom koji neće naići na pozitivan odjek kod branitelja.

Miroslav Rožić (HSP) reagirao je zatraživši stanku zbog povrede Poslovnika od strane premijera koji je odgovarao na prethodno pitanje, ali predsjednik Sabora nije uvažio zahtjev.

Zbog istog razloga, ali i podcjenjivanja samog pitanja, zastupnik Roić izrazio je nezadovoljstvo i zatražio stanku.

Suglasnost za održavanje pravoslavnog vjeronauka

Nakon što je predsjednik Sabora odbio i taj zahtjev, pitanje Vladi uputio je **Milorad Pupovac (SDSS)**. Pupovac je ispričao kako je nedavno jedan nastavnik povijesti u osnovnoj školi u Skradinu pozvao povratnika iz Kanade da djeci 7. razreda ispriča svoje životno iskustvo, zbog čega je četvero učenika napustilo učionicu. Zapitavši ministra Primorca o tom događaju, Pupovac je dodao kako je Upravni odbor te škole odbio dati suglasnost za održavanje pravoslavnog vjeronauka, a što je zakonska obveza.

Ministar znanosti **Primorac** istaknuo je kako će zatražiti očitovanje nadležnih, te će zastupniku uputiti odgovor. Odgovorni će odgovarati meni i zbog toga snositi posljedice, istaknuo je Primorac.

Bespravna gradnja

Zastupnik **Marko Širac (HDZ)** podsjetio je zastupnike kako je Zakon o komunalnom gospodarstvu donešen prije dvije godine, omogućio djelomično priključenje na komunalnu infra-

strukturu bespravno izgrađenih objekata, čime je taj nezakoniti trend potaknut, a jedinicama lokalne samouprave nanosi se velika financijska šteta jer ne mogu naplatiti sredstva koja su uložena u komunalnu infrastrukturu. Zastupnika zanima što Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva namjerava učiniti po tom pitanju.

Složivši se kako su bezrazložne izmjene tog Zakona prije dvije godine potakle bespravnu gradnju ministrica Marina Dropulić istakla je kako su u proceduru već upućene samo nužne izmjene i dopune zakona, a u kojima su utvrđene kazne za takva nezakonita priključenja na komunalnu infrastrukturu. Do kraja godine, dodala je ministrica, odnosno do donošenja novog Zakona o komunalnom gospodarstvu, Zakona o gradnji, Zakona o postornom uređenju, Zakona o građevinskom zemljištu, bit će još nekoliko izmjena koje će omogućiti stvarnu, uređeniju situaciju u komunalnom gospodarstvu i onemogućiti bespravno priključenje na komunalnu infrastrukturu.

Stanje u agraru

Ivo Lončar (neovisni) postavio je pitanje ministru poljoprivrede Petru Čobankoviću tražeći isključivo pisani odgovor. Lončar je konstatirao kako stanje u hrvatskom agraru nikad u posljednjih 40 godina nije bilo gore, te kako razlozi leže u činjenici da hrvatskim agrarom već 12 godina upravlja trgovačka mafija odlično povezana sa mafijom u vlasti. Posljedice takvog stanja, ističe zastupnik, najviše osjećaju hrvatski seljaci kao socijalna skupina koja je doživjela najgoru vrstu pljačke u posljednjih 60 godina, a posebice u posljednje četiri. Zastupnik je isto tako podsjetio ministra kako je prije tri mjeseca postavio pitanje kojih je to 20 poljoprivrednih tvrtki i 50 pojedinaca dobilo najviše državnih poticaja u posljednje četiri godine, a sada traži pisani odgovor na pitanje kojih je to 20 najvećih uvoznih tvrtki u Hrvatskoj i tko su vlasnici tih tvrtki. Odgovorom na ta pitanja, smatra zastupnik, razotkrila bi se

sva bijeda, tragedija i kriminal agrarne politike koja se vodila u protekle 4 godine, a u sklopu koje je uvezeno 31 milijardu kuna hrane, dano je 9 milijardi kuna poticaja, a za sanaciju kombinata je izdvojeno 6 milijardi kuna. "Hrvatski narod, a posebno hrvatski seljaci imaju pravo znati tko je vodio nakaradnu i kriminalnu agrarnu politiku i državnim novcima provodio stranačku politiku" zaključio je pitanje zastupnik Lončar.

Komuniciranje s javnošću

Marin Jurjević (SDP) osvrnuo se na demanti koji je HT uputio potpredsjedniku Vlade Andriji Hebrangu koji je u ustvrdio kako je 50% telefonskih glasova u emisiji "Nedjeljom u 2" pri izjašnjavanju o pitanju radi li se o revanšističkom smjenjivanju ravnatelja bolnica, došlo sa 7 telefonskih linija. Time je javno dokazano, drži Jurjević, da potpredsjednik Vlade nije govorio istinu. Svoje pitanje zastupnik je uputio predsjedniku Vlade zanimajući se hoće li se što poduzeti protiv ovakog komuniciranja s javnošću, te podržava li ili potiče premijer ovakve izjave svojih dužnosnika u Vladi.

Premijer **Ivo Sanader** istaknuo je kako je potpredsjednik Hebrang demantirao takve kvalifikacije i interpretacije u svom nedavnom intervjuu Vjesniku, te kako on nema što posebno dodati. No zaključno, premijer je ipak dodao kako mu se kao hrvatskom građaninu, a ne premijeru, čini vrlo zanimljivim podatak da se u jednom satu može ostvariti 80.000 poziva koliko je prijavljeno tijekom te sporne emisije.

Zastupnik Jurjević izrazio je nezadovoljstvo dobivenim odgovorom smatrajući kako je premijer svojim obrazloženjem izrazio potporu Andriji Hebrangu.

Kontrola pitke vode

Zastupnika **Tomislava Čuljka (HDZ)** zanimale su poduzete mjere Ministarstva zdravstva za sprječavanje mogućih zaraza i zagađenja pitke vode na područjima gdje je proteklih dana došlo do izlivanja rijeka.

Poslovničko pravo na stanku

Nakon stanke koju je zatražio Klub zastupnika HSP-a riječ je dobio zastupnik Anto Đapić. Tom je prigodom Đapić iznio primjedbu na ponašanje predsjednika Hrvatskog sabora Vladimira Šeksa koji je odbio odobriti stanku na zahtjev Kluba zastupnika HSP-a, a što je suprotno ustaljenoj parlamentarnoj praksi po kojoj svi klubovi moraju dobiti stanku na zahtjev. Isto tako Đapić ustvrdio da je premijer povrijedio Poslovnik komentirajući pitanje zastupnika Peje Trgovčevića odgovarajući na pitanje zastupnika Luke Roića. Protivno praksi, dodao je Đapić, predsjednik Sabora nije dopustio Klubu zastupnika HSP-a da izrazi nezadovoljstvo tim događajem.

Predsjednik Vladimir Šeks složio se kako je premijer odgovorio na pitanje zastupnika Trgovčevića umjesto zastupnika Roića, ali je smatrao da stanka nije potrebna za davanje objašnjenja Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sutav, a što je zatražio zastupnik Miroslav Rožić.

Zlatko Tomčić (HSS) ustvrdio je kako ukoliko Poslovnik onemogućava Saboru efikasan rad, treba pristupiti promjeni Poslovnika, no do tada HSS se ne može složiti s praksom po kojoj predsjedavajući arbitrira i ocjenjuje ima li neki klub pravo na stanku ili ne.

Premijer Ivo Sanader priznao je pogrešku, ali isto tako naglasio kako smatra da ukoliko zastupnici komentiraju odgovor Vlade, radi korektnosti se mora dopustiti odgovor dužnosnike Vlade.

Zastupnik Miroslav Rožić ispravio je netočan navod premijera jer se prema članku 180. Poslovnika zastupniku omogućuje komentar odgovora Vlade od jedne minute.

Ministar **Andrija Hebrang** u svom je odgovoru naglasio kako su s prvim izlivanjem rijeka, cjelokupna epidemiološka služba, Hrvatski zavod za javno zdravstvo, županijski zavodi za javno zdravstvo i županijske epidemiološke službe stavljene u prvi stupanj pripravnosti. Od prvog dana, dodao je ministar, pučanstvo se na područjima gdje je voda zagađena opskrbljuje pitkom vodom, kontrolira se stanje pitke vode, kontrolira se zdravstveno stanje ljudi, a nakon povlačenja vode organizirana je služba sanacije terena koja će potrajati nekoliko tjedana.

Naknada obitelji Zec

Podsjećajući zastupnike na tragediju obitelji Zec, ubojstva dvanaestogodišnje Alksandre i njene majke Mirjane 1991. godine u Zagrebu, **Damir Kajin (IDS)** upitao je premijera Sanadera je li Vlada spremna umjesto državnog odvjetništva pristati na izvansudsku nagodbu sa Gordanom i Dušanom Zec i isplatiti odgovarajuću naknadu oštećenima, te na taj način okrenuti jednu novu stranicu hrvatske politike.

Premijer **Ivo Sanader** izrazio je žaljenje zbog tog tragičnog događaja, ali je isto tako istaknuo kako je država odgovorna samo onda ukoliko je to djelo naredila ili je učinjeno u službi države. To brutalno ubojstvo, smatra premijer, nije se dogodilo niti po nalogu države, niti u službi države, ali ipak, dodao je Sanader, ovaj bolan slučaj iz naše nedavne povijesti treba riješiti.

Izražavajući nezadovoljstvo premijerovim odgovorom, Kajin je istaknuo kako odgovornost ne leži isključivo na državnom odvjetništvu, te kako bi prihvaćanje izvansudske nagodbe od strane Vlade bila jedna od građana općeprihvaćena gesta.

Zastupnik **Željko Kurtov (HNS)** zatražio je odgovor od ministra poljoprivrede Petra Čobankovića glede sustava veletržnica. Konkretno, zanimalo ga je na koji način je utrošen novac Europske unije za razvoj sustava veletržnica i kada će taj sustav profunkcionirati.

Ministar **Petar Čobanković** naglasio je važnost veletržnica u ukupni razvoj tržišta poljoprivrednih proizvoda, ali zbog kompleksnosti pitanja najavio je pisani odgovor.

Erdutski sporazum

Zastupnika **Petra Mlinarića (HDZ)** zanimalo je važi li još Erdutski sporazum potpisan prije devet godina, s obzirom na to da je Hrvatsko podunavlje reintegrirano prije šest godina.

Ministrica pravosuđa **Vesna Škare-Ožbolt** istakla je kako Erdutski sporazum kao međunarodni dokument više nije na snazi, ali da su mnogi dijelovi sporazuma prije samog završetka mirne reintegracije postali sastavni dio pisma namjere Vlade Republike Hrvatske o dovršenju reintegracije.

Odluka o osnivanju Agrobanke

Vilim Herman (LIBRA) podsjetio je kolege na Vladin program u kojem se kao jedan od prioriteta u razvoju poljoprivrede spominje osnivanje Agrobanke. Pozivajući se na činjenicu kako je na nedavnom sastanku Vlade u Osijeku rečeno da se odustaje od osnivanja Agrobanke, zastupnik je postavio pitanje premijeru hoće li se Vladin program ostvariti u ovom segmentu ili ne.

Predsjednik Vlade dr.sc. **Ivo Sanader** naglasio je kako Vlada ne odustaje od svog programa, ali da odluku o osnivanju Agrobanke zasad nije donijela zbog suprotstavljenosti stručnih financijskih krugova oko tog projekta.

Zastupnik Herman izrazio je nezadovoljstvo odgovorom ističući kako ne vjeruje da se program Vlade izrađivao bez stručnjaka, koji odjednom ne podržavaju projekt naznačen u programu.

Formiranje cijene nafta

Pitanje premijeru postavila je i zastupnica **Marija Lugarić (SDP)**. Nju je zanimalo hoće li Vlada odustati od slobodnog formiranja cijena naftnih derivata i opet uvesti intervencije države u slobodno tržište. Zastupnica je pritom podsjeti-

la na predizborne plakate s likom Pinnochia koji su poručivali građanima kako se današnja Vlada ne slaže s politikom slobodnog formiranja cijena naftnih derivata, te kako će se smanjiti cijene nafte, benzina, plina. No, dodaje zastupnica, već u prvih 100 dana cijene su se povećale nekoliko puta, a samo proteklog tjedna čak dva puta. Hoćete li odustati od slobodnog formiranja cijena i svojih predizbornih poruka, upitala je Marija Lugarić.

Premijer dr. sc. **Ivo Sanader** kratko je odgovorio kako se Vlada neće odrediti izbornih poruka niti slobodnog formiranja cijena na tržištu.

Izražavajući zadovoljstvo odgovorom jer je premijer priznao čiji su plakati s Pinnochiom, Marija Lugarić je istaknula kako bi bilo dobro da vlast povremeno pogleda te plakate i podsjeti se što je obećala građanima.

Hrvatska državna banka

Pero Kovačević (HSP) postavio je pitanje ministru financija Ivanu Šukeru razmišlja li Vlada o stvaranju prve hrvatske državne banke koja bi štitila interese hrvatskih građana. Dosadašnja praksa je pokazala kako kao posljedicu nefunkcioniranja pravne države više nemamo domaćih banaka, te kako strane banke lihvaranjem, kamatarenjem i reketarenjem nanose štetu hrvatskim građanima.

Ministar **Ivan Šuker** odgovorio je kako Vlada namjerava napraviti novi Zakon o zateznim kamata kojima bi se uredili ti odnosi. Što se tiče državne banke, Šuker je istaknuo kako je o njenom osnivanju trebalo više razmišljati prije 2 godine kada se krenulo u izmjenu Zakona o platnom prometu. Tako bi se iskoristila infrastruktura bivšeg ZAP-a i Poštanske banke, no čak i danas, zaključio je Šuker, Vlada razmišlja o toj ideji.

Zastupnik Kovačević djelomično je zadovoljan odgovorom, jer je očekivao direktan odgovor o osnivanju banke.

Zaštita od elementarnih nepogoda

Marija Bajt (HDZ) upozorila je na štete od poplava koje su zadesile Slav-

niju, ali isto tako i prošlogodišnje suše. Upitala je ministra poljoprivrede Petra Čobankovića ima li Ministarstvo poljoprivrede i Vlada rješenje zaštite od elementarnih nepogoda.

Ministar **Petar Čobanković** se složio kako se radi o krucijalnom pitanju jer su ovogodišnje poplave u određenim područjima dosegle razinu elementarnih nepogoda nanoseći ogromnu štetu hrvatskoj poljoprivredi. Naglašavajući kako će Vlada pronaći način za obeštećenje onima koji su najviše pogođeni ovakvim elementarnim nepogodama, Čobanković je najavio skorou izradu Plana navodnjavanja i očuvanja poljoprivrednih zemljišta u Hrvatskoj, a u kojima će se riješiti pitanje kanalske mreže u slučajevima poplava, i navodnjavanja u slučajevima suše.

Autocesta Krapina - granični prijelaz Macelj

I Vladimir Pleško (HDZ) pridružio se čestitkama Vladi na dobro obavljenom poslu za dobivanje avisa o odlučnosti HDZ-a u ispunjavanju predizbornih obećanja. Odlučio je postaviti pitanje ministru mora, turizma, prometa i razvitka, ali kako ga nije bilo ustvrdio je da ako mu ne odgovori netko iz Ministarstva tada očekuje hitan pisani odgovor.

U proteklih nekoliko mjeseci bilo je nekoliko kontradiktornih informacija o nastavku građenja autoceste Krapina - granični prijelaz Macelj. Kroz medije otvoreno se progovaralo o različitim segmentima ugovora s Valterbauom i različitim terminima početka radova na toj dionici autoceste. Zastupnika je interesirala mogućnost učešća u tom velikom projektu tvrtki iz Republike Hrvatske, a napose iz Hrvatskog zagorja te način uređenja paralelnih cesta koje će realizacijom tog projekta vjerojatno biti oštećene.

Državni tajnik zadužen za turizam, **Zdenko Mičić** obećao je zastupniku pisani odgovor Ministarstva.

Dodjela koncesijskog odobrenja na pomorskom dobru

I slijedeći zastupnik **Branko Vojnović (HNS)** uputio je čestitke aktualnom

premijeru i njegovoj Vladi te bivšem premijeru Račanu i članovima njegove Vlade, a napose predsjedniku države, gospodinu Mesiću na uspješno dobivenom avisu za ulazak EU. Zatim je uputio pitanje premijeru, a odnosilo se na Uredbu o dodjeli koncesijskog odobrenja na pomorskom dobru. Napominje da u Splitsko-dalmatinskoj županiji ima 28 općina i gradova, a Grad Split dodjeljuje koncesije i ubire sredstva za sve te općine. S tim u vezi zastupnik upozorava da samo u lokalnoj jedinici iz koje dolazi ima 130 brodova i oko 1600 registriranih putnika. Stoga je iz lokalne jedinice već krenuo prijedlog da koncesijsko odobrenje dodjeljuje samo općina na čijem je području registriran brod i matična luka boravka, a premijera pita hoće li Vlada prihvatiti takvu promjenu svoje uredbe?

Vlada nije donijela konačnu odluku o tome, odgovorio mu je premijer dr. sc. **Ivo Sanader**, te ustvrdio da mu je takav prijedlog poznat i osobno blizak. Vlada će razmotriti spomenuti prijedlog i vrlo skoro donijeti odluku, zaključio je naš premijer.

Odšteta kao moralni čin

Zastupničko pitanje **Mate Gavrana (SDP)** također se odnosilo na tragediju obitelji Zec. Činjenica je da se dogodio zločin prema obitelji Zec, zna se tko su odgovorni, odnosno tko je počinio zločin, ali isto tako da nitko nije kažnjen zbog kardinalne greške tadašnjeg državnog odvjetnika. Upravo je to po mišljenju zastupnika razlog zbog kojeg bi država trebala platiti odštetu obitelji Zec, prije svega kao moralan čin jer nesretnoj djeci nitko ne može nadoknaditi tragičan gubitak roditelja i sestre.

Premijer **Sanader** izrazio je žaljenje zbog ponovnog politiziranja ovoga slučaja. Dogodio se jedan zločin i ljudska tragedija i svi mi izražavamo sućut s preostalim članovima obitelji Zec, rekao je dr. Sanader. Upozorio je potom da kao čelnik izvršne vlasti ne može komentirati sudsku odluku s obzirom na opredjeljenje o trodiobi vlasti u Hrvatskoj koje se mora poštovati. Ponovio je mišljenje

državnog odvjetnika da je država odgovorna samo ako je neki državni službenik počinio nedjelo u njezinoj službi. Premijer Sanader se založio za rješavanje tog slučaja, ali ne tako da se optuži država. Prvo bi, kaže, trebalo utvrditi jesu li za to ubojstvo osumnjičeni policajci to počinili po nalogu i u službi države, a ako jesu tada za to odgovara država. Zaključujući odgovor rekao je kako će Vlada slijediti odluku pravosudnih organa i još će jednom razmotriti postoji li neki način da se ovaj slučaj završi.

Zastupnik **Gavran** apelirao je na Vladu da plati odštetu obitelji Zec kao moralni čin te ponovio kako je u ovom slučaju očito došlo do kardinalne greške tadašnjeg državnog odvjetnika.

Na to je reagirao predsjednik Hrvatskoga sabora **Vladimir Šeks**. Objasnio je kako je tada baš on obnašao dužnost državnog odvjetnika te da nije riječ ni o kakvoj kardinalnoj pogreški tadašnjeg državnog odvjetnika, već o tome da je istražni sudac saslušao privedene osumnjičene osobe za taj zločin bez nazočnosti branitelja. Zato je uslijedila oslobađajuća presuda na koju je državno odvjetništvo uložilo žalbu, ali je Vrhovni sud RH potvrdio oslobađajuću odluku. "Stoga nemojte mi imputirati odgovornost za to što netko nije priveden pravdi", zaključio je gospodin Šeks.

Zastupnik **Gavran** je izrazio žaljenje što se gospodin Šeks našao prozvanim te ga uvjeravao da doista nije znao da je u to vrijeme baš on obnašao dužnost državnog odvjetnika. Zastupnik je ustrajao na stavu da su u procesu protiv osumnjičenih počinjene određene greške proceduralne naravi te kako misli da tu leži odgovornost države. Upravo zato je postavio, kaže, svoje zastupničko pitanje ne aludirajući pritom na gospodina Šeksa, nego na državu.

Problem bespravne gradnje i nespretna izjava

Predsjednik Državnog savjeta za prostorno uređenje skandalizirao je sveopću javnost izjavom da je "Vir leprozno selo koje se može sanirati jedino

ako na njega padne bomba", rekla je uvodno **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Zastupnica je pitala premijera što će poduzeti u svezi s takvim skandaloznim ponašanjem predsjednika Državnog savjeta.

Suočena sa činjenicom velike bespravne gradnje Vlada RH je imenovala Državni savjet za prostorno uređenje Hrvatske, podsjetio je premijer dr. **Sanader**. Savjet je počeo raditi prije par mjeseci i radi izvanredno. Članovi Savjeta obilaze županije i premijer vjeruje da će uputiti Vladi prijedlog na koji način riješiti pitanje bespravne gradnje i betonizacije naše obale i otoka. Glede sporne izjave, kaže, da je kontaktirao predsjednika Savjeta koji ga je uvjeravao da se u svojoj izjavi zaletio, a mislio je samo se metaforički izraziti no u metafori je pretjerao. Jedna nespretna izjava ne bi trebala zastrti pogled u ono što je bitno, a to je doista katastrofalna situacija na Viru gdje se bez ikakvih građevinskih i lokacijskih dozvola gradi jedna kuća na drugu. U tom smislu Vir je veliki problem i valja ga riješiti, a jednako tako svi bi se u Hrvatskoj (aktualna vlast i oporba) trebali uhvatiti ukoštac s problemom bespravne gradnje te joj stati na kraj.

Zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović** izrazila je nezadovoljstvo dobivenim odgovorom. Nitko, kaže, ne spori glede problema bespravne gradnje, ali ju je interesiralo obnašanje spomenutog državnog dužnosnika. Javnost u Zadarskoj županiji posebno je senzibilizirana na bombe pa u tom smislu ne dozvoljava niti metafore, zaključila je ova zastupnica.

Neuvjetovani avis

Karmela Caparin (HDZ) uputila je pitanje ministru vanjskih poslova. Zastupnica je primijetila opširnost sadržaja avisa koje je Hrvatska primila od Europske komisije pa ju je interesiralo razlikuje li se sadržaj tog dokumenta ili je sličan avisu drugih država koje su ga dosad dobile. Dodatno je precizirala pitanje zanimajući se postoje li neke rezerve ili dodatni uvjeti i zahtjevi koje

bi Hrvatska trebala ispuniti do lipnja ove godine kada se očekuje konačna odluka o kandidaturi Hrvatske u EU?

Ministar vanjskih poslova, dr. sc. **Miomir Žužul** objasnio je da je dosad Europska komisija dala dvije vrste avisa. Jedna vrsta avisa dana je jednoj skupini država još 1997. godine, a kolokvijalno se to, iako ne i ispravno nazivalo neuvjetni avis. Druga je skupina država (njih pet) dobila avis 1999. godine u Helsinkiju i tada se to nazivalo uvjetnim avisom jer je u preporuci navedeno što te države moraju sve učiniti da bi ih Komisija preporučila za status kandidata. Ministar je sa zadovoljstvom konstatirao da je hrvatski avis u zaključnom dijelu identičan avisu prve skupine tih dokumenata, a to znači da nije uvjetovan. Europska komisija eksplicitno izričekom preporuča Europskom vijeću da primi Hrvatsku u svojstvu kandidata i u tom smislu započne pregovore ne postavljajući nikakve dodatne uvjete koje bi naša država morala ispuniti do donošenja te odluke. Podrazumijeva se, međutim, da će Hrvatska nastaviti ispunjavati sve što ide u kontekst Helsinških kriterija, zaključio je ministar Žužul, a zastupnica **Caparin** mu zahvalila na odgovoru.

Kako smanjiti broj prometnih nezgoda

Mirjana Brnadić (HDZ) zatražila je odgovor MUP-a glede stanja sigurnosti na našim prometnicama naglašavajući da je to preduvjet razvitka turizma, a time i povezanosti Hrvatske s Europom. Svjedoci smo, međutim, tužnih brojki o 150 poginulih na hrvatskim cestama samo od Nove godine lani naovamo i znatno većeg broja teže i lakše ozlijeđenih ljudi. Zanimalo ju je stoga što će MUP poduzeti da se poveća sigurnost na hrvatskim prometnicama.

Državni tajnik u MUP-u, gospodin **Ivica Bučonić** rekao je da je ove godine došlo do relativno znatnog povećanja broja prometnih nezgoda i smrtno stradalih. Radi se, kaže, o jednom kompleksnom pitanju u kojem značajnu ulogu ima ljudski faktor, ali i zakonoda-

vni okvir. Dobivene informacije pokazuju da u 70 posto prometnih nezgoda smrtno stradali nisu koristili sigurnosni pojas u vozilu, a u 75 posto slučajeva smrtno stradali vozači mopeda i bicikla nisu koristili zaštitnu kacigu. Promjene Zakona o prekršajima 2002. godine znatno su liberalizirali sankcije prema počiniteljima prekršaja, a nakon toga uočen je povećan trend broja prometnih nezgoda. U nakani smanjivanja broja prometnih nesreća MUP je poduzeo nekoliko aktivnosti, rekao je gospodin Buconić, i u tom smislu najavio da će Ministarstvo uskoro predložiti izmjene Zakona o sigurnosti prometa na cestama i Zakona o prekršajima. Pripremljeno je i nekoliko operativnih mjera koje bi trebale smanjiti broj prometnih nezgoda, posebno onih sa smrtnim posljedicama, zaključio je državni tajnik MUP-a.

Zastupnica **Brnadić** zahvalila je na dobivenom odgovoru i izrazila nadu da će MUP poduzeti sve potrebne mjere da se smanji broj prometnih nezgoda i mrtvih u tim nezgodama, a napose promjene u zakonodavnom okviru dodajući kako bez dobrih kazni nema niti straha od prometnog prekršaja.

Smjena policijskog načelnika

Zdenko Antešić (SDP) htio je uputiti pitanje premijeru, ali kako tada nije bio nazočan zatražio je da mu odgovori potpredsjednik Vlade dr. Hebrang. U uvodu svog zastupničkog pitanja rekao je da je Policijska uprava Primorsko-goranske županije ocijenjena kao najbolja u Republici Hrvatskoj, a njezin ravnatelj Josip Lulić od aktualnog pretpostavljenog ocijenjen ocjenom 4,8. Također je ocijenjen najvišim ocjenama za organizaciju sigurnosnih mjera prilikom boravka Svetog Oca u Rijeci, pa ipak i pored toga je smijenjen. Građani, gradonačelnici i načelnici gradova i općina, kao i župan spomenute županije drže da je riječ o političkoj smjeni i da je to uvod u novu politizaciju policije. "Premijer je u javnim istupima svojedobno izjavio da podržava i potiče ministra zdravlja gospodina Hebranga u smjeni ravnatelja bolnica pa me zanima, gospo-

dine Hebrang, podržavate li Vi kao potpredsjednik Vlade RH i potičete svog ministra unutarnjih poslova gospodina Mlinarića u smjeni uspješnih ljudi koji u Hrvatskoj itekako nedostaju", upitao je ovaj zastupnik.

Odgovarajući na pitanje potpredsjednik Vlade RH, dr. **Andrija Hebrang** rekao je kako ne bi govorio o smjenama nego, prije svega, o ocjenama na koje ima pravo resorni ministar. Ako resorni ministar donese neku negativnu ocjenu rada nekog službenika on za to sigurno ima opravdanje. Ministar MUP-a ima pravo dati ocjenu rada svojih suradnika i na temelju toga kreirati kadrovsku politiku u smjeru politike koju zastupa Vlada.

Zastupnik **Antešić** nije bio zadovoljan ovim odgovorom. Ustvrdio je zatim kako je potpredsjednik Vlade u svom odgovoru iznio kontradiktorne činjenice jer resorni ministar na temelju ocjene svog službenika daje prijedlog za njegovom smjenom. Policijski načelnik Lulić ocijenjen je odličnom ocjenom 4,8 ali ta činjenica nema nikakve veze s ovim objašnjenjem potpredsjednika Vlade. Zastupnik ustrajava da je ovo način pokušaja politizacije policije.

Program rasterećenja učenika u školama

Zastupnica **Nevenka Majdenić** (HDZ) uputila je pitanje ministru znanosti, obrazovanja i športa, a odnosi se na program rasterećenja učenika. Ministar je, kaže, dosta govorio o rasterećenju programa za učenike i lakšim školskim torbama, novim katalogima znanja itd. Čitava naša javnost suglasna je s konstatacijom da su učenički programi ogromni, a znanje koje učenici stječu u školi enciklopedijsko s brojnim nepotrebnim podacima. Zastupnicu zanima što ministar namjerava učiniti kako bi se razriješili ovi problemi i kojom se dinamikom to namjerava učiniti, te hoće li se s tim u vezi mijenjati i dopunjavati neki zakonski propisi.

Program rasterećenja učenika već je pokrenut, odgovorio joj je ministar

znanosti, obrazovanja i športa dr. sc. **Dragan Primorac**, i već se krenulo s promjenama u osnovnom školstvu. Tako je već formirana koordinacija za tri područja (prirodoslovno-matematičko područje, društveno-humanističke znanosti i umjetničko područje) sastavljena od članova za koje se vjeruje da mogu napraviti posao unutar koordinacije. Za pojedine tematske cjeline, međutim, zadužena su predmetna povjerenstva, a sastavljajući ta povjerenstva Ministarstvo se vodilo logikom da 50 posto članova čine istaknuti sveučilišni profesori, a 50 posto praktičari, metodičari, pedagozi, psiholozi itd. Povjerenstva su već počela raditi i ministar vjeruje da bi se do studenoga mogla napraviti kvalitetna revizija postojećeg programa. Do tada će nakladništvo imati dovoljno vremena da na temelju novih kataloga naprave udžbenike za školsku godinu 2005. i 2006. i već 1. travnja 2005. imamo spremne kataloge i udžbenike. Ponovio je da su sada sve aktivnosti usmjerene promjenama u osnovnom školstvu, a to je preduvjet za pokretanje mnogih daljnjih postupaka, pa tako i zakona o nacionalnom ispitnom obrazovnom centru. U slijedećoj fazi na red će doći srednjoškolsko obrazovanje, zaključio je ministar.

Zastupnica **Majdenić** izrazila je zadovoljstvo dobivenim odgovorom, a vjeruje da će i učenici biti isto tako zadovoljni i da će nositi lakše školske torbe.

Nacionalni programi nužni za približavanje Hrvatske EU-u

Netom objavljeno mišljenje Europske komisije o spremnosti Hrvatske da započne pregovore o punopravnom članstvu u EU daje vrlo pozitivnu ocjenu svega dosad učinjenog u približavanju Hrvatske europskim standardima, rekao je uvodno u svom pitanju mr. sc. **Neven Mimica** (neovisni). Reforme koje je pokrenula, i u velikoj mjeri dovršila bivša Vlada, prepoznate su kao vrlo uspješan primjer usmjeravanja tranzicije po europskim modelima, pa je zastupnik iskoristio ovu prigodu da

u ime Kluba zastupnika SDP-a izrazi zadovoljstvo i ponos ovakvim ishodom avisa. To, kaže, doživljavaju kao zaslužno priznanje bivšoj Vladi. Isto tako visoko je ocijenjena spremnost aktualne vlade da nastavi voditi Hrvatsku prema EU-u, a sada je, drži zastupnik, vrijeme da se ta spremnost pretoči u vrlo konkretne i jasne programe i akcije. S tim u vezi upitao je (u odsutnosti premijera) potpredsjednika Vlade što Vlada namjerava učiniti i u kojem roku da europsko partnerstvo pretvori u nacionalni program konkretnih aktivnosti za pristupanje Hrvatske EU-u, i kako će u te aktivnosti biti uključen Hrvatski sabor.

U protekla četiri mjeseca aktualna je vlada pokazala da je u stanju ispuniti sve ono što se pred nju postavlja (od europskih propisa i pravila sve do demokratskih i pravnih pravila koje je Vlada sama sebi postavila), odgovorio mu je potpredsjednik Vlade dr. sc. **Andrija Hebrang**. Jednako tako Vlada je demantirala sve glasine koje su pratile HDZ-e u cijeloj predizbornoj kampanji pa i na početku mandata obnašanja vlasti da će spriječiti put Hrvatske u europske integracije. Upravo obrnuto, aktualna je vlada dokazala da su te glasine bespredmetne, a i u budućnosti će tako postupati. U tom smislu na svakoj se sjednici Vlade ministrima i ministarstvima dijele zadaci (s preciziranim datumom do kada moraju biti obavljani), objasnio je metodologiju rada Vlade, te dodao da će se tako raditi i u slijedeće dvije do tri godine.

Zastupnik **Mimica** ustvrdio je da na njegovo sveobuhvatno i cjelovito pitanje teško može biti zadovoljan odgovorom bez jedne široke rasprave u koju bi, dakako, bio uključen i Hrvatski sabor o tome koji su konkretni nacionalni programi nužni za približavanja Hrvatske EU-u. Bez trogodišnjeg nacionalnog programa za cijelo razdoblje tog prilagođavanja Hrvatske EU-u, ali i vrlo jasnog gospodarskog programa i politički određenih nacionalnih interesa za buduće pregovore, drži da će biti teško završiti cijeli paket približavanja Hrvatske EU-u.

Predpristupni fondovi

Nakon pozitivnog avisa Hrvatskoj se otvaraju značajne mogućnosti korištenja predpristupnih i financijski vrlo moćnih fondova Unije koji uvjetuju jasne programe. Za te se programe nude skupi konzultanti, ali oni najčešće nisu iz Hrvatske, primijetila je zastupnica **Đurda Adlešić (HSL)**. Upitala je ministra vanjskih poslova (tražila je i mišljenje ministrice europskih integracija) jesmo li, koliko i kako spremni za korištenje tih fondova, odnosno sredstava u njima, te kada i tko će educirati lokalne dužnosnike za izradu takvih projekata (programa) koji su dovoljno kvalitetni da se mogu financijski realizirati. Spomenuti programi predstavljaju veliku mogućnost za lokalni i regionalni razvoj, zaključila je svoje pitanje zastupnica.

Dr. sc. **Miomir Žužul** rekao je kako misli da može odgovoriti ne samo kao ministar vanjskih poslova nego i kao član Vlade RH, a napose kao koordinator za vanjsku i unutarnju politiku. Složio se s konstatacijom zastupnice da se sada otvara mogućnost Hrvatskoj da koristi te fondove koje do sada nije mogla koristiti. Izrazio je nadu da Hrvatska na temelju pozitivnog avisa u lipnju može dobiti status kandidata za EU i datum započinjanja pregovora te dodao kako će Hrvatska moći koristiti predpristupne fondove već od donošenja spomenute odluke. U tom smislu Ministarstvo europskih integracija provodi unutarnju koordinaciju svih institucija koje bi trebale biti u to uključene, a Ministarstvo vanjskih poslova koordinaciju prema vani, dok su predstavnici Ministarstva financija u tom kontekstu već razgovarali s predstavnicima Europske banke za obnovu i razvoj. Najviše se, kaže, razgovaralo o fondovima vezanim uz područje zaštite okoliša, prometa i poljoprivrede, podvukao je ministar Žužul i rekao još da će Vlada učiniti sve da u komunikaciji s lokalnim zajednicama iskoristi te fondove na najbolje mogući način.

Zastupnica **Adlešić** bila je zadovoljna odgovorom te rekla kako vjeruje da će biti još ovakvih pitanja ali i preciznijih odgovora.

Izmjena Zakona o zdravstvenoj zaštiti

Zastupnica **Ruža Lelić (HDZ)** uputila je pitanje ministru zdravstva i socijalne skrbi, a tiče se izmjene i dopune Zakona o zdravstvenoj zaštiti. U srpnju 2003. Hrvatski je sabor donio Zakon o zdravstvenoj zaštiti temeljem kojeg se (članak 68.) na nivou županija osniva jedan dom zdravlja, a na nivou Grada Zagreba tri. Zastupnica kaže kako je 14 županija postupilo po toj zakonskoj odredbi, te da je riječ uglavnom o županijama gdje je današnja oporba bila na vlasti, ali uz znatan pritisak tadašnjeg ministra zdravstva na te županije. Zastupnica se pozvala na najavu aktualnog ministra zdravstva i socijalne skrbi da će se pristupiti izmjeni tog zakona, točnije spomenute zakonske odredbe tako da županije same osmisle i organiziraju primarnu zdravstvenu zaštitu uvažavajući pritom svoje potrebe i specifičnosti. Zastupnica Lelić zamolila je ministra zdravstva i socijalne skrbi da joj odgovori kada se može očekivati izmjena Zakona o zdravstvenoj zaštiti i što će biti s domovima zdravlja koji su već proveli ovo objedinjavanje budući da se u tom postupku uglavnom nije poštivala propisana procedura. Odluku su, naime, donosila županijska poglavarstva, a ne županijske skupštine kako je trebalo.

Problem na koje je upozorila zastupnica zaista je izazvao organizacijske teškoće u zdravstvu županija jer su jedinstveni domovi zdravlja nedovoljno kadrovski ekipirani i organizacijski osposobljeni da preuzmu brigu o primarnoj zdravstvenoj zaštiti u cijeloj županiji, rekao je odgovarajući na pitanje ministar zdravstva i socijalne skrbi dr. sc. **Andrija Hebrang**. Zato je, kaže, već najavio izmjene Zakona o zdravstvenoj zaštiti na tragu daljnje decentralizacije sustava tako da županije kao osnivači tih zdravstvenih ustanova same odluče koliko će na svom području imati domova zdravlja. No, kako u tom zakonu neće biti samo jedna već više izmjena i dopuna, njegova izrada (već je počela) još će potrajati neko vrijeme.

Zastupnica **Ruža Lelić** u potpunosti je bila zadovoljna dobivenim odgovorom.

Cijena ulaska u EU

Brojnim zastupnicima koji su uputili čestitke premijeru Sanaderu povodom dobivanja pozitivnog avisapidružio se i zastupnik mr. sc. **Božidar Pankreć (HSS)**. Na tom uspjehu treba čestitati i gospodinu Račanu te svima u stručnim službama ministarstava koji su danonoćno radili odgovarajući na postavljene upite Europske komisije. Za HSS nije pitanje treba li Hrvatska ući ili ne u EU nego kako i koja je cijena za to. Netočno drži izjavu kojom se premijer, kaže, okomio malo i na njega osobno riječima: "da je Protokol 7 osigurao za Hrvatsku mnogo bolje uvjete nego što sam ih ja dogovorio". Zastupnik napominje da Vlada odlučuje o početku i osnovama smjernice za pregovore, ali i o završetku tih pregovora. Kako je moguće da npr. Bugarska i Rumunjska koje su gotovo u istom položaju kao i Hrvatska, čak i u boljem jer su već kandidati za ulazak u EU, nisu trebali početi niti završiti pregovore o poljoprivredi, a Hrvatska je morala. Znači li to da se Hrvatska morala u tom dijelu žrtvovati, zanimalo je Pankrećia.

Odgovarajući na pitanje ministar vanjskih poslova, dr. sc. **Miomir Žužul** također je zahvalio svima koji su svojim radom pridonijeli da Hrvatska dobije pozitivan avis. Pregovori su, potvrdio je ministar, vođeni unutar kriterija koji su već prije dogovoreni i nisu se mogli mijenjati, a zaključeni je protokol od koristi za Hrvatsku jer su dogovorne kvote bolje od polaznih pretpostavki od kojih se pošlo u tim pregovorima. Zaključivanjem protokola Hrvatska je pokazala zrelost u pristupu i na određeni način potvrdila da je spremna za nastavak pregovora kao zemlja kandidat za ulazak u EU, zaključio je ministar Žužul.

Zastupnik **Pankreć** nije bio zadovoljan odgovorom u dijelu u kojem je ministar govorio o kvotama iz protokola. S tim u vezi pozvao se na izjavu

predsjednika grupacije ribarstva, mari-kulture i riboprerade da navodno veće kvote koje smo dobili u ribarstvu ustvari ne predstavljaju povećane kvote.

Provjera poreznih prijava kupaca luksuznih vozila i jahti

Zvonimira Mršića (SDP), koji kaže da je na nedavnom nautičkom sajmu kupljena jahta za 50.000 eura, upitao je ministra financija hoće li prekontrolirati porezne prijave tih građana kako bi se uvjerio koliki su lani platili porez na dohodak.

Ministar financija, **Ivan Šuker** potvrdio je da je poreznim ispostavama dao nalog da provjere porezne prijave osoba i trgovačkih društava što su kupili takva plovila i vozila. Porezna uprava će prekontrolirati njihove prijave kako bi se vidio njihov godišnji promet.

Provjera optužbe

U odsutnosti premijera, zastupnik dr. sc. **Ivo Banac (LS)** adresirao je svoje pitanje jednom od dvoje potpredsjednika Vlade. Uvodno se pozvao na izjavu bivšeg ravnatelja Hrvatske policije Ranka Ostojića u intervjuu kojeg je dao za "Feral Tribune" da su bivši šef POA gospodin Turek, bivši pročelnik Ureda Predsjednika Republike Hrvatske, gospodin Bagić i sadašnji glavni urednik tjednika "Nacional", gospodin Pukanić pokrovitelji ili zaštitnici organiziranog kriminala u Hrvatskoj. Zastupnika Banca je zanimalo što Vlada poduzima kako bi provjerila te optužbe, a ako ništa ne poduzima zašto to ne čini. Potpredsjednica Vlade **Jadranka Kosor** obećala je zastupniku vrlo skori pisani odgovor na postavljeno pitanje, a zastupnik to pozdravio.

Stanje likvidnosti u državi

Dragica Zgrebec (SDP) uputila je pitanje ministru financija. Iz poslovnih krugova, kaže, može se čuti o zabrinjavajućem stanju likvidnosti u državi. Kako država raspolaze s više od 50 posto vrijednosti godišnjeg društvenog bruto

proizvoda (ako su u to uključeni Proračun, fondovi i javna poduzeća) neurednim podmirivanjem svojih obveza ona može presudno utjecati na likvidnost u zemlji. Posljednjih mjeseci kasnile su isplate socijalnih i drugih davanja iz Proračuna, a poljoprivrednicima nisu isplaćeni planirani poticaji za prvo tromjesečje i slično, podsjeća zastupnica. Poziva se zatim na obrazloženje državnog proračuna za ovu godinu u kojem smo informirani o zatečenim državnim dugovima u rasponu od 6,5 do 12 milijardi kuna. Tvrdi da premijer i njegovi suradnici upravo te podatke često uzimaju kao razlog za neizvršavanje nekih obveza i realizaciju novih programa. Na Vladinoj sjednici u Varaždinu premijer je rekao, kaže, da država duguje 16 milijuna kuna, ali zastupnica drži da je izjava o zatečenom dugu netočna pa s tim u vezi pita ministra financija koliko zapravo država duguje kroz dospjela neplaćena dugovanja i tko su njezini vjerovnici. Tvrdi da bismo odgovorom na to pitanje mogli determinirati je li država ta koja potiče nelikvidnost u zemlji.

Za klimu koja se htjela stvoriti u datom momentu o tome da država ne plaća svoje obveze, ministar financija **Ivan Šuker** rekao je da nije točna. Na dan sjednice Vlade u Varaždinu dug države doista je iznosio 16 milijuna kuna (neplaćene obveze), ali tu je još i obveza bivše Vlade prenesena na aktualnu Vladu od 6,5 milijardi kuna, više od 2 milijarde kuna koliko je procijenjeno da iznose sudske tužbe za neisplaćene božićnice, regres i dar za djecu za Božić kao i dug crkvi od 250 milijuna kojeg bivša Vlada nije podmirila u protekle četiri godine. Na primjedbu zastupnice da kasne neka socijalna davanja iz državnog proračuna i subvencije za poljoprivredu ministar Šuker podsjeća da je u prva tri mjeseca ove godine na snazi bila odluka o privremenom financiranju, a u njoj nije bilo predviđeno niti 60 posto potrebnih sredstava. No već 20 dana od donošenja proračun država je podmirila sve svoje obveze. Napominje da kod nepodmirenih obveza valja razlučiti HŽ, Hrvatske ceste i Hrvatske autoceste koje nisu u sustavu državnog proračuna.

Podsjeća na Vladinu odluku iz prošle godine kojom je izdano milijardu kuna obveznica, a od toga do 31. prosinca 2003. Hrvatskim je cestama trebalo prebaciti 750 milijuna kuna, ali prebačeno je samo 350 milijuna. Aktualna je Vlada 31. prosinca prebacila Hrvatskim autocestama 180 milijuna kuna, ali je ostalo još 230 milijuna kuna obveznica neizvršenih obveza bivše Vlade.

Što se tiče Hrvatskih željeznica ministar podsjeća na kratkoročne obveznice u iznosu od milijardu i pol kuna s kraja 2002. i 2003. godine te činjenicu da je aktualna Vlada 31. ožujka platila kratkoročan kredit od 600 milijuna kuna. Uzme li se sve navedeno u obzir tada je vidljivo da je praktički kompletan raspoloživi dio državnog proračuna u ovoj godini unaprijed potrošen, zaključio je ministar Šuker.

Zastupnica **Zgrebec** je izrazila nezadovoljstvo dobivenim odgovorom uz opasku da ministar Šuker priča o kreditima kao obvezama, a zna se da su krediti obveza tek kada dolaze na naplatu. Rekla je još da su je zanimale dospelje obveze.

Osobna invalidnina

Vesnu Škulić (SDP) interesiralo je zašto se djeci s invaliditetom koja ostvaruju pravo na osobnu invalidninu u punom iznosu smanjuje ili čak ukida to pravo ako borave dnevno duže od četiri sata u predškolskim i školskim ustanovama. Djeca s invaliditetom koja pohađaju osnovnu školu u redovitom programu, a potrebna im je pomoć druge osobe, nemaju pravo na osobnog asistenta pa im pomoć uglavnom osiguravaju njihovi roditelji, pojašnjava zastupnica. Upozorava pritom da nastava traje duže od četiri sata, a većina roditelja koja su u radnom odnosu radi skraćeno radno vrijeme što je otežavajuća okolnost za dobivanje osobne invalidnine u punom opsegu. Međutim, roditelj mora odraditi četiri sata na poslu, a treba mu najmanje sat vremena da dođe po svoje dijete. Dijete tako ukupno boravi pet sati u školi ili u vrtiću i gubi pravo na osobnu invalidninu. Majke djece s najtežim stu-

pnjem oštećenja nemaju pravo na status majke njegovateljice. Recimo još da je zastupnica zatražila da joj se uz usmeni odgovor ministra zdravstva i socijalne skrbi dostavi i pisani odgovor.

Ministar zdravstva i socijalne skrbi dr. sc. **Andrija Hebrang** drži da se u ovom slučaju radi o nespretnom i nesretnom i nehumanom zakonskom propisu pa je u tom smislu predložio zastupnici da sudjeluje u izmjeni postojećeg zakona što je zastupnica **Škulić** sa zadovoljstvom prihvatila te upozorila ministra na neredovitu isplatu osobnih invalidnina i socijalne pomoći zadnja dva mjeseca.

Dugi put od privremenog do trajnog rješenja o mirovini

U uvodu svog zastupničkog pitanja **Silvano Hrelja (HSU)** je podsjetio na podatak da u ovom trenutku u Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje ima oko 8 tisuća korisnika koji svoju mirovinu primaju temeljem privremenih rješenja čija starost datira u rasponu od mjesec dana do osam godina, prvenstveno zbog dokumentacije koja nije kompletna jer je uništena ili nedostupna. Na križnom putu od privremenog do trajnog rješenja vodi se veliki broj upravnih sporova, a Upravni sud pretežito presuđuje u korist tužitelja, poništava privremeno rješenje i traži da tuženik (Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje) pribavi podatke koji nedostaju drugim načinima prikupljanja dokaza, pojašnjava Hrelja. Zavod postupa po odluci Upravnog suda i izdaje trajno rješenje o mirovini samo na temelju dostupne dokumentacije bez prikupljenih dokaza. Time se korisnici mirovina upućuju na beskrajno parničenje. Primjerice samo je lani bilo 386 pritužbi zbog poteškoća u ostvarivanju mirovinskih prava, većina pritužitelja osnovano se žali, a postupak rješavanja njihovih prava traje nedopustivo dugo s obzirom na to da im je mirovina jedini izvor prihoda. Zastupnika interesira što će poduzeti Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva te Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje da se ova problematika vezana uz mirovinu brže

i učinkovitije rješava, te da spomenuti upravni sporovi postanu izuzetak umjesto pravilo u ovom slučaju.

Hrvatski fond za mirovinsko osiguranje izdaje privremena rješenja za osobe koje imaju neupitno pravo na mirovinu, ali im zbog nekih podataka koji manjkaju ne može utvrditi točan iznos mirovine, potvrdio je ministar gospodarstva, rada i poduzetništva **Branko Vukelić**. Privremena rješenja o mirovini izdaju se jer manjka dokumentacija koja je uništena u agresiji na Hrvatsku, ili zato jer tvrtke koje su otišle u stečaj nisu predale potrebne podatke spomenutom fondu. To se također odnosi i na tvrtke koje su bile na području drugih država bivše SFRJ. Nakon izdavanja privremenih rješenja ide se u utvrđivanje elemenata koji su bitni za utvrđivanje iznosa mirovine, ali je činjenica da ti postupci jako dugo traju, naglasio je ministar Vukelić. Stoga će, kaže, zatražiti od direktora Hrvatskog fonda za mirovinsko osiguranje kompletno izvješće o rokovima i problemima vezanim uz privremena rješenja o mirovini. Ujedno je izrazio nadu u pronalaženje načina i modela bržeg rješavanja ovih predmeta.

Iako je bio zadovoljan odgovorom, zastupnik **Hrelja** je zbog informiranja umirovljeničkih udruga i umirovljenika uopće, a napose mogućeg preventivnog djelovanja zamolio da mu se dostavi i pisani odgovor s detaljnim obrazloženjem.

Sudske presude preprodavačima droga

U odsutnosti ministrice pravosuđa mr. sc. **Kajo Bućan (HDZ)** postavio je pitanje državnoj tajnici u tom ministarstvu, a ako nije u mogućnosti odgovoriti tada traži pisani odgovor. U obrazloženju preinačene, ali ne i ukinute nedavne presude jednom prodavaču droge u rješenju Vrhovnog suda Hrvatske piše da Sud: "nije utvrdio visinu troška koje je optuženik imao pri nabavi opojne droge". Kada to čovjek pročita pomisli da je kupovanje heroina legalan ili povlašten posao oslobođen financijskog rizika, kaže zastupnik, i primjećuje kako smo

svjedoci da je u sudskoj praksi zaživjelo priznavanje troškova dilerima na optuženičkoj klupi. Upitao je državnu tajnicu Ministarstva pravosuđa je li upoznata s tom praksom i ima li možda bilo kakvu inicijativu glede tog pitanja, odnosno što se u tom smislu misli poduzeti.

Iako je iz konteksta jedne presude izvučen tek dio, državna tajnica Ministarstva pravosuđa, **Snježana Bagić** slaže se da je nedopustivo bilo kakvo favoriziranje postupanja s drogom. Rekla je još da će zastupnik dobiti pisani odgovor jer će se tražiti izvješće predsjednika Suda, odnosno uvid u cijelo obrazloženje presude.

Predsjednik Hrvatskoga sabora **Vladimir Šeks** konstatirao je da član Vlade ne može i ne treba odgovarati na pitanja koja se ne odnose na njegov rad ili poslove koji nisu iz njegovog djelokruga, a ovdje je u pitanju djelokrug sudbene vlasti. U ponovnom istupu zastupnik **Bučan** samo je kratko rekao da je zadovoljan odgovorom.

Zbrinjavanje prognanika

Što Vlada RH čini da prognanici – hrvatski državljani dobiju rješenje o trajnom nastanjenju u Hrvatskoj i trajan dom, upitala je **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)**. Povratnicima u Republiku Hrvatsku garantira se pravo na vlasništvo što nije upitno i sporno, dok protjerani i prognani sa svojih ognjišta iz BiH, Kosova i Vojvodine koji su postali useljenici u Hrvatsku i državljani Republike Hrvatske ovih dana dobivaju po treći put od useljenja rješenje o deložaciji, pojasnila je zastupnica svoje pitanje.

Hrvatska Vlada čini sve da nitko od prognanika ne ostane bez krova nad glavom, napose bez zaštite i skrbi, odgovorila je potpredsjednica Vlade **Jadranka Kosor**. U ime Vlade također je jamčila da nitko od tih prognanika neće ostati na ulici te najavila pisani odgovor s detaljnim planom njihova zbrinjavanja. Kao ustavna kategorija pravo vlasništva je neupitno i kao takvo mora se zaštititi baš kao i svaki čovjek koji je u nevolji, zaključila je gospođa Kosor, a zastupni-

ca **Babić-Petričević** zahvalila na dobivenom odgovoru i izrazila nadu da će se za prognanike naći trajno rješenje.

Talačka kriza

Ivanka Roksandić (HDZ) željela je postaviti pitanje ministrici obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, a vezano uz skrb starih i nemoćnih osoba, ali sada slučaj jednog hrvatskog branitelja, kaže, zaslužuje pažnju. U hodnicima Hrvatskoga sabora mogle se, naime, čuti kako opet jedan hrvatski branitelj prijeti da će aktivirati bombu pa je gospođa Roksandić zamolila ministricu da upozna zastupnike i javnost s najnovijom takvom situacijom.

Ministrica obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti **Jadranka Kosor** obavijestila je zastupnike da je upravo stigla na Aktualno prijevodne nakon što je uspješno okončana jedna višesatna talačka kriza. Radi se o pripadniku pričuvnog sastava MUP-a tijekom Domovinskog rata (uz ogradu ministrice da podaci još nisu definitivni i točni), koji je u jednom Centru na području Grada Zagreba zatočio 4 djelatnika Centra. Osoba koja je zatočila djelatnike Centra oslobodila je svoje taoce i predala se, rekla je ministrica, te u ime Ministarstva i Vlade RH osudila svako nasilno rješavanje krizne situacije pa tako i ove. Apsolutno je neprihvatljivo kada se pokušava problem riješiti tako da se dovodi u pitanje život nevinih ljudi, zaključila je ministrica, i izrazila nadu da se slična situacija više nikada neće ponoviti.

Zastupnica **Roksandić** bila je zadovoljna odgovorom, ali je iskoristila priliku i zamolila Vladu da pojača sigurnosne mjere u centrima za socijalnu skrb.

Upotreba mreža poponica

Udruga malih ribara Bujštine, odnosno cijela ribolovna zona A od rta Savudrije do rta Kamenjaka moli da se ponovno vrati odluka o dozvoli uporabe trostruke mreže poponice, rekao je **Lino Červar (HDZ)**. U obavljanju malog ribolova to je, kaže, jedina

mreža koje mogu koristiti ribari ribolovne zone A, dok je postojeća dozvola uporabe mreža stajačica neprimjerena za to područje. Dozvoljena količina ulova za male ribare iznosi 5 kilograma, nastavlja zastupnik, i upozorava kako je uglavnom riječ o umirovljenicima kojima takav ribolov ne služi za bogaćenje. Mali ribari kažu kako im je oduzeto pravo (bilo je na snazi do 2000. godine) na upotrebu mreže poponice, a istovremeno dozvoljeno stranim ribarima u našem akvatoriju. Uvjeren da se može pronaći rješenje oko možebitnog nesporazuma između udruge malih ribara i onih profesionalnih, zastupnik Červar upitao je ministra poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva je li namjerava izmijeniti Zakon o morskom ribarstvu i Pravilnik o ribolovnim alatima i opremi za mali ribolov.

Odgovarajući na to pitanje **Petar Čobanković**, ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva rekao je da Ministarstvo namjerava pristupiti izmjeni i dopuni Zakona o morskom ribarstvu. Ujedno je pozvao predstavnike malih ribara da dođu u Ministarstvo zajedno s predstavnicima koji se bave gospodarskim ulovom ribe prije nego što se počne raditi na tom zakonskom aktu kako bi se iznašla mogućnost eventualnog vraćanja trostruke mreže kao ribolovnog alata za ribare koji se bave dopunskim ribolovom na moru.

Zastupnik **Lino Červar** bio je zadovoljan odgovorom jer ga je, kaže, ministar uvjerio da će se vrlo brzo krenuti u akciju.

Prenamjena šumskog zemljišta

Niko Rebić (HDZ) postavio je pitanje vezano uz poduzetničke zone. U Splitsko-dalmatinskoj županiji nekoliko je gospodarskih zona od one najveće u Dugopolju pa preko onih u Muću, Dicmu i Vrliki do najnovijih za koje se tek priprema projekt i teren (Sinj, Imotski). Zastupnik tvrdi kako su mnoge jedinice lokalne samouprave uz potporu Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, županije i Vladinih fondova izgradile infrastrukturu za te zone

jer upravo u tim zonama vide rješenje za pokretanje gospodarstva i zapošljavanje ljudi na svom području. Neke od tih zona imaju i građevinsku dozvolu, a samim time i suglasnost Hrvatskih šuma. Iako se odgovarajući zakon nije mijenjao jedinice lokalne samouprave više ne mogu raspolagati zemljištem u zonama pa tako već pet šest mjeseci ovi projekti miruju i ništa se ne gradi. Stoga je zastupnik upitao ministra poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva kako misli sustavno riješiti problem vlasništva poduzetničkih zona tako da svi koji ulažu znaju pravila igre. Također ga zanima koga i u čijem interesu štite Hrvatske šume ako ne dozvoljavaju da se na šumskom zemljištu uspostavi nova proizvodnja.

Hrvatske šume gospodare dijelom državnih šuma i šumskog zemljišta, podsjetio je ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva **Petar Čobanković**. U ovom slučaju radi se o prenamjeni neobraslog šumskog zemljišta zbog otvaranja određenih gospodarskih objekata ili radi prenamjene u poljoprivredno zemljište. S tim u vezi upozorava na poseban zaključak kojim su Ministarstvo i Hrvatske šume zaduženi da evidentiraju neobraslo šumsko zemljište koje bi se moglo iskoristiti za prenamjenu i sadnju dugogodišnjih nasada. Dodao je zatim kako je upoznat s određenim slučajevima glede problema izgradnje poduzetničkih zona i određenih objekata na šumskom zemljištu te izrazio nadu da će se u skorij budućnosti stvoriti zakonom usklađeni mehanizmi koji

će omogućiti veću operativnost u rješavanju ovog problema.

Zastupnik **Niko Rebić** je rekao kako ima vjeru da će to Vlada učiniti.

Poticaji u poljoprivredi

Ivan Drmić (HDZ) postavio je pitanje ministru poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva. Na ime neisplaćenih poticaja u poljoprivredi naslijeđen je i prenesen dug iz 2003. u iznosu većem od 800 milijuna kuna. U medijima se mogu naći natpisi o tome kako se kasni s isplatom zaostalog dugovanja poljoprivrednicima pa je zastupnika interesiralo kakvo je točno stanje, koliko je do sada od tako zaostalih sredstava isplaćeno poljoprivrednicima te što se namjerava učiniti glede promjene sustava isplate poticaja jer dosadašnji način ne polučuje baš dobre rezultate.

Po osnovi ovako ostvarenih prava iz prošle godine ostalo je oko 800 milijuna kuna neisplaćenih poticaja za određene poljoprivredne kulture, potvrdio je ministar poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva **Petar Čobanković**. Suočena s privremenim financiranjem koje je bilo na snazi do donošenja ovogodišnjeg proračuna i kada je u proračunu bilo tek 231 milijun kuna, aktualna Vlada nije mogla u startu obnašanja vlasti isplatiti sav zaostatak prenesen iz 2003. godine. Donošenjem Državnog proračuna za 2004. Vlada je u dogovoru s Ministarstvom financija intenzivirala isplatu poticaja pa je do sada po osnovi potpore i poti-

caja isplaćeno 893 milijuna 467 tisuća kuna, a koncem travnja isplatit će još 40 milijuna kuna. Ministar tvrdi kako uopće nije bilo sporno osigurati financijska sredstva za poticaje nego je daleko veći problem bio sve pripremiti za isplatu poticaja s obzirom na činjenicu da je sustav obračuna poticaja izuzetno složen i kompliciran. Vlada npr. sve do polovice veljače nije imala podatke o prošlogodišnjoj proljetnoj sjetvi na temelju kojih bi mogla obračunati poticaje. Uz to, lani nisu sukladno Zakonu o novčanim poticajima u poljoprivredi bile utvrđene nacionalne kvote za pojedine kulture. U nastavku ministar je iznio konkretne podatke o isplaćenim poticajima za pojedine kulture, za što je, ponovio, utrošeno 893 milijuna kuna, a sa 40 milijuna kuna ukupno isplaćena visina sredstava za poticaje za prošlu godinu dosegnut će oko 930 milijuna kuna.

Zastupnik **Drmić** izrazio je nadu da će se u budućnosti uvesti više reda u isplatu sustava državnog poticaja te da seljaci neće čekati ovih 800 milijuna kuna godinu dana. Rekao je još kako očekuje da mu se na postavljeno pitanje dostavi opširniji pisani odgovor.

Zastupnik **Drmić** bio je posljednji u nizu onih koji su postavili zastupničko pitanje. Predsjednik Hrvatskog sabora **Vladimir Šeks** obavijestio je zatim nazočne da Vlada nije u propisanom roku dostavila odgovor na zastupničko pitanje Slavka Linića te zamolio da to učini u roku od osam dana.

H.S.; J.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O MEDIJIMA

Definirana načela djelovanja i slobode medija

Hrvatski sabor je, na svojoj 6. sjednici, hitnim postupkom na prijedlog Vlade Republike Hrvatske, donio Zakon o medijima. Njegove odredbe uređene su sukladno europskoj pravnoj stečevini. Osim s europskim dokumentima odredbe predloženog zakona usuglašene su i s preporukama i deklaracijama Vijeća Europe kao i s preporukama europskih eksperata. Važeći Zakon o medijima ukinut je 30. travnja 2004. odlukom Ustavnog suda Republike Hrvatske od 28. siječnja 2004. isključivo iz formalnih razloga budući da ga prethodni saziv Hrvatskog sabora, sukladno članku 82. Ustava RH nije donio kvalificiranom većinom. Danom stavljanja izvan snage tog zakona nastala bi pravna praznina koja bi posebno imala učinak na ostvarivanje ljudskih prava i sloboda, budući da građani ne bi mogli ostvarivati svoje pravo na ispravak i odgovor na objavljenu informaciju. Novi zakon o medijima potrebno je donijeti i s obzirom na to da je Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju između RH i Europske unije uspostavljena obveza donošenja novog zakona kojim će se područje javnog informiranja potpuno urediti sukladno pravnoj stečevini Europske unije.

O PRIJEDLOGU

Uređuju se osnovna načela medija

Konačnim prijedlogom zakona o medijima uređuju se osnovna načela djelovanja medija, osobito sloboda medija, obveze Republike Hrvatske radi poticanja plu-

ralizma i raznovrsnosti medija, osiguravanje dostupnosti javnim informacijama te pravo građana na zaštitu privatnosti. Uz ta osnovna načela uređuju se i pitanja prava i obveze nakladnika medija, a posebno pravo na informaciju o nakladniku i mediju koje su od interesa za javnost. Utvrđuju se i temeljna medijska načela i obveze kao i slučajevi u kojima nakladnik odgovara za štetu koja nastaje objavom informacije. Utvrđuju se položaj, prava i obveze glavnog urednika, prava i obveze novinara, a osobito pravo na izražavanje stajališta, pravo na odbijanje radnog naloga, zaštita ugleda autora i zaštita izvora informacija. Utvrđuju se odredbe kojima se ostvaruje javnost i transparentnost vlasništva nad medijima kao i transparentnost poslovanja medija. Obvezuju se i ograničavaju poslovi u obavljanju distribucijske djelatnosti tiskanih medija, način zaštite tržišnog natjecanja u području medija. Nadalje se utvrđuje ostvarivanje prava na ispravak i odgovor osoba kojima je objavom određene informacije povrijeđeno neko pravo ili interes. U odnosu na prethodni zakon kojeg je ukinuo Ustavni sud predlagatelj je poboljšao određene definicije, pojmove javne informacije, definiciju novinara i glavnog urednika. Uz naziv glavnog urednika uvaženo je da se u elektronskim medijima ta osoba naziva direktor programa. U odredbi o obvezama Republike Hrvatske u poticanju pluralizma i raznovrsnosti medija uvrštena je obveza poticanja medija namijenjenih informiranju osoba s posebnim potrebama, a amandmanom Vlade utvrđen je postupak kojim će se poticati pluralizam i raznovrsnost medija. U vezi s osiguravanjem dostupnosti javne informacije tijela izvršne, zakonodavne i sudbene vlasti i tijela lokalne i

područne (regionalne) samouprave, kao i ostale pravne i fizičke osobe koje obavljaju javnu službu ili dužnost dužni su davati točne i pravovremene informacije o pitanjima iz svog djelokruga. Njihove informacije dostupne su novinarima pod jednakim uvjetima. Informacije mogu uskratiti radi zaštite javnog interesa na propisan način ako su određene kao državna ili vojna tajna, ako bi objavljivanje predstavljalo povredu tajnosti osobnih podataka sukladno zakonu. U slučajevima uskrate informacije nadležna osoba mora pisano obrazložiti razloge uskrate u roku od tri dana od traženja informacije. U slučaju uskraćivanja informacije novinar ima pravo podnijeti tužbu nadležnom sudu koji o toj tužbi odlučuje u hitnom postupku tijekom kojeg će preispitati i razloge za uskraćivanje javne informacije. U odnosu na prethodni zakon dopunjene su i odredbe o zaštiti privatnosti i to na način da se kao izuzetak smatra da nema povrede na zaštitu privatnosti ako u pogledu informacije prevladava opravdani javni interes. Po predloženim odredbama nakladnik tiska obavezan je na prijavu tiska u upisnik koji će omogućiti svim građanima da na jednom mjestu imaju uvid u odgovorne osobe koje stoje iza određenog medija. Vlada je amandmanom predložila da se upisnik vodi u Hrvatskoj gospodarskoj komori. Propisana je odgovornost nakladnika za štetu, a dosadašnji rok za tužbu koji je bio šest mjeseci predlaže se da bude tri mjeseca od dana saznanja za objavljenu informaciju. Nakladnicima se predlaže propisati obveza prethodnog zaključivanja ugovora o djelu, autorskog ugovora ili nekog drugog, da taj pravni posao bude prethodno ugovoren i da nakladnik ima obvezu voditi evidenciju takvih ugovora. Time

će se, smatra predlagatelj, onemogućiti angažiranje osoba za rad na crno. Nakladnik će biti dužan dostavljati podatke o vlasnicima dionica i udjela i podatke jesu li te iste osobe članovi uprave, nadzornih odbora ili upravnih vijeća u drugim medijima. Propisan je i rok u kojem su nakladnici dužni podatke o vlasničkoj strukturi objaviti u "Narodnim novinama" do 28. veljače svake kalendarske godine. Propisana je i obveza nakladnika da do 20. travnja svake godine u svom mediju objavi podatke ostvarene u ukupnom prihodu, prosječno ostvarenoj nakladi, odnosno slušanosti i gledanosti. Također su obvezni dostaviti podatke o prihodu ostvarenom na tržištu čitatelja, gledatelja, slušatelja, ali i prihode na tržištu oglašavanja. Novelirane su i odredbe o tržišnom natjecanju uz isključivanje praga propisanog člankom 22. Zakona o tržišnom natjecanju (iznad milijardu kuna) i obvezivanje nakladnika da Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja prijavi svaku namjeravanu koncentraciju.

Koncentracija vlasništva

Zakonom se predlaže utvrditi kao nedopuštenu koncentraciju poduzetnika na tržištu naklade opće informativnih dnevnika, odnosno tjednika kojim bi tržišni udjel konkretne koncentracije poduzetnika na tržištu nakon njezine provedbe prelazio 40 posto ukupne prodane naklade opće informativnog dnevnika, odnosno tjednika u Republici Hrvatskoj. Donošenjem zakona zaključit će se novelacija i osuvremenjivanje hrvatskog medijskog zakonodavstva te njegovo usuglašavanje s europskim propisima, preporukama i standardima. Time će se stvoriti uvjeti za ostvarivanje temeljne uloge medija u demokratskom društvu, a to je stvaranje sustava javnog informiranja koji će omogućavati i podržavati pluralizam i raznovrsnost medija. Provođenje zakona neće zahtijevati dodatnih sredstava u državnom proračunu. Predlaže se donošenje Konačnog prijedloga zakona o medijima po hitnom postupku jer je jedan od onih propisa čije donošenje predstavlja

usklađivanje hrvatskog zakonodavstva sa zakonodavstvom Europske unije.

RADNIA TIJELA

Odbor za Ustav, Poslovník i politički sustav raspravio je Konačni prijedlog zakona o medijima na sjednici 28. travnja 2004. nakon čega je većinom glasova predložio Hrvatskom saboru njegovo donošenje uz jedan amandman kojim je predložio da se u članku 6. stavku 5. briše podstavak 3. Odbor je u raspravi utvrdio da je člankom 6. stavku 5. predloženo da se davanje informacije može uskratiti kada je u tijeku predistražni, istražni ili sudski postupak. S tim u vezi ukazano je da je takvo stajalište u načelu ispravno ali neusklađeno s pozitivnim propisima i to s odredbom članka 119. Ustava RH i odredbama Zakona o kaznenom postupku i Zakona o parničnom postupku. Rečeni zakoni propisuju da načelo javnosti sudskog postupka vrijedi samo za glavnu raspravu. Predistražni i istražni postupak koji su u terminologiji zakonskog prijedloga pogrešno odvojeni od sudskog postupka nisu javni postupci te se za njih uopće ne može propisati uskrata davanja informacija. U raspravi je također izraženo mišljenje da bi nadležno ministarstvo, a ne Hrvatska gospodarska komora trebalo biti nadležno za prijavu tiska i vođenje upisnika za prijavu tiska te tijelo kojem se dostavlja izvješće o financijskom poslovanju distributera tiska jer Hrvatska gospodarska komora ne vodi upisnik niti za jedan drugi gospodarski subjekt.

Odbor za zakonodavstvo predloženi zakon raspravio je na sjednici održanoj 27. travnja 2004. i podržao njegovo donošenje. Na predloženi zakonski tekst podnio je 17 amandmana uglavnom nomotehničkih kojima se predlaže urediti izričaj pojedinih odredaba, koji se, stoga, posebno ne obrazlažu.

Odbor za informiranje, informatizaciju i medije predloženi zakon je u svojstvu matičnog radnog tijela raspravio na sjednici 27. travnja, i predložio njegovo donošenje. Na kraju rasprave je istaknuto da je zakonski tekst veli-

ki iskorak po svom sadržaju i po načinu kako je pripreman, te da će se njime postići osnovna uloga medija u demokratskom društvu, a to je pluralizam i raznovrsnost medija. U raspravi su članovi Odbora istaknuli da su neke odredbe suviše kao definiranje štete što je regulirano Zakonom o obveznim odnosima. Iz članaka 12, 13. i 14. izbačena je programska osnova medija koja je sastavni dio ugovora o zapošljavanju između nakladnika i urednika, te između nakladnika i novinara, a po mišljenju nekih članova Odbora ona i nadalje treba ostati. Neki od članova Odbora smatraju da bi zbog odredaba u člancima 36. i 37. koje imaju za cilj zaštititi pluralizam medija moglo doći do štetnog ograničavanja poduzetništva, pa drže da je staro rješenje bolje. Nasuprot tome drugi članovi Odbora mišljenja su da navedene odredbe o koncentraciji nemaju za cilj ograničenje poduzetništva. Članovi Odbora **Željka Antunović (SDP)** i **Nenad Stazić (SDP)** sukladno saborskom Poslovniku zatražili su izdvojeno mišljenje kojim traže da se u Konačni prijedlog zakona o medijima vrati odredba o programskoj osnovi i odredba o koncentraciji poduzetništva jer smatraju da se predloženom ugrožava poduzetnička inicijativa. Članovi Odbora mišljenja su da bi nadležnost za prijavu i vođenje upisnika trebalo obavljati tijelo državne uprave (ministarstvo ili neka posebna agencija), a ne kako Vlada amandmanom predlaže Hrvatska gospodarska komora. Članovi Odbora skrenuli su pozornost i na zaštitu izvora informacija, odnosno na članak po kojem sud može naložiti novinaru da iznese podatke o izvoru objavljene informacije ili informacije koju namjerava objaviti, ako je to nužno radi zaštite javnog interesa. Istaknuto je da takvo rješenje nije dobro jer bi novinar trebao štititi izvor informacija. Zbog velikog broja primjedaba članovi Odbora su se odlučili da će amandmane na Konačni prijedlog zakona podnijeti pojedinačno.

Kao zainteresirano radno tijelo **Odbor za ravnopravnost spolova** raspravio je predloženi zakon na sjednici 27. i u nastavku 28. travnja 2004. nakon čega

ga je odlučio predložiti Hrvatskom saboru za donošenje uz predložena tri amandmana. U raspravi Odbor se posebno osvrnuo na dijelove koji trebaju biti u suglasju s Nacionalnom politikom za promicanje ravnopravnosti spolova i sa Zakonom o ravnopravnosti spolova koji propisuje usklađivanje svih zakona s tim zakonom i to u roku od godine dana od dana stupanja na snagu. Članovi Odbora predložili su da se dopuni članak 3. u kojem treba stajati da sloboda medija obuhvaća osobito i slobodu ravnopravnosti spolova. Predloženo je da se u članku 16. dopuni da su mediji dužni poštovati različita spolna opredjeljenja uz potpuno i jednako uvažavanje oba spola. Na članak 39. kojim se predlaže zabrana javnog izlaganja i oglašavanja tiskovina s naslovnicom pornografskog sadržaja, članovi Odbora dali su primjedbu da time nije obuhvaćeno oglašavanje u svim medijima (radijski i televizijski programi, elektroničke publikacije, teletekst i dr.) Odbor je predložio amandman na članak 5. da se u stavku 2. izmijeni podstavak 5. i da glasi: ostvarivanje ljudskih prava građana i uređivanje pravne i socijalne države, te promicanje razvoja svijesti o ravnopravnosti žena i muškaraca. Na članak 16. predložen je amandman na stavak 1. da se iza riječi "obitelji" dodaju riječi "bez obzira na spol i spolno opredjeljenje". U obrazloženju amandmana Odbor navodi da ravnopravnost spolova zadire u sva životna područja, te da je nizom zakona koji sprječavaju diskriminaciju na osnovi spola uz ostalo propisano da je poslodavac dužan štiti dostojanstvo radnika, a podaci utvrđeni u postupku zaštite dostojanstva radnika su tajni. Amandmanom na članak 20. u stavku 7. predloženo je da se iza riječi "duhanskih proizvoda" dodaju riječi "informacija s pornografskim sadržajem". Tom se dopunom, navodi se u obrazloženju amandmana štiti dostojanstvo svakog čovjeka i ukazano je da se pornografski sadržaji kriju u raznim vrstama oglašnih poruka, a posebice u elektronskim medijima. Amandmanom na članak 20. iza stavka 7. predlaže se novi stavak 8. koji glasi: "Nije dopušteno oglašavanje

u kojemu se žene i muškarci prikazuju i predstavljaju na uvredljiv, omalovažavajući ili ponižavajući način, s obzirom na spol i spolno opredjeljenje. U obrazloženju amandmana se navodi da je u članku 16. stavku 2. Zakona o ravnopravnosti spolova izričito propisano da je zabranjeno javno prikazivanje i predstavljanje žena i muškaraca na ponižavajući ili omalovažavajući način s obzirom na spolnu orijentaciju ili spol. Dužnost medija je da poštuju dostojanstvo, ugled i čast građana. Iako je oglas plaćena obavijest kojom se pospješuje promet proizvoda - oglašivač u svojim oglašnim porukama mora voditi brigu i o dopustivosti sadržaja.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina razmotrio je predloženi zakon kao zainteresirano radno tijelo na sjednici 27. travnja 2004. i nakon provedene rasprave odlučio ga predložiti Hrvatskom saboru na donošenje. Odbor je predložio četiri amandmana. Amandmanom na članak 2. u stavku 16. iza riječi "opredjeljenju" umjesto zarez predlaže se staviti točka i izbrisati tekst – fizički i moralni integritet, dostojanstvo, čast i ugled. U obrazloženju se navodi da se smatra da pojam čovjekove privatnosti uključuje osobni i obiteljski život, odnosno pravo na život po vlastitom izboru dok su kategorije kao što su fizički i moralni integritet, dostojanstvo, čast i ugled po svojem smislu vrijednosti koje se pod taj pojam ne mogu svrstati. Amandmanom na članak 3. stavak 4. predloženim se dopunama usklađuje Zakon o medijima sa Zakonom o ravnopravnosti spolova kojim je zabranjeno putem medija omalovažavanje ili ponižavanje žena i muškaraca s obzirom na spol i spolnu orijentaciju. Amandmanom na članak 24. stavak 1. predlaže se da prije imenovanja ili razrješenja glavnog urednika nakladnik mora pribaviti pozitivno mišljenje najmanje 50 posto članova uredništva. U obrazloženju se navodi da propisivanje uvjeta i postupaka imenovanja ili razrješenja glavnog urednika ne može biti samo stvar nakladnika odnosno statuta medija već se zakonom trebaju propisati minimalni uvjeti tog postupka. U predloženom

zakonskom tekstu stoji da prije imenovanja ili razrješenja glavnog urednika nakladnik mora pribaviti mišljenje uredništva, ako statutom medija nije drugačije određeno. Amandmanom na članak 30. predlaže ga se izmijeniti da glasi: novinar nije dužan tijelu javne vlasti dati podatke o izvoru objavljene informacije ili informacije koju namjerava objaviti. To pravo odnosi se i na urednike, tiskare, autore knjiga i autore objavljenih priloga koji nisu novinari. U obrazloženju amandmana se navodi da je tu odredbu sadržavao Zakon o javnom priopćavanju iz 1996. te da je ona osiguravala zaštitu izvora informacije, a što je preduvjet slobodnog i istraživačkog novinarstva. Odredba u predloženom zakonu o medijima anulira ono što je već bilo postignuto u hrvatskom novinarstvu kao rezultat demokratskog razvoja hrvatskog društva pa treba biti zamijenjena odredbom iz ranijeg Zakona o javnom priopćavanju.

Odbor za europske integracije je na sjednici održanoj 28. travnja nakon provedene rasprave kao zainteresirano radno tijelo jednoglasno podržao donošenje Konačnog prijedloga zakona o medijima. Članica Odbora **Zdenka Čuhnil (zastupnica manjina)** stavila je primjedbu na članak 2. u dijelu u kojem se definira pojam privatnosti. Kao zainteresirano radno tijelo **Odbor za useljeničtvo** raspravio je Konačni prijedlog zakona o medijima i nakon toga podržao njegovo donošenje. Odbor se u raspravi usredotočio na dio zakonskog prijedloga koji utvrđuje ostvarivanje prava na javno informiranje hrvatskog iseljeničtva, Hrvata u Bosni i Hercegovini i hrvatskih manjina u europskim državama. Članovi Odbora drže da su odredbe o pravu iseljenika i Hrvata izvan Hrvatske je na javno informiranje nedorečene te su najavili amandman kojim će zatražiti poboljšanje zakonskoga teksta u dijelu u kojem se to određuje.

Amandmani Vlade RH ...

Vlada je na Konačni prijedlog zakona o medijima podnijela 14 amandmana. Amandmanom I. na članak 1. doda-

je se novi stavak koji glasi: (2) Odredbe ovog zakona primjenjivat će se i tumačiti sukladno Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Amandmanom II. u članku 5. stavku tri dodaje se rečenica koja glasi: "Ministar nadležnog ministarstva propisat će pravilnikom uvjete, kriterije i postupak provođenja redovnog godišnjeg javnog natječaja za dodjelu državnih potpora iz sredstava državnog proračuna" U obrazloženju se navodi da je te odluke o potpori potrebno donositi unaprijed te u postupku koji je transparentan za javnost. Amandmanom III. u članku 6. stavku 7. dodaje se rečenica – "Ako sud utvrdi da ne postoji razlog za uskratu informacije propisan ovim Zakonom, ukinut će odluku o uskrati informacije i naložiti davanje tražene informacije". Njome se, navodi se u obrazloženju precizira ovlast suda po tužbi zbog uskrate informacije. Izričito se propisuje da je sud ovlašten ukinuti nezakonitu odluku o uskrati javne informacije i naložiti da se osigura njezina dostupnost novinaru. Amandmanom IV. mijenja se članak 8. na način da glasi: "Nema povrede prava na zaštitu privatnosti ako u pogledu informacije prevladava opravdani javni interes nad zaštitom privatnosti u odnosu na djelatnost novinara ili na informaciju". Amandmanom V. u članku 12. u određenim stavcima zamjenjuju se riječi "nadležnom ministarstvu" s riječima Hrvatska gospodarska komora kojim se nadležnost za prijavu tiska i vođenje Upisnika za prijavu tiska prenosi na Hrvatsku gospodarsku komoru kako bi se osigurala potpuna neovisnost medija od države i njezinih upravnih tijela. Amandmanom VI. na članak 13. u stavku 1. koji glasi – Javnost ima pravo na informacije o poslovanju nakladnika i programskoj osnovi medija, brišu se riječi "programskoj osnovi medija". U obrazloženju se navodi da se taj dio izostavlja kao nepotreban s obzirom na to da se javnost redovito i nesmetano upoznaje s programskom osnovom nakladnika na temelju njegovih izdanja, te nije potrebno posebno propisivati tu obvezu. Amandmanom VII. u članku 14. briše se stavak 4, a u obrazlo-

ženju se navodi da s obzirom na to da je propisima koji uređuju radne odnose određen sadržaj ugovora o radu, nema potrebe da se ovim zakonom posebno uređuje to pitanje, napose stoga što su ugovorne strane slobodne neka za njih značajna pitanja vezana uz radni odnos same dodatno urediti sukladno kolektivnom ugovoru. Amandmanom VIII. u članku 32. stavku 1. riječi "nadležnom ministarstvu" zamjenjuju se Hrvatskom gospodarskom komorom jer je promijenjeno nadležno tijelo kojem se dostavljaju podaci koji se odnose na transparentnost vlasničke strukture. Amandmanom IX. u članku 34. stavicama 1. i 2. također se predlaže navedena izmjena odnosno da je Hrvatska gospodarska komora nadležno tijelo kojem se dostavljaju izvješća o poslovanju medija, a ta se izmjena predlaže i u amandmanima X., XI., XII. i XIII. Amandmanom XIV. predlaže se iza članka 66. dodati nove članke 67. i 68. Člankom 67. utvrđuje se da je ministar nadležnog ministarstva Pravilnik za dodjelu državnih potpora dužan donijeti u roku šest mjeseci od stupanja na snagu ovog zakona, a da će se sredstva za poticanje pluralizma medija i raznovrsnosti osigurati u državnim proračunu. Člankom 68. utvrđuje se rok od 30 dana u kojem će nadležno ministarstvo predati, a Hrvatska gospodarska komora preuzeti vođenje Upisnika prijave tiska. Stavkom 2. osigurano je nesmetano objavljivanje prijava tiska u prijelaznom razdoblju. Postojeći članci 67. i 68. u Konačnom prijedlogu zakona o medijima postaju članci 69. i 70.

...klubova zastupnika...

Klub zastupnika SDP-a na predloženi zakonski tekst podnio je 11 amandmana. Amandmanom na članak 12. u stavku 1. predloženo je da se Upisnik u kojem novinski nakladnik prijavljuje izdavanje tiska umjesto u Hrvatskoj gospodarskoj komori vodi u "nadležnom ministarstvu". U obrazloženju se navodi da država ima obvezu štititi pluralizam medijskog prostora i osigurati poštivanje zakona što nadležno ministarstvo može činiti bolje od Hrvatske

gospodarske komore. Tim se amandmanom također predlaže u stavku 2. iza alineje 2. dodati novu alineju – da prijava nakladnika mora sadržavati i programsku osnovu, odnosno sadržajnu posebnost (opći ili specijalizirani programski sadržaj: politika, gospodarstvo, kultura, šport i drugo). Ta odredba jasnije i preciznije definira prava i obveze nakladnika, urednika i novinara, ali i nakladnika i javnosti i zbog toga treba ostati sastavni dio zakona, mišljenja je predlagatelj. Amandmanom na članak 13. predloženo je da javnost ima pravo na informaciju ne samo o poslovanju nakladnika, već i o programskoj osnovi medija. Amandmanom na članak 14. predlaže se dodati novi stavak – (4) Programska osnova je sastavni dio ugovora o zapošljavanju između nakladnika i urednika te između nakladnika i novinara. Posebna prava urednika i novinara koja nastaju zbog bitnih promjena u vlasničkoj strukturi medija ili promjene programske osnove uređuju se kolektivnim ugovorom, općim aktom ili pojedinačnim ugovorom. U obrazloženju amandmana se navodi da programska osnova dodatno štiti novinare i urednike u odnosu na nakladnika. Amandmanom na članak 32. predlaže se da su kao i amandmanom na članak 12. nakladnici dužni do 30. travnja svake kalendarske godine nadležnom ministarstvu, a ne Hrvatskoj gospodarskoj komori dostaviti izvješće o financijskom poslovanju za prethodnu godinu koje sadrži podatke o prihodu i tržišnom udjelu kojeg su ostvarili. Amandmanom je predložena i izmjena članka 37. na način da glasi – (1) Nedopuštena je svaka koncentracija poduzetnika na tržištu naklade općeinformativnih dnevnika odnosno na tržištu općeinformativnih tjednika kojom bi tržišni udjel sudionika konkretne koncentracije poduzetnika na tržištu prije njene provedbe prelazio 40 posto ukupno prodane naklade općeinformativnih dnevnika odnosno tjednika u Republici Hrvatskoj. U obrazloženju se navodi da predložena odredba kojom se u Prijedlogu zakona o medijima prag za razvoj poduzetnika nakladnika maksimira na 40 posto tržišnog udjela naklade, radikalno ograni-

čava razvoj nakladničkog poduzetništva. Predloženom izmjenom također se predlaže ograničenje koncentracije i na taj način adekvatna zaštita pluralizma medijskog prostora, ali se ostavlja veći prostor za razvoj poduzetništva. Amandmanom na članak 38. u stavku 4. predlaže se također umjesto Hrvatskoj gospodarskoj komori zamijeniti riječima "nadležnom ministarstvu", odnosno da su distributeri tiska dužni do 30. travnja svake kalendarske godine nadležnom ministarstvu dostaviti izvješće o financijskom poslovanju za prethodnu godinu, te podatke o broju prodanih primjeraka pojedinog tiska putem njegove distributivne mreže ili ugovora o malo-prodaji. Amandmanom na članak 59. stavak 1. točkama 6. i 7. također se riječi Hrvatskoj gospodarskoj komori predlažu zamijeniti riječima "nadležnom ministarstvu", odnosno da će se novčanom kaznom do milijun kuna kazniti pravna i fizička osoba koja niti nakon 15 dana od primitka upozorenja iz članka 32. do 31. siječnja svake kalendarske godine Hrvatskoj gospodarskoj komori ne dostavi podatke o tvrtki i sjedištu odnosno imenu i prezimenu, odnosno prebivalištu svih osoba koje su neposredno ili posredno imatelji dionica ili udjela u toj pravnoj osobi s podatkom o postotku dionica ili udjela. U stavku 7. da će se novčano kazniti ako nadležnom ministarstvu do 30. travnja ne dostave izvješće o financijskom poslovanju za prethodnu godinu. Amandmanom se u članku 61. stavku 1. točki 2. također umjesto "Hrvatskoj gospodarskoj komori" predlaže zamijeniti "nadležnom ministarstvu", odnosno da će se novčanom kaznom od 50 tisuća kuna kazniti novinski nakladnik koji nadležnom ministarstvu ne prijavi novine ili drugi tisak. I u članku 62. stavku 1. točki 2. predlaže se ista izmjena, odnosno da će se novčanom kaznom od 30 tisuća kuna za prekršaj kazniti novinski nakladnik koji nadležnom ministarstvu ne prijavi promjenu podataka navedenih u prijavi novina u roku od osam dana od dana nastanka promjene. Amandmanom se predlaže brisati članak 68. kojim se predlaže da nadležno ministarstvo Hrvat-

skoj gospodarskoj komori preda Upišnik prijave tiska u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu ovog zakona, te da je do primopredaje Upišnika nadležno ministarstvo dužno zaprimiti i rješavati prijave tiska. **Klub zastupnika HSP-a** na Konačni prijedlog zakona o medijima podnio je 19 amandmana. Amandmanom I. u članku 2. stavku 15. predlaže izmijeniti definiciju autorizacije. Ako intervjuirani ospori autorizaciju ona se može dokazati samo pisanom potvrdom ili tonskim zapisom o usmenoj autorizaciji. Time se, navodi se u obrazloženju amandmana intervjuirani štiti da njegove izjave neće biti objavljene bez njegovog odobrenja i da će biti vjerno prenijete. Amandmanom II. u članku 2. iza stavka 13. dodaje se novi stavak 14. koji glasi: "Tijela javne vlasti jesu tijela zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti, tijela jedinica lokalne samouprave i uprave, te pravne osobe koje imaju javne ovlasti. U obrazloženju se navodi da u predloženom zakonskom tekstu nisu obuhvaćene pravne osobe koje imaju javne ovlasti, a koje također trebaju imati posebne obveze prema novinarima. Amandmanima III, IV, V, VI. i VII. predlaže se nomotehnički urediti članak 6. i postojeće određene riječi zamijeniti riječima "tijela javne vlasti". Amandmanom VIII. predlaže se izmijeniti članak 21. koji utvrđuje odgovornost za štetu, amandmanom IX. članak 22. kojim bi se drugačije uredilo oslobađanje nakladnika od odgovornosti za naknadu štete, a amandmanom X. predlaže se izmijeniti članak 23. o postupcima radi naknade štete. U obrazloženju tih amandmana se navodi da se institut naknade štete uređuje cjelovito, uz ostalo se definira objektivni element štete, utvrđuju raznovrsni oblici nadoknađivanja nematerijalne štete, nakladnici se stimuliraju na samostalno ispravljanje netočnih informacija, drugačije bi bile pretpostavke za povredu privatnosti, a drugačije za povredu ugleda i časti itd. Amandmanom XI. predlaže se izmijeniti članak 26. stavak 5. kojim se utvrđuje da se statutom medija ne mogu uređivati pitanja pojedinačnih autorskih ugovora, odnosno mogućnost da se pita-

nja naručivanja novinarskih priloga kao i autorska prava urede statutom medija. Amandmanom XII. predlaže se u članku 30. brisanje stavaka 4. do 7. s obrazloženjem da je nužno i nadalje ostaviti na snazi demokratsku stečevinu da novinar nije nikome dužan dati podatke o izvoru objavljivanja informacije. Amandmanom XIII. predlaže se izmijeniti članak 37. o koncentraciji vlasništva u medijima na način da bi to pitanje trebalo biti uređeno posebnim propisima s tim da se opći propisi o zaštiti tržišnog natjecanja primjenjuju u svim pitanjima koja nisu uređena posebnim zakonom. Amandmanom XIV. predlažu se izmijeniti članci 40. do 54. koji utvrđuju pravo na objavljivanje ispravaka, kada glavni urednik nije dužan objaviti ispravak, način i rokovi objavljivanja ispravaka, čuvanje tonskih i videozapisa, tužba radi objavljivanja ispravaka, sudski postupak radi objavljivanja ispravaka, obveza novog glavnog urednika, objavljivanje ispravaka na temelju presude. U obrazloženju se navodi da se predloženim izmjenama institut ispravka informacije uređuje cjelovito i konzistentno, sukladno Ustavu. Amandmanom XV. članak 55. postaje članak 48., a amandmanom XVI. članci 56–58. zamjenjuju se člankom 49. u kojem se predlaže utvrditi pravo na objavljivanje odgovora. Amandmanom XVII. u članku 61. koji postaje članak 52. u stavku 1. briše se točka 4. U obrazloženju se navodi da zakon ne sadrži propis koji bi obvezivao da se uredničkom obradom teksta ne mijenja bitno sadržaj ili smisao informacije, pa ne postoji osnova za propisivanje takve prekršajne odgovornosti glavnog urednika. Kreiranje uredničke obrade je uredničko pravo i sloboda, a obrada u kojoj se iznose nove informacije i kojima se povređuje neko pravo osobe podliježu odgovornosti nakladnika kao i bilo koja druga informacija. Amandmanom XVIII. u članku 62. koji postaje članak 53. u stavku 1. predlaže se brisati točka 3. U obrazloženju se navodi da ne postoji opravdani razlog da se glavni urednici obvezuju obavještavati podnositelje ispravaka o razlozima neobjavljivanja ispravaka. Amandmanom XIX.

članci 63, 64, 65, 66, 67. i 68. postaju članci 54, 55, 56, 57, 58. i 59. **Klub zastupnika LIBRE** na Konačni je prijedlog zakona o medijima podnio amandman na članak 37. kojim se utvrđuje koncentracija vlasništva, odnosno da se brojka 40 posto zamjenjuje riječima "jednu trećinu". U obrazloženju se navodi da je koncentracija na tržištu naklade općeinformativnih dnevnika i tjednika od 40 posto jedna od najvećih u europskim zemljama. Najčešća dozvoljena koncentracija iznosi oko 30 posto. Sa stajališta mogućih štetnih posljedica od visoke koncentracije medija osobito su ugrožene one zemlje koje tek prihvaćaju najviše standarde demokratskog života. Kako među takve zemlje pripada i Hrvatska, predloženo je navedeno rješenje.

... te zastupnika

Zastupnica **Zdenka Babić Petričević (HDZ)** predložila je amandman na članak 5. – ostvarivanje prava na javno informiranje i na obaviještenost hrvatskog iseljeničtva, Hrvata u Bosni i Hercegovini i hrvatskih manjina u europskim zemljama. U obrazloženju navodi da hrvatski Ustav štiti prava i interese svojih državljana koji žive ili borave u inozemstvu i promiče njihove veze s Domovinom. Zastupnica **Jagoda Majska Martinčević (HDZ)** predložila je amandman na članak 59. stavak 1. u točki 3. da se riječi "tijela državne uprave" zamjenjuju riječima "nadležnog državnog tijela". U obrazloženju se navodi da se tim amandmanom navedeni članak nomotehnički uređuje s člankom 19. predloženog zakona kojim se propisuje da je u slučaju ratnog stanja ili neposredne ugroženosti neovisnosti i jedinstvenosti RH te velikih prirodnih katastrofa nakladnik obavezan na zahtjev nadležnog državnog tijela objaviti bez naknade proglaš, službena priopćenja nadležnih državnih tijela. U članku 59. propisana je novčana kazna od milijun kuna u slučaju da se na zahtjev "tijela državne uprave" ne objavi proglaš, priopćenje. Zastupnik **Mate Brletić (DC)** predložio je amandman na članak 20.

odnosno da se propiše i zabrana oglašavanja pirotehničkih sredstava, na isti način kao što je propisano za oružja, streljivo, duhanske proizvode, lijekove, medicinske postupke koji su dostupni na liječnički recept, droga, alkohol i alkoholna pića.

RASPRAVA

Konačni prijedlog zakona o medijima je u ime Vlade obrazložio državni tajnik u Ministarstvu kulture mr. sc. **Jadran Antolović**.

U ime Odbora za zakonodavstvo izvješće je podnio predsjednik Odbora Florijan Boras, u ime Odbora za informiranje, informatizaciju i medije predsjednica Odbora **Željka Antunović**, u ime Odbora za ravnopravnost spolova predsjednica **Gordana Sobol** i u ime Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina predsjednik Odbora dr. sc. **Furio Radin**, a potom se prešlo na raspravu predstavnika klubova zastupnika.

Dilema: koncentracija ili gašenje medija?

Damir Kajin (Klub zastupnika IDS-a) prisjetio se da je bivša opozicija (koja je sada na vlasti) glasovala protiv zakona o medijima kojeg je usvojila bivša koalicijska vlast, da je 'nesreća' tog zakona bila da je usvojen običnom, a ne kvalificiranom većinom, što je bilo dovoljno da ga Ustavni sud stavi izvan snage. Sada bivša opozicija kad je na vlasti, de facto nudi "prepisan" tekst zakona bivše vlasti, ustvrdio je zastupnik, priznavši da i (n)ovi zakonski prijedlog ima nekoliko dobrih rješenja.

Jedno takvo, kaže, koje upućuje na razmišljanje, je ono koje se pojavilo nakon ponude EPH Grupe za kupnju splitske Slobodne Dalmacije gdje se u zakonu propisuje da se zbog straha od koncentracije neće dopustiti da pojedini vlasnik ima udio veći od 40 posto prodanih primjeraka na hrvatskom tržištu.

I to bi, da citiram Vesnu Alaburić, odvjetnicu EPH-a, trebalo omogućiti minimum medijskog pluralizma, ali se

odmah iza toga pita, navodeći primjere drugih europskih zemalja, gdje se koncentracija dopušta u slučajevima kada jedan medij spašava drugi, pred bankrotom je li bolje dopustiti da se jedan medij ugasi, ili kroz formu koncentracije spasiti tu novinu? Za mene je to suštinska dilema čitavog zakonskog teksta, izjavio je zastupnik, pitajući se što je primaran interes države, odnosno koji je interes jači – koncentracija u cilju spašavanja poduzeća ili naprosto krah jednog društva? Ako je tome tako, kaže, zašto onda u Hrvatskoj "egzistiraju" i drugi monopoli? Dijeleći mišljenje da je koncentracija medijske moći ujedno i koncentracija političke moći, zastupnikov je dojam da je, možda, Vladi interes da intervenira i pomogne toj novini, jer se istog časa preuzima značajan politički utjecaj. No, pritom upozorava da, poput koncentracije medija, ogroman, pa čak i veći problem, može biti i politička dominacija izvršne vlasti nad nekim medijem.

Tu, naglašava, može doći do supstitucije jednog monopola drugim.

IDS-ov zastupnik se zauzeo da se u pogledu zaštite izvora informacija zadrži regulativa kakva je bila u zakonu (o javnom priopćavanju) iz 1996.

Podsjetio je pritom da je taj zakon novinaru omogućavao apsolutnu zaštitu izvora informacija, a da novi polazi od toga da sud može naložiti otkrivanje izvora ako je interes javnosti veći od interesa zaštite nečijeg izvora.

Kao što je koncentracija medija ogroman problem, ogroman problem može biti i dominacija izvršne vlasti nad nekim medijem.

Dopustiti sudačkoj diskreciji da od slučaja do slučaja prosuđuje što je veći interes, vrlo lako se može svesti na to da kada postoji interes vlasti onda će se dopustiti javna objava informacije, a kada je interes neke opozicije tada je pitanje hoće li se otkrivati informatora, mišljenja je zastupnik.

Pozvao je da se povede računa i o zaštiti regionalnih dnevnika, da se razmisli kako ih spasiti od koncentracije velikih nacionalnih novina.

Problemizira i slučaj kada urednik novinskim naslovom povrijedi informaciju, primijetivši da je kazna od 50 tisuća kuna za promjenu sadržaja teksta nešto što se ne može pronaći nigdje u Europskoj uniji kojoj težimo.

Svi znamo kako ti naslovi izgledaju - 90 posto ljudi pročitaju, upamti naslov, a sve ostalo im je marginalno, naslov je priča, puna informacija, on prodaje novinu, naveo je Kajin, primijetivši da se u samom tekstu itekako vodi računa da netko nekoga ne bi uvrijedio ili oklevetavao, jer podliježe kazni.

Otkrivanje izvora informacije povezano s Gotovinom

Mediji mogu i formiraju javno mišljenje stoga ih je u suvremenim demokratskim društvima vrlo bitno regulirati na način da im se, s jedne strane, omogući profesionalan rad, a s druge da se štite prava svih ukoliko su mediji iznijeli neistine i netočnosti, stajalište je Kluba zastupnika HSP-a kaže - **Pero Kovačević**.

Uspoređujući stari, odnosno Zakon o medijima koji je ukinuo Ustavni sud, i prijedlog novog zakona, HSP drži da je manje-više, riječ o istome zakonu, uz pokušaj da se tri stvari reguliraju na drugačiji način - da se omogući novinaru da tuži odgovorne u tijelima vlasti za uskratnu informaciju, da se obvežu općine, gradovi i županije da daju novinarima tražene informacije, te da se skrate rokovi za podnošenje tužbe za naknadu štete.

U HSP-u su posebno neugodno iznenađeni uvođenjem dodatnih restrikcija, konkretno odredbom da će novinar na zahtjev suda morati otkriti izvor svojih informacija.

I onda smo se odmah zabrinuli da je to, a niko nam ne može reći da nije, u svezi sa slučajem generala Gotovine i intervju u Nacionalu, istaknuo je HSP-ov zastupnik poručujući da je HSP protiv toga da se u Hrvatskoj propisi

mijenjaju, odnosno usklađuju na način da uvijek u biti postoji neki slučaj.

Kad je riječ o ostalim zamjerkama, spominje mogućnost da čak i za sudskog postupka mjerodavna tijela ne daju informacije o slučaju koji se vodi, zatim propuštenu priliku proširenja znatnog broja oblika naknade nematerijalne štete, loše reguliran institut ispravka i odgovora.

Na niz predloženih rješenja HSP-ovci će ići amandmanima, tako će postupiti i kod članka 37. koji uređuje pitanje koncentracije medija.

Po HSP-u, prenosi Kovačević, to pitanje treba biti uređeno posebnim zakonima, s tim da se opći propisi o zaštiti tržišnog natjecanja primjenjuju u svim pitanjima koja nisu uređena posebnim zakonom. Za radio i televiziju to je pitanje uređeno Zakonom o elektroničkim medijima, a za tiskana izdanja to treba učiniti predloženim zakonom. Budući da općinformativni tjednici ni u jednoj zemlji, pa ni u pravu EU nisu predmet posebne regulative, predlaže se da se ta izdanja izostave iz odredbe o koncentraciji, naveo je zastupnik, dodavši da se u isti koš ne mogu stavljati dnevnicima i tjednicima.

U Klubu zastupnika HSP-a bitnim drže urediti institute ispravka i odgovora. Ukoliko bi, tumači Kovačević, ostale sada predložene odredbe moglo bi se dogoditi da dnevnicima 30 posto prostora dnevno moraju davati za objavu ispravaka i odgovora koji u biti i nisu ni ispravci, ni odgovori.

Ispravak je, navodi, institut kojim se građanima omogućava ispravljanje netočne ili nepotpune informacije i mora se omogućiti objavljivanje upravo takvih ispravaka, a ne svako reagiranje na informaciju kojom se povređuju nečija prava i interesi kako se to čini predloženim zakonom. Naime, nečije pravo i interes može se povrijediti i istinitom informacijom, ali takva povreda ne dopušta oštećeniku da na objavljenu informaciju reagira ispravkom. Kada je, pak, ispravak utemeljen, onda se treba objaviti na istoj stranici, u istom obliku, u istoj veličini slova kao što je objavljena i neistinita informacija.

HSP-ov zastupnik skrenuo je pozornost i na kršenje novinarskih prava kroz nepotpisivanje odgovarajućih ugovora o radu, odnosno djelu, prijavljivanje radnika na minimalan iznos plaće, neplaćanje doprinosa itd.

Mediji moraju voditi računa da moraju poštivati prava novinara, koji su, nažalost, došli u isto loš i podređen položaj kao što je slučaj i s trgovcima koji moraju raditi i nedjeljom (1) čija su prava uskraćena, poručio je Kovačević.

Novi zakon - bitan pomak u demokratizaciji društva

Visoke ocjene predloženi je zakon dobio iz Kluba zastupnika HDZ-a. Osim formalnog uređenja područja na koje se odnosi, predloženi zakon bitni je pomak u demokratizaciji društva, osuvremenjivanju hrvatskog medijskog zakonodavstva, standardizaciji i usuglašavanju s europskim propisima i preporukama, ocijenila je u ime Kluba **Katarina Fuček**.

Zakonom su, kaže, bitno poboljšane i odredbe koje se odnose na slobodu primanja i širenja informacija, precizirani su pojmovi javne informacije, novinar i glavni urednik.

Interes je države poticati medijski pluralizam, te je uz osnovno pravo na javno informiranje svih građana, uz već postojeće društvene skupine, uvrštena i obveza poticanja medija namijenjenih informiranju osoba s posebnim potrebama. Taj će se članak, najavila je, poboljšati Vladinim amandmanom koji obvezuje nadležnog ministra da precizira uvjete za dodjelu državnih potpora.

Predstavnica Kluba zastupnika HDZ-a ističe da novi zakon preciznije razrađuje mogućnost uskratne informacija, uređuje postupak po tužbi novinara (u slučaju uskraćivanja javne informacije), dopunjuje odredbu o zaštiti privatnosti određenjem da nema povrede prava na zaštitu privatnosti ako u pogledu objavljene informacije prevladava opravdani javni interes.

U dijelu koji uređuje prava i obveze nakladnika, brisana je obveza nakladnika da u prijavi tiska navede programsku osnovu medija, a sve u cilju poštiva-

nja slobode medija. Jasnije su propisane odredbe o odgovornosti nakladnika za štetu koja je prouzročena objavom informacije, sa šest na tri mjeseca od dana saznanja za objavljenu informaciju skraćen je subjektivni rok za podnošenje tužbe za naknadu štete. Zakon obvezuje nakladnika da zaključi ugovor s autorom naručenog priloga kako bi se izbjeglo neplaćanje državi, zaštitili novinari koji su bili prisiljeni raditi na crno.

Posebno su, navodi, poboljšane odredbe o ostvarivanju transparentnosti vlasništva, nakladnik je obavezan objaviti podatke o ostvarenom ukupnom prihodu i prosječno ostvarenoj nakladi, odnosno slušanosti i gledanosti.

Ono što je izazvalo najviše pozornosti je poboljšanje odredbi o zaštiti tržišnog natjecanja koje obvezuju nakladnika na prijavu svake namjeravane koncentracije koju će preispitati i ocjenjivati Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja. Članak 37. utvrđuje nedopuštenom svaku koncentraciju poduzetnika na tržištu naklade općeinformativnih dnevnika odnosno tjednika kojom bi tržišni udjel sudionika konkretne koncentracije poduzetnika na tržištu nakon njezine provedbe prelazio 40 posto ukupne prodane naklade dnevnika ili tjednika.

Takvo rješenje, kaže, omogućava postojanje najmanje tri različite medijske grupe na hrvatskom tržištu, razvoj medijskog pluralizma, te sprječava monopol.

Limit od 40 posto prodanih primjeraka, kao maksimalni dopušteni nivo koncentracije, omogućava postojanje najmanje tri različite medijske grupe, razvoj medijskog pluralizma te sprječava monopol.

Osvrćući se na razmišljanja da se uvede iznimka od spomenutog pravila u slučaju da javni interes opravdava koncentraciju veću od 40 posto, zastupnica

prenosi mišljenje da se zakoni ne mogu prilagođavati mogućnostima pojedinih iznimki, već uređuju stvarna, a ne hipotetička pitanja.

Osnovnim postignućem hrvatskog medijskog zakonodavstva predstavnica Kluba zastupnika HDZ-a označava visok stupanj slobode medija, te pravo na primanje i širenje informacije.

Sloboda izvješćivanja ograničena je samo pravima novinarske struke i etike. Javni je interes poticanje pluralizma i raznovrsnosti medija i predloženi zakon uz prije obrazložene odredbe upravo je postigao stupanj kojim smo stali uz bok europskim pravnim stečevinama, zaključila je zastupnica Fuček.

Tko će reći što je to javni interes?

Zastupnica **Đurda Adlešić** (u ime Kluba zastupnika HSLs/DC-a podsjetila je da se predloženi zakon nalazi u hitnoj proceduri zbog odluke Ustavnog suda od 28. siječnja 2004., i obveze da se novi zakon donese do 30. travnja, jer bi, u suprotnom, to područje ostalo bez precizne zakonodavne regulative.

Iako se mijenja svega šest članaka, bitne promjene, kaže, postoje.

Iz HSLs-a posebno hvale dio koji govori o transparentnosti vlasništva, jer su u mandatu prošle vlasti u nekoliko navrata bezuspješno pokušali promijeniti zakon kako bi se konačno znalo tko su vlasnici medija.

Zadovoljni su skraćanjem rokova za podnošenje tužbe za naknadu štete, obvezivanjem jedinica lokalne samouprave i uprave da daju informacije novinarima, davanjem mogućnosti novinarima da u slučaju uskrate informacije od tijela javne vlasti podnesu tužbu.

Klub ima i prigovora na neka od predloženih rješenja.

Zastupnica smatra da je propisivanje povrede nečije privatnosti opravdano u slučaju pretežnog javnog interesa, no dodaje da bi to mogao biti dobar argument kad bi bilo jasno što je to javni interes. Otvorenim, pak, ostaje pitanje tko će odlučivati što je opravdani javni interes – Vlada ili sudovi?

Suglasna je s ocjenama da je dosadašnje rješenje o pravu novinara na zaštitu izvora informacije bilo bolje od predloženog, nepotrebnim drži uvoditi mogućnost da se novinarima uskrate informacije o sudskom postupku koji je u tijeku i koji je javan, drži da nije dobro riješeno pitanje odgovornosti nakladnika za štetu. Zakon je, naime, pojasnila je, na posve istovjetan način utvrdio pretpostavke za oslobođenje nakladnika od odgovornosti za štetu, bez obzira je li u pitanju povreda nečijeg ugleda i časti ili pak privatnosti, što je neprihvatljivo, jer se radi o dvije različite kategorije.

Klub smatra da su se zakonom mogli predvidjeti i nematerijalni oblici nadoknađivanja šteta, drži da je institut ispravka i odgovora previše naglašen, pa će novine morati objavljivati baš svako reagiranje ili ispravak ili odgovor svake zainteresirane osobe čije se ime ili naziv spomene u novinama. Takvo rješenje, upozorava zastupnica, može biti puno restriktivnije od ranijeg zakona i ograničiti slobodu medija i autonomiju novinarskog i uredničkog posla.

Klub kvalitetnim drži odredbe koje govore o vlasništvu.

Nadzor nad medijskim koncentracijama, tumači, važan je zbog pravedne i pluralističke utakmice, radi razvoja demokracije i zaštite slobode izražavanja.

Vlasništvo u tisku može se ograničiti prema broju prodanih primjeraka, zarade od marketinga itd., ali jasno treba definirati mjeri li se koncentracija vlasništva samo u kategoriji istovrsnih medija ili se zbrajaju udjeli u raznovrsnim medijima.

Adlešić pritom navodi da u europskim zemljama ne postoji opće prihvaćeno rješenje o tome kako odrediti prag dopuštene koncentracije u medijima, pa je, tako u Njemačkoj, Velikoj Britaniji, Italiji koncentracija regulirana zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja ili u kombinaciji s medijskim propisima. U Francuskoj, Norveškoj, Sloveniji to su isključivo medijski zakoni, a i limiti za koncentraciju su različiti, pa je tako 20 posto za nacionalno tržište u Italiji, 30 posto u Francuskoj, 40 u Sloveniji, 50 je limit samo za regionalno tržište Italije.

Zastupnica je pozornost skrenula i na činjenicu da predloženi zakon predviđa milijun kuna kazne za prekršaje, a takva kazna nije predviđena Zakonom o prekršajima, pa se pita koliko je ta kazna provediva?

Klubu zastupnika HSL/DC-a prihvatljivi su amandmani Odbora za ravnopravnost spolova i za ljudska prava, a posebno bitnim drži razraditi dio koji govori o zaštiti djece, što se, kaže, premalo spominje u medijima.

Vladin predstavnik mr.sc. **Jadran Antolović** objasnio je upite koji se odnose na propisane novčane kazne.

Točno je, naveo je, da važeći zakon i prijedlog novoga predviđaju kazne koje nemaju minimalni iznos, a zapriječen je visok iznos od milijun kuna i to je (učinjeno) kako bi se poštivala načela slobode medija.

Naime, na tržištu postoje mediji različite ekonomske moći, pa bi kažnjavije malog, lokalnog tiskanog medija s deset tisuća ili sto tisuća kuna značilo njegov ekonomski kraj. Nasuprot tome, moćnom mediju, kakav je, primjerice, Hrvatska radio-televizija s godišnjim prihodom većim od milijarde kuna, kaznom od sto tisuća učinak se ne bi postigao.

Glede upita o koncentraciji i o tome kako se mjeri tržište različitih medija, kaže da se i tržište općeinformativnih tjednika i dnevnika promatra odvojeno.

U pogledu upita tko će utvrđivati opravdani javni interes, naglašava da je to uvijek sud i da je sud taj koji će u konačnici biti u prigodi reći je li u nekom slučaju opravdani javni interes prevladao nad zaštitom prava na privatnost.

Umjesto 40 posto limit 30 posto prodane naklade

I **Luka Roić** (Klub zastupnika HSS-a) podsjeća na razloge donošenja novog zakona o medijima i na obvezu da ga Sabor donese do 30. travnja.

Mišljenja je da su u postojećem zakonu dobro riješeni i s europskim propisima usuglašeni javnost vlasništva, transparentnost vlasničke strukture, ogra-

ničenje koncentracije, zaštita tržišnog natjecanja te se pita je li u tom pogledu trebalo išta i mijenjati?

HSS-ov zastupnik naglašava da mediji u svakom demokratskom društvu igraju važnu ulogu, moraju biti glas javnosti i objektivno i nepristrano obavještavati i na taj način biti korektiv vlasti. Građanin jedino ako je dobro, istinito informiran može sudjelovati u radu Vlade i vlasti. Vlada preko medija, neposredno i svakodnevno, utječe na svakog građanina i zato treba jamčiti istinite informacije o svojim postupcima i svoje građane detaljno informirati kako bi je na taj način mogli kontrolirati, jer ništa tako uspješno ne uništava demokraciju kao tajnost, napomenuo je Roić.

Važnim drži da vlasništvo u medijima bude transparentno i kao što se u zakonu predlaže ograničeno na način na koji svaka zemlja misli da je najbolje.

Ponudena rješenja o koncentraciji vlasništva su, kaže, prihvatljiva, jer nitko ne brani da se pojedini mediji na temelju rada i dobre programske orijentacije razvijaju, ograničena je kupovina velikih radi stjecanja monopola na tržištu.

Monopol, kako državni, tako i privatni, smanjuje broj nakladnika i time pluralitet izražavanja, a država svakako mora poticati ravnopravnost svih medija.

U Klubu zastupnika HSS-a mišljenja su da limit od 40 posto nije nikakva zapreka da se odvija proces koji je dobar za hrvatske medije, drže da je taj limit mogao biti i manji, odnosno da bi 30-ak posto bilo dovoljno kako bi mogla postojati najmanje tri-četiri utjecajna i snažna dnevnika.

Klub nije zadovoljan dijelom Vladinih amandmana, no Roić najavljuje da će HSS-ovci na kraju, ipak, podržati predloženi zakon.

Kako do uvida u stvarnoj pokrivenosti tržišta?

U ime Kluba zastupnika HNS/PGS **Vesna Pusić** se prvo osvrnula na dio zakona koji govori o koncentraciji vlasništva u medijima, podsjetivši da se u svim tranzicijskim zemljama, pa tako i u Hrvatskoj, dugi niz godina, u prvom

redu govorilo o problemu kontrole države nad medijima, donekle se zanemario drugi problem, a to je problem vlasništva u rukama jednog vlasnika, odnosno korporacije. Odredba koja se u (novom) zakonu pojavljuje bavi se sprječavanjem ili, u najmanju ruku, ograničavanjem kontrole medija iz jednog centra koji nije država nego vlasnik u formi privatne korporacije.

Otvorenim je ostavljen problem rješavanja uvida u stvarni postotak tržišta koji pokriva jedan medij.

Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja koji je na snazi taj problem što se tiče medija ne rješava na odgovarajući način, nije primjeren specifičnom medijskom tržištu, previše je za njega općenitih, ocjenjuje zastupnica.

Naglašava pritom da ograničavanje kontrole kroz vlasništvo nije samo pitanje pravedne tržišne utakmice, prava na raznolikost političkih stavova, dostupnosti javnosti, to je fundamentalno pitanje razvoja demokratske javnosti i kroz to funkcioniranja demokratskih institucija.

HNS-ova zastupnica navela je i da se obično govori o dvije vrste koncentracije – horizontalnoj i vertikalnoj, te da mi, u prvom redu govorimo o horizontalnoj koncentraciji, odnosno o kontroli nad medijima iste vrste koji bi inače bili u međusobnoj konkurenciji odnosno o vlasništvu jedne tvrtke nad različitim medijima koji bi inače bili u konkurenciji. To je ono s čim se predloženi zakon hvata ukoštac. Vertikalna koncentracija je koncentracija cijelog procesa proizvodnje, dakle vlasništvo nad novinama, distribucijskom mrežom, tiskarom i ona se obično smatra manje opasnom, iako u hrvatskim i u uvjetima tranzicijskih zemalja nije manje opasna.

Smatra da je pitanje koncentracije vlasništva jasnije formulirano u predloženom, nego u prošlom zakonu. U sadašnjem članku 37. to je jednoznačno defi-

nirano i potpuno je jasno da se s novom akvizicijom ne smije prijeći tih 40 posto vlasništva, odnosno tržišta dnevnika ili tjednika.

Ono što je ostavljeno otvorenim je problem rješavanja uvida u stvarni dio, odnosno postotak tržišta koji pokriva pojedini dnevnik ili tjednik, upozorava zastupnica te dodaje da bi bilo vrlo važno da Ministarstvo (kulture) nađe instrumente pomoću kojih će to ustanovljavati.

Mišljenja je i da nije bitno koja će institucija zaprimati te informacije – Ministarstvo ili HGK, bitno je jedino da se toj instituciji nametne obveza da te podatke objavljuje javno na godišnjoj razini.

Njavila je i da će Klub amandmanskim tražiti da se vrati ispuštena formulacija iz dosadašnjeg zakona da će se "poštujući pravo javnosti da bude točno, nepristrano, pravovremeno informirana o događajima, pojavama, osobama, predmetima ili djelatnostima, mediji pri objavljivanju programskih sadržaja pridržavati pravila novinarske struke i etike".

Zastupnica Pusić osvrnula se i na problem Slobodne Dalmacije kazavši kako ne smatra da je potrebno žrtvovati na demokratičnosti i borbi protiv koncentracije u medijskom prostoru zato da bi se praktično spasila Slobodna.

Ali smatra, kaže, da je potrebno i moguće praktično spasiti tu novinu i na nekoliko načina država je odgovorna. Država je vlasnik, prema tome Vlada mora stupiti u tu situaciju, bilo tako da sama trenutno financijski intervenira, bilo da kratki rok za novi tender odnosno javni natječaj, bilo da nađe rješenje među drugim interesantima ili ponudama kojih je bilo na javnom natječaju, bilo da organizira pozivni natječaj, predlaže zastupnica.

Navela je pritom da je Adam Mihnick, jedan od velikih boraca za demokraciju u Istočnoj Europi, bio svojevrjeme zainteresiran za kupnju Vjesnika, te da su to područja u kojima treba tražiti.

Ne smije se dogoditi da Slobodna propadne dok se donose zakoni koji će je spasiti, pa da ne bude da operacija uspije, a pacijent umre, poručila je Pusić.

Značaj programske osnove

Zastupnik **Antun Vujić** (Klub zastupnika SDP-a) podsjetio je da su posljednjih nekoliko godina u medijskom zakonodavstvu stvoreni cijeli novi korpusi vrijednosti koji su bitno unaprijedili hrvatsko medijsko zakonodavstvo. Radi se o ranije nepoznatim stvarima koje se tiču transparentnosti vlasništva, distribucije pod ravnopravnim uvjetima, autonomije novinarske sfere, prava novinara itd.

Smatra da se, kad je Zakon o medijima već vraćen u Sabor, trebalo postaviti pitanje hoće li se sada skupiti dostatna većina da ga se donese bez negativne odluke Ustavnoga suda, ili će se mijenjati, ili će se iskoristiti prilika, pa eventualno popraviti ono što se u par mjeseci utvrdilo da će možda biti bolje.

Mišljenja je da se trebalo imati vrlo jake razloge da se to učini, zato jer je taj zakon, u međuvremenu, dobio podršku i onih stručnjaka koji su 'posrednici' europskih tijela, OESC-a, ali i Hrvatskog novinarskog društva.

Išli smo u promjene, konstatirao je, dodavši da je dio izmjena mogao i izostati, jer su nomotehničke, a dijelom se radi o pravnim pleonazmima, odnosno odredbe vezane uz neke druge zakone sada se javljaju u (novom).

Međutim, nastavio je, ima dio primjedbi koje ne mijenjaju ukupan smjer prethodnog zakona, ali mu na neki način mijenjaju smjer od sasvim jasno postavljenog cilja koji se tiče triju ključnih elemenata u kojem su akcenti novoga zakona drugačiji od prethodnoga i njih u Saboru treba politički ocijeniti.

Prvi kompleks je, kaže, što je ono što smo smatrali kulturom javnog dijaloga, kao bitnom inovacijom i bitnim interesom novoga zakonodavstva, na neki način revidirano, ne puno, ali je revidirano. Upozorava na članke 21. i 22. u kojima se ključna pozicija ispravka i odgovora na neki način relativizira.

Još bitnije je, nastavlja, to što se ne shvaća u ukupnosti svih potrebnih elemenata ono što se može nazvati autonomijom novinarske struke zbog toga jer se jedna institucija gubi na nekoli-

ko mjesta. Programska osnova, kao dio javnog iskaza lista o sebi, nije samo važna da bi se znalo o kojem je listu riječ, nego i zbog toga što je sastavni dio ugovora između nakladnika, urednika i novinara. Kad se sastavlja ugovor između novinara i nakladnika onda se taj ugovor odnosi i na odgovarajuću programsku osnovu, pa se list 'iks' koji je, uvjetno rečeno, prvo bio list određene političke ili neke druge frakcije, ako želi preko noći postati list neke sasvim druge i obratne političke frakcije onda novinar ima o tome što reći, jer je on potpisao ugovor na bazi takvog lista, a ne na bazi nekog drugog lista.

SDP-ov zastupnik iznio je i zanimljiv podatak da u Hrvatskoj postoji više dnevnih listova nego u Švedskoj, zapitao se i što zapravo i kome prodaju mediji – da li prodaju informacije svojim čitateljima, gledateljima i slušateljima ili, pak, čitatelje, gledatelje i slušatelje interesima svojih vlasnika.

To su, naglasio je, te međuovisnosti zbog čega se informacija ne može promatrati kao roba, jer je ona i roba, ali nije samo roba. Zato postoji medijsko zakonodavstvo koje regulira upravo taj dio, ono gdje ona nije samo roba. Sada su (međutim) učinjeni prilični iskoraci da se informacija shvaća kao roba, zbog toga što je čak i na simboličkoj razini Hrvatska gospodarska komora postala mjesto vođenja upisnika, a to nije Ministarstvo kulture.

Osvrnulo se i na rješenja o koncentraciji vlasništva, navodeći da u tom pogledu smisao prethodnog zakona nije bio smanjivanje ili obuzdavanje poduzetništva, nego zaštita pluralizma. Po novom zakonu, kaže, ne samo da poduzetnik ne može kupiti drugoga kada ima više od 40 posto (udjela ukupno prodane naklade), nego zajedno s tom kupnjom ne smije prijeći 40 posto.

To je apsolutno, sama po sebi, nemoguća pozicija i to bi bilo restriktivnije nego bilo gdje drugdje, zbog toga što se u puno slučajeva ne bi moglo razriješiti, ustvrdio je, dometnuvši kako se neće brinuti je li to ili ono strože, nego da bi briga Sabora trebala biti da se isključuje "ona prava koja trebaju dolaziti kao

prava, one obveze koje trebaju dolaziti kao obveze u korist iznimaka”.

Bolje imati manju koncentraciju kapitala

Na početku svog izlaganja, zastupnik **Furio Radin** (pripadnik zastupnika nacionalne manjine) konstatirao je neke činjenice – da je prije samo 14 godina Hrvatska izišla iz stanja strogo kontroliranih informacija, prošla rat i da je danas, što se tiče medijskih sloboda, u stanju najgore tranzicije. Ne samo kod većeg dijela elektroničkih medija, već i kod dijela tiska još uvijek vlada stanje državnog vlasništva, a mediji koji su u privatnim rukama često se nalaze u stanju po kojem se ne može razlučiti pišu li o politici ili se njome bave. Za pripadnike nacionalnih manjina od egzistencijalne je važnosti živjeti u demokratskom i slobodnom društvu i sloboda medija u takvom je prostoru bitan i važan činitelj.

Radinova je ocjena da je novi zakon restriktivniji od prošloga što se tiče vlasništva – prošli je određivao 40 posto prodanih primjeraka na tržištu općinformativnih dnevnika kao maksimalno dopuštenu razinu koncentracije, sada se predlaže da tih 40 posto bude maksimum koji se dostiže i nakon kupovanja novih sredstava informiranja.

Navodi da se njegov Klub protivi svim vrstama koncentracije medija, zato što, tumači, samo od sebe proizilazi da, što je veća koncentracija vlasništva u medijima, to ima manje medijske slobode. Naravno, dodao je, to nije uvijek tako. Govorimo o Hrvatskoj, o zemlji koja se, što se tiče informiranja i medija, nalazi u tranziciji, a tranzicija je riječ koja na lijep način kaže da u Hrvatskoj, što se tiče informacija, nije sve kako bi trebalo biti, navodi zastupnik držeći da se, s obzirom na stanje u kojem se nalazimo, moramo držati nekih principa strože i više nego je to slučaj u zemljama razvijene demokracije.

Kao primjer, spomenu je skandinavske zemlje od kojih neke dozvoljavaju koncentraciju tiska daleko veću od 40 posto i to nitko ne zamjera, jer unutar takve koncentracije, kaže, postoji jedna

unutarnja demokracija u smislu slobode uredništva, redakcije, uređivanja novina.

Možemo li mi imati veću koncentraciju kapitala, a ujedno u novinama zadržati slobodu uređivanja, upitao se zastupnik, navodeći da iz Kluba nacionalnih manjina smatraju da to nije moguće. Smatramo da je u zemlji, kao što je Hrvatska bolje imati manju koncentraciju kapitala, istaknuo je Radin, svjestan da svaki poduzetnik u sredstvima javnog priopćavanja može izigrati takvu koncentraciju.

Koncentraciju kapitala, kaže, neće spriječiti takva odredba, ali Klub je mišljenja da koncentraciju treba ograničiti i zato smatra da odredbu o zabrani koncentracije konačnog broja prodanih primjeraka na 40 posto treba zadržati, jer ona, ipak, daje jamstvo da će sa više vlasnika medijski prostor biti slobodniji.

Iako se slažu sa spomenutim principom, iz Kluba dodaju da to ne znači da se u nekim slučajevima od tog principa ne može odustati, pogotovo kada su novine koje se žele kupiti u problemima, kao što je splitska Slobodna Dalmacija.

Klub nacionalnih manjina također smatra da se treba štititi izvor informiranja, jer to daje sigurnost novinarima, a da bi ta zaštita mogla biti povrijeđena sudskom odlukom samo u slučajevima kada se na taj način potiče terorizam ili nasilje prema civilnom stanovništvu.

Zastupnici su nakratko prekinuli rad kako bi pljeskom pozdravili skupinu građana iz Međimurske županije koji su taj dan posjetili Sabor.

Pod javni se interes svašta može pokriti

Obveze, konkretno susret sa stranim izaslanstvom, spriječili su klubove zastupnika LIBRE i SDSS-a da u tom trenutku sudjeluju u raspravi, pa je ona nastavljena desetominutnim izlaganjem zastupnice **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**.

Vrlo dvojbenom, možda suštinski najdvojbenijom, označila je odredbu članka 30. o zaštiti izvora informacija.

Navela je da je to bio i sadržaj prošlog zakona, ali i dodala da to ne znači da tako nešto mora proći i u novome zakonu, to više što se nakon odluke Ustavnog suda, otvara mogućnost da se stvari poboljšaju.

Osnovno je pravo novinara da ne otkrije izvor informacije, naglasila je zastupnica, držeći da je, kako su sada stvari postavljene, to osnovno pravo izuzetak, a da će u svim slučajevima to pravo biti izvrtno.

Smatra da su ti izuzeci transparentno određeni u članku 3. stavku 3. - slobodu medija moglo bi se ograničiti samo kada je to nužno radi nacionalne sigurnosti, teritorijalne cjelovitosti, javnog reda i mira, sprječavanja nereda i kažnjivih djela, zaštite zdravlja i morala itd. Međutim, ako se, dodala je, uvodi i pojam zaštite javnog interesa, gdje se ne zna njegov sadržaj, e onda se dolazi na vrlo sklizak teren i zaštita izvora informacija potpuno se relativizira.

Ne spori da će sud biti taj koji će utvrditi što je javni interes, ali upozorava da će predlagatelj, a to je najčešće Vlada i državna tijela, sudu tvrditi da je upravo to javni interes.

Nerado se, kaže, sjeća 90-ih godina kada se pod objašnjenjem da je to zaštita javnog interesa, nisu dostavljali haaški dokumenti – pod javni se interes svašta i sve u razna doba može pokriti i to je velika opasnost.

Stoga je, naglašava, dovoljno odstupiti od zaštite izvora informacije samo u onim slučajevima koji su taksativno navedeni u članku 3. stavku 3. zakona.

Koncentraciju smanjiti na 33 posto

Riječ su potom ponovno dobili predstavnici klubova koji zbog obveza u izaslanstvu nisu bili u mogućnosti prije raspravljati. U ime Kluba zastupnika LIBRE **Jozo Radoš** je podsjetio da se predloženi zakon donosi zbog toga što je Ustavni sud osporio način donošenja važećeg. Kada se radi o kvalificiranoj većini odnosimo se dosta slobodno, a u Hrvatskom saboru takve se stvari ne bi smjele događati, kazao je. Istaknuo je

da važeći zakon trpi neke promjene, da se taj važan organski zakon donosi po žurnom postupku, što nije način na koji bi Hrvatski sabor trebao raditi. Pozvao je da se razmisli i kako izbjeći pravnu prazninu, jer sadašnji prestaje važiti 30. travnja, a novi bi stupio na snagu osmog dana od dana objave u "Narodnim novinama", pa se ne može uhvatiti 30. travnja. Za Klub je najvažniji članak 37. stavak 1. o koncentraciji u kojem se predlaže zadržavanje odredbe o 40 posto koncentracije vlasništva. Pozivajući se na napise u medijima, kazao je da je to jedna od najviših koncentracija u europskim zemljama, većina njih ima koncentraciju oko jedne trećine, oko 30 posto. Predlagatelj nije dao usporedna rješenja, nema pregleda današnje koncentracije medija u Hrvatskoj, ako je razlog što se to ne može izmjeriti, ona je pitanje kako ćemo primjenjivati ovu važnu odredbu, istaknuo je. Predlagatelj u obrazloženju ne govori da je većina medija u Hrvatskoj danas u stranom vlasništvu, kazao je, dodajući da tamo gdje prijete koncentracija prijete upravo od te vrste vlasništva pa je i to jedno od pitanja na koje treba obratiti pozornost. Najavio je da će Klub podržati zakon, te predložiti amandman, koji nije uvjet za glas predloženom zakonu. Amandmanom će se predložiti da najviša koncentracija vlasništva u tiskanim medijima, dnevnicima i tjednicima može biti jedna trećina, 33 posto, što je uobičajeno u razvijenim europskim zemljama, objasnio je.

Pod javni se interes svašta i sve u razna doba može pokriti i to je jedna velika opasnost.

U ime Kluba zastupnika SDSS-a **Milorad Pupovac** je istaknuo da je riječ o još jednom u nizu zakona vezano uz medije kratkog roka. U zakonu središnje mjesto imaju tradicionalni mediji, kao tisak, eventualno televizija, a svi drugi novi mediji koji mogu sačinjavati javnu komunikaciju nisu na adekvatan način zastupljeni, kazao je, predviđajući da će se zbog toga uskoro raspra-

vljati o novom zakonu o medijima koji će regulirati pitanje udjela novih medija u javnoj komunikaciji. U nastavku se osvrnuo na članak 2. i osnovni pojmovnik, posebno definiranje privatnosti na način koji je, kazao je, netočan. Moral, čast, ugled nije privatna stvar. Kategorije moralnosti, dostojanstva, časti i ugleda, kako je s pravom navedeno u člancima 7. i 16. se razlikuju od kategorija privatnosti, kazao je, ističući da Odbor za ljudska prava predlaže amandman i jasno razgraničenje sfera privatnosti od onoga što predstavlja sferu moralnosti, časti, ugleda i dostojanstva. Osvrćući se na pitanje vlasništva, njegove transparentnosti, koncentracije, upozorio je na osjetljivost pitanja odnosa između vlasništva, odnosno vlasnika, nakladnika i redakcije. Stoga je predložio da se u članku 24., koji regulira pitanje imenovanja glavnog urednika, definira i pod kojim uvjetima se, prije imenovanja ili razrješenja, dobiva mišljenje uredništva. Podsjetio je na iskustva nekih zemalja da se s prijedlogom treba suglasiti 33 posto članova redakcije, ili uredništva, iako se u praksi sve ispod 50 posto smatra nečasnim, neprihvatljivim. Kako mi tu kulturu i običajnost nemamo, predložio je da se definira da to treba biti 50 posto članova uredništva, redakcije. Time se ne bi dovelo u pitanje poslovni interes nakladnika, vlasnička prava i uloga vlasnika, a zajamčilo bi se da javnost, preko uredništva i redakcije, odnosno novinari mogu u značajnoj mjeri utjecati i unaprijed definirati kako će se voditi uređivačka politika u nekom mediju, kazao je. Običajnost i etičnost u javnoj komunikaciji ne mogu i ne trebaju biti do kraja regulirani ovim zakonom, ali neki instituti trebaju biti definirani tako da promoviraju običajnost i etičnost, istaknuo je.

Dobar zakon pokvaren intervencijama Vlade

Prešlo se potom ponovno na pojedinačnu raspravu u kojoj je riječ prvi dobio zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** koji je podsjetio da zakon prošle jeseni

nije dobio potrebnu većinu, jer je HDZ glasovao protiv. Zakon je bio dobar, bio bi dobar i danas, a bio bi još bolji da intervencijama Vlade nije na dva, tri mjesta pokvaren, kazao je. Naveo je pritom članak 37., odredbu važećeg zakona da bi se do 40 posto vlasništva moglo ići u novu akviziciju, a sada se ni s novom akvizicijom ne smije prijeći 40 posto. Tu se radi o arbitrarnoj odluci, praksa je različita od zemlje do zemlje, rekao je, dodajući da i važeća odredba ispunjava cilj. Istaknuo je da će se predloženom odredbom jedino spriječiti sloboda poduzetništva, a neće pripomoći da pluralizam u medijskom prostoru bude veći, jači. Osvrnuo se i na šuškanje da bi u posljednji trenutak mogao doći amandman Vlade ili većinskog kluba po kojem bi to pravilo ostalo u zakonu, ali bi se dala mogućnost da Vlada procijeni i dopusti neku izmjenu, te naglasio da će biti snažno protiv toga, jer je to direktan put u korupciju. Zakon je dodatno pokvaren i Vladinim amandmanom kojim se izbacuje programska osnova, kazao je. U jednom se članku kaže da je programska osnova sastavni dio ugovora o zapošljavanju između izdavača i novinara. Važno je da tako i bude, rekao je, pitajući što ako se novinar npr. zaposli u novinama demokrišćanske programske osnove, a onda je izdavač promijenjen u socijaldemokratsku, ili još drašćičnije, u novinama o zaštiti prirode, a onda to izdavač promijenjen u pornografski časopis. Osvrćući se na pravo novinara na zaštitu izvora informacije, poručio je da tu ne smije biti iznimke na način da sud može novinaru narediti da ipak izda svoj izvor. Novinari tada prestaju biti novinari, postaju mogući policijski konfidenti, time se direktno ugrožavaju novinari, njihova sigurnost, novinarska profesija, i sloboda njihova pisanja, jer će se čuvati pisati o takvim temama da se ne bi izvrgli opasnosti od osvete, kazao je. Dodao je da država ima načina doći do informacije, ne mora za to koristiti novinare. Na kraju je upozorio i na izuzimanje ministarstva iz zakona i prebacivanje poslova upisnika, kontrole vlasništva na HGK.

Znači poslodavci će kontrolirati sami sebe, rekao je i istaknuo da to mora ostati u nadležnosti ministarstva. Sabor može ministru reći da dostavi podatke, ako to ne napravi može interpelacijom tražiti da se on smijeni, ali ne može na taj način kontrolirati HGK, tada nema kontrole javnosti, zaključio je.

Riječ je potom dobio predstavnik Vlade državni tajnik mr. sc. **Jadran Antolović** koji se osvrnuo na netočan navod o klauzuli savjesti i njenu brisanju. Uputio je na članak 26. stavak 2. i kazao da kada se promijeni programska osnova slijede sva prava koja je zastupnik Stazić spominjao. Vezano uz zaštitu izvora informacija uputio je na Europsku preporuku R7.

Amandmani Vlade bacaju posve drugačije svjetlo na sam Konačni prijedlog zakona, istaknula je na početku svog izlaganja zastupnica **Jelena Pavičić-Vukičević (SDP)**. Upozorila je na važnost naslova i podnaslova, za čije je formiranje odgovoran urednik, te čest slučaj da naslovi završavaju upitnikom. To, istaknula je, glavnog urednika često amnestira odgovornosti iako naslov i tekst koji slijedi zapravo prenose diametralno suprotne sadržaje. Kao izrazit problem koji zakon o medijima tretira navela je tretiranje govora mržnje čija prisutnost ne mora biti eksplicitna. Neprijateljstvo i nesnošljivost dominiraju, a mediji bi trebali posebno raditi na sprečavanju takvih pojava, istaknula je. Naglasila je da zakon, jednim člankom tretira poželjno, a drugim nepoželjno ponašanje, a kada se prekrši zakon slijede sankcije koje se kroz institute ispravke i odgovora, te prekršajne odredbe tretiraju u čak 22 članka. Istaknula je da bi nadležno ministarstvo trebalo uskratiti financijsku potporu medijima koji svoj prostor namjerno zloupotrebljavaju vrijeđajući i omalovažavajući pojedine osobe zbog vjerskih, nacionalnih ili političkih stajališta. Nadovezujući se na raspravu zastupnika Stazića o člancima 12. i 13. i obvezama ministarstva, sada HGK, da u roku tri dana od primitka prijave za upisnik moraju izdati potvrdu. Što ako je programska osnova neprihvatljiva i protuzakonita, što ako nakladnik

podnese zahtjev za skinheadsov časopis "Vanzin", upitala je. Hoće li i tada ministarstvo izdati potvrdu, što bi se prema članku 12. stavak 5. moglo zaključiti, da ministarstvo ne smije odbiti izdavanje potvrde ako prijava sadrži sve podatke iz prethodnih stavaka, kazala je. Amandman Vlade kojim bi HGK preuzela ovlasti Ministarstva kulture ocijenila je posve neopravdanim.

Rigidnim pragom neće se potaknuti pluralizam

Zastupnica **Željka Antunović (SDP)** kazala je da je prijedlogom jako zadovoljna, da je on u najvećem dijelu dobar. Istaknula je da posebno cijeni što prijedlog nudi rješenja u mnogočemu sukladna demokratskim i standardima EU, ali je i dalje specifičan da zaštiti, razvije i podupre razvoj medijskog pluralizma, medijskog tržišta u Hrvatskoj. No upozorila je da posljedice nekih odredbi, bez obzira što ih je malo, mogu biti kobne, loše, mogu unazaditi ono što se u cjelini unapređuje. Kao prvo upozorila je na maksimiranje praga poduzetničke koncentracije u nakladništvu. U prvom tekstu Vlade nije bilo nikakvog ograničenja, sve je bilo prebačeno na zakonsku regulativu tržišnog natjecanja, a prihvaćanjem nekih sugestija Vlada prelazi u drugu krajnost i radikalno maksimira prag na 40 posto, kazala je, navodeći da u Europi nema jedinstvenog rješenja. Istaknula je da ne bi htjela da to bude odredba koja će sprječavati monopol, da za to postoje drugi zakoni. Bitno je zaštititi pluralizam medijskog prostora, slobode, raznolikosti, kazala je, ističući da se ovakvim oštrim i rigidnim pragom neće osigurati veći pluralizam. Upozorila je i da bi se u konkretnom životu mogli pojaviti ozbiljni problemi, problemi u Vladi, u državi. Podržala je amandmane da programska osnova ostane u zakonu. Naglasila je da će njena odluka kako glasovati ovisiti o konačnim rješenjima. Bilo bi šteta da ovako dobar zakon zbog nekih primjedbi ne dobije možda i konsenzus u Saboru, zaključila je.

Zastupnik dr. sc. **Slaven Letica (neovisni)** na početku se osvrnuo na istup

zastupnice Fuček i njenu sumnju u motivaciju predstavnika Kluba zastupnika HSP-a Pere Kovačevića, sumnju da je Klub HSP-a na neki način odvjetnički zagovarao stajališta ili interese nekog nakladnika. To svakako nije točno, ustvrdio je. Pozivajući se na studiju OESS-a u osam zemalja o koncentraciji, kazao je da ne stoji tvrdnja zastupnika Radoša o europskim pragovima, da oni osciliraju. Za nas je vrlo važan konkretan slučaj Slobodne Dalmacije, ali još više slučaj medijskog kolonijalizma prisutan u svijetu, srednjoj i istočnoj Europi gdje su strani vlasnici upali najprije u tiskane, pa elektroničke medije i postoji opća dominacija na tom području. Specifičnosti hrvatskog medijskog tržišta vezane su uz srodnost jezika, kazao je, ističući da se mora promatrati hrvatski medijski, politički, kulturni i regionalni, pa i sigurnosni interes na širem području. Ako hoćemo zadržati interese, neki tip utjecaja na širem prostoru, bilo bi dobro zadržati postojeće odredbe o koncentraciji, da prije koncentracije to bude 40 posto, jer je to u hrvatskom nacionalnom interesu. Inače se u skoroj budućnosti može dogoditi da recimo Slobodna Dalmacija izlazi na ćirilici i da je vlasnik iz Beograda, rekao je. Naglasio je da mu nije jasno zašto se ne bi mogli oglašavati lijekovi i medicinski postupci koji su dostupni samo preko liječničkih recepata, te istaknuo da bi svakako trebalo zabraniti oglašavanje nadriliječničkih usluga koje danas caruju u dnevnicima. Za subpoenu iz članka 30. kazao je da je veliki presedan, da se radi o narušavanju stečenog prava novinarima. Konkretno rješenje, zamijetio je, može biti čak motivirano slučajem Gotovina i objavljenim intervjuom. Istaknuo je da će zakon imati direktne implikacije na privatizaciju Slobodne Dalmacije koja će bankrotirati kroz tri, četiri, ili šest mjeseci. Država, ako ne dopusti njihovu privatizaciju i razvoj u širem regionalnom kontekstu medijskog prisustva i u BiH, u perspektivi i u Srbiji i Crnoj Gori, mora ponuditi nešto da se ne bi desili obrnuti procesi, kazao je. Na kraju se osvrnuo na sukob interesa u novinarstvu, ističući da bi bilo dobro da

jedan članak uputi nakladnike i udruge da reguliraju taj problem.

Jer osnovni problem novinara danas je veliki pritisak i dominacija oglašivača, njih pet, šest velikih koji naprave pritisak i na vlasnike i na urednike. Neće taj novinar i novina objaviti skandal u privatizaciji HT-a, INE, Privredne, Zagrebačke, bilo koje druge banke, jer ti oglašivači čine veliki dio prihoda i profita velikih nakladnih kuća, kazao je.

Ispravkom netočnog navoda reagirala je zastupnica **Katarina Fuček (HDZ)** i to na primjedbu da je krivo shvatila zastupnika Kovačevića. Objasnila je da je iznijela razmišljanja koja se javljaju u javnosti i na odborima i prijedlogu da bi trebalo urediti i dopuštenu koncentraciju iznad 40 posto, ako je interes javnosti veći od toga. Postoji mogućnost da su amandmani HSP-a i interes, određeni pritisci da se to ugradi, kazala je.

Zbog povrede Poslovnika, članka 209. stavak 2. riječ je dobio zastupnik **Pero Kovačević (HSP)** koji je kazao da je zastupnica iznijela svoje mišljenje, te istaknuo da se pravaši nikada ne služe metodama o kojima je govorila.

Odnos ovisi o tomu obnašamo li vlast ili ne

Je li mudro da naš odnos prema određenim zakonima ovisi o tome obnašamo li vlast, upitao je zastupnik dr. sc. **Zlatko Kramarić (LS)**. To, kazao je, nije dobro, na taj se način pokazuje da se ignorira meritum stvari, već se postavljamo možemo li mi neke procese ili ne možemo kontrolirati – kada ih ne možemo kontrolirati onda smo a priori protiv, a kada smo u mogućnosti da ih kontroliramo onda smo i za ono za što smo donedavno bili protiv. Predloženi zakon pokazuje da smo zarobljenici jedne stare paradigme, rekao je, dodajući kako je očito da su mnoga razmišljanja ljudi koji pišu zakone ispod ove civilizacijske razine, da se na planu medija događa mnogo stvari, a da se mi gotovo nismo odmakli dalje od Ljudevida Gaja i 19., početka 20. stoljeća. Svijet Interneta ni jedno zakonsko rješenje iz predloženog opširnog teksta nije obuhvatilo, kazao je

i izrazio bojazan da je predloženo rješenje s kratkim trajanjem. I on se osvrnuo na članak 37. i koncentraciju, naglašavajući da se o tome govori samo načelno, jer je struktura vlasništva medija u Hrvatskoj potpuno skrivena. Kazao je i da je pojam javni opći interes vrlo nejasan, da je uvijek važno tko ga definira, te da se boji da je cijela priča stala na nejasnom odnosu prema monopolima, da nam monopoli negdje odgovaraju, negdje ne. Istaknuo je kako je ovdje u igri očito Slobodna Dalmacija, dilema između bankrota, koncentracije, ili supstitucije te koncentracije nekom drugom moći, da je to zapravo pravo pitanje i na njega treba imati jasan odgovor. Naglasio je da prioritet mora biti senzibilizirana novost za novu generaciju ljudskih građanskih prava, njihovu zaštitu kako se nitko ne bi usudio dovesti ih u pitanje, te da u odnosu prema monopolima, koncentraciji stav ne ovisi o činjenici da li trenutno participiramo u vlasti, odnosno kontroliramo li vlasti, ili smo opozicija.

Riječ je o još jednom u nizu zakona vezanih uz medije kratkog roka - središnje mjesto imaju tradicionalni mediji, kao tisak, eventualno televizija, a svi drugi novi mediji nisu na adekvatan način zastupljeni.

Zastupnica **Jagoda Majska Martinčević (HDZ)** upitala je što je s pravom čitatelja na dobar standardni hrvatski jezik, što je sa zaštitom čitatelja od nepismenosti, pogrešno napisanih ili izrečenih informacija. O tome, dodala je, zakon ne govori. Govoreći o kvaliteti u službi istine, rekla je kako je ona povezana s ispravnom i točnom informacijom. Što može čitatelj drugo očekivati ili zaključiti ako mu se gotovo svakodnevno bilo u pisanom, ili elektroničkom mediju serviraju kriva imena, govori se ili piše potpuno pogrešno, upitala je, napominjući da puno novinara ne poznaje ni najosnovniju abecedu gramatike, sinta-

kse. Kao boljitak za čitatelje istaknula je konačno definiranje prava na ispravak, odgovor, punu informaciju ako je bilo čime oštećen. Iznijela je pritom podatak Hrvatskog helsinškog odbora o devet stotina neobjavljenih ispravaka građana prošle godine. To je porazna činjenica, katastrofalan pokazatelj stanja u medijima prošle godine, kazala je. Na kraju je izvijestila o svom amandmanu kojim je predložila nomotehničko usklađenje i u članku 59. stavku 1. točki 1. zamjenju riječi "tijela državne uprave riječima nadležnog državnog tijela".

DC zakon o medijima smatra vrlo važnim, istaknuo je zastupnik **Mate Brletić (DC)**. Predložio je da treba bolje definirati zaštitu privatnosti, točnije kada se smije povrijediti pravo na privatnost, istaknuo da bi trebalo propisati da se sudski sporovi o objavi ispravka rješavaju po hitnom postupku. Trebalo bi, kazao je, definirati da je nakladnik medija na početku godine, ili najmanje jednom godišnje, obavezan na odgovarajući način obavijestiti o svojoj programskoj osnovi, odnosno uređivačkoj orijentaciji, o vlasničkoj strukturi, financiranju i financijskim rezultatima, te drugim važnim činjenicama. Naglasio je da bi zakonom trebalo definirati prava i obveze honorarnih suradnika u medijima, te najavio da će podržati predloženi zakon.

Omogućiti da se Slobodna što prije privatizira

Zastupnik mr. sc. **Marin Jurjević (SDP)** kazao je da zakon u najvećem dijelu nije loš, da misli da bi se mogao konsenzusom izglasati. Osvrćući se na Slobodnu Dalmaciju, rekao je da je uvjeren da treba omogućiti sve da se ona što prije privatizira, te da bi kod koncentracije trebalo prihvatiti formulaciju iz prvobitnog prijedloga. Nitko nije za monopol nad medijskim prostorom, ali ne može se spriječiti da jedna kvalitetna tiskovina zauzima i 80, 90 posto medijskog prostora, kazao je. Naveo je da stručnjaci OESS-a nisu inzistirali na formulaciji iz prijedloga zakona, te ponovio da bi se pomoglo Slobodnoj

Dalmaciji da je se vrlo brzo privatizira, da se zalaže za stari prijedlog da onaj tko već sada nema 40 posto udjela na tržištu može biti i potencijalni kupac novine kao što je Slobodna Dalmacija. Vezano uz otkrivanje izvora informacija treba biti oprezan kako ne bi ušli u prostor koji će uvesti restrikcije koje bi dobro napisan zakon dovele ispod razine poželjne da se sačuva njegova europska kvaliteta, kazao je. Osvrnuo se i na pitanje naknada za duševne boli, složivši se da je dobrodošao raspon jer se ne može svakoga udariti istom kaznom, ali upozorio da ni to ne treba zloupotrebljavati kako se ne bi desilo da kada znamo da bi nekog uništila velika ošteta to primijemo kao malj s kojim ćemo ubiti nekoga na medijskom prostoru samo zato što nam se zamjerio.

Osnovni problem novinara danas je veliki pritisak i dominacija oglašivača, njih pet, šest velikih koji naprave pritisak i na vlasnike i na urednike.

Zastupnica **Zdenka Babić-Petričević (HDZ)** upozorila je na nedostatak zakona vezano uz iseljništvo, na članak 5. stavak 4. i predlagatelju zamjerila da je škroto obrađen. Hrvati koji žive izvan njenih granica žele se informirati putem medija, kako elektroničkih tako i pisanih, kazala je, te istaknula da je uputila amandman kojim bi se predložena alineja zamijenila novom i u njoj navelo da je riječ o ostvarivanju prava na javno informiranje i na obaviještenost hrvatskog iseljništva, Hrvata u BiH i hrvatskih nacionalnih manjina u europskim zemljama. Izrazila je nadu da će, nakon prihvaćanja, taj amandman biti razrađen. Osvrnula se i na članak 16. o poštovanju privatnosti, dostojanstva, ugleda i časti građana, posebno djece, mladeži i obitelji, te zabranu informacija kojima se otkriva identitet djeteta ukoliko se time ugrožava njegova dobrobit. No, u Hrvatskoj to neće ići tako lako, kazala je, podsjećajući na često spominjanje

dviju djevojčica. Iznijela je i primjer da se često u sredstvima priopćavanja traži pomoć za određene osobe, za tešku operaciju ili slično.

Ako želimo nekome pomoći sačuvajmo njegovo ime i prezime, možemo mu pomoći na način da štitimo njihovu privatnost, onda je to pomoć koja je ljudska, a ne ona na kojoj dobivamo političke poene, zaključila je.

Zastupnik mr. sc. **Ivan Bagarić (HDZ)** podržao je predloženi zakon, te se osvrnuo na članak 5. koji govori o obvezama države za poticanje pluralizma i raznovrsnosti medija, posebice vezano uz pokretanje novih tiskanih medija, osobito lokalnih, neprofitnih, te medija nevladinih udruga. Bilo bi potrebno da tu stoji i riječ kvalitetnih, kazao je, naglašavajući da bi trebalo ustanovi institut praćenja kvalitete medija, i poticati kvalitetu. Vezano uz članak 20. podupro je amandman zastupnika Brletića da nije dopušteno oglašavati oružje, streljivo i pirotehnička sredstva. Nije se složio sa zastupnikom dr. Leticom i prijedlogom da se dopusti oglašavanje lijekova, medicinskih postupaka. To je vrlo sklizak teren, pacijenti nisu stručnjaci, ono što se nudi može biti nepotrebno, nekada i štetno i tu je materiju potrebno kvalitetno i dobro regulirati. Predložio je i da se preispita, preformulira taj članak 7. da nije dopušteno oglašavanje oružja, streljiva, duhana i duhanskih proizvoda, lijekova i medicinskih postupaka i detaljnije obrazloži to "postupci".

Tko se boji novinara boji se slobode

Zastupnik **Ivo Lončar (neovisni)** kazao je da je zakon relativno dobar, ali i da ga neće moći prihvatiti ne budu li izbačeni stavak 6. članka 30. i definicija novinara u članku 2. Istaknuo je da apsolutno nikako ne može prihvatiti stavak 6. članka 30. da sud može izdati subpoenu. Kao praktične primjere naveo je 1974. i aferu Watergate kada je zbog slobode medija srušen predsjednik najmoćnije države svijeta; slučaj tadašnjeg urednika Slobodne Dalmacije Josipa Jovića koji

je, unatoč prijetnjama, objavio transkripte svjedočenja današnjeg predsjednika Stjepana Mesića. Naveo je i slučaj Ante Gotovine, ne želeći ulaziti u okolnosti i vjerodostojnost tog intervjua, kao ni tko iza njega stoji, naglasio da će svim silama braniti da ni se pod koju cijenu novinara ne može prisiliti da oda svoj izvor informacija. Spomenuo je i svoja iskustva, od 1995. do konca 1999., kada je u tri navrata bio prisiljavan da oda izvor informacija nakon što je otkrio aferu uvoza bolesnih junica. Dopustio sam da me sotoniziraju, da me izbace na ulicu, ali nisam htio izdati izvor informacija, kazao je. Iznio je i svoju definiciju novinara, da je novinar svjedok javnosti, mora uvijek svjedočiti u ime javnosti, mora biti i savjest javnosti.

Ako želimo nekome pomoći sačuvajmo njegovo ime i prezime, možemo mu pomoći na način da štitimo njegovu privatnost, onda je to pomoć koja je ljudska, a ne ona na kojoj dobivamo političke poene.

Govoreći o članku 2. i prihvaćajući da se novinar bavi prikupljanjem informacija, upitao je kako će je prikupiti ako se boji i on i onaj tko mu daje informaciju. Ponovio je da stavak 6. članka 30. treba brisati, da to ne može i ne smije prihvatiti ni jedan novinar u Hrvatskoj, ni bilo gdje u svijetu. Moramo poticati istraživačko novinarstvo, kazao je. Kao jedini i isključivi slučaj kada se može staviti subpoena naveo je situaciju neposredne ratne opasnosti kada netko manipulira informacijama i kada bi one štetele sigurnosti Hrvatske. I nikad više, jer onaj tko se boji novinara, taj se boji slobode, demokracije, zaključio je.

Zastupnik Antun Kapraljević (HNS) u svom se izlaganju osvrnuo na amandmane Vlade i izbacivanje iz zakona programske osnove, te prebacivanje nadležnosti s ministarstva na HGK. Prebacivanje na HGK nije u redu, to je jednako

kao da bi to prebacili turističkoj zajednici, kazao je. I on je podsjetio da se u slučaju da je to u okviru resornog ministarstva može izraziti nezadovoljstvo radom ministra, da se tada mogu povući neki koraci zbog nepravilna rada, ali se to ne može u slučaju HGK. Vezano uz brisanje programske osnove iz članka 13. i članka 14. stavak 4. složio se sa zastupnikom Stazićem da se prije početka izdavanja novina mora znati kakva je njihova programska orijentacija kako bi novinar koji ulazi u tu novinu znao što će pisati. Podržao je i sve amandmane odbora za ravnopravnost spolova, te za informatizaciju, medije i informiranje.

Poslije tog istupa prešlo se na 5-minutnu raspravu po klubovima, a riječ je prva u ime Kluba zastupnika HDZ-a dobila Jagoda Majkska Martinčević koja se u ime Kluba založila za jedan drugačiji način rasprave. Citirala je pritom zastupnika Kramarića da su "mnoga naša razmišljanja onih ljudi koji pišu zakone ispod ove civilizacijske razine", te istaknula da svi imaju pravo na svoje mišljenje, ali ne i na kvalifikacije. Istaknula je da u Klubu zastupnika HDZ-a nisu pronašli ni jedan razlog za takvu kvalifikaciju.

U ime Kluba zastupnika HSP-a **Anto Đapić** je ponovio da je Klub istaknuo kvalitetu predloženog zakona, ali i ponovio glavnu primjedbu koja može otežati, onemogućiti glasovanje HSP-a za zakon, a vezano uz članak 30. stavak 6. Zaštita izvora informacija je condicio sine qua non slobodnog novinarstva, poručio je. Istaknuo je da se struci ne smije onemogućiti da slobodno razvija svoju mrežu informatora. Kazao je da se u Klubu ne mogu oteti dojmu da se radi o primjeni zakona na konkretne slučajeve, dojmu da se radi o slučaju Gotovina. Novinar, ponovio je, nikome nije dužan davati

podatke o izvoru informacija, neka službe rade svoj posao. Međutim, novinara nitko ne može onemogućiti u njegovom temeljnom pravu da dođe do informacije i da njegov informator bude zaštićen, kazao je, ističući da je Klub sklon podržati predloženi zakon, ali minimalno uz usvajanje njihova amandmana da se u članku 30. brišu stavci 4. do 7.

Najavom državnog tajnika mr. sc. **Jadrana Antolovića** da će predlagatelj razmotriti i sukladno konceptu zakona, ali i preporukama europskih dokumenata vidjeti koje amandmane može prihvatiti, zaključena je rasprava o Prijedlogu zakona o medijima.

OČITOVANJE O AMANDMANIMA

Predlagatelj predloženog zakonskog teksta hrvatska Vlada prihvatila je 14 amandmana sasvim, a dva djelomično **Odbora za zakonodavstvo** koji su uglavnom nomotehničke prirode. Jedan amandman, na članak 7. i članak 16. Odbor je povukao jer je prihvaćen isti **Odbora za ravnopravnost spolova**, a kojim se štiti i promiče ravnopravnost spolova.

Predlagatelj je prihvatio dva i odbio dva amandmana **Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina**. Odbijeni amandmani nisu dobili ni potrebnu većinu zastupničkih glasova.

Predlagatelj je prihvatio amandman na članak 2. stavka 16. po kojem se smatra da pojam čovjekove privatnosti uključuje osobni i obiteljski život, odnosno pravo na život po vlastitom izboru, dok su kategorije kao što su fizički i moralni integritet, dostojanstvo, čast i ugled po svojem smislu vrijednosti koje se pod taj pojam ne mogu svrstati.

Drugi amandman koji je prihvaćen je na članak 3. stavak 4, a njime se uskla-

đuje Zakon o medijima sa Zakonom o ravnopravnosti spolova kojim je zabranjeno omalovažavanje i ponižavanje žena i muškaraca s obzirom na spol i spolnu orijentaciju.

Predlagatelj je prihvatio sve amandmane (3) **Odbora za ravnopravnost spolova** i jedini amandman **Odbora za Ustav, Poslovnik i politički sustav**.

Zastupnica **Jagoda Majkska Martinčević (HDZ)** povukla je svoj amandman nakon obrazloženja predlagatelja da je konzumiran prihvaćanjem amandmana Odbora za zakonodavstvo.

Zastupnica **Zdenka Babić-Petričević** suglasila se s izmijenjenim tekstom koji je predložila Vlada na njezin amandman koji je na koncu postao sastavni dio zakonskog teksta i glasi: ostvarivanje prava na javno informiranje i na obavještenost svih Hrvata izvan granica Republike Hrvatske.

Vlada je prihvatila i amandman zastupnika **Mate Brletića (DC)** o zabrani oglašavanja pirotehničkih sredstava.

Vlada je odbila sve amandmane **Kluba zastupnika SDP-a**, a nisu dobili ni potrebnu većinu zastupničkih glasova. Odbijen je i amandman **Kluba zastupnika LIBRE** o tržišnoj koncentraciji.

Također su odbijeni i amandmani **Kluba zastupnika HSP-a** tek nekoliko je u ime Kluba povučeno, a ostali koje je Vlada odbila nisu dobili ni podršku zastupnika.

GLASOVANJE

Nakon očitovanja o amandmanima zastupnici su sa 84 glasa "za", 14 "protiv" i dva suzdržana donijeli Zakon o medijima.

M.U; S.Š-H.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O DRŽAVNOJ AGENCIJI ZA OSIGURANJE ŠTEDNIH ULOGA I SANACIJU BANAKA

Primarni zadatak osiguranje štednih uloga

Sastav uprave Agencije usklađuje se s promijenjenim propisima koji reguliraju ustrojstvo Vlade, te djelokrug i nazive ministarstava i drugih tijela državne uprave; mandat direktora skraćuje se sa 6 na 4 godine, te se predviđa mogućnost njegova razrješenja i prije isteka mandata.

Na 6. sjednici Hrvatski sabor je nakon kraće, polemične rasprave, promijenio Zakon o Državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka. Noveliranim Zakonom sastav Uprave ove institucije usklađuje se s promjenama u ustrojstvu Vlade, te djelokrugu i nazivima ministarstava i drugih tijela državne uprave. Osim toga, mandat direktora skraćen je na 4 godine, te predviđena mogućnost njegova razrješenja i prije isteka tog roka.

Oporbeni zastupnici nisu podržali ove novine, jer smatraju da im je osnovna svrha stvoriti uvjete za smjenu aktualnog direktora Agencije te omogućiti Vladi da arbitrarno odlučuje o smjeni Uprave, budući da se u zakonu opće ne navode razlozi zbog kojih oni mogu biti razriješeni.

U raspravi je upozoreno na to da izjednačavanje mandata političara i osoba koje profesionalno obnašaju funkcije u institucijama koje skrbe o sigurnosti financijskog sustava nije u skladu s europskom praksom. Zastupnici oporbe ne osporavaju Vladi da na odgovorna mjesta postavi ljude koji će provoditi program aktualne vlasti, ali smatraju da bi na čelu nekih institucija, poput DAB-a, trebale biti stručne, a ne podobne osobe (smjenjivanje kadrova koji su došli na funkciju po političkoj liniji valja regulirati Zakonom o prijenosu vlasti).

Sudionici u raspravi složili su se s tim da Agenciju treba temeljito reorganizirati, jer je u međuvremenu njena funkcija bitno promijenjena (banke više nisu u državnom vlasništvu). Budući da joj je temeljna zadaća osiguranje štednih uloga građana nema sumnje - kažu - da ta institucija, a posebno njen direktor, ne smiju biti ovisni o Vladi.

Spomenimo i prigovore da se predloženim zakonskim rješenjima Parlament uvlači u kadrovanje, odnosno u posao izvršne vlasti, te da je način na koji se to radi dvojbena i s ustavnopravnog aspekta. Unatoč brojnim zamjerkama, pa i optužbama da se radi o revanšističkom zakonu, koje su predstavnici vladajućih, dakako, negirali, za predložene izmjene glasala je većina zastupnika.

O PRIJEDLOGU

U obrazloženju ovog zakonskog prijedloga predlagatelj - Vlada RH, podsjeća na to da je postojećim Zakonom iz 94. godine osnovana Državna agencija za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, kao specijalizirana financijska institucija koja osigurava štedne uloge u bankama i štedionicama i provodi postupak sanacije banaka. Agencija ima svojstvo pravne osobe s pravima i obvezama propisanim Zakonom, drugim zakonima i Statutom, a osnivač joj je Republika Hrvatska koja jamči i za njene obveze.

Predloženim izmjenama i dopunama sastav Uprave Agencije usklađuje se sa zakonskim promjenama do kojih je došlo u Vladi RH, kao tijelu državne vlasti, te u ustrojstvu, djelokrugu i nazivu ministarstava i drugih tijela državne uprave, u razdoblju od 2000. godine, kad su izvršene posljednje izmjene postojećeg Zakona, do danas. Naime, članovi Uprave su određeni dužnosnici po svom položaju. Budući da u pravnom sustavu više ne postoji dužnost zamjenika predsjednika Vlade RH, predlaže se da predsjednik Uprave Agencije po položaju bude potpredsjednik Vlade zadužen za gospodarstvo, dok bi njegov zamjenik bio predsjednik saborskog Odbora za financije i državni proračun. Za članove tog tijela se predlažu: državni tajnik Središnjeg državnog ureda za upravljanje državnom imovinom, ministar financija, ministar gospodarstva, rada i poduzetništva, te predsjednik Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu.

Budući da je primarni zadatak Agencije osiguranje štednih uloga građana, posve je jasno da ta institucija, a posebno njen direktor, ne smiju biti ovisni o Vladi.

Predviđa se, nadalje, skraćivanje mandata direktora Agencije sa 6 na 4 godi-

ne, radi ujednačavanja trajanja mandata direktora u svim pravnim osobama u kojima je Republika Hrvatska osnivač i većinski vlasnik.

Spomenimo i to da se dopunom postojećeg Zakona propisuje mogućnost razrješenja direktora Agencije i prije isteka vremena na koje je imenovan.

S obzirom na to da su u proteklom razdoblju izvršene značajne promjene u ustrojstvu, nazivima i djelokrugu tijela državne uprave iz kojih se imenuju članovi Uprave Agencije, predlaže se hitno noveliranje spomenutog Zakona, kako bi se osigurao nesmetani rad te institucije.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupro je donošenje ovog Zakona i nije se usprotivio prijedlogu predlagatelja da ga se donese hitnim postupkom.

Pod firmom formalnog usklađivanja Zakona s novim ustrojem tijela državne uprave, Vlada traži od Parlamenta da joj se omogući arbitrarna odluka kad će smijeniti direktora Agencije (u zakonu se uopće ne navode razlozi zbog kojih može biti razriješen).

Na tekst Konačnog prijedloga zakona uložio je tri amandmana. Prvim se ispravlja pogrešno navedeni naziv tog propisa, drugim se nomotehnički uređuje izričaj u uvodnoj rečenici stavka 2. u članku 2. a trećim se na isti način dotjeruje članak 3.

Na sjednici matičnog **Odbora za financije i državni proračun** podržana je potreba donošenja predloženog Zakona hitnim postupkom. U raspravi je upozoreno na nužnost donošenja cjelovitog zakonskog propisa kojim bi se uskladile odredbe ovog sa Zakonom o sanaciji i restrukturiranju banaka.

Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu podržao je predložene izmjene

i dopune postojećeg Zakona bez rasprave.

RASPRAVA

Prije prelaska na raspravu ministar financija **Ivan Šuker** dodatno je obradio ponuđeni zakonski prijedlog.

Pravo na sanaciju banaka privodi se kraju

Šime Prtenjača najavio je da će Klub zastupnika HDZ-a podržati donošenje ovog zakona hitnim postupkom. Naime, uz razloge o kojima je govorio predstavnik predlagatelja treba imati u vidu i to da hrvatska država jamči za rad ove Agencije te da osiguranje štednih uloga može imati ozbiljne posljedice i za državu i za Proračun.

Podsjetio je na to da je djelovanje te institucije regulirano cijelim nizom zakona (o bankama, o sanaciji i restrukturiranju banaka, o osiguranju štednih uloga i sanaciji banaka, itd.). Nadalje, u prvoj fazi njena rada primarni su bili poslovi na sanaciji banaka, no to se sada privodi kraju. U buduću će joj primarni zadatak biti osiguranje štednih uloga, što znači da će njena djelatnost dobiti potpuno drugačije sadržaje. Zbog toga treba hitno pristupiti cjelovitom zakonskom, odnosno normativnom uređenju njenog rada.

Državnu agenciju za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka treba temeljito reorganizirati, jer je njena funkcija u međuvremenu bitno promijenjena (banke više nisu u državnom vlasništvu).

Predstavnik Kluba zastupnika SDP-a, **Josip Leko**, složio se s tim da je zakonom predviđena uloga Agencije u velikoj mjeri potrošena. Naime, ta je institucija osnovana 94. godine, kad su u Hrvatskoj vladale bankovne i bankarske krize

i kada su gotovo sve banke bile državne. Danas one više nisu u vlasništvu države, ali i dalje je potrebna agencija za osiguranje štednih uloga. Da se radi o važnoj instituciji koja bi trebala biti neovisna, svjedoči i činjenica da je ranije za njenu kontrolu bila nadležna Hrvatska narodna banka, koja predstavlja četvrtu neovisnu vlast u svakoj demokratskoj državi. Međutim, Vlada pod firmom formalnog usklađivanja Zakona o agenciji s promijenjenim propisima koji reguliraju ustrojstvo tijela državne uprave, traži od Parlamenta da joj se zakonom omogući arbitrarna odluka kad će smijeniti direktora Agencije. Naime, u zakonu uopće ne navodi razloge za smjenu, jedino traži da se mandat direktora s dosadašnjih 6 smanji na 4 godine, negodovao je zastupnik.

Agencija mora biti neovisna

Ako je temeljna zadaća Agencije da bude garant štednih uloga građana, što pojačava povjerenje građana u banke (država im jamči za sigurnost štednih uloga do određenog iznosa) posve je jasno da ta institucija, a posebno njen direktor, moraju biti neovisni o Vladi, naglašava zastupnik. Uostalom, čemu bi služio zakon o prijenosu vlasti, ako bi se nekoga moglo smijeniti izmjenom posebnog zakona?

Smjenjivanje kadrova koji su došli na funkciju po političkoj liniji mora biti regulirano zakonom o prijenosu vlasti, a ne posebnim zakonima.

U nastavku je izrazio čuđenje formulacijom članka 3. Prijedloga zakona koji predviđa da će imenovanjem nove uprave Agencije prestati mandat sadašnjoj. To bi značilo da Vlada čak ne mora donijeti ni odluku o razrješenju, negodovao je. Zatražio je i da predstavnik Vlade pojaśni je li Agencija financijska institucija, upravna organizacija ili ustanova, jer o tome ovisi mogu li u njenoj upravi biti

saborski zastupnici, i to članovi najvažnijih odbora (očito smo pobrkali nadležnosti izvršne i zakonodavne vlasti).

Nema sumnje, kaže, da Agenciju treba temeljito reorganizirati, jer je njena funkcija u međuvremenu bitno promijenjena. Zbog toga, a i zato što se od Sabora traži da donese zakon koji bi omogućio Vladi da arbitrarno odlučuje kad će smijeniti upravu te institucije, Klub zastupnika SDP-a ne može podržati ovaj zakon, zaključio je Leko.

Osnovna svrha - smjena aktualnog direktora

Pero Kovačević je rekao da Klub zastupnika HSP-a neće podržati predložene zakonske izmjene jer im je osnovna svrha, sadržana u članku 2., da se smanji duljina mandata direktora Agencije i da se razriješi postojeći direktor. Kako reče, zastupnici HSP-a nemaju ništa protiv smjene kadrova koji su, poput gospodina Filipovića, došli na funkciju po političkoj liniji, ali to mora biti regulirano Zakonom o prijenosu vlasti, a ne posebnim zakonima.

Budući da više nemamo ni jedne državne banke u punom smislu te riječi, nema potrebe da zakonom štitimo strane banke koje lihvare i kamatare hrvatske građane.

U nastavku je izjavio da bi njegovi stranački kolege poduprli promjenu naziva postojećeg Zakona (trebalo bi izbaciti riječi: "i sanaciju banaka"). Budući da više nemamo ni jedne državne banke u punom smislu te riječi, nema potrebe da zakonom štitimo strane banke koje lihvare i kamatare hrvatske građane, napominje zastupnik. Podsjetio je na to da su do sada u Hrvatskoj propale, odnosno ušle u projekt sanacije, 33 banke. Nakon što su sanirane na teret poreznih obveznika, te su banke privatizirane, odnosno prodane strancima i to samo za 15 posto vrijednosti od novca uloženog u sanaciju.

Po mišljenju zastupnika HSP-a, predloženi zakonski tekst je očito pripremljen na brzinu, o čemu najbolje svjedoči činjenica da je Odbor za zakonodavstvo na malobrojne odredbe (svega 4 članka) uložio čak 3 amandmana. To je dodatni argument za zaključak da je osnovna intencija predlagatelja promjena članka 2, što uopće ne bi bilo potrebno da je u prošlom sazivu Sabora donesen Zakon o prijenosu vlasti, kao što su oni predlagali. Njihov predstavnik je rekao da očekuju hitne promjene ovog Zakona u skladu s navedenim primjedbama, s tim da se naglasak stavi ne samo na osiguranje štednih uloga nego i zaštitu hrvatskih građana od lihvarjenja, kamatarenja i reketiranja stranih banaka i drugih subjekata.

Izjednačavanje mandata nije u skladu s europskom praksom

Ante Markov prenio je upozorenje Kluba zastupnika HSS-a, da izjednačavanje političkih i mandata koje obnašaju profesionalni kadrovi u institucijama koje skrbe o sigurnosti financijskog sustava, nije u skladu s europskom praksom. Nema sumnje, kaže, da je zadaća ovih izmjena stvoriti uvjete za smjenu sadašnjeg direktora Agencije gospodina Filipovića, ali to se moglo učiniti puno jednostavnije.

Govoreći o važnoj ulozi Agencije kad je riječ o osiguranju štednih uloga građana u bankama i štedionicama, u slučaju da dođu u stečaj, napomenuo je da se visina osiguranog štednog uloga u Hrvatskoj, barem kad je riječ o malim štedišama, kreće na razini tih iznosa u zemljama EU. Do kraja 2003. godine pokrenuta su ukupno 24 stečajna postupka nad bankama i štedionicama, a ukupne obveze DABA za isplatu osigurane štednje dosegle su 2,7 mlrd. kuna. Najveća je isplata izvršena u 2000. godini (gotovo 2 mlrd. kuna) zbog toga što su najveći stečajni postupci vođeni tijekom 1999. godine (Glumina banka, Gradska banka, Županjska banka, HGB štedionica, itd.). Dakako, premije osiguranja štednih uloga nisu mogle u potpunosti pokriti tako velike rizike, pa su DABA

i Vlada RH morale pronaći nove načine za financiranje tih osiguranih sredstava.

Na čelu nekih institucija, poput DAB-a, trebale bi biti stručne, a ne podobne osobe.

Po mišljenju zastupnika HSS-a, predlagatelj je trebao pokloniti više pozornosti ocjeni rezultata rada Državne agencije i analizirati njenu ulogu, te precizirati kakav je njen pravni status. Razloge za izmjenu postojećeg Zakona prije svega vide u činjenici da se različito tretiraju tzv. mali i veliki štediše. Primjerice, oni čiji su štedni uložci veći od 100 tisuća kuna imaju dodatne pogodnosti u banci (povlaštenu kamatnu stopu dogovorenu za veće iznose, vlastite referente, a možda čak i povlaštene kredite, što je bio čest slučaj u nekim bankama u stečaju). Prema podacima DABA, neki su u ovim bankama imali veću kamatu na depozit nego na kredit u istoj banci. Predlagatelj, međutim, uopće nije obuhvatio tu problematiku, nego samo predlaže smanjenje mandata direktora Agencije na 4 godine. To ni u kom slučaju nije dobra praksa, a mogla bi izazvati i dvojbe u pogledu ozbiljnosti cijelog financijskog sustava koji mora biti potpuno neovisan i ni na koji način ne smije biti izvrnut političkom arbitriranjem, upozorava Markov. Kako reče, zbog navedenih razloga zastupnici HSS-a neće podržati predložene novele.

Na čelu DABA treba biti stručna, a ne podobna osoba

Milanka Opačić (SDP) je konstatala da se u Saboru prvi put mijenja jedan zakon radi smjene čelnog čovjeka, ovaj put u DAB-u (isto se predlaže i Zakonom o FINI). Kako reče, slaže se s tim da svaka vlast ima pravo na čelna mjesta postaviti ljude koji će provoditi program aktualne stranke. Međutim, na čelu nekih institucija, poput DAB-a, trebale bi biti stručne, a ne podobne osobe. Hrvatska nema tako puno visokoobrazovanih i sposobnih kadrova da

bismo ih mogli mijenjati svaki put kad se promijeni vlast, tvrdi zastupnica. Neprihvatljivo je - kaže - da se oni koji dobro rade smjenjuju isključivo zbog toga da bi se udovoljilo stranačkim aktivistima trenutno vladajuće stranke. Nažalost, u proteklih 6 sjednica novog saziva Sabora bilo je na dnevnom redu previše zakona koji su napisani zbog pojedinaca. Primjerice, zakone takve vrste pisali smo nakon afere gospođe Knešaurek i gospodina Križića, zatim povodom gospodina Čačije, itd. Podsjetivši na činjenicu da je 36 posto zakonskih propisa koji su odrađeni na zadnje tri sjednice predložila oporba, poručila je: "Gospodo iz Vlade, krajnje je vrijeme da se primite pisanja ozbiljnih sistemskih zakona koji rješavaju probleme ove zemlje, a smjene možete obaviti i na drugi način.

Izjednačavanje političkih i mandata profesionalnih kadrova u institucijama koje skrbe o sigurnosti financijskog sustava nije u skladu s europskom praksom.

Ispravljajući navode prethodnice **Željko Nenadić (HDZ)** je primijetio da su se protekle četiri godine u Saboru u više navrata mijenjali zakoni radi kadrovske smjene, ali da ovaj zakon ne spada u tu domenu. Opovrgnuo je i njenu izjavu da se ide na smjene samo zato da bi stranački aktivisti zauzeli poziciju jer nema dovoljno kvalitetnih ljudi.

Parlament se uvlači u kadrovanje

Dragica Zgrebec (SDP) je izjavila da bi podržala dio ovih novela da se predlagatelj zadržao samo na članku 1, kojim se sastav Uprave Agencije mijenja sukladno novom ustroju Vlade. Međutim, već u članku 2. smanjuje se mandat direktora, sa 6 na 4 godine. To nije prihvatljivo, jer se mandat čelne osobe jedne tako specifične agencije ne bi trebao podudarati s mandatom izvršne i zakonodavne

vlasti. Najupitnija je, pak, nova odredba koja predviđa da Vlada RH može razriješiti direktora Agencije i prije isteka vremena na koje je imenovan, budući da se iza toga ne navode razlozi zbog kojih on može biti razriješen (što inače piše u statutima gotovo svih trgovačkih društava.)

Po mišljenju zastupnice, člankom 3. zakonskog prijedloga koji precizira da direktoru Agencije prestaje mandat imenovanjem novog, Parlament se na određen način uvlači u kadrovanje (bilo bi bolje da se ovaj propis zove zakon o smjeni Marinka Filipovića).

U nastavku je spomenula da je Agencija odigrala veliku ulogu nakon druge velike bankarske krize u Hrvatskoj, krajem 90-ih godina. Naime, nakon sanacije velikih banaka i prodaje najvećeg broja njih u portfelj DAB-a prenesena je loša aktiva tih banaka. Trebalo je upravljati takvom lošom aktivom i preuzetim obvezama, a i isplatama po tako preuzetim obvezama. S druge strane, početkom 2000. godine u Agenciji je zatečeno preko 2 mlrd. kuna obveza za osiguranu štednju koja je bila u simboličnim iznosima isplaćena u 99. godini, a do kraja 2000. više od 90 posto. To je jednim dijelom i danas državni dug jer je osigurana štednja isplaćena uz pomoć kredita, odnosno emitiranjem obveznica.

Kako reče, očekivala je da će se ovim izmjenama regulirati način kako se postavlja direktor Agencije. Budući da on, prije svega, mora imati stručne kvalitete, trebalo bi ga postavljati natječajem, a ne imenovati. Međutim, ovako sročeni zakon zastupnici SDP-a ne mogu podržati.

Ispravljajući njene navode, **Luka Bebić (HDZ)** je ustvrdio da se Sabor počeo baviti kadrovskim smjenama još pred nekoliko godina i to ne samo putem zakona nego i Ustava. Na taj je način, kaže, smijenjen predsjednik Vrhovnog suda, a i Državno sudbeno vijeće. Osim toga, prvi ravnatelj Agencije za sanaciju banaka i osiguranje štednih uloga imenovan je 98. godine, ali njegov je mandat trajao svega dvije godine, jer je 2000. smijenjen.

Kako se riješiti direktora bez suvišnih zašto

Predloženi zakon bi kod građana mogao stvoriti iluziju da će, zahvaljujući ovim izmjenama njihovi štedni uložiti biti bolje osigurani, primijetila je **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Međutim, sudeći po njegovu sadržaju, trebalo bi ga nazvati: "Kako se riješiti direktora bez suvišnih zašto". Naime, prema obrazloženju predstavnika predlagatelja predloženim izmjenama izjednačava se vrijeme trajanja mandata direktora u svim pravnim osobama čiji je osnivač Vlada. Međutim, upravo postojeća formulacija te odredbe imala je intenciju da se mandat takvih osoba ne poklapa s mandatom Vlade, kako bi se rastočio voluntarizam svake vlasti kad je riječ o sposobnim i stručnim kadrovima.

Hrvatska nema tako puno obrazovanih i sposobnih kadrova da bismo ih mogli mijenjati svaki put kad se promijeni vlast.

Nitko ne spori Vladi da imenuje određene osobe kako to zakon i predviđa, ali nemojmo brkati akt vladanja i ovo što se čini ovim zakonskim prijedlogom. Ako je Vlada htjela smijeniti čelnog čovjeka Agencije, to je mogla učiniti bezbolnije, ne skrivajući se iza zakona. To je njezino pravo, ali i njezina odgovornost. Uostalom, bez obzira na to što Vlada ima diskrecijsko pravo nekoga izabrati, dobre vladavine to uvijek čine transparentno.

Biserka Perman (SDP) se slaže s tim da odredbe koje se odnose na strukturu Uprave Agencije treba uskladiti s novom strukturom Vlade. Mišljenja je, također, da predlagatelj ovim zakonom želi osigurati mogućnost smjene direktora te institucije, a da pri tome nije precizirano zbog čega ga se može smijeniti. Kao i u već dosad viđenoj praksi nove Vlade, žele se ozakoniti smjene po kratkom postupku, uvažavajući jedino

princip političke podobnosti (to je već primijenjeno u zdravstvu i u policiji). Svrha - izbjeći duge i nadasve neargumentirane polemike na tu temu koje bi, kako je dosadašnja praksa pokazala, itakako mogle narušiti već ionako poljuljano povjerenje u Vladu. U prilog tome spomenula je da su pojedini ministri u svojim izjavama za medije vrlo nespretno pokušali argumentirati svoje i Vladine poteze vezano uz dosad sprovedene kadrovske smjene.

Riječ je o revanšizmu

Po ocjeni **Nenada Stazića (SDP)** riječ je o tipičnom kadrovskom zakonu koji bi se mogao nazvati i revanšističkim. Uz smjenu aktualnog direktora Agencije, on će imati i dugoročni učinak - stavljanje novog i svakog idućeg direktora pod kontrolu Vlade, u stanje apsolutne poslušnosti. U protivnom, Vlada ga može smijeniti i prije isteka mandata i to bez ikakvog razloga, a najvjerojatnije kad pokuša pokazati svoju samostalnost ili stručnost. Naime, najnoviji primjeri pokazuju da je stručnost posve dovoljan razlog da netko bude smijenjen, tvrdi Stazić. Međutim, za smjenu načelnika Policijske uprave Riječke nije trebalo promijeniti nikakav zakon. Za to je bila dovoljna odluka ministra i činjenica da ne odgovara novom ravnatelju Policije.

Zakonske izmjene nisu bile potrebne niti za smjenu ravnateljice HZZO-a. Bilo je dovoljno to što je, po mišljenju državne revizorice, radila kvalitetno, ali i riječki HDZ je tražio da je se smijeni. Međutim, direktor Agencije se ne može smijeniti bez izmjene zakona i zato su ove novele i upućene u saborsku proceduru.

Budući da je postojeći Zakon pomalo nelogičan, jer sadrži i odredbe o sanaciji banaka (iako je u državnom vlasništvu samo Poštanska banka) možda ga je trebalo promijeniti u tom pravcu, smatra zastupnik i konstatira da Vlada, izgleda, nije imala vremena za to. Očito je trebalo na brzinu novelirati ovaj i Zakon o FINI da bi se smijenilo direktore tih institucija (za to nije trebalo ništa drugo osim političke volje). Zbog navedenih

razloga, ovaj zakon ne treba prihvatiti, zaključio je Stazić.

Ispravljajući njegov navod da se direktor Agencije ne može smijeniti bez izmjene zakona **Luka Bebić** je podsjetio na to da je bivši direktor smijenjen nakon dvogodišnjeg funkcionerskog staža. Kako reče, predsjednik Vrhovnog suda Ramušćak smijenjen je silom Ustava (čl. 146.). Bivša vlast je bez ikakvog razloga smijenila više od tisuću i 800 ljudi i, bude li potrebno, u sabornici ćemo pročitati njihova imena.

Opovrgnuvši Stazićevu tvrdnju kako je osnovni razlog za donošenje ovog zakona revanšizam, **Frano Matušić (HDZ)** je rekao da njegovi stranački kolege uopće ne žele razmišljati o revanšizmu na način na koji su ga provodili članovi koalicije koja je bila na vlasti u prošlom mandatu. Napomenuo je da se u Izvješću državne revizije može pronaći ne jedan nego stotinu pravih razloga za smjenu čelnog čovjeka ove Agencije, te izrazio uvjerenje da će revizija za 2003. godinu utvrditi još veće nepravilnosti.

Riječ predlagatelja

Uključivši se u raspravu, **Ivan Šuker** je upitao: Zar gospodin Mladen Šunjić, koji je imenovan za direktora ove institucije krajem 1996. a smijenjen je 2001., dakle prije isteka šestogodišnjeg mandata, nije bio stručna osoba i zar nije dobro obavljao poslove? Kako reče, u saborskoj raspravi na tu temu nije čuo niti jednu riječ u njegovu zaštitu, iako se nesumnjivo radi o stručnoj osobi (to nitko ne spori ni gospodinu Filipoviću). Rasprava stalno izlazi izvan okvira ove teme, iako nije korektno danas govoriti o imenima, budući da nije na dnevnom redu Izvješće o radu DAB-a, primijetio je.

Primjera radi, spomenuo je da od gospodina Baića, koji je na čelu Ureda za javnu nabavu, ni nakon višekratnog traženja nije uspio dobiti informaciju o kriterijima na temelju kojih je lani donesena odluka o direktnoj nabavi, odnosno o posebnim uvjetima za nabavke vrijedne 3 tisuće i 400 kuna. Pokrene li se slučajno pitanje njegova razrješenja opet

će se, kaže, pričati priče o revanšizmu i sl. Interesantno je, međutim, da se 2001. godine kad je smijenjen gospodin Šunjić i toliki drugi ljudi nije radilo o revanšizmu, a danas, kad nitko ni ne govori o smjeni gospodina Filipovića, ovdje se priča o tome. Bilo bi logično kad bi nakon smjene vlasti određeni dužnosnici dali svoje mandate na raspolaganje, no dosad to nije učinio niti jedan član Nadzornog odbora FINE ili, primjerice, Croatia osiguranja. Zar je logično da se mora čekati skupština koja će se održati krajem mjeseca da bi se, sukladno zakonu, promijenio nadzorni odbor?

Uvođenjem automatizma kad je riječ o prestanku mandata direktora imenovanjem novog, Parlament se na određen način uvlači u kadrovanje.

Željko Nenadić (HDZ) je podsjetio na činjenicu da je osnivač Državne agencije za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka Republika Hrvatska, koja jamči za njene obveze. Tijelo koje upravlja tom institucijom je Uprava koja za svoj rad odgovara Vladi RH. Međutim, trenutačno to tijelo ne postoji jer više ne postoji predsjednik. Naime, tu funkciju je obnašao po službenoj dužnosti zamjenik predsjednika Vlade, a po novome premijer više nema zamjenika. Po riječima zastupnika ovaj zakon je definitivno usmjeren ka tome da se definira Uprava Agencije (više nema ni ostalih članova koji su obnašali tu funkciju po službenoj dužnosti) jer, u protivnom, tko će kontrolirati rad direktora? Ako ta institucija koristi novac iz Državnog proračuna koji donosi Sabor, na prijedlog Vlade, zar nije logično da zastupnici, na prijedlog Vlade, raspravljaju o tome tko će i na koji način voditi tu Agenciju - pita zastupnik.

Potaknut primjedbom iz rasprave da se brkaju nadležnosti institucije Sabora i Vlade RH jer su kao članovi uprave predviđeni predsjednici dvaju saborskih odbora, napomenuo je da je to defini-

rano izmjenama i dopunama Zakona koje je donijela bivša vlast. Sada se predlaže da od predstavnika Sabora u tom tijelu ostane samo predsjednik Odbora za financije i državni proračun. Prema tome, posve je jasno da je intencija ovog zakona usklađivanje sa zakonskim promjenama do kojih je došlo u razdoblju od 2000. godine do danas u Vladi RH, definiranje ustrojstva i djelokruga Agencije.

Dragica Zgrebec ga je ispravila da Agencija ne dobiva sredstva iz Proračuna, nego iz drugih izvora. A da intencija predlagatelja nije smjena direktora, ostalo bi se samo na članku 1., odnosno usklađivanju sadašnjeg sastava Uprave s ustrojem Vlade, napominje zastupnica. Spomenula je i to da bi, prema predloženom, u Upravi Agencije sjedili predsjednici saborskih odbora za financije i državni proračun te za gospodarstvo, razvoj i obnovu.

Imovina se prodavala prema stranačkoj pripadnosti

Franjo Matušić (HDZ) je primijetio da su članovi stranaka koji su dosad bili na vlasti očito mislili da su bogomdani kadrovi, pa su si kroz određena rješenja pokušali osigurati i stalni utjecaj u područjima u kojima su djelovali. Zar nije čudno da i bivša vlast nije posegnula za zakonskom izmjenom koja bi omogućila Vladi RH da može razriješiti direktora Agencije i prije isteka mandata - pita zastupnik. Posebno ga čudi što to nije učinjeno krajem 2002., kad je Vlada donijela odluku da se cjelokupni portfelj DABA prebaci u Hrvatski fond za privatizaciju, a ništa se nije dogodilo. Sve ono što je uslijedilo nakon toga upućuje i na radnje koje graniče s kriminalom, što se može jasno iščitati i iz izvješća revizije, kaže Matušić.

Očito je čelna osoba DABA (radi se o visokopozicioniranom čelniku jedne od stranaka vladajuće Koalicije u bivšem sazivu) i dalje željela upravljati prodajom imovine te institucije. Ne zato što HFP ne zna upravljati tom imovinom, kao što je javno izjavila, nego zato što je u Fondu možda malo bolja kontrola

Vlade i njenih predstavnika. Činjenica je, kaže, da nije bilo dovoljno kvalitativne kontrole nad onime što se događalo u Državnoj agenciji. U medijima se može pročitati da se imovina izuzeta iz portfelja banaka, konkretno Dubrovačke banke, prodavala po stranačkoj pripadnosti, zbog čega treba preispitati svaki potez Uprave odnosno direktora DABA. Budući da se to događa i u ovom tranzicijskom razdoblju, dok je još na čelu Agencije gospodin Filipović, zastupnik je, kako reče, zatražio od Ministarstva financija i Vlade da zaustave prodaju koja je u tijeku. Za razliku od prethodnika koji su prigovarali zbog toga što se mandat direktora DABA skraćuje, sugerirao je da njegov mandat traje 10 godina, s tim da se ne ospori pravo novoj Vladi da na tu funkciju postavi čovjeka koji temeljem stručnih kriterija odgovara takvoj poziciji.

Ako je Vlada htjela smijeniti čelnog čovjeka Agencije to je mogla učiniti bezbolnije, ne skrivajući se iza zakona. To je njeno pravo, ali i njezina odgovornost.

Željko Pecek (HSS) je prigovorio predsjedateljici zbog toga što nije opomenula Matušića kad je govorio o kriminalnim radnjama, jer se ozbiljno udaljio od teme. Osim toga, spominjao je direktora Agencije imenom i prezimenom, što nema nikakve veze s izmjenama ovog zakona.

Reagirajući na primjedbu iz rasprave, da su se 2000. godine u Hrvatskoj događale kadrovske smjene, **Ingrid Antičević-Marinović** je rekla da se sada događaju smjene ljudi koje je postavila još prvobitna HDZ-ova vlast (to se već može nazvati odmazdom). Spomenula je, također, da su u razdoblju prije 2000. godine u Hrvatskom saboru, voljom tadašnje većine, čak smijenjeni mrtvi ljudi. Primjerice, smijenjen je jedan pravosudni dužnosnik koji se 5 dana nije javio na posao, a ispostavilo se da je ubijen.

Banke mogu same brinuti o osiguranju štednje

I Slavko Linić (SDP) je, kako reče, očekivao da će se ići na bitne promjene Zakona o Državnoj agenciji, budući da je bankarski sustav sada stabilan i banke same mogu riješiti pitanje osiguranja štednje. To znači da više nije potrebna državna agencija i država bi se trebala osloboditi obveze da vodi brigu o sanacijama, a pogotovo da osigurava štednju. Ona je samo trebala regulirati stare obveze banaka zbog intervencije u ranijem periodu (eventualno se mogao promijeniti iznos osigurane štednje). Samim time riješio bi se i problem direktora Državne agencije, smatra zastupnik. Naime, prebacimo li brigu o pokrivenosti i jamstvima za osiguranu štednju i obvezama prema državnom proračunu na sustav poslovnih banaka, one će brinuti i o tome tko će i na koji način upravljati institucijom koja više neće biti državna agencija.

Sve odluke bitne za upravljanje Agencijom, inače, donosi Uprava sastavljena od državnih dužnosnika, a ne direktor, napominje Linić. Njegova prava i odgovornosti su, znači, daleko manji nego u regulatornim tijelima mnogih trgovačkih društava. Prema tome, to i nije toliko bitno da bi se parlamentarna vlast kroz ovakve zakonske izmjene upuštala u smjenjivanje ljudi. Žalosno je, međutim, ako sadašnja vlast nalazi opravdanje za svoje ponašanje u propustima bivše vlasti, jer onda smo ipak daleko od puta u Europu.

Nedopustive optužbe koje nisu dokumentirane

U zaključnom dijelu izlaganja primijetio je da se u samo stotinjak dana novog saziva Sabora čulo dosta optužbi na račun razbojstava u Dubrovačkoj banci, Riječkoj banci i u "Viktoru Lencu", ali to nije dokumentirano. Ako je i jedan dio onoga što je rečeno na račun poslovanja Državne agencije za sanaciju banaka istina, nema potrebe mijenjati zakon. Uprava Agencije može

smijeniti direktora upravo zbog tih propusta, kao i zbog nepravilnosti koje utvrdi Državna revizija. Iz ove sabornice ne bi trebale ići u javnost optužbe koje nisu dokumentirane, negodovao je Linić. Ne priliči da saborski zastupnici, ljudi koji rade u ovom Parlamentu i članovi Vlade upućuju poruke koje nemaju nikakvo pokriće i koje nanose štetu pojedinim osobama i njihovim porodicama (takva poruka poslana je i za gospodina Filipovića i za gospodina Drempetića, koji je upravljao sustavom od 20 tisuća ljudi). Dakako, svaki nalaz koji ukazuje na propuste i najmanje razine daje pravo svakoj upravi i nadzornom tijelu da preuzmu teret odgovornosti i smijene čelne ljude. Mi se možemo politički svadati oko toga je li riječ o smjeni, oportunistu ili revanšizmu, ali ne trebaju ići optužbe koje nisu dokumentirane, zaključio je na kraju.

Postojeći zakon je pomalo nelogičan, jer sadrži i odredbe o sanaciji banaka (iako je u državnom vlasništvu samo Poštanska banka).

Potpuno je netočno da mi iz HDZ-a danas šaljemo poruku o revanšizmu, izjavio je **Frano Matušić**. Uostalom, danas se uopće ne razgovara o smjenama, već su na dnevnom redu izmjene Zakona o Državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka. Rekao je, također, da Linić nije demantirao njegove navode vjerojatno stoga što je i sam bio u Upravi Agencije, pa dijeli sudbinu njenog direktora. Jednako kao i on trebao bi položiti račune pred javnošću Dubrovačko-neretvanske županije za njihov rad u Agenciji na rasprodaji spomenute imovine.

Nije točno da je Vlada gospodina Linića konsolidirala bankarski sustav, prosvjedovao je **Niko Rebić (HDZ)**. Upravo njegova uloga u sanaciji Riječke banke ući će u anale hrvatskog bankarstva (ta banka je najprije sanirana, da bi potom bila prodana u besćenje). To je model

koji ova zemlja treba zaboraviti, naglašava zastupnik.

Mi ne mijenjamo zakon da bismo smijenili direktora Agencije, nego da bi se njegov mandat izjednačio s mandati čelnih ljudi u svim pravnim osobama kojima je osnivač i većinski vlasnik Republika Hrvatska, bio je kategoričan **Luka Bebić**. A vi niste tražili izmjenu zakona nego ste smijenili Šunjića, iako mu je mandat trebao trajati još dvije godine.

Željko Nenadić je izjavio da je, dolazeći u ovaj visoki Dom, očekivao više tolerancije, vjerujući da je doba revanšizma prošlo. Osjetio ga je, kaže i na vlastitoj koži jer je nekoliko puta tražena njegova smjena. Protiv njega je podignuto i nekoliko krivičnih optužnica, ali sve su one na kraju odbačene.

U nastavku je podsjetio na to da je i dr. Ivo Sanader, nakon pobjede HDZ-a na izborima, rekao da neće biti revanšizma. Svoju repliku završio citirajući riječi jednog prijatelja, inače člana SDP-a: "Vi u HDZ-u trebali biste dozvoliti nama u SDP-u da otvorimo školu u Kumrovcu i da pohađate tečaj u toj školi dok ne naučite neke stvari".

Vladi se štošta želi imputirati

Ivan Šuker je konstatirao da gospodin Linić, kao bivši potpredsjednik Vlade dobro znade u kojoj je fazi ostavio pregovore s udrugom poslovnih banaka, iako bi fond za osiguranje štednih uloga od 1. siječnja 2005. trebao ići na teret poslovnih banaka. Dobro je poznato, također, koju će funkciju imati DAB u tom budućem fondu, i zašto imovina DABA nije prenesena tamo gdje se trebalo upravljati s državnom imovinom. Iako se hrvatskoj Vladi ovdje željelo štošta imputirati, on je, kako reče, u svom izlaganju samo pokušao objasniti razloge za izmjenu zakona, uopće ne spominjući ime sadašnjeg direktora Agencije.

Kad već govorimo o demokraciji i putu u Europu, bilo bi logično da određeni dužnosnici nakon promjene vlasti daju na raspolaganje svoje mandate. Interesantno je, međutim, da nitko od

bivših članova Vlade nije bio prozivan u medijima, što se događalo njihovim prethodnicima u proljeće 2000. godine. Naime, prvih mjeseci te godine u Saboru se isključivo raspravljalo o nalazima državne revizije i govorile su se vrlo teške riječi. Ovdje nitko od nas iz Vlade, pa i saborskih zastupnika, ne rabi takve riječi, kaže Šuker.

Ako Agencija koristi novac iz Državnog proračuna koji donosi Sabor, zar nije logično da zastupnici, na prijedlog Vlade, raspravljaju o tome tko će i na koji način voditi tu instituciju ?

U nastavku je spomenuo da je nedavno u Londonu razgovarao s predsjednikom EBRDA i s nekoliko europskih ministara i nitko od njih nije doveo u pitanje legitimitet i stav ove Vlade oko puta u Europu. Osim toga, predsjednik Hrvatskog sabora i premijer ni u jednom trenutku nisu zatajili i pozitivnu ulogu koju je u tome imala bivša vlada, što je demokracija. S kojim pravom vi nama danas imputirate da ne vodimo Hrvatsku u Europu, upitao je Linića. Nažalost, oni koji nam drže lekcije zaboravili su na to da je Europa danas jako dobro informirana, pa su pokušali sakriti neke financijske pokazatelje (neki podaci nisu bili nigdje evidentirani). Danas se točno zna tko se, gdje i pod kojim uvjetima zadužio, kaže Šuker.

Kako reče, gospodin Linić je iz razgovora s jednim vrlo visokim međunarodnim dužnosnikom saznao kakav stav imaju međunarodni čimbenici o nekim dugovima, među ostalim i o onih milijardu i 600 milijuna kreditnih sredstava namijenjenih Hrvatskim željeznicama. Ta su sredstva potrošena na vrlo čudan način i danas taj dug predstavlja veći problem ovoj Vladi, nego što je to bio problem prethodne Vlade.

Šuker je na kraju izrazio žaljenje što se demokratski pokušaj Vlade da dođe do pozicija koje joj pripadaju želi okarakterizirati na ovakav način. Ponovio je

da u travnju 2000. godine, kad je smijenjen gospodin Šunjić (na istoj sjednici imenovan je gospodin Filipović) nitko od zastupnika nije rekao niti riječ. Prema tome, nemojte se iza krinke tobožnjeg revanšizma igrati sa sitnim politikanstvom i pričati o tome da Hrvatska neće ući u Europu, poručio je Liniću. Itekako će ući, ali s potpisom dr. Sanadera.

Prije nego što je idući sudionik u raspravi zatražio riječ predsjednik Sabora **Vladimir Šeks** je izvjesito zastupnike da je HRT, bez ikakve najave, nakon 13,30 sati prekinuo prijenos sjednice Hrvatskog sabora.

Budući da je bankarski sustav sada stabilan, banke same mogu riješiti pitanje osiguranja štednje.

Dr.sc. **Ivo Josipović (neovisni)** izrazio je uvjerenje da će ovaj Sabor smoci snage da definiira što to spada u korpus mjesta koja aktualna vlast ima pravo kontrolirati prema političkim kriterijima. Naime, donošenje zakona o smjeni vlasti bi zasigurno otklonilo ovakve mučne rasprave (možda je dobro da je prekinut TV prijenos). Budući da takvog zakona još nema, očito je, ili se barem stječe takav dojam, da se kroz zakonodavne mehanizme želi intervenirati u kadrovsku politiku, što je potpuno nepotrebno. Napomenuo je da ne zna ništa o radu gospode čija su imena spomenuta u raspravi, ali ako stoji samo dio onoga što je rečeno, podržao bi prijedlog za njihovu smjenu. To bi učinio i ako nema tih razloga, procijeni li se da su njihova mjesta dio korpusa kojim Vlada može raspolagati s obzirom na svoju političku poziciju i ovlasti i odgovornosti koje ima.

Kako reče, aktualna vlast može amandanskim korekcijama otkloniti dojam da se predloženim zakonskim izmjenama stvaraju uvjeti za kadrovske smjene (to vrijedi i za zakon o FINI). Da bi

dokazala da se uspostavlja jedan principijelni sustav, odnosno da se mandati čelnika Državne agencije i FINE vezuju uz mandat Vlade, trebala bi predvidjeti da trenutno zatečenim dužnosnicima i dalje teče mandat, do isteka roka koji je po novome predviđen. Apelirao je na Vladu da to učini, kako bi se otklonio dojam da je Parlament možda uvučen u ne baš sasvim principijelne zakonske projekte, ali da svakako smijeni svakoga tko svoj posao ne radi kako treba.

Zakon bi trebalo povući iz procedure

Mr.sc. **Mato Arlović** se, kako reče, nadao da će Vlada predložiti prestanak važenja Zakona o Državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, jer je taj zakon ispunio svoju svrhu. Osim toga, u međuvremenu su doneseni novi zakoni o Narodnoj banci, o bankama, te o osiguranju štednih uloga. Umjesto toga, Vlada se, kaže, odlučila na demokratski pokušaj da njegovim noveliranjem osigura odgovarajuće ciljeve. Sugerirao je predlagatelju da povuče ovaj zakonski prijedlog iz procedure, a za slučaj da to ne učini, apelirao je na zastupnike da ga odbiju i to iz nomotehničkih, ustavnopravnih i političko-pravnih razloga. Kako reče, ima zamjerke na tri od ponuđena četiri članka tog propisa. U prvom redu nije dobro da se Sabor RH, kao zakonodavno i predstavničko tijelo Republike Hrvatske uvlači u posao izvršne vlasti. Osim toga, način na koji se to radi upitan je s ustavnopravnog aspekta. Naime, člankom 3. se predlaže da direktoru Agencije, koji je imenovan temeljem postojećeg Zakona, prestaje mandat imenovanjem novog direktora. Ovakvom normom izbjegava se postupak razrješenja, a time i obrazloženje pojedinačnog akta o razrješenju direktora, što po Ustavu nije moguće. Usvajanje takvog rješenja značilo bi da Sabor preuzima ingerencije Vlade RH, a bila bi povrijeđena i prava osobe koja nema mogućnosti da se formalnopravno zašti-

ti. Prema tome, spomenuta odredba je i s ustavnopravnog aspekta dvojbena. Osim toga, na taj se način praktički izbjegava i mogućnost primopredaje, iako se radi o vrlo ozbiljnim pitanjima i financijskim poslovima. Po mišljenju zastupnika ne bi trebalo prihvatiti ovakvo rješenje, niti unositi zakonski automatizam o prestanku mandata direktora, to više što se predviđa i negovo skraćivanje na 4 godine. Smatra, nadalje, da Zakon ne bi trebalo dopunjavati odredbom koja predviđa da Vlada može razriješiti direktora Agencije i prije isteka mandata, a ako se to već čini, moraju se navesti razlozi.

Među ostalim, upozorio je i na to da je u članku 1. ponuđenog zakonskog prijedloga "prepisana" greška iz važećeg Zakona. Naime, navedeno je da Uprava Agencije odlučuje većinom glasova svojih članova, što nije točno (odlučuje glasovima svih svojih članova). Ta činjenica najbolje potvrđuje da predlagatelj uopće nije vodio računa o tome kako će zakon izgledati nomotehnički. Izgleda da je ipak bio najbitniji demokratski pokušaj da se stvori pravna osnova za rješavanje kadrovske pitanja. Zbog navedenih razloga bilo bi dobro da se ovaj zakon povuče iz procedure ili barem da se hitni postupak u konačnici pretvori u prvo čitanje, kako bi se njegov tekst do drugog čitanja mogao popraviti. Nema smisla da ovakvi zakoni izlaze iz Hrvatskog sabora, jer bi to moglo diskreditirati i autoritet Parlamenta, a i Vlade Republike Hrvatske, zaključio je Arlović.

Nakon ove rasprave prešlo se na glasovanje. Prethodno je ministar Šuker izvijestio zastupnike da Vlada prihvaća sva tri amandmana Odbora za zakonodavstvo. Ishod - većinom glasova nazočnih zastupnika (73 glasa "za", 20 "protiv" i 6 suzdržanih) donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, u predloženom tekstu korigiranom spomenutim amandmanima.

M. Ko.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O FINANCIJSKOJ AGENCIJI

Djelotvornija zaštita interesa osnivača

Predložene izmjene nužne su radi otvaranja mogućnosti za imenovanje novih članova Nadzornog odbora FINE, kako bi Vlada mogla bolje provoditi i štiti interese osnivača.

Postojeći Zakon o Financijskoj agenciji doživio je na ovoj sjednici Sabora istu sudbinu kao i onaj o Državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka. Naime, izmjene koje je pretrpio hitnim postupkom otvaraju mogućnost za imenovanje novih članova Nadzornog odbora FINE, što bi trebalo omogućiti Vladi da bolje provodi i štiti interese osnivača u vezi s obavljanjem djelatnosti ove Agencije. Predstavnik predlagatelja Ivan Šuker, ministar financija, uvodno je naglasio da se ne radi ni o kakvom revanšizmu, nego da su postojeće odredbe loše, pa treba na pravno dosljedniji način urediti pitanja sastava Nadzornog odbora i vremena na koje se imenuje uprava Agencije.

Oporbeni zastupnici, međutim, smatraju da radi imenovanja novih kadrova koji će provoditi politiku Vlade RH nije trebalo mijenjati ovaj Zakon na predloženi način, jer se time odustaje od načela zakonitosti, očito, želi postići to da Parlament bude sudionikom određenih kadrovske promjena. Uvriježi li se takva praksa, u budućnosti ćemo vrlo teško privući kvalitetne kadrove u bilo koju instituciju pod okriljem države, upozoreno je. Naime, Vlada je mogla promijeniti čelne ljude FINE i Državne agencije i po dosadašnjem zakonu jer na to ima pravo, ali onda snosi i odgovornost za posljedice tih promjena, naglašeno je u raspravi. Umjesto da bez razloga smjenjuje

one koji dobro rade (Uprava FINE je prije samo godinu dana doživjela priznanje za uspješno poslovanje) trebala bi poraditi na unapređivanju temeljne funkcije ove Agencije - a to je pravodobno opskrbljivanje valjanom informacijama za potrebe državne statistike i javnosti, što je osnovni preduvjet za normalno funkcioniranje sustava javnih financija. Upozoreno je, naime, da informacije koje FINA dobiva kroz obradu financijskih izvještaja poduzeća nisu dostupne javnosti, nego da ih ona prodaje zainteresiranim subjektima. Po mišljenju zastupnika, država, odnosno Vlada, bi trebala pronaći mogućnost financiranja obrade tih informacija i učiniti ih dostupnima svima, jer je to od iznimne važnosti za donošenje strateških odluka.

Predložene zakonske izmjene su na kraju ipak dobile "zeleno svjetlo", jer ih je poduprla većina nazočnih zastupnika.

O PRIJEDLOGU

U obrazloženju uz ovaj zakonski prijedlog stoji da je Financijska agencija osnovana Zakonom o Financijskoj agenciji iz 2000. godine, kao pravna osoba čiji je osnivač Republika Hrvatska. Ustrojstvo i način njena rada uređeni su tim Zakonom i provedbenim propisima.

FINA obavlja poslove za različite korisnike, a od javnog su interesa poslovi za državu, oni u vezi s mirovinskom refor-

mom, poslovi za javnu statistiku i registri od javnog značaja. Agencijski poslovi za državu obuhvaćaju poslove informatičko-tehnološke podrške radu sustava državne riznice, prikupljanja javnih prihoda, te podrške REGOS-u i drugim registrima osiguranika. U njen djelokrug spada i prikupljanje, obrada, objava i dostava podataka iz različitih izvora te osiguravanje njihova povezivanja i višenamjenske uporabe u ministarstvima i Vladinim službama za potrebe državne statistike i javnosti.

Radi imenovanja novih kadrova koji će provoditi politiku Vlade RH, nije trebalo mijenjati postojeći Zakon na predloženi način.

Za normalno funkcioniranje sustava javnih financija od iznimne je važnosti pravovremeno opskrbljivanje valjanom informacijama, naglašava Vlada. Stoga Agencija prikuplja, obrađuje i publicira podatke utvrđene programom statističkih istraživanja Republike Hrvatske, objedinjuje podatke o poslovnim subjektima te vodi odgovarajuće registre. U njenom je djelokrugu i vođenje drugih javnih registara, evidencija i zbirka podataka za potrebe države i drugih korisnika, kako bi se osigurala dostupnost podataka cjelokupnoj javnosti te podigla opća razina prave sigurnosti.

FINA, uz to, obavlja i komercijalne djelatnosti za različite korisnike, od komercijalnih banaka do trgovačkih društava, a osobito su važni poslovi u vezi s distribucijom i obradom gotovine te vođenje sustava za međubankovne obračune (Nacionalni klirinški sustav).

Prema navodima predlagatelja, svrha je predloženih izmjena i dopuna postojećeg Zakona, na pravno dosljedniji način urediti pitanja sastava Nadzornog odbora i vremena na koji se imenuje Uprava Agencije, kako bi se postigao viši stupanj jasnoće, kvaliteta i kvantiteta stila predmetnih pravnih normi. U tu svrhu predviđa se, među ostalim, i brisanje odredbe koja je omogućavala da nakon isteka mandata članovi Uprave mogu biti ponovno imenovani, i to bez ograničenja broja mandata.

Ne radi se o revanšizmu, nego o tome da su odredbe postojećeg zakona loše.

Radi ujednačenog normativnog pristupa pri uređenju pitanja prijevremenog razrješenja, Vlada predlaže da se iz zakonskog teksta izostavi taksativno propisivanje slučajeva u kojima se prije isteka mandata može razriješiti člana Nadzornog odbora i predsjednika te članove Uprave Agencije (članci 12. i 16.). To argumentira navodima da se primjenom taksativne metode normiranja ne mogu predvidjeti sve situacije koje se mogu pojaviti kao razlozi za prijevremeno razrješenje, pa se stoga javljaju pravne praznine koje u praksi stvaraju znatne poteškoće.

Zakonski tekst dopunjuje se i novim člankom kojim je propisano da će Vlada RH imenovati novi Nadzorni odbor FINE u roku od trideset dana od stupanja na snagu noveliranog Zakona. To tijelo bi, u roku trideset dana od svog imenovanja, trebalo imenovati novu Upravu Agencije. Predviđeno je također, da danom njihova imenovanja prestaje mandat postojećem Nadzornom odboru i Upravi.

RADNA TIJELA

Matični **Odbor za financije i državni proračun** podržao je predložene izmjene koje omogućuju Vladi da, kao osnivač, bolje provodi i štiti interese u svezi s obavljanjem djelatnosti Financijske agencije. Međutim, u raspravi na sjednici tog radnog tijela izraženo je mišljenje da radi imenovanja novih kadrova koji će provoditi politiku Vlade RH nije trebalo mijenjati postojeći Zakon na predloženi način. Osim toga, istaknuta je potreba da se uloga i poslovanje FINE cjelovitije zakonski regulira, posebno vodeći računa o mogućnosti izdvajanja i privatizacije pojedinih dijelova te agencije.

Nakon provedene rasprave Odbor je većinom glasova svojih članova sugerirao Hrvatskom saboru da predloženi zakon donese hitnim postupkom.

Donošenje tog propisa podržao je - bez rasprave - i **Odbor za gospodarstvo, razvoj i obnovu**. Podupro ga je i **Odbor za zakonodavstvo**, ne protiveći se prijedlogu predlagatelja za spajanjem faza zakonodavnog postupka.

Na tekst Konačnog prijedloga zakona to radno tijelo je uložilo dva amandmana pravno-tehničke naravi (članci 1. i 5. te članak 3.).

UVODNO IZLAGANJE

Uvodno obrazlažući zastupnicima ovaj zakonski prijedlog ministar financija **Ivan Šuker** je prije svega ukazao na to koliko je FINA važna za hrvatsku državu. Naime, samo s državom ta agencija ostvaruje gotovo 300 mln. kuna prometa (platni promet, poslovi koje obavlja za Državnu riznicu te za Poreznu upravu). Osnovna je svrha predloženih izmjena da se Vladi osigura potpuni uvid i utjecaj na rad Agencije. Ne radi se o revanšizmu, niti to ima ikakve veze s imenima i prezimenima, nego su odredbe postojećeg zakona loše, napominje Šuker.

U nastavku je podsjetio zastupnike na upozorenja koja su se čula u sabornici još prilikom provođenja mirovinske reforme i osnivanja REGOS-a. Već

tada je bilo rečeno da će određeni obrasci i funkcioniranje i REGOS-a i FINE te njihovi odnosi s već postojećim tijelima državne uprave stvoriti veliku zabunu, kako kod obveznika podnošenja tih obrazaca, tako i kod načina korištenja usluga. Primjerice, FINA naplaćuje gotovo svaku unesenu stavku u REGOS koji je prilikom predlaganja zakona imao posve drugačiju namjenu i funkciju. Međutim, njegova godišnja obveza prema FINI iznosi oko 80 mln. kuna, a kako ta obveza za prošlu godinu nije podmirena, to će se morati platiti iz ovogodišnjeg Proračuna. S obzirom na to da je hrvatska država vlasnik te agencije, koja inače raspolaze s brojnim podacima kojima se mogu koristiti i gospodarski subjekti, a i Vlada RH, određene promjene u načinu rada su neophodne, kaže ministar.

Na kraju je još jednom ponovio da je osnovni smisao noveliranja Zakona o FINI da se poprave loša rješenja koja su bila sadržana u starom zakonu.

RASPRAVA

Potaknut navodima ministra Šukera kako neki članovi Nadzornog odbora FINE nisu dali svoje mandate na raspolaganje, mr.sc. **Božidar Pankretić (HSS)** je izjavio da trenutno daje ostavku na to mjesto, ako će to pridonijeti povlačenju ovog Zakona.

Predstavnik Kluba zastupnika SDP-a **Josip Leko** je izrazio zadovoljstvo što je ministar naglasio važnost FINE za Vladu, Ministarstvo i za REGOS. Podsjetio je, međutim, na činjenicu da ta institucija nije ništa manje značajna za sve druge subjekte u pravnom prometu na tržištu Republike Hrvatske, budući da prikuplja i obrađuje statističke podatke o financijskim tokovima evidentirane kod ovlaštenih organizacija, izrađuje analize, informacije o bonitetu i dr. Po mišljenju zastupnika SDP-a takav djelokrug poslova određen zakonom ne dozvoljava da Vlada napravi tu ustanovu ovisnom (to ne bi bilo u skladu s Ustavom), a sudeći po predloženim izmjenama članka 12. to joj je namjera. Naime, u tom su članku navedeni razlozi zbog

kojih se može smijeniti uprava FINE, a sada se predlaže brisanje tih normi. To znači da Vlada želi da joj se izmjenom zakona osigura pravo da bez obrazloženja može smijeniti rukovodstvo tako značajne ustanove i to bez da se članovima Uprave ostavi mogućnost da se izjave o razlozima razrješenja.

Kako je moguće da o kadrovskom revanšizmu toliko pričaju upravo oni koji su bili sudionici ili sljednici kadrovske sječe hrvatske inteligencije.

Izrazivši nadu da to nije svjesna namjera Vlade jer bi to bio opasan presedan, Leko je napomenuo da njegovi stranački kolege ne mogu glasovati za ovaj zakonski prijedlog.

Nije li presedan i to što smo temeljni akt države - Ustav, u roku od samo dva mjeseca promijenili dva puta, upitao je **Šime Prtenjača**, glasnogovornik Kluba zastupnika HDZ-a. Kako je moguće, kaže, da o kadrovskom revanšizmu toliko pričaju upravo oni koji su bili sudionici ili sljednici kadrovske sječe hrvatske inteligencije.

FINA nije važna samo za državu nego i za sve druge subjekte u pravnom prometu na tržištu, jer obavlja i komercijalne djelatnosti za različite korisnike.

U nastavku je ustvrdio da je FINA jedna od posebno značajnih institucija u hrvatskoj državi, to je bila u prošlosti, a nedvojbeno će biti i u budućnosti. Podsjetio je na to da je u prvoj fazi svog djelovanja imala nadzornu ulogu i obavljala platni promet (čuveni SDK), u drugoj je bila više u funkciji platnog prometa (tada se zvala ZAP), a njena sadašnja funkcija će vjerojatno uskoro opet biti nešto izmijenjena. Među ostalim, trebala bi raditi na informatičko-tehničkoj

podrški državnoj riznici, no ona još nije uspostavljena. Praćenje mirovinskih baza podataka također ne funkcionira najbolje (neka plaćanja se multipliciraju), kao ni prikupljanju i obrada javnih statističkih podataka od posebne važnosti za državu. Naime, za njih obrađuju te podatke svi drugi subjekti, a država onda mora plaćati usluge koje bi trebala dobiti od takve institucije. Najteže je, kaže, doći do točnih informacija koje bi trebale biti podloga za donošenje strateških odluka.

Kad je riječ o komercijalnim poslovima upitno je, također, hoće li FINA, nakon što se promijeni uloga banaka, a i njene funkcije, biti sposobna za tržišnu utakmicu s bankama, osim kad je riječ o klasičnom prikupljanju i distribuciji novca. Naime, u njenom ustroju, odnosno sustavu, također ima bezbroj slabosti. Ako je Vlada odgovorna za njeno funkcioniranje, dopustimo joj da preuzme tu odgovornost, ali i minimum prava unutar toga, apelira zastupnik. Najavio je da će Klub zastupnika HDZ-a podržati predložene zakonske izmjene koje se kasnije mogu i doraditi.

Unaprijediti temeljnu funkciju

Iz predloženog se može zaključiti da predlagatelj želi zaštititi interese osnivača, što je posve legalno, primijetio je predstavnik Kluba zastupnika LIBRE, **Vilim Herman**. Ostaje otvoreno pitanje, međutim, je li trebalo ići na noveliranje ovog zakona na predložen način. Naime, u obrazloženju Vlade se gotovo pretenciozno tvrdi da se na pravno dosljedniji način želi urediti pitanje sastava Nadzornog odbora i vremena na koje se imenuje Uprava FINE, kako bi se postigao "viši stupanj jasnoće, kvalitete i kvantitete stila predmetnih normi." Istodobno se uopće ne pokušava unaprijediti temeljnu funkciju te institucije koja se sastoji u pravodobnom opskrbljivanju točnim informacijama ministarstava i Vladinih službi, te podacima za potrebe državne statistike i informiranja javnosti. Ne samo da informacije koje FINA dobiva kroz obradu financijskih izvještaja poduzeća nisu dostupne

javnosti, nego ih ona prodaje jedinicama lokalne samouprave, komorama, znanstvenoistraživačkim institucijama, itd. Po mišljenju zastupnika LIBRE to se ne bi smjelo raditi, već bi država, odnosno Vlada, trebala iznaći mogućnosti financiranja obrade tih informacija i učiniti ih dostupnima svima. Time bi se predlagatelj ovog zakona prvenstveno trebao

Predlagatelj uopće ne pokušava unaprijediti temeljnu funkciju FINE - pravovremeno opskrbljivanje ministarstava i Vladinih službi valjanim informacijama za potrebe državne statistike i javnosti.

baviti jer se na taj način može pomoći razvoju gospodarstva, malog i srednjeg poduzetništva, itd. Po mišljenju Kluba zastupnika Libre, bilo bi dobro da se pojedini dijelovi te agencije privatiziraju, ali ne nauštrb funkcije o kojoj je bilo govora, odnosno dostupnosti informacija javnosti. Ako se već ide na ovu smjenu, toga se ne treba stidjeti, ali u drugom koraku treba predložiti da FINA obavlja ove prevažne zadatke. Bude li tome tako, zastupnici LIBRE će podržati ovaj zakon, kaže Herman.

Umjesto smjene Upravi treba dati podršku

Po riječima **Željka Peceka (HSS)** predlagatelj se dobro potrudio obrazložiti potrebu izmjene zakona, ali ministar bi trebao pojasniti što je to "kvantiteta i kvaliteta stila kod pravnih normi". Predloženim izmjenama regulira se izbor, odnosno opoziv Nadzornog odbora FINE, a drugi je dio naslovljen na promjenu Uprave. Promjena Nadzornog odbora je logična, jer nova Vlada želi imati nadzor nad svojim vlasništvom, s važnom funkcijom u ukupnom financijskom životu zemlje. Umjesto da Ministarstvo financija i Vlada opozovu stare i imenuju nove članove Uprave puno je

jednostavnije, očito, promijeniti zakon (iako kod izmjene Nadzornog odbora u HFP-u to nije bilo potrebno).

Treba li mijenjati čelne ljude u FINI, koji su prije samo godinu dana u ovom Parlamentu doživjeli priznanje svih stranačkih klubova za uspješno poslovanje?

Treba li mijenjati čelne ljude u FINI koji su samo prije godinu dana u ovom Parlamentu doživjeli priznanje za svoje poslovanje od svih stranačkih klubova (i tadašnje vlasti, ali i oporbe), pita zastupnik. Treba li mijenjati upravu koja je uspješno napravila transformaciju bivšeg ZAP-a, spasivši pritom 5 tisuća radnih mjesta i osiguravši novi posao. Osim toga, u posljednje dvije godine FINA je, zahvaljujući vlastitim resursima (znanju svojih ljudi, ali i naprednim tehnološkim rješenjima) podnijela teret reforme platnog prometa koji se preselio u poslovne banke. Pritom nije bilo ni dana zastoja ili poremećaja u platnom prometu zemlje, a cijeli proces je završen bez i jedne kune gubitka s računa poduzetnika, odnosno poduzeća. S obzirom na kvalitetne usluge i iskustvo u poslovanju, ta je agencija sklopila ugovore o obavljanju platnog prometa za gotovo sve banke i većinu njihovih klijenata. Paralelno s reformom platnog prometa bila je nositelj i druge najveće reforme u zemlji - mirovinske. U suradnji s REGOS-om podnijela je ogroman teret promjena mirovinskog sustava, a zbog uspješne provedbe naša mirovinska reforma postala je primjer za brojne države koje se pripremaju za isti zahvat.

Uvođenjem registra godišnjih financijskih izvješća o uspješnosti poslovanja pravnih i fizičkih osoba, koji je FINA razvijala po uzoru na europske zemlje, napravljen je važan korak u procesu usklađivanja hrvatskog poslovnog i pravnog okruženja s onim EU, kaže dalje zastupnik. Razvila je i jedinstveni registar računa poslovnih subjekata te regi-

star digitalnih certifikata. Tu su i poslovi koje vrlo kvalitetno obavlja za državnu riznicu, za nacionalni klinički sustav, itd. Danas je ona najveći snabdjevač gotovim novcem hrvatskih poslovnih banaka, trgovačkih kuća i većih komercijalnih lanaca. Upravo radi kvalitetnog rada i iskustva s gotovim novcem, HNB joj je povjerio poslove gotovinskih centara u Hrvatskoj. Upravi koja je stvorila ovako efikasan sustav treba dati podršku, jer njena iskustva mogu biti vrlo korisna u povećanju efikasnosti cjelokupne državne uprave (bilo da se radi o informatizaciji u pravosuđu, zdravstvenom sustav i dr.), napominje zastupnik.

Na kraju je rekao da haesesovci ne žele dići ruku za zakonske izmjene kojima se predviđa promjena Nadzornog odbora, a u drugoj fazi i smjena Uprave FINE, jer ta je agencija na dobrom putu upravo zahvaljujući ljudima koji je vode (da je na dnevnom redu izvješće o radu te institucije, možda bi smjena uprave bila moguća). Prihvate li se predložena rješenja ubuduće će biti teško u FINU privući stručne ljude, upozorava Pecek. Naime, jer nitko ne voli neizvjesnost oko toga koliko će mu trajati mandat, pogotovo ako je svjestan da može dobiti "otkaz" bez obzira na kvalitetu svog rada.

Nemamo alibi za izmjenu Zakona

Po riječima **Dragice Zgrebec (SDP)** za izmjenu Zakona o Državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka je barem postojao alibi u prvom članku - potreba usklađivanja s promjenama u ustroju Vlade. Ovdje je situacija malo drugačija nego kod DABA, jer FINA ne radi samo za potrebe države i njezinih institucija, nego i komercijalne poslove. U statutima gotovo svih trgovačkih društava predviđeno je iz kojih razloga član nadzornog odbora ili uprave može biti razriješen, kao što je to propisano i postojećim Zakonom o FINI (primjerice, ako to sam zahtijeva, ako svojim radom teže povrijedi ili više puta povrijedi zakon ili druge propise koji se odnose na obavljanje djelatnosti FINE ili

prouzroči veću štetu agenciji, i u drugim slučajevima utvrđenim zakonom i statutima). Međutim, predlagatelj sugerira da se iz zakonskog teksta izostave odredbe članaka 12. i cijeli članak 16. kojima je to regulirano. Budući da nemamo ni najosnovniji alibi zbog čega mijenjamo zakon, očito je da se želi postići to da Parlament bude sudionikom određenih kadrovskih promjena, zaključuje zastupnica. Po njenoj ocjeni ovakva intervencija u Zakonu je posve nepotrebna, ali bi zato bila potrebna intervencija u pravcu rješavanja problema o kojima je uvodno govorio ministar Šuker.

Budući da nemamo ni najosnovniji alibi zbog čega mijenjamo zakon, očito je da se želi postići to da Parlament bude sudionikom određenih kadrovskih promjena.

Vlada, kao izvršni organ vlasti, mora preuzeti odgovornost i njezino je pravo da imenuje, ili putem natječaja postavlja kadrove koji će provoditi njenu politiku. Uostalom, članove Nadzornog odbora FINE predlaže Ministarstvo financija, a jedan član se bira iz redova saborskih zastupnika.

Zastupnica je na kraju naglasila da njeni stranački kolege neće podržati ni ovaj zakon.

Odustaje se od načela zakonitosti

Koliko god se predlagatelj trudio to demantirati, predložene izmjene znače odustajanje od načela zakonitosti i pokušaj ozakonjenja sklonosti da se politiku izjednači s politikom moći, konstatala je **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**.

Unatoč višegodišnjim priprema za reformu platnog prometa, odnosno stvaranje jedne ovakve agencije, kad je ona počela s radom postojala je skepsa da će većina od 5100 ljudi ostati bez posla. Ne samo da se to nije dogodilo, nego je FINA danas doista respektabilna institu-

cija kojoj su prije nedavnih izbora iskazali priznanje i ondašnja oporba i pozicija. Njezin najveći poslovni uspjeh je to što se probila na tržištu, nudeći svoje proizvode i usluge. Dakako, to ne bi bilo moguće bez materijalnih, a ponajviše ljudskih resursa (to se odnosi i na rukovodeće ljude). Zahvaljujući tome, već u prvoj godini svog postojanja ona je uspješno obavila dvije važne reforme koje su doživjele priznanje čitave Europe (platnog prometa i mirovinskog sustava).

Odvažimo li se mijenjati zakone da bismo promijenili jednog, dva ili tri čovjeka, u budućnosti ćemo vrlo teško privući kvalitetne kadrove u bilo koju instituciju pod okriljem države.

Među ostalim, spomenula je i to da FINA ne funkcionira od transfera iz državnog proračuna, nego više od 80 posto prihoda zarađuje u slobodnoj utakmici na tržištu. Upravo takav njihov položaj je jednostavno primorao te ljude da se racionalno ponašaju, a ne za račun ove ili one politike, kaže zastupnica. Te resurse bi država mogla itekako dobro iskoristiti i za reformu cijele državne uprave.

Iako u obrazloženju predlagatelja stoji da se ove izmjene predlažu radi postizanja višeg stupnja jasnoće i kvalitete stila pravnih normi, riječ je, kaže, o ozakonjenju isključenja načela zakonitosti. Jer, dobra norma znači transparentno navođenje predvidivih situacija, a ako to nije moguće, zakonodavac obično pronalazi jednu široku normu koja pokriva sve slučajeve. Međutim, Vlada sada unaprijed tvrdi da nije moguće predvidjeti sve slučajeve koji se mogu pojaviti kao razlog za prijevremeno razrješenje člana Nadzornog odbora. U nemogućnosti da popuni te praznine, nudi "provaliju" u koju može propasti svatko, neovisno o svom radu i zaslugama. To ni u kom slučaju nije dobro, već i stoga što kod svih ljudi s vremenom

splasne radni entuzijazam, ako su svjesni da mogu biti smijenjeni bez razloga. Osim toga, Vlada može izazvati sumnju i u slučaju da nekoga smijeni iz opravdanih razloga, zato što u zakonu nisu taksativno navedeni slučajevi kada se to može učiniti.

Smjena se mogla obaviti i po starom zakonu

Željka Antunović (SDP) smatra da se u Hrvatskom saboru nepotrebno troši vrijeme i novac na raspravu o ovakvim banalnim zakonskim izmjenama. Po njenom mišljenju na to bi trebalo ići samo u izuzetno hitnim slučajevima, jer ima bezbroj drugih zakona koje treba novelirati radi prilagođavanja ciljevima kojima težimo. Predložene izmjene su, kaže, potpuno nepotrebne, jer je Vlada mogla promijeniti čelne ljude FINE i Državne agencije za osiguranje štednje i sanaciju banaka i po starom zakonu. Ona na to ima pravo, ali onda snosi i odgovornost za posljedice tih promjena.

Bilo bi logično da su oni članovi Nadzornog odbora koji su na toj funkciji po službenoj dužnosti, novom premijeru dali svoje mandate na raspolaganje.

Kako reče, u proteklom desetljeću, otkako postoji hrvatska država, prošli smo kroz nekoliko faza različitih politika i kadroviranja. Sada, kad je situacija mirnija, možemo si priuštiti neke malo više standarde kod postavljanja ljudi na neka važna mjesta i više ne moramo plaćati danak ovakvim ili onakvim političkim promjenama. Odvažimo li se mijenjati zakone da bismo promijenili jednog, dva ili tri čovjeka, u budućnosti ćemo vrlo teško privući najkvalitetnije kadrove u bilo koju instituciju pod okriljem države, upozorava zastupnica. Naime, ne možemo ih motivirati jer smo ograničeni visinom plaća, a ne možemo im garantirati ni to da će svoju kreativnost doista moći i pokazati, jer se

sutra netko iz politike može sjetiti da ih smijeni.

Nedavno je, kaže, HDZ kao vladajuća stranka dosta izgubio na popularnosti u pokušaju smjenjivanja nekih ljudi koji su upravljali državnim ustanovama, i to bez ijednog valjanog argumenta. Da se priča ne bi ponovila, bilo je najjednostavnije izmijeniti zakon i time se poslužiti kao alibijem za promjenu kompletnog nadzornog odbora ili uprave. Naime, u tom slučaju nema potrebe da se bilo kome što objašnjava, a otklanjaju se i sumnje u revanšizam. Unatoč tome, na kraju će nam ostati gorak osjećaj da će ekipe i pojedinci koji su odradili dobar posao u interesu države morati otići, i to na osnovi noveliranog Zakona kojega će izglasati Sabor. Zastupnica je izrazila uvjerenje da su s njima bar obavljani razgovori, što u nekim drugim slučajevima nije učinjeno, te da postoje bar nekakvi argumenti zbog čega sve njih treba promijeniti. Nije loše to što se mijenja, nego je loše kako se mijenja, a najlošije je kad se pritom čak poseže i za izmjenom zakona, zaključila je.

Replicirajući joj, Ivana Sućec-Traškoštanec (HDZ) je izrazila nevjericu da se toliko plače nad promjenom jednom malog zakona, iako je čak i Ustav već pretrpio tri izmjene, "u cilju razvoja parlamentarizma ukinut je Županijski dom", itd. Kako reče, ne dijeli mišljenje kolegice da će ova Vlada, ako je već riječ o smjeni, najbolje kadrove u Hrvatskoj zamijeniti puno gorima, jer zasigurno neće samoj sebi "rezati granu na kojoj sjedi". Na sreću, u Hrvatskoj ima dosta mladih, obrazovanih ljudi koji su svjesni toga da nije sve u novcu i nisu otišli u inozemstvo. Isto tako ima i onih koji dolaze s bolje plaćenih radnih mjesta u državnu upravu, jer im je stalo da se Hrvatska napokon pokrene.

Jučer je naša država primila pozitivno mišljenje za ulazak u EU i ne može svoj razvoj i svoju budućnost temeljiti na idealizmu, primijetila je Željka Antunović. Nama treba mala, dobro plaćena, efikasna i kreativna državna administracija, odnosno takva praksa i takav sustav koji će privlačiti i one koji su otišli u inozemstvo i one koji su ovdje da

ostanu u Hrvatskoj. Točno je da imamo sjajne kadrove, ali ne u državnoj administraciji, a nakon ovakvih poteza bit će još manje.

Postojeći Zakon sadrži loša rješenja

U raspravu se ponovno uključio **Ivan Šuker** koji je istaknuo da je ovo već drugi zakon koji se mijenja zbog toga što sadrži loša rješenja, zbog čega je neke stvari nemoguće napraviti. Međutim, izgleda da se ova rasprava želi usmjeriti u sasvim drugačijem pravcu, tako da se stječe dojam da sve što Vlada pokušava napraviti ne valja. Podsjetio je na činjenicu da je izmjenom Zakona o platnom prometu platni promet poskupio nekoliko puta, te da, kad je riječ o poslovanju države, REGOS duguje FINI, iako je prvobitno bilo rečeno da to neće biti tako. Nažalost, mnogi zakoni su nedorečeni.

Osnovni je problem i ovog Zakona, a i cjelokupnog djelovanja nove Vlade, što bez razloga smjenjuje kvalitetne ljude kojih u Hrvatskoj nema puno.

Otvoreno je pitanje, kaže, kako bi sutra trebala izgledati FINA. Naime, već sada je izvjesno da tri velike poslovne banke koje su u međuvremenu razvile šalter-ske službe i proširile poslovnice, uskoro više neće trebati koristiti njene usluge za platni promet. Budući da se bez izmjene zakona nisu mogli imenovati novi članovi nadzornog odbora, bilo bi logično - kaže - da oni koji su na toj funkciji po službenoj dužnosti, novom premijeru dadu svoje mandate na raspolaganje. Naime, radi se o instituciji u vlasništvu države, a funkcija je nadzornog odbora da u ime vlasnika kontrolira i nadzire njen rad. Međutim, oni se u protekla četiri mjeseca nisu javili ni resornom ministru niti bilo kome iz Vlade, radi dogovora kako dalje. To je doista apsurdna situacija u kojoj su se našli i člano-

vi nadzornog odbora i vlasnik, tj. Vlada, konstatira Šuker. Nekim sudionicima u raspravi je očigledno u interesu da se prikaže kako HDZ sve mete bez kriterija, kao da su oni ljudi koji su do prije tri ili četiri godine bili na određenim pozicijama bili nesposobni, pa ih je trebalo maknuti. Naime, bivša Vlada je također promijenila ljude koji su isto tako uspješno radili i nitko od toga nije radio nikakav problem.

Željko Pecek je ispravio njegovu tvrdnju kako ga je nemogućnost promjene nadzornog odbora ograničavala da provede potrebne promjene u FINI. Slaže se, inače, s tim da u tom sustavu treba puno toga promijeniti, ali upravo ministar, odnosno Vlada, imaju mogućnost mijenjati Zakon o FINI (za to im ne trebaju ni uprava niti nadzorni odbor). Međutim, oni su se ograničili samo na promjenu članova tih tijela. Umjesto da nam držite predavanja ovdje u Parlamentu, predložite zakonske izmjene za koje smatrate da su prijeko potrebne, poručio je Šukeru. Ako je točno to o čemu govorite, mi ćemo te izmjene prihvatiti.

Zašto mijenjati one koji dobro rade?

Davorko Vidović (SDP) je također izjavio da je doživio razočaranje, vidjevši da se radi o zakonu čiji je jedini smisao smjena ljudi kojima nisu nađene nikakve nepravilnosti u dosadašnjem poslovanju, niti u onome što oni nude kao viziju razvoja FINE. Kako reče, ne vidi razloga za njegovo donošenje, to više što je u dosadašnjoj raspravi iskazana verbalna potpora onome što je ta agencija dosad radila. Očigledno je, kaže, došlo do nesporazuma u komunikaciji između članova nadzornog odbora i predstavnika vlasnika, odnosno Vlade RH. Ako je to potrebno, i ako se ovaj Zakon donosi samo radi toga, i ja, kao i kolega Pankretić, usmeno dajem ostavku na mjesto u tom tijelu, dometnuo je.

U prilog svom stajalištu spomenuo je da je FINA u prošloj godini povećala ukupne prihode za 26 posto, dobit za čak 210 indeksnih poena, te da je 80 posto dobiti zaradila na tržištu. Tako zahtje-

van projekt kao što je mirovinska reforma uspješno je obavljen upravo zahvaljujući činjenici što smo imali FINU i što smo je prepoznali kao partnera države koji može odraditi ovaj opsežan i važan posao, naglašava zastupnik. Prošla Vlada je potpisala i Ugovor o informatizaciji tijela države uprave, čija bi se konkretizacija trebala dogoditi s integritetom podrškom sustavu državne riznice i porezne uprave. Osim toga, FINA je bila pred realizacijom projekta informatizacije zdravstvene zaštite i bolničkih informacijskih sustava, a kandidirala se i za informatizaciju sustava pravosuđa. Postavlja se pitanje, stoga, zašto mijenjati nekoga tko ostvaruje izvanredne rezultate i tko ima viziju za još bolje rezultate u budućnosti?

Kako reče, i sam je nezadovoljan činjenicom da do kraja mandata prošle Vlade nije realiziran ugovor između REGOS-a i FINE. Ne vidi razloga zbog kojih ta agencija ne bi naplaćivala svoje usluge od država, iako joj je ona vlasnik (i INA je u vlasništvu države pa zato ne tražimo besplatnu naftu).

Kao što vama nitko nije osporio pravo da sastavite ekipu s kojom ćete raditi, omogućite i ovoj Vladi da to napravi.

Na kraju se osvrnuo i na neriješen problem LS obrazaca, što se Upravi FINE stavlja na teret. Smatra da je za to odgovorna bivša Vlada, jer nije znala napraviti još i taj odlučujući korak. Naime, Ministarstvo financija u onom prošlom sazivu nije moglo postići dogovor s tim u svezi, a to očigledno ne može ni novo, jer postoje nekakvi interesni lobiji unutar porezne uprave koja je to spriječila.

Potaknut pitanjima prethodnika zašto se smjenjuju kadrovi koji su dobro radili **Nenad Stazić** je ustvrdio da im je to i bio osnovni grijeh. I načelnik Policijske uprave Riječke je, kaže, imao odlične ocjene svojih pretpostavljenih, što je bio dovoljan razlog za njegovu smjenu. Dobro je radila i ravnateljica Hrvatskog

zavoda za zapošljavanje koju je gospodin Vidović zatekao u svom resoru. Iako ju je postavio HDZ, ostala je na tom mjesu za vrijeme mandata Račanove Vlade, upravo zbog svojih stručnih kvaliteta. Njen rad je pozitivno ocijenila i revizija, ali je na zahtjev lokalnog HDZ-ovca iz Rijeke ipak smijenjena. Po riječima zastupnika osnovni je problem i ovog Zakona i cjelokupnog djelovanja nove Vlade što bez razloga smjenjuje kvalitetne ljude kojih u Hrvatskoj nema puno.

U odgovoru na repliku **Davorko Vidović** je spomenuo da je bilo zahtjeva za smjenu gospođe Crnković-Pozaić, a kao krunski argument za to navodilo se da je HDZ-ovka i da je više godina surađivala s gospodinom Škegrom. Kako reče, nije dozvolio da se smjenjuje stručnu osobu i nije ga bilo briga za njezino političko uvjerenje i za to na kakve političke sastanke ide. Uostalom, 15 njegovih suradnika nisu bili članovi SDP-a, i to je prava istina kad je riječ o revanšizmu.

Jure Bitunjac optužio je predsjedavajućeg, te kolege Vidovića i Stazića za povredu Poslovnika, jer su, kako reče, govorili o stvarima koje nemaju veze s dnevnim redom (predsjedavajući im je to dopustio). Mr.sc. **Mato Arlović** mu je rekao da nije u pravu, te sugerirao da bolje prouči Poslovnik koji predviđa mogućnost replike, kao i institut odgovora na repliku.

Riječ predlagatelja

Ivan Šuker je izrazio žaljenje što je kolega Vidović razgovarao na takav način da dijeli lekcije, iako bi se, kako reče, mogla navesti imena mnogih ljudi koji su za vrijeme bivše vlasti maknuti iz carine i raznoraznih zavoda jednim potezom pera. Kako reče, iz izvješća o stanju državne riznice koje će uskoro doći na dnevni red najbolje će se vidjeti kako se vodila briga o novcima poreznih obveznika. Nije sporno, kaže, da se svaka usluga mora platiti, ali treba usporediti koliko je koštala jedna novčana transakcija dok je funkcionirao ZAP, a koliko košta sada kad je to preuzela FINA. Tek nakon toga se može govoriti o prometu i o dobiti, kaže Šuker. Napomenuo je da, kao predstavnik Vlade, nije želio komentirati način rada FINE, ali se zato pozitivno izjasnio o provedenoj mirovinskoj reformi. Podsjetio je kolegu Vidovića na to da je iz razgovora s ljudima iz Svjetske banke saznao što nije bilo dobro. I danas je problem s tom bankom, upravo zbog toga što niste bili u stanju napraviti taj odlučujući korak, spočitnuo mu je. Postavlja se pitanje, naime, zašto REGOS godišnje plaća FINI 80 mln. kuna, umjesto da se to organiziralo tako da se podaci koriste besplatno. Tu će svotu trebati osigurati u ovogodišnjem Državnom proraču-

nu, budući da lani nije plaćena. Znači, puno stvari još treba napraviti, iako je dio posla dobro obavljen. Uostalom, iz izvješća o stanju državne riznice vidjet ćete kakav je red vladao u državnim financijama, i kako za mnoge stvari niste u pravu. Kao što vama nitko nije osporio pravo da slažete ekipu s kojom ćete raditi, dopustite i ovoj Vladi da to napravi (ne možete unaprijed reći da netko neće biti bolji).

"Gospodine zastupniče, da ste prije tri mjeseca ovako velikodušno ponudili ostavku, to bi trebalo istaknuti kao primjer. Međutim, vi ste se cijelo to vrijeme ponašali neodgovorno, jer niste našli za shodno da izvijestite vlasnika, koji vas je imenovao za člana Nadzorog odbora FINE, o tome kakvo je stanje u tom društvu. Umjesto toga, ostavku nudite u trenutku kad se donosi zakon kojim će se ionako definitivno smijeniti nadzorni odbor.

Nakon ove rasprave ministar Šuker je izvijestio zastupnike da je predlagatelj uvažio amandmane Odbora za zakonodavstvo. Potom je uslijedilo glasovanje. Ishod - većinom glasova nazočnih zastupnika (76 glasova "za", 21 "protiv" i 4 suzdržana) donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Financijskoj agenciji, u tekstu kako ga je predložila Vlada, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

M.Ko.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O DRŽAVNIM POTPORAMA

Ispunjene obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju

Predlagatelj Zakona je Vlada Republike Hrvatske. Kod utvrđivanja dnevnog reda prihvaćena je primjena hitnog postupka.

Izmjenama i dopunama ovog Zakona nadopunjuju se institucionalne

odredbe Zakona o državnim potporama i cjelovito rješavanje i zaokruživanje sustava zaštite tržišnog natjecanja u Republici Hrvatskoj, čiji je sustav državnih potpora nezaobilazan dio.

Izmjenama i dopunama Zakona o državnim potporama uskladit će se ustrojstvo Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja sa Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja ("Narodne novine", broj 122/2003.)

Amandmane koje je podnio Odbor za zakonodavstvo predlagatelj je prihvatio.

Zastupnici Hrvatskog sabora su jednoglasno, sa 97 glasova "za" donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnim potporama, u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

O PRIJEDLOGU

Hrvatski sabor donio je 13. ožujka 2003. godine Zakon o državnim potporama, koji je stupio na snagu 3. travnja 2003. godine. Člankom 70. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europske zajednice i njihovih država, Republika Hrvatska obvezala se na usklađivanje svog zakonodavstva na području državnih potpora s propisima Europske zajednice, te ustrojavanje operativno neovisnog tijela za procjenu tih propisa.

Ovaj posao preuzela je Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja osnovana po Zakonu o zaštiti tržišnog natjecanja. ("Narodne novine," brojevi 48/95. i 89/98).

Zakon o državnim potporama usklađen je s odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Europske zajednice i njihovih članica s Republikom Hrvatskom, što je i potvrđeno Izjavom o usklađenosti 27. srpnja 2003. godine, odnosno Izjavom o usklađenosti Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim potporama od 12. ožujka 2004. godine.

Prijedlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim potporama ne mijenjaju se materijalni odnosi između korisnika i davatelja državnih potpora, kao ni opći uvjeti pravila odobravanja i nadzora provedbe državnih potpora.

Izmjene i dopune definiraju stručno djelovanje Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, pitanju službene tajne, precizirana je nadležnost Agencije. Ovim izmjenama i dopunama usuglašene su odredbe Zakona o državnim potporama i Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja ("Narodne novine", br. 122/03).

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku.

Na tekst Konačnog prijedloga Odbor podnosi slijedeće amandmane:

Prvi amandman je na članak 3. U članku 3. stavku 2. izmijenjen je članak 7. koji glasi: "Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja može, radi obavljanja poslova iz svog djelokruga koji se odnose na državne potpore, osnivati stručna i savjetodavna tijela čiji će se broj, vrsta te njihove zadaće utvrditi Statutom Agencije".

Obrazloženje je slijedeće: Ocjenjuje se nepotrebnim da se ovim Zakonom utvrđuje način na koji bi stručna i savjetodavna tijela pružala pomoć Vijeću u obavljanju poslova iz njegova djelokruga. Radi toga predlaže se ovim Zakonom utvrditi mogućnost njihova osnivanja, a ostala pitanja valjalo bi urediti Statutom Agencije.

Drugi amandman je na članak 7. gdje se iza riječi "zakona" dodaju riječi: "o državnim potporama ("Narodne novine", br. 47/03). Obrazloženje je da se nomotehnički uređuje izričaj.

Odbor za europske integracije raspravljao je o ovom Prijedlogu kao zainteresirano radno tijelo. U uvodnom izlaganju predstavnik predlagatelja je istaknuo da se predloženim Zakonom nadopunjuju institucionalne odredbe Zakona o državnim potporama kako bi se izvršilo usklađenje sa Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja, odnosno kako bi se definirala uloga Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja u postupku odobravanja i nadzora provedbe državnih potpora.

Odbor za europske integracije je nakon provedene rasprave jednoglasno utvrdio da je Konačni prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o državnim potporama usklađen s pravnom stečevinom Europske unije i da u potpunosti ispunjava obveze iz Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

RASPRAVA

Nakon uvodnog izlaganja predstavnika predlagatelja, ministra financija, **Ivana Šukera** koji je obrazložio ovaj Prijedlog zakona, otpočela je rasprava po klubovima zastupnika.

U ime Kluba zastupnika SDP-a govorila je **Dragica Zgrebec (SDP)**. Novina u zakonu je ta da se uvode u Agenciji stručna i savjetodavna tijela, te se obrađuje koje su njihove funkcije. Osvrnula se na članak 6. koji govori o službenoj tajni. Zastupnica pita je li to potrebno unositi u zakon, jer je službena tajna vrlo široko i na istovjetan način regulira i Statutom Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja i to u člancima 23. i 24.

Zgrebec ističe da su ovim zakonom obuhvaćene kroz državne potpore i potpore za poljoprivredu. Novi Zakon o poticajima i potporama u poljoprivredi na snazi je godinu dana, a prošla godina je zapravo trebala predstavljati pripremu za konačnu primjenu ovog zakona. "Možda bi bilo dobro da nam se pripreme određeni materijali oko upisnika poljoprivrednih proizvođača, u kojoj mjeri su evidentirana domaćinstva koja će dobivati potpore dohotku, izrada programa za kapitalna ulaganja u poljoprivredi". Naglasila je da je poznato da se poljoprivreda ne može restrukturirati u nekoliko mjeseci, pa čak niti u nekoliko godina, pogotovo kada se radi o deficitarnoj proizvodnji, kao stočarska proizvodnja, a pogotovo je dug rok za nadoknadu manjka u voćarskoj i vinogradarskoj proizvodnji.

Zaključila je da se Klub zastupnika SDP-a ne protivi da se ove izmjene i dopune Zakona donesu po hitnom postupku.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorio je **Gordan Jandroković (HDZ)**. Rekao je da će njegov Klub podržati donošenje ovog Zakona, jer se njime zakonodavstvo Republike Hrvatske usklađuje s propisima Europske zajednice na području državnih potpora. "Radi

se isto tako o izmjenama i dopunama kojima se usklađuje Zakon o državnim potporama i Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja, te se tako zaokružuje sustav zaštite tržišnog natjecanja u Republici Hrvatskoj, što je jedan od preduvjeta za bolje funkcioniranje hrvatskog gospodarstva u cjelini”.

Zakonodavstvo Republike Hrvatske usklađuje se s propisima Europske zajednice na području državnih potpora.

Nadalje, ističe da se ovim izmjenama i dopunama dopunjuju odredbe Zakona o državnim potporama kojima se precizno definira nadležnost Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja kao operativnog neovisnog tijela nadležnog za procjenu ranije navedenih propisa.

Sve spomenute promjene Klub zastupnika HDZ-a drži dobrima i korisnima.

U ime Kluba zastupnika HSP-a govorio je **Tonči Tadić (HSP)**. Drži da je ova tema strateški važna za Hrvatsku. Osvrnuo se na odredbe članka 70. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju. Mišljenja je da se tu očituju sve negativne posljedice gospodarskog dijela Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju.

Članak 70. Sporazuma, u svojim stavcima 2, 4, 6. i 7. praktično govori o tome da se ukidaju potpore koje mogu donijeti do prednosti na tržištu.

”Prvi čin je bio Zakon o javnoj nabavi koji je potpuno marginalizirao naše šanse da se ravnopravno natječemo na poslovima u Europskoj uniji, mada se nominalno našim firmama daju jednake šanse, a drugi čin je upravo ovaj dio Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju koji se odnose na državne potpore”.

Tonči Tadić rekao je da članak 70. Sporazuma, u svojim stavcima 2, 4, 6. i 7. praktično govori o tome da se ukidaju potpore koje mogu dovesti do prednosti na tržištu. Drži da to znači da se Hrvatska temeljem ovih odredbi mora pokoravati stajalištima Europske komisije, stajalištima Europske unije i gasiti potpore onim dijelovima svog gospodarstva koji mogu eventualno ugroziti profit europskih firmi na zajedničkom tržištu.

Stajališta je da su programi potpora ”poštivani” prema interesima Europske unije, a ne prema interesima Hrvatske. Naglašava da se ne može povećati izvoz ako se istodobno ne pomogne hrvatskim firmama da osvoje europsko tržište. Ističe da je Hrvatska Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, u članku 70. stavku 7. preuzela obvezu da će četiri godine nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma pristupiti usklađivanju svojih potpora s interesima i potrebama Europske unije, odnosno Europske komisije, ”i time je zapravo zatvorila bilo koju mogućnost da razvija svoje gospodarstvo u hrvatskom interesu, već je sebi odredila budućnost da razvija svoje gospodarstvo u skladu s europskim interesima”.

U praksi to znači da Europska komisija preko Vijeća za provedbu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju utječe na državno tijelo koje donosi odluku o tome kakve će potpore biti.

”U stavku 9. stavka 70. se jasno govori da svaka strana može poduzeti odgovarajuće mjere kroz Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje, što znači da čak i u slučaju kada bi eventualno to hrvatsko neovisno tijelo koje određuje državne potpore išlo poštivati hrvatske interese, a ne europske, da bi tada interveniralo Vijeće za stabilizaciju i pridruživanje, i to je puna istina koja je zapravo uloga tog hrvatskog navodno neovisnog tijela”.

Trebalo bi ustrojiti Agenciju za državne potpore

Drugi problem zastupnik vidi u tome što nije ustrojena posebna hrvatska

Agencija za državne potpore, a što je bilo predviđeno kada se donosio Zakon o državnim potporama. Međutim, čitav posao oko državnih potpora prebačen je na Agenciju za zaštitu tržišnog natjecanja, koja je već opterećena drugim poslovima.

”Smatramo da je potrebno imati jaku Agenciju za zaštitu tržišnog natjecanja, ali jednako tako smatramo da je u skladu sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju bilo bolje imati posebno tijelo koje bi se bavilo samo s državnim potporama i pokušalo odigrati tu igru s Europskom unijom na najbolji mogući način, štiteći hrvatske nacionalne interese”.

Zaključio je da je ovaj Zakon zapravo kozmetičke prirode, da ne odražava suštinu problema u kojem je Hrvatska danas. Stoga mu Klub zastupnika HSP-a neće dati svoju potporu.

Zastupnik **Željko Nenadić (HDZ)** rekao je da se člankom 70. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europske zajednice, Hrvatska obvezala na usklađivanje svog zakonodavstva na području državnih potpora.

Drži da ovaj Prijedlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o državnim potporama nije kozmetičke prirode, da on ulazi u suštinu i bit i da posao koji preuzima Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja koja je osnovana po Zakonu o zaštiti tržišnog natjecanja pridonosi cjelovitom rješavanju i zaokruživanju sustava zaštite tržišnog natjecanja u Republici Hrvatskoj.

Mišljenja je da su ove promjene sasvim u skladu nastojanja da se što više približimo ulasku u Europsku uniju i u potpunosti ih podržava.

Ovime je zaključena rasprava. Amanđane koje je podnio Odbor za zakonodavstvo predlagatelj je prihvatio.

Zastupnici su jednoglasno, sa 97 glasova ”za” donijeli Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o državnim potporama, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU EUROPSKE KONVENCIJE O ZAŠTITI ARHEOLOŠKE BAŠTINE (REVIDIRANA) IZ 1992.

Potpunija zaštita kulturne baštine

Konvencija osigurava potpuniju i svestraniju zaštitu kulturne baštine u odnosu na Europsku konvenciju o zaštiti arheološke baštine, sastavljene u Londonu 1969. godine, koje je Hrvatska stranka na osnovi sukcesije, budući da uređuje pitanje identifikacije kulturne baštine i mjera zaštite, cjelovitu zaštitu arheološke baštine, financiranja arheoloških istraživanja i zaštite, prikupljanja i širenja znanstvenih informacija, podizanja svijesti javnosti, sprečavanja nezakonitog prometa predmetima arheološke baštine, te uzajamnu tehničku i znanstvenu pomoć.

Stupanjem na snagu Europske konvencije o zaštiti arheološke baštine (revidirane) u odnosu na Republiku Hrvatsku, prestaje važiti Europska konvencija o zaštiti arheološke baštine.

Amandmane koje je podnio Odbor za zakonodavstvo predlagatelj je prihvatio. Zastupnici su jednoglasno, sa 95 glasova "za" donijeli Zakon o potvrđivanju Europske konvencije o zaštiti arheološke baštine (revidirana) iz 1992. godine, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, Vlada Republike Hrvatske zajedno s prihvaćenim amandmanima.

O PRIJEDLOGU

U prikazu ovog Prijedloga poslužili smo se uvodnim obrazloženjem ministra kulture, mr. sc. **Bože Biškupića**. Ministar je rekao da je Hrvatska na temelju sukcesije stranka Europske konvencije o zaštiti arheološke baštine iz 1969. godine koja je stupila na snagu 20. studenoga 1970. godine. Ova Konvencija dopunjena

je i revidirana Europskom konvencijom o zaštiti arheološke baštine iz 1992. godine koju ovim Prijedlogom zakona Vlada predlaže na potvrđivanje.

Revidirana Konvencija sastavljena je u Valletti 16. siječnja 1992. godine, a stupila je na snagu 25. svibnja 1995. godine. Do danas je ovu revidiranu Konvenciju potpisalo 40 država, a ratificiralo 30 država.

Republika Hrvatska potpisnica je ove Konvencije od 2. listopada 2001. godine. Ministar ističe da revidirana Konvencija osigurava potpuniju i svestraniju zaštitu arheološke baštine u odnosu na Konvenciju iz 1969. godine.

Tako dodatno uređuje slijedeća pitanja: identifikaciju arheološke baštine i mjere njezine zaštite, vođenje evidencije o uspostavljanju zaštićenih arheoloških područja, sprečavanje protuzakonitog iskopavanja ili premještanja nalaza, davanje prethodnih dozvola za istraživanje, poduzimanje mjera fizičke zaštite arheološke baštine.

Optimalno čuvanje

Nadalje uređuje cjelovitu zaštitu arheološke baštine tako da se u planiranju i razvojnim planovima osigurava uravnotežena strategija zaštite i očuvanja arheoloških lokaliteta kao i osigurava optimalno čuvanje arheološke baštine. Kod pitanja financiranja arheoloških istraživanja i zaštite predviđa javnu financijsku potporu državnih, regionalnih i lokalnih vlasti za arheološka istraživanja i potporu privatnog sektora za arheološke radove.

Omogućuje stvaranje uvjeta za uzajamnu tehničku i znanstvenu pomoć izme-

đu stranaka Konvencije, omogućuje se europska suradnja kroz razmjenu stručnjaka.

Revidirana Konvencija također uređuje način prikupljanja i širenja znanstvenih informacija, predviđa izradu pregleda, popisa arheoloških lokaliteta, izradu znanstvenih prikaza, nacionalnu i međunarodnu razmjenu arheoloških predmeta i povezivanje informacija arheološkim istraživanjima.

Konvencija uređuje pitanje sprečavanja nezakonitog prometa predmetima arheološke baštine. Na primjer obvezuje na prikupljanje podataka o nezakonitim iskapanjima, poduzimanje mjera da muzeji ne pribavljaju predmete pribavljene nezakonitim iskapanjima itd. Za Hrvatsku je ovo posebno važno, jer imamo velik broj lokaliteta koji su nerijetko ugroženi nezakonitim radnjama pojedinaca.

Ministar je naglasio da je Zakon o zaštiti i očuvanju kulturnih dobara usklađen s ovom Konvencijom, te da neće biti potrebna njegova izmjena ili dopuna nakon potvrđivanja ove Konvencije. Vlada prihvaća amandmane Odbora za zakonodavstvo.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se ovaj Zakon donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor podnosi slijedeće amandmane.

Prvi amandman je na članak 2. gdje se riječi "Europske konvencije o zaštiti arheološke baštine (revidirana) iz 1992. godine" zamjenjuju riječima "Konvencije iz članka

1. ovoga Zakona". Obrazloženje je da se time nomotehnički uređuje izričaj.

Drugi amandman je na članak 3. gdje se riječi "Ministarstvo kulture" zamjenjuju riječima "ministarstvo nadležno za poslove kulture". Obrazloženje je da se time na primjeren način uređuje nadležnost središnjeg tijela državne uprave koji će provoditi ovaj Zakon i na taj način se otklanja potreba izmjene ovoga Zakona ukoliko bi došlo do promjene naziva ministarstva.

Odbor za europske integracije raspravljao je o predmetnom zakonu u svojstvu zainteresiranoga radnog tijela. U raspravi je istaknuto da je donošenje predloženog zakona predviđeno Nacionalnim programom Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj uniji u poglavlju koje se odnosi na kulturnu politiku u prvom kvartalu 2004. godine.

Nakon provedene rasprave Odbor za europske integracije jednoglasno je donio Zaključak kojim podržava donošenje Zakona o potvrđivanju Europske konvencije o zaštiti arheološke baštine (revidirana) iz 1992. godine.

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu također je raspravljao o predmetnom zakonu. Uvodno obrazloženje podnijeli su predstavnici predlagaatelja. Odbor i ovom prilikom ukazuje na potrebu najveće pozornosti i visokih zahtjeva prigodom prevođenja međunarodnih konvencija s područja obrazovanja, znanosti i kulture na hrvatski jezik, a pogotovo kada se uoče razlike među izvornicima na različitim jezicima (engleski i francuski).

Nakon rasprave u kojoj su sudjelovali članovi Odbora, predstavnici predlagaatelja i drugi pozvani sudionici, donesen je jednoglasni Zaključak kojim Odbor

predlaže Hrvatskom saboru da donese Zakon o potvrđivanju Europske konvencije o zaštiti arheološke baštine (revidirana) iz 1992. godine, po hitnom postupku, u obliku pripremljenom od strane predlagatelja.

RASPRAVA

Nakon uvodnog obrazloženja ministra kulture, mr. sc. **Bože Biškupića**, u ime Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu predsjednik Odbora, **Petar Selem** podnio je izvješće.

Hrvatska arheologija u svjetskom vrhu

U ime Kluba zastupnika HSP-a govorila je **Ruža Tomašić (HSP)**. Izrazila je u ime Kluba zadovoljstvo što će Hrvatski sabor potvrditi revidiranu europsku Konvenciju o zaštiti arheološke baštine iz 1992. godine. "Iz predloženog zakona vidljive su izuzetno visoke norme koje članice Vijeća Europe koriste pri zaštiti, istraživanju i očuvanju arheološke baštine". Isto tako, jasno se očitava europska briga za podizanjem, odnosno razvijanje svijesti javnosti o vrijednosti baštine. Napominje da se radi tek o načelima i principima koje treba poštivati i koje trebaju razraditi ostali zakonski akti.

Ruža Tomašić ustvrdila je da Konvencija široko definira pojam baštine, te principijelnog istraživanja i zaštite. "Mi u HSP-u vjerujemo da je naša arheologija kao znanost kadrovski i po znanju u samom europskom i svjetskom vrhu, a po suradnji s raznim svjetskim ustanovama, jedan je od najotvorenijih vidova našega društva". Ističe da je upravo ta suradnja potvrda bogatstva naše baštine.

Klub zastupnika HSP-a podržava ovaj Prijedlog zakona.

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorila je **Jagoda Majksa Martinčević (HDZ)**. Naglašava da je arheološka baština u svim civilizacijskim zemljama onaj temelj na kojem počiva nacionalni identitet jednoga naroda, ali i svi njegovi susreti s drugim civilizacijama i narodima. Drži da je upravo stoga ova Konvencija jedan od onih fundamenata za budućnost generacijama koje dolaze.

"Ova Konvencija osigurava potpuniju i svestraniju zaštitu kulturne baštine kojom Hrvatska obiluje, a osobito u svojim arheološkim nalazištima koja su nerijetko izlagana nezakonitim iskapanjima, pa i otuđivanjima".

Izražena europska briga za podizanjem svijesti o vrijednosti baštine.

Klub zastupnika HDZ-a vjeruje da će upravo primjenom Konvencije sve loše pojavnosti biti otklonjene, da će arheološko blago ostati tamo gdje pripada i da će se očuvati za sve buduće naraštaje. Stoga Klub u potpunosti podržava ovu Konvenciju i Prijedlog zakona po hitnom postupku.

Ovime je zaključena rasprava.

Zastupnici su u hitnom postupku, jednoglasno, sa 95 glasova "za" prihvatili Zakon o potvrđivanju Europske konvencije o zaštiti arheološke baštine (revidirana) iz 1992. godine, u tekstu kako ga je predložio predlagatelj, zajedno s prihvaćenim amandmanima.

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU EUROPSKE KONVENCIJE O FILMSKOJ KOPRODUKCIJI IZ 1992. GODINE

Europska suradnja u filmskoj koprodukciji

Podnositelj zakona je Vlada Republike Hrvatske.

Europska konvencija o filmskoj koprodukciji sastavljena je u Strasbourgu 1992. godine, a stupila je na snagu 1994. godine, nakon što je pet država dalo pristanak za preuzimanje obveze prema njoj. Hrvatska je potpisnica ove Konvencije od 2001. godine. Konvencija ima za cilj promicanje razvoja europske filmske koprodukcije i europske suradnje na području filmske koprodukcije.

Republika Hrvatska je zainteresira za svaki oblik potpore proizvodnji, distribuciji i prezentaciji filma koji se ostvaruju putem europske suradnje na području filmske koprodukcije, uključujući sve oblike suradnje radi provedbe ove Konvencije. Za provedbu ovog Zakona nadležno je Ministarstvo kulture.

Zastupnici Hrvatskog sabora u hitnom postupku donijeli su jednoglasno, sa 93 glasa «za» Zakon o potvrđivanju Europske konvencije o filmskoj koprodukciji iz 1992. godine, u tekstu predlagatelja, zajedno sa prihvaćenim amandmanima Odbora za zakonodavstvo.

O PRIJEDLOGU

Budući zakon o filmu u suglasju s Konvencijom

U prikazu ovog Prijedloga zakona poslužili smo se uvodnim izlaganjem ministra kulture, **mr. sc. Bože Biškupića**. Rekao je da je Republika Hrvatska potpisnica Europske konvencije o filmskoj koprodukciji iz 1992. godine i to bez rezervi u pogledu njezine primjene u Republici Hrvatskoj.

Stoga je ovim zakonom potrebno provesti njezino potvrđivanje.

Konvencija ima za cilj promicanje razvoja europske filmske produkcije i europske suradnje na području filmske koprodukcije, te posebno uređuje odnose među strankama u području multilateralnih koprodukcija nastalih na teritoriju stranaka Konvencije kada koprodukcijsko djelo zadovoljava definiciju europskog filma.

Za Republiku Hrvatsku ova Konvencija će se primjenjivati na bilateralne koprodukcije. Konvencija izjednačava status europskoga filma kao multilateralne koprodukcije sa nacionalnim filmom u pogledu povlastica koje su propisane nacionalnim zakonodavstvom.

Konvencija propisuje uvjete za stjecanje koprodukcijskog statusa koji će u Hrvatskoj odobravati Ministarstvo kulture. Također propisuje udjele svakog producenta. Kod multilateralne koprodukcije najmanji udio ne može biti manji od 10%, a maksimalni ne može prelaziti 70% ukupnih troškova produkcije i filmskog djela. Kada se radi o bilateralnim koprodukcijama minimalni udio ne može biti manji od 30, a maksimalni ne može preći 80% ukupnih troškova produkcije filmskog djela.

Konvencija rješava pitanje dozvole ulaska i boravka osoblja, izvoza filmskog djela, festivala, te pitanje jezika na kojem će film biti snimljen. Prilikom dodjele koprodukcijskog statusa može se tražiti verzija filmskog djela na jeziku stranke Konvencije.

Obzirom da se planira donijeti Zakon o filmu ove godine, ministar je rekao da će on biti u suglasju s odredbama iz ove Konvencije. Amandmane Odbora za zakonodavstvo Vlada prihvaća.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovoga Zakona i ne protivi se prijedlogu predlagatelja da se donese po hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga Odbor podnosi dva amandmana. Prvi je na članak 2. gdje se riječi "Europske konvencije o filmskoj koprodukciji iz 1992. godine" zamjenjuju riječima "Konvencije iz članka 1. ovoga Zakona". Obrazloženje je da se ovime nomotehnički uređuje izričaj.

Drugi amandman je na članak 3. gdje se riječi "Ministarstvo kulture" zamjenjuje riječima «ministarstvo nadležno za poslove kulture». Obrazloženje je da se time na primjeren način uređuje nadležnost središnjeg tijela državne uprave koji će provoditi ovaj Zakon i na taj način se otklanja potreba izmjene ovoga Zakona ukoliko bi došlo do promjene naziva ministarstva.

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu raspravljao je također o predmetnom zakonu. Uvodno obrazloženje podnijeli su predstavnici predlagatelja. Odbor ukazuje na potrebu najveće pozornosti i visokih zahtjeva prigodom prevođenja međunarodnih konvencija s područja obrazovanja, znanosti i kulture na hrvatski jezik, a pogotovo kada se uoče razlike među izvornicima na različitim jezicima (engleski i francuski).

Nakon rasprave u kojoj su sudjelovali članovi Odbora, predstavnici predlagatelja i drugi pozvani sudionici, donesen je jednoglasni slijedeći Zaključak: Odbor predlaže Hrvatskom saboru da donese Zakon o potvrđivanju Europske konvencije o filmskoj koprodukciji iz 1992. godine, po hitnom postupku i u obliku pripremljenom od strane predlagatelja.

Odbor za europske integracije raspravljao je o predmetnom zakonu u svojstvu zainteresiranog radnog tijela.

U raspravi je istaknuto da je donošenje predloženog zakona predviđeno Nacionalnim programom Republike Hrvatske za pridruživanje Europskoj Uniji u poglavlju koje se odnosi na audiovizualnu politiku u prvom kvartalu 2004. godine.

Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno donio Zaključak kojim podržava donošenje Zakona o potvrđivanju Europske konvencije o filmskoj koprodukciji iz 1992. godine.

RASPRAVA

Nakon uvodnog obrazloženja ministra kulture, **Bože Biškupića**, zastupnicima se u ime Odbora za obrazovanje, znanost i kulturu obratio dr. sc. **Petar Selem**, predsjednik Odbora.

Potom je u ime Kluba zastupnika LIBRA-e govorio **Željko Pavlic (LIBRA)**. Rekao je da njegov Klub zastupnika podržava ratifikaciju ove Konvencije i da će podržati ovaj zakon. Smatra da je osnovni cilj ove Konvencije promicanje razvoja europske filmske koprodukcije i europske suradnje na području filmske koprodukcije, te da se potpisnice ove Konvencije obvezuju da će između ostaloga razvijati slobodu stvaralaštva i slobodu izražavanja i štiti kulturnu raznolikost različitih europskih zemalja.

Konstatirao je da ova Konvencija puno znači za hrvatski film, prije svega zbog mogućnosti dobivanja potpora proizvodnji, distribuciji i prezentaciji filma koji se ostvaruje putem europske suradnje na području filmske produkcije, uključujući sve oblike suradnje radi provedbe ove Konvencije i to prvenstveno putem Europskog fonda za potporu koprodukciji, distribuciji stvaralačkim, filmskim i audio-vizualnim djelima.

”Ova Konvencija omogućava hrvatskim filmskim proizvođačima da nastupe kao legitimni koproducenti europskog filma”. Mogućnost novih izvora

financiranja filmova koje otvara ova Konvencija olakšati će trenutno stanje u sustavu financiranja koje je nedostavno i zatvoreno. Dodaje da je često dolazilo i do polemika i napetosti među autorima čiji će projekt imati prednost, jer se godišnje snimi samo nekoliko filmova i to sa velikim teškoćama.

Naime, veliki dio proizvodnje domaćih filmova ovisi upravo o subvencijama Ministarstva kulture, iako bi Ministarstvo trebalo film tek sufinancirati i to polovicom troškova filma, a sami producenti bi trebali pokrivati ostatak troškova filma, što oni uglavnom ne čine. Tu je i Hrvatska televizija, ali Pavlic napominje da ona to radi s oklijevanjem i nerado ulaže u nešto što je programski jednokratno iskoristivo, pa zato ulaganje u film uvjetuje istodobnom izradom televizijske serije.

Drži da je ovakav način financiranja filmova i osnovni problem hrvatskog filma koji je prekomjerno ovisan o državnoj potpori, a što može rezultirati i utjecajem države na slobodu stvaranja i izražavanja filmskih autora. Upravo stoga, mogućnost korištenja sredstava iz nezavisnih fondova je itekako korisna za očuvanje integriteta autora.

Klub zastupnika LIBRA-e podržava ovu Konvenciju smatrajući da će njezina primjena unijeti više reda i povisiti standarde u našem filmskom sustavu. Također, mišljenja su da treba što prije donijeti i novi Zakon o filmu, jer filmsko područje još uvijek velikim dijelom regulira Zakon o kinematografiji iz 1980. godine, s izmjenama i dopunama iz 1990. godine.

Konvencija omogućava niz pogodnosti

U ime Kluba zastupnika HDZ-a govorila je **Jagoda Majska-Martinčević (HDZ)**. Rekla je da njen Klub podupire ovaj Prijedlog iz nekoliko razloga. Riječ je o jednom od najvažnijih segmenata za hrvatsku kulturu, osobito danas, kada kročimo prema europskim integracijama, a riječ je i o uzajamnom odno-

su koji ova Konvencija otvara između hrvatskoga i europskoga filma, objašnjava zastupnica.

Ovim zakonskim prijedlogom usklađuje se zakonodavstvo Republike Hrvatske sa zakonodavstvom Europske Unije, što je od presudne važnosti. Konvenciji je cilj promicanje razvoja europske filmske koprodukcije, europske suradnje na području filmske koprodukcije i to će za Hrvatsku imati dalekosežne posljedice, osobito kada Konvencija u odnosu na našu zemlju zaživi.

”Niz pogodnosti koje ova Konvencija omogućuje zacijelo će inicirati i napredak cjelokupnoj hrvatskoj kinematografskoj djelatnosti, a posebno naglašavam, stvoriti će onaj dobar osjećaj ravnopravnosti i partnerstva u suradnji s drugim manjim, ali i većim europskim kinematografijama”.

Ističe da je to svakako nova šansa za hrvatski film, za veliku obitelj hrvatskih filmskih djelatnika, koji bez obzira na svoj trud, još uvijek nisu dovoljno doprli do europskih kino dvorana. Ova Konvencija će to svojim mehanizmima omogućiti.

Isto tako, biti će potrebno poboljšati uvjete za stvaranje filma te konačno donijeti Zakon o filmu. Naglasila je potrebu veće brige za scenarije, što je po njoj najveća boljka hrvatskog filma. Zaključila je da Klub zastupnika HDZ-a podupire donošenje ovog zakona po hitnom postupku.

Dr. sc. **Ivo Josipović (neovisni)** ustvrdio je da svakako postoji potreba da se u najhitnijem mogućem postupku donese ovaj Zakon, jer je riječ o zakonu koji sasvim sigurno uključuje jedan dio hrvatske kulture u europski kulturni krug. Stoga podržava donošenje ovog zakona.

Ovime je završena rasprava. Amanđane koje je podnio Odbor za zakonodavstvo predlagatelj prihvaća.

Zastupnici su jednoglasno, sa 93 glasova ”za” donijeli Zakon o potvrđivanju Europske konvencije o filmskoj koprodukciji iz 1992. godine.

S.Š.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I SRBIJE I CRNE GORE O IZMJENAMA I DOPUNAMA UGOVORA O SLOBODNOJ TRGOVINI IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I SAVEZNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE

Ukidanje carina sa Srbijom i Crnom Gorom

Na 6. sjednici Hrvatskog sabora zastupnici su raspravljali o izmjenama i dopunama Ugovora o slobodnoj trgovini sa Srbijom i Crnom Gorom kao jedinom zemljom s kojom Hrvatska ima suficit u robnoj razmjeni, te donijeli Zakon o potvrđivanju Ugovora sa 92 glasa "za", 1 protiv te 6 suzdržanih.

O PRIJEDLOGU

Ugovorom o izmjenama i dopunama Ugovora između Republike Hrvatske i Srbije i Crne Gore, potpisanim u siječnju 2004. godine u Zagrebu, uvažavaju se institucionalne promjene susjedne zemlje. Naime, prvotnim Ugovorom definirala se trgovinska suradnja između Hrvatske i Jugoslavije, koja od 4. veljače 2003. godine nosi naziv Srbija i Crna Gora. Uz prilagodbu tim promjenama, predloženim se Ugovorom želi dodatno liberalizirati trgovina između dviju zemalja, čime bi se povećala ukupna robna razmjena, a posebice hrvatski izvoz na načelima tržišnog gospodarstva i slobodne trgovine.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo prihvatio je Prijedlog zakona predloživši amandman kojim bi se za provođenje ovog Zakona zadužilo "ministarstvo nadležno za poslove gospodarstva" umjesto "ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva". Time se uklanja potreba izmjene ovog Zakona ukoliko bi došlo do promjene naziva ministarstva.

RASPRAVA

Prednost hrvatskim izvoznicima

U ime predlagatelja Vlade Republike Hrvatske riječ je uzeo ministar gospodarstva **Branko Vukelić** istaknuvši kako su sklapanjem ovih izmjena prvotnog Ugovora potpisanog još 23. prosinca 2002. godine, ispunjeni zahtjevi velikog dijela hrvatskog gospodarstva i poduzetnika koji su posebno zainteresirani za povratak na tradicionalno tržište i za otpočinjanje ne samo trgovačkih, već i drugih gospodarskih aktivnosti u Srbiji i Crnoj kućice

Hrvatsko tržište kao nacionalno nestaje i postaje dio europskog i svjetskog tržišta.

Gori. Ugovorom se, dodao je ministar, uspostavlja područje slobodne trgovine između dviju zemalja pri čemu se carine za najveći dio industrijskih proizvoda u potpunosti ukidaju, dok će se za manji dio međusobne trgovine, carine postupno smanjivati, te konačno ukinuti 1. siječnja 2007. godine. Ministar je istaknuo kako su za najosjetljivije poljoprivredne proizvode ovim ugovorom dogovorene kvote kako ne bi došlo do ugrožavanja domaće poljoprivredne proizvodnje. Podsjećajući kako je robna razmjena Hrvatske i Srbije i Crne Gore 1999. godine bila 50, a danas je 268 milijuna dolara, Vukelić je nagla-

sio kako će se ovim Ugovorom omogućiti povratak hrvatskim tvrtkama i gospodarskim poduzetnicima na srpsko i crnogorsko tržište, te na taj način osigurati im određene prednosti na tom tržištu pred izvoznicima iz drugih zemalja. U zaključku izlaganja ministar je podržao amandman Odbora za zakonodavstvo.

Dugoročni cilj – tržište Europske unije

Riječ je u ime Kluba zastupnika HDZ-a dobio **Gordan Jandroković** podržavajući Prijedlog zakona. Promjene Ugovora, smatra Jandroković, nužne su zbog političko institucionalnih razloga, ali i zbog činjenice da se potvrđivanjem Ugovora stvaraju uvjeti za povećanje ukupne robne razmjene na načelima tržišnog gospodarstva i slobodne trgovine. Liberalizacija trgovine, dodao je zastupnik, interes je hrvatskih gospodarstvenika koji izvoze ili planiraju izvoz u Srbiju i Crnu Goru jer im se stupnjevitim smanjivanjem carina i njihovim konačnim ukidanjem 2007. godine, značajno povećavaju šanse na tamošnjem tržištu. Jandroković je dodao i kako je Hrvatska posebno zainteresirana za taj Ugovor jer bilježi značajan suficit u ukupnoj robnoj razmjeni sa Srbijom i Crnom Gorom, ali istovremeno doprinosi daljnjoj stabilizaciji stanja i učvršćenja mira na prostoru jugoistočne Europe, a što je jedan od ključnih vanjskopolitičkih interesa Republike Hrvatske.

Zastupnik **Ljubo Jurčić** u ime Kluba zastupnika SDP-a istaknuo je kako se Hrvatska kroz ovakve ugovore sustavno,

organizirano i institucionalno uključuje u ekonomske i globalizacijske procese što je njen interes jer hrvatsko tržište kao nacionalno nestaje i postaje dio europskog i svjetskog tržišta. Hrvatska po ekonomskoj definiciji, dodao je Jurčić, nije velika zemlja, te je jedina njena mogućnost da ostvari veće koristi od uključivanja u globalizacijske procese, povećanje efikasnosti njenog gospodarstva. Sam ugovor s istočnim susjedima značajan je za Hrvatsku jer su se zbog življenja i poslovanja u bivšoj zajedničkoj državi stvorila komplementarna tržišta, a sklonost potrošača hrvatskim proizvodima najbolje dokazuje činjenica kako je Srbija i Crna Gora jedina zemlja s kojom Hrvatska ostvaruje otprilike 125 milijuna dolara velik suficit u međunarodnoj robnoj razmjeni. Razvidno je, smatra Jurčić, kako će doći do povećanja izvoza, ali kratkoročno jer stope rasta uvoza iz Srbije i Crne Gore u zadnja tri razdoblja veće su nego stope rasta izvoza iz Hrvatske, te će tako izvoz iz Srbije uskoro sustići vrijednost hrvatskog izvoza u tu zemlju. Naredno razdoblje potrebno je iskoristiti za usklađivanje strukture hrvatskog gospodarstva za korištenje jeftinijih resursa iz Srbije i Crne Gore koji bi se koristili u kreiranju cjenovno konkurentnijih proizvoda za europsko tržište. Zbog ograničenog tržišta SiCG, smatra Jurčić, Europska unija je dugoročno gledano glavno hrvatsko izvozno tržište. SDP će podr-

žati ovaj Prijedlog, istaknuo je na kraju zastupnik, jer je ovaj Ugovor bitan i u širem kontekstu kvalitetnog uključivanja Hrvatske u europske i međunarodne ekonomske tijekove.

Politički kontekst

U uvodnom dijelu izlaganja u ime Kluba zastupnika HSP-a **Tonči Tadić** je upozorio kako Hrvatski sabor raspravlja o izmjeni međunarodnog ugovora, a da istovremeno druga strana SiCG nije potvrdila niti Ugovor u originalnom obliku. Za HSP to je neprihvatljivo, dodao je zastupnik, jer se ne uzima u obzir politički kontekst, odnosno kontekst političke nestabilnosti istočnog susjeda, kontekst gospodarskog kaosa u SiCG, te kontekst otimačine hrvatskih tvrtki koje su djelovale na tom tržištu. Razgovarati o povećanju trgovinske razmjene sa SiCG, a ne razmotriti te aspekte potpuno je neozbiljno, izjavio je Tadić dodavši kako postoji i problem manjkavog sustava normi u Hrvatskoj a tiču se kontrole prehrambenih i poljoprivrednih proizvoda. Zastupnik HSP istaknuo je kako Hrvatska mora povećati izvoz, ali ne oslanjajući se isključivo na SiCG koja zbog niskog standarda ima malu kupovnu moć, te da treba razvijati svoj sustav promocije i plasmana proizvoda u inozemstvu. Pregovori koji su vođeni za sklapanje ovog Ugovora nisu vodili računa o kontekstu političke stabilno-

sti, a isto tako nisu napravljeni nikakvi proračuni utjecaja prekomjernog uvoza voća i povrća i ostalih poljoprivrednih proizvoda na razvoj domaćeg gospodarstva, posebice poljoprivrede, zaključio je Tadić.

U ime Kluba zastupnika HSS-a riječ je dobio **Željko Pecek** replicirajući u uvodnom dijelu Tončiju Tadiću. Istaknuo je kako poljoprivreda nije najveća stavka u trgovinskoj razmjeni već su to proizvodi od željeza, čelika, te nafta, što dokazuje kako nema opasnosti za hrvatsku poljoprivredu. HSS će podržati Prijedlog zakona, dodao je Pecek, jer se povećava ukupna robna razmjena, a time i razina hrvatskog izvoza u SiCG. Ipak, upozorio je Pecek, potrebno je kreditnim linijama i garancijama podržati hrvatske gospodarstvenike-izvoznike jer se radi o politički osjetljivom području. Važno je, dodaje, da gospodarska diplomacija dobro prouči ovaj Ugovor i bude na raspolaganju svima koji žele povećati izvoz u SiCG.

Nakon zaključene rasprave, s prihvaćenim amandmanom Odbora za zakonodavstvo, Hrvatski je sabor sa 92 glasa "za", 1 "protiv" i 6 suzdržanih donio Zakon o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Srbije i Crne Gore o izmjenama i dopunama Ugovora između Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije.

H.S.

PRIJEDLOG I KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POTVRĐIVANJU UGOVORA IZMEĐU REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE BUGARSKO O SOCIJALNOM OSIGURANJU

Primjena uobičajenih europskih standarda

Hrvatski sabor jednoglasno je prihvatio Zakon o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Republike Bugar-

ske o socijalnom osiguranju. Njime se uređuju međusobna prava građana i jednakost osiguranika dviju država na polju

mirovninskoga, invalidskoga i socijalnog osiguranja, uobičajenim standardima za dvostrane ugovore na ovom području.

O PRIJEDLOGU

Ovaj zakonski prijedlog po hitnom je postupku podnijela Vlada Republike Hrvatske imajući u vidu da se u ovoj fazi postupka u parlamentima dviju država, u pravilu ne može mijenjati tekst međudržavnog ugovora. U međudržavnim odnosima između Republike Hrvatske i Republike Bugarske još uvijek se primjenjuje Konvencija o socijalnom osiguranju između bivše FNRJ i NR Bugarske iz 1957. godine, budući da je Republika Hrvatska nakon osamostaljenja istu preuzela i primjenjuje ju na osnovi odredbi međunarodnog prava o sukcesiji država u pogledu ugovora.

Polazeći od navedenog, pokrenut je postupak za sklapanje Ugovora između Republike Hrvatske i Republike Bugarske o socijalnom osiguranju. Nakon četiri kruga pregovora postupak je okončan sredinom 2002. godine, te je usuglašen i konačni tekst Ugovora. Prijedlogom zakona se potvrđuje Ugovor između Republike Hrvatske i Republike Bugarske o socijalnom osiguranju, potpisan 14. srpnja 2003. godine u Sofiji. Time on prema članku 140. Ustava Republike Hrvatske postaje dijelom unutarnjeg pravnog poretka Republike Hrvatske i izravno se primjenjuje pri ostvarivanju prava iz socijalnog osiguranja koja su uređena Ugovorom.

Njime je predloženo da se urede pitanja i prava iz obveznog mirovinskog i invalidskog osiguranja (uključujući osiguranje za slučaj nesreće pri poslu i profesionalne bolesti). Reguliraju se i okolnosti obveznog zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite, te osiguranja

za slučaj nezaposlenosti. Prava u Ugovoru temelje se na uobičajenim europskim standardima za dvostrane ugovore na području socijalnog osiguranja. To se odnosi na jedinstvenost pravnog područja ugovornih stranaka u primjeni propisa iz socijalnog osiguranja te jednakosti položaja državljana i osiguranika dviju država u pravima iz socijalnog osiguranja. Uređuju se i slijedeća pitanja: zbrajanje razdoblja osiguranja koja se prema zakonodavstvima ugovornih strana uzimaju u obzir, kada je to potrebno za ispunjenje uvjeta radi stjecanja prava na davanja, zajamčena isplata mirovina i drugih davanja iz jedne ugovorne stranke u drugu, te zaštita stečenih prava i prava u tijeku stjecanja u slučaju otkazivanja Ugovora.

RADNA TIJELA

Predloženi zakonski tekst razmotrila su i nadležna radna tijela Sabora te se pozitivno očitovala. **Odbor za zakonodavstvo** podupro je donošenje ovoga zakona i ne protivi se prijedlogu o hitnom postupku. Na tekst Konačnog prijedloga podnesen je amandman koji se odnosi na članak 3. Njime se ovaj članak mijenja i glasi: "Provedba ovoga Zakona u djelokrugu je ministarstva nadležnog za poslove zdravstva i ministarstva nadležnog za poslove gospodarstva". U obrazloženju se navodi da se na primjeren način uređuje nadležnost središnjeg tijela državne uprave koji će provoditi ovaj Zakon i na taj način se otklanja potreba izmjene ovoga Zakon ukoliko bi došlo do promjene naziva ministarstva. **Odbor za rad, socijal-**

nu politiku i zdravstvo raspravio je predloženi zakonski tekst kao matično radno tijelo. Nakon uvodnog obrazloženja predstavnika predlagatelja i kraće rasprave, članovi Odbora jednoglasno su predložili Hrvatskom saboru da usvoji podnijeti zakonski prijedlog.

RASPRAVA

Budući da nije bilo prijavljenih, predsjedavajući je zaključio raspravu, a u nastavku rada Hrvatskog sabora pristupilo se glasovanju. Prethodno je bilo riječi o podnijetom amandmanu Odbora za zakonodavstvo. U ime predlagatelja o prijedlogu se očitovala državna tajnica Ministarstva gospodarstva, rada i poduzetništva, **Vera Babić**. Ona je konstatala da će Vlada prihvatiti rečeni amandman ukoliko se ispravi pogreška do koje je došlo u samom pisanju. Smatra da bi tekst amandmana trebao glasiti: "provedba ovoga Zakona u djelokrugu je ministarstva nadležnog za poslove zdravstva i ministarstva nadležnog za poslove rada". Predsjednik Odbora za zakonodavstvo, zastupnik **Florijan Boras** prihvatio je iznijetu formulaciju, a predsjedavajući je konstatirao da je ovaj amandman prihvaćen u izmijenjenom obliku. Zatim se pristupilo glasovanju.

Nakon brojanja glasova predsjedavajući je utvrdio da je jednoglasnom odlukom Hrvatskog sabora prihvaćen Zakon o potvrđivanju Ugovora između Republike Hrvatske i Republike Bugarske o socijalnom osiguranju, u tekstu predlagatelja, zajedno s prihvaćenim amandmanom.

V.Ž.

PRIJEDLOG SPORAZUMA REPUBLIKE HRVATSKE I REPUBLIKE BUGARSKE O SURADNJI U OKVIRU PRIDRUŽIVANJA I PRISTUPANJA EUROPSKOJ UNIJI

Zastupnici Hrvatskog sabora jednoglasno su prihvatili zaključak kojim se prima na znanje Izvješće o pregovorima o Sporazumu o suradnji Republike Hrvatske i Republike Bugarske u okvi-

ru pridruživanja i pristupanja Europskoj uniji. Prihvaćen je i Prijedlog Sporazuma o suradnji dviju zemalja u okviru približavanja navedenim ciljevima.

Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih država članica predviđa u članku 14. jačanje suradnje sa zemljama kandidatkinjama za pristup EU

i sklapanje ugovora o regionalnoj suradnji u područjima suradnje obuhvaćenim SSP-om. Takvim bi se ugovorom trebali postupno usklađivati dvostrani odnosi Hrvatske i te zemlje s odgovarajućim dijelom odnosa EZ i njezinih država članica i te zemlje. Cilj Republike Hrvatske i Republike Bugarske je individualno približavanje i pristup Europskoj uniji, stoga je u zajedničkom interesu daljnje promicanje i produbljivanje međusobne suradnje i razmjena iskustava u okviru približavanja i pristupanja Europskoj uniji. Tijekom posjeta premijera Račana Sofiji u svibnju 2003. godine, Republika Hrvatska je predložila sklapanje Sporazuma što je bugarski premijer prihvatio. Bugarska se strana pozitivno očitovala na tekst Nacrta sporazuma, a nakon svih pozitivnih očitovanja i nadležnih državnih tijela Sporazum je spreman za potpis uoči dolaska bugarske ministrice europskih integracija u Republiku Hrvatsku 26. travnja 2004. godine.

U Prijedlogu sporazuma ugovorne su stranke pristupile suradnji polazeći od strateškog opredjeljenja za ostvarenjem punopravnog članstva u Europskoj uniji. Naglašena je i važnost individualnog pristupa u procjenjivanju ispunjavanja Kopenhagenskih kriterija na putu prema članstvu u Europskoj uniji, kao i kasnijih relevantnih zaključaka i odluka Europskog vijeća.

Uzimajući u obzir sve sklopljene bilateralne sporazume, a pozivajući se na članak 14. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju sklopljenog između Republike Hrvatske i Europskih zajednica i njihovih članica, isto kao i na odredbe članka 72 (4) Europskog sporazuma sklopljenog između Republike Bugarske i Europskih zajednica i njihovih članica, ugovorne stranke suglasne su jačati i promicati suradnju u procesu njihovog individualnog približavanja i pristupanja Europskoj uniji. Ujedno su se obvezale da će se međusobno podržavati i promicati zajedničke interese u međunarodnim organizacijama u kojima jedna od njih nije član.

Kroz politički dijalog raspravljat će se o: pitanjima od dvostranog interesa, pitanjima od zajedničkog regionalnog interesa, pitanjima od zajedničkog interesa u okviru proširenja EU, pitanjima od značaja za mir i stabilnost u regiji te o drugim pitanjima od zajedničkog interesa. Ovaj se Ugovor sklapa na neodređeno vrijeme, a svaka stranka može otkazati Sporazum tako da o tome izvijesti drugu stranku, diplomatskim putem barem 6 mjeseci unaprijed. Tekst Ugovora koji ima i englesku verziju, potpisale su ministrice europskih integracija dviju zemalja, mr.sc. Kolinda Grabar-Kitarović za Republiku Hrvatsku i Meglena Kuneva za Republiku Bugarsku.

Odbor za europske integracije raspravljao je o Prijedlogu sporazuma kao nadležno matično tijelo. Odbor je pozdravio članak 6. Sporazuma o suradnji koji predviđa poticanje suradnje parlamenata dviju zemalja, osobito njihovih odbora za vanjsku politiku i europske integracije. Nakon provedene rasprave Odbor je jednoglasno predložio Hrvatskom saboru donošenje zaključka kojim se prima na znanje Izvješće o pregovorima o Sporazumu o suradnji Republike Hrvatske i Republike Bugarske u okviru približavanja i pristupanja Europskoj uniji.

Predsjedavajući je utvrdio da nije bilo prijavljenih za ovu točku dnevnog reda, te zaključio raspravu. Nakon toga, budući da nije bilo prijavljenih za raspravu pristupilo se odluke.

Predložio je da se donese zaključak kojim se prima na znanje: Izvješće o pregovorima o Sporazumu o suradnji Republike Hrvatske i Republike Bugarske u okviru približavanja i pristupanja Europskoj uniji. Osim toga, prihvaća se Prijedlog sporazuma o suradnji Republike Hrvatske i Republike Bugarske u okviru približavanja i pristupanja Europskoj uniji. Ovaj je zaključak donesen jednoglasnom odlukom zastupnika Sabora.

V.Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O NACIONALNOM ISPITNOM CENTRU

Da - državnoj maturi

Uz opću podršku, Hrvatski sabor je prihvatio Prijedlog zakona, uputivši predlagatelju, Vladi RH, primjedbe i prijedloge iz rasprave.

O PRIJEDLOGU

Umjesto prikaza zakonskog prijedloga evo što je o njemu rekao **Želimir Janjić**,

državni tajnik u Ministarstvu obrazovanja, znanosti i športa. Podsjetio je najprije na zaključak Parlamenta iz prosinca 2002, da Vlada predloži zakon o osnivanju institucije koja bi obavljala vanjsko vrednovanje obrazovnog sustava, uključujući organizaciju i provođenje državne mature. Cilj – unapređenje obrazovnog sustava u skladu sa stanjem brojnih

zemalja okruženja, među kojima i tranzicijskih.

U Hrvatskoj sada postoji samo unutar-nje vrednovanje obrazovanja, koje provode nastavnici koji ujedno i poučavaju učenike pa su postignuća škola teško mjerljiva i usporediva. Predloženim bi se osiguralo pouzdano praćenje učinkovitosti rada nastavnika i škola, ostvario bolji

uvid u školske programe i kvalitetu cijeloga obrazovnog sustava te osigurala bolja priprema za nastavak obrazovanja učenika i njihova priprema za ulazak u svijet rada.

Predloženim bi se osiguralo pouzdanost praćenje učinkovitosti rada nastavnika i škola, ostvario bolji uvid u školske programe i kvalitetu cijeloga obrazovnog sustava te osigurala bolja priprema za nastavak obrazovanja učenika i njihova priprema za ulazak u svijet rada.

Kvalitetu obrazovanja trebalo bi podići, uz ostalo, i stoga što sada tek 30 posto svih studenata završe upisani studij, da je prosjek studiranja 7,7 godina te da tek 7 posto studenata završi studij u roku.

Osnivač Nacionalnog ispitnog centra bila bi Republika Hrvatska, a prava i dužnosti osnivača obavljala bi Vlada RH. Upravno vijeće imalo bi, predsjednika i šest članova, a Centar bi imao četiri odjela – straživačko-razvojni, informacijsko-računalni, odjel za tisak i distribuciju te službu osiguranja podataka. Kako se očekuje Centar bi se osnovalo najesen i imao bi deset djelatnika, a uvelike se računa na vanjske suradnike.

Na kraju je državni tajnik izvijestio zastupnike da je zakon bio stavljen u proceduru još u prošlom sazivu, ali se o njemu nije stiglo razgovarati. Još je napomenuo kako bi ga bilo dobro donijeti konsenzusom.

RADNA TIJELA

Predloženi zakonski tekst razmotrio je **Odbor za zakonodavstvo**. Podupro je njegovo donošenje, a na tekst Prijedloga dao nekoliko primjedbi i prijedloga. Među načelnim primjedbama nužno je obuhvatiti rješenja glede sredstava za osnivanje i početak rada Centra, pokrivanje gubitaka, ograničenja stjecanja, opterećivanja i otuđivanja nekretnine i

druge imovine Centra. Potrebno je urediti i raspolaganje ostvarenim prihodima odnosno dobiti.

Ukazujući na pojedine primjedbe, Odbor je predložio da se naziv zakona uskladi sa sadržajem.

- na članak 4. - Nužno je utvrditi koje od navedenih poslova iz djelatnosti Centar obavlja kao javne ovlasti. Upitno je o kakvim se licencama radi i kome bi ih Centar trebao, odnosno mogao davati. Ako se radi o obavljanju stručnih poslova zaposlenika Centra ne bi se moglo raditi o licenci. No, ako se to namjerava uvesti kao uvjet za zaposlenje, tada to mora biti izričito i navedeno.

- na članak 5. - Preispitati izričaj glede obavljanja poslova iz djelatnosti Centra u suradnji s drugim pravnim i fizičkim osobama jer je navedeno u suprotnosti s odredbama članka 4. Naime, ako je namjera predlagatelja da utvrdi Centru pravo da može prenijeti pravo obavljanja poslova iz njegove djelatnosti na druge pravne i fizičke osobe, to mora biti izričito ovim Zakonom utvrđeno.

- na članak 6. - Predlaže se dopuniti odredbu stavka 3. na način da se ovim Zakonom utvrde osnove zaštite službene i poslovne tajne, a pojedinosti utvrde Statutom Centra.

Državni će ispit omogućiti najrealniji rezultat vrednovanja učeničkog znanja.

- na članke 7. i 8. - Predlaže se objediniti odredbe ovih dvaju članaka, pogotovo što su u međusobnoj suprotnosti (stavak 1. članka 7. i članka 8. stavak 1. i 2.). Pored toga, predlaže se utvrditi u stavci 2. članka 7. radi li se o davanju suglasnosti na Statut ili o prethodnoj suglasnosti.

- na članak 9. - Odredbe je nužno bitno doraditi. Naime, pretpostavlja se da se radi o zaposlenicima stručne službe Centra za koje se svi uvjeti za osnivanje radnog odnosa i obavljanje poslova utvrđuju Statutom ili drugim općim aktom Centra. Dakako, valjalo bi naglasiti radi li se o primjeni općih propisa o

radu, propisa o javnim službenicima ili državnim službenicima, te s tim u svezi i izjednačiti uporabu izraza jer se koristi: osobe koje obavljaju stručne poslove, izvršitelji stručnih poslova, stručni djelatnici te članovi Stručnog savjeta.

- na članak 11. - Predlaže se doraditi odredbu stavka 2. ovoga članka jer temeljni uvjeti bi trebali biti stupanj stručne sprema, godine radnog iskustva pa i akademsko zvanje, a poseban uvjet bi bio da osoba može biti imenovana ravnateljem Centra i ima rukovodne sposobnosti. Istodobno, predlaže se preispitati rješenje prema kojem bi se svi uvjeti za razrješenje ravnatelja utvrđivali Statutom Centra.

- na članak 13. - Odredbe stavaka 1, 2. i 3. nužno je doraditi jer su u međusobnim suprotnostima. Naime, prema stavku 1. proizlazi da Stručni savjet čine svi stručni djelatnici Centra i svi vanjski suradnici pri čemu nije razvidan položaj vanjskih suradnika, a još manje pojam "područje rada Centra" jer se osniva jedinstven Centar za područje Republike Hrvatske. Ovdje se ne radi o području rada već djelatnosti Centra. Sukladno tome, upitno je određenje iz stavaka 2. i 3. ovoga članka koji govore o izboru članova Stručnog savjeta i to u određenom broju iz reda stručnih djelatnika i vanjskih suradnika.

- na članke 15. i 16. - Odredbe je nužno doraditi, odnosno dopuniti imajući u vidu načelne primjedbe utvrđene pod točkom a.) ovoga Izvješća.

- na članak 17. - Predlaže se dopuniti odredbe na način da se dade ovlast Vladi Republike Hrvatske da imenuje privremenog ravnatelja ustanove radi poduzimanja aktivnosti i radnji koje su utvrđene člankom 15. Zakona o ustanovama. Istodobno, preispitati naziv Glave V. u dijelu koji se odnosi na prijelazne odredbe jer iz sadržaja ne proizlazi ni jedna odredba kojom bi se utvrđivala određena prava i obveze bilo kojem subjektu u određenom roku od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Odbor za obrazovanje, znanost i kulturu razmotrio je predloženi zakonski tekst i proveo raspravu nakon što je saslušao izlaganje predstavnika pre-

dlatatelja. Nakon rasprave donesen je jednoglasan zaključak kojim se predlaže Hrvatskom saboru prihvaćanje Prijedloga zakona o Nacionalnom ispitnom centru obrazovanja. Sve primjedbe i prijedlozi uputit će se predlagatelju koji će sačiniti Konačni prijedlog Zakona.

RASPRAVA

Ulaganje u ljudski kapital – prioritet Vlade

U ime Kluba zastupnika Hrvatske demokratske zajednice zakonski prijedlog je podržala **Ivanka Roksandić**, uvodno napomenuvši kako je ulaganje u ljudski kapital prioritet sadašnje Vlade. Rekavši kako u Europi ne postoji jedinstveni školski sustav, naglasila je kako ih ipak ujednačuju zajednički ciljevi i značajke funkcioniranja, te strategija cjeloživotnog učenja. Upozorivši kako je način upisa u srednje škole posljednjih godina rezultirao poplavom odličnih ocjena, zastupnica je rekla kako će državni ispit omogućiti najrealniji rezultat vrednovanja učeničkog znanja.

Rad Centra trebao bi nadzirati nadležni saborski odbor.

Predstavnik Kluba zastupnika LIBRE, **Željko Pavlic** najprije je rekao kako predloženo podržavaju u prvom čitanju jer se temelji na zaključku Sabora iz prosinca 2002. Riječ je, napravo, o zakonu koji je napisalo bivše ministarstvo, a na dnevnom redu se nije našao zbog izbora. Klub podržava zakonski prijedlog i stoga jer sadržava dijelove njihova projekta "Nova škola". Preduvjet ostvarivanja jednoga i drugoga jest objektivno vanjsko praćenje vrednovanja kvalitete škola i funkcioniranja obrazovnog sustava (sada objektivne slike nema i zato se i ne zna kojim putem krenuti). Iz statističkih podataka koji ukazuju na nepovoljnu situaciju izdvajamo onaj o tome da velik broj učenika ne završi ni srednju školu te da

Hrvatska ima samo 267 tisuća građana s višom školom odnosno fakultetom.

Državna bi matura, po ocjeni Kluba, znatno ubrzala unutrašnju transformaciju školskog sustava i trajno unapređivala njegovu kvalitetu. Jedan od rezultata bio bi i smanjenje nerazmjera između upisanih i diplomiranih studenata.

Iz LIBRE su još upozorili odnosno upitali: ovakva i slične institucije bi trebale biti nezavisne; rad Centra trebao bi nadzirati nadležni saborski odbor; o kakvim je licencama za vanjsko vrednovanje riječ; istovremeno valja rješavati materijalna i prostorna pitanja škola; želi li se uvesti jedna smjena mora se itekako povećati ulaganje u školstvo; primanjima nastavnici zaostaju za kolegama u državnim službama.

Dosta nomotehničkih nedostataka

Marija Lugarić je izvijestila zastupnike da Klub zastupnika SDP-a podržava Prijedlog, to više što su ga predložili još u prošlom mandatu, a Parlament prihvatio njegovo donošenje. Izlaganje je započela, kako reče, alarmantnim podatkom o 29 posto učenika koji izbjegavaju nastavu, što se, - kako reče - može smatrati normalno prilagodbom nerijetko frustrirajućim uvjetima.

Ovaj se Klub zalaže za postupne promjene (koje valja koncipirati kao konkretne mjere i male korake oko kojih postoji nacionalni konsenzus), uz napomenu kako će novi sustav vrednovanja potači i druge promjene u sustavu.

Njihov je predstavnik, nadalje: upozorio kako je riječ o više tehničkom zakonu s dosta nomotehničkih nedostataka; založio se za koncept kompetencija nasuprot udovoljavanju nekim više-manje formalnim kriterijima (zahtjev da ravnatelj mora imati doktorat znanosti i najmanje deset godina iskustva); predložio da se Parlament ili barem Odbor za obrazovanje uključi u praćenje rada Centra; upozorio kako je državna matura samo jedan element pa je potrebno razvijati i ostale sastavnice sustava vanjskog vrednovanja; zatražio da se do drugog čitanja javnosti predoči cjelokupni

projekt razvoja i vanjskog vrednovanja te da se zakonom utvrde veze Centra sa Zavodom za unapređivanje školstva.

Iz osvrta na državnu maturu predstavnika Kluba zastupnika SDP-a izdvajamo: oprezno s konačnim odlukama (potencijalno su opasne najave o uvođenju po 2000 pitanja po nastavnom predmetu) jer je to posve suprotno zamišljenoj ideji; pripremati postupno uvažavajući aktualno stanje u školama i posebnosti dijelova Hrvatske; usmjeravati učenje od faktografije prema rješavanju problema i od reproduciranja prema kreiranju.

Postupne promjene valja koncipirati kao konkretne mjere i male korake oko kojih postoji nacionalni konsenzus.

Izdvajamo još: katalogi znanja ne smiju postati kriterij vrednovanja; cijeli sustav vrednovanja bit će nepotpun ako se paralelno sa sustavom vanjskog ne uspostavi sustav unutarnjeg vrednovanja.

Prijedlog – istovjetan onome prethodne Vlade

Zakonski prijedlog je podržao i Klub zastupnika HSS-a, čiji je predstavnik **Luka Roić** najprije rekao kako ne smeta to što je Prijedlog gotovo istovjetan onome prošle Vlade - bitno je što je to preduvjet državne mature i međunarodnog vrednovanja postignuća. Zakon će, kako je naglasio, pozitivno utjecati na aktivnost učenika, na djelotvornost školstva, i na funkcioniranje odgojno-obrazovnog sustava (prije svega definiranje novoga nastavnog plana i programa).

Roić je zatim rekao: da neovisan sustav vrednovanja, temeljen na visokoj profesionalnosti i etičnosti može, bez sumnje, pomoći svim subjektima odgojno-obrazovnog procesa; da se prava koja će se osigurati provođenjem državne mature moraju osigurati posebnim zakonom; da treba biti

poštovana optimalna dinamika predviđena predloženim zakonom (zbog planiranih sredstava); da se Parlament svakako mora uključiti u potvrđivanje statuta Centra.

Ravnatelj – ponajprije dobar organizator

Da Klub zastupnika HNS-a i PGS-a podržava predloženo zastupnike je izvjestila dr.sc. **Vesna Pusić**, rekavši kako je predloženi model najbliži slovenskom, koji je inače uspješno implementiran. U cijelom konceptu državne mature najznačajnije je, po njihovoj ocjeni, uvođenje minimalnih standarda za sve škole (danas mladi s istim ocjenama imaju vrlo različitu količinu znanja).

Klub predlaže da se uvede razdoblje pokusne mature, odnosno mogućnosti biranja između tradicionalne i državne mature, kako bi se model mogao uspořeđivati i doradivati.

Uvesti razdoblje pokusne mature, odnosno mogućnosti biranja između tradicionalne i državne mature, kako bi se model mogao uspořeđivati i doradivati.

Tu su, nadalje, ovi prijedlozi, pitanja i primjedbe: ravnatelj bi ponajprije trebao biti dobar organizator, a predloženi bi uvjet doktora znanosti mogao veoma suziti krug ljudi iz kojeg bi se mogao izabrati; kakva je funkcija Zavoda za školstvo – je li potreban u tim uvjetima ili treba redefinirati njegove zadaće?; obvezati Centar na pripremu povratne informacije temeljem rezultata državne mature (kako bi se utvrdilo maturanti kojih škola postižu ispodprosječne rezultate, radi osiguranja dodatnih nastavnika ili programa).

Iz izlaganja predstavnice HNS-a i PGS-a još izdvajamo upozorenje kako bi Ministarstvo trebalo, nastavljajući se na ideju državne mature, razraditi ono već propisano Zakonom o znanosti i visokom obrazovanju – sustav vrednovanja visokoškolskog obrazovanja,

Samo dobra nakana

U ime Kluba zastupnika HSP-a, dr. sc. **Slaven Letica (neovisni)** je podržao intenciju zakonskog prijedloga rekavši da će primjedbe-natuknice do drugog čitanja pretvoriti u konkretnije prijedloge. Izlaganje je zastupnik započeo upozorenjem kako je ocjenjivanje stručno zahtjevan i pedagoški te moralno veoma odgovoran posao. Ocjenu je ilustrirao primjerima – dvojkom koju je njemu i premijeru Sanaderu dala u "Slobodnoj Dalmaciji" zastupnica Milanka Opačić, a on njoj iz "najdubljih profesionalnih i etičkih uvjerenja" +4) te ocjenom (prosječno - mršava dvojka) iz ankete na Internetu u Vladi Ive Sanadera.

Predloženi zakon, po Letici, ima samo dobru nakanu. Pisali su ga državni činovnici s predrasudom da se stvaranjem institucija zakonom može promijeniti životna praksa. Država i institucije ne mogu, kako je naglasio, supstituirati ono dragocjeno – profesionalnu odgovornost i autonomiju učitelja, nastavnika.

Zastupnik je, zatim, u ime Kluba zastupnika HSP-a, upozorio kako je izraz "nacionalno" potisnuo pojam "zemaljsko". Nakon napomene kako je pisac zakona zasigurno pisao i zakone o samoupravnim interesnim zajednicama, predložio je promjenu naziva zakona – u Zakon o Hrvatskom zavodu za vrednovanje obrazovanja i državnoj maturi.

Predvidjeti da ravnatelj mora imati barem pet godina (od traženih deset) učiteljskog odnosno nastavničkog iskustva.

Rekavši zatim kako je prva opasnost – amerikanizacija hrvatskoga obrazovnog procesa, Letica je izjavio da je hrvatsko zdravstvo u doba komunizma bio najbolji socijalni podsustav (75 posto manje efikasno nego prosječno europsko); da je druga dobra hrvatska stečevina obrazovni sustav (učenici su superiorni nad europskim ili američkim vršnjacima) te da valja zadržati tu razinu obrazovanja,

odnosno sačuvati tradicionalni sustav ocjenjivanja, očuvati školski sat od 45 minuta.

Zastupnik je još, među ostalim: predložio da među uvjetima za obavljanje stručnih poslova u Centru bude najmanje 10 godina učiteljskog ili nastavničkog iskustva; napomenuo kako istaknute znanstvenike i stručnjake državna uprava ne može dovoljno dobro platiti; zatražio da se predvidi kako ravnatelj mora imati barem 5 godina (od traženih deset) učiteljskog odnosno nastavničkog iskustva.

Nije određena krajnja svrha

Ivan Čehok je Prijedlog podržao u ime Kluba zastupnika HSLS-a i DC-a, zatraživši izmjenu naziva Centra – u Centar za vrednovanje obrazovanja. Po njima, temeljni je nedostatak hrvatskoga obrazovnog sustava, od vrtića do postdiplomskih studija, to što nije jasno određena temeljna namjena obrazovanja i odgoja. Naslijeđena je filozofija sustava još iz socijalističkog samoupravljanja, a nigdje nije određena temeljna zadaća da dijete bude kompetentno, da ima više znanja, više opće kulture, da se lakše uključi u svijet rada i na njemu uspije ili da nastavi školovanje po vertikali, da bude zadovoljno u školi ili da se odgoji demokratski građanin. Nakon osvrta na ciljeve drugih zemalja (primjerice, američki – da učenik stekne kvalifikaciju radi zapošljavanja na tržištu rada, ili Njemačkoj da se učenik izgradi – emocionalno, kognitivno i sl.), zastupnik je podsjetio na Aristotelovu – da sve na svijetu određuje krajnja svrha, rekavši da će poteškoće nastati kad se bude moralo vrednovati nešto čemu krajnja svrha nije određena.

U nastavku izlaganja on je: upozorio na potrebu izmjene naziva zakona – u Zakon o vrednovanju obrazovanja; izrazio bojazan od moguće "testomanije" (a znanje se ne vrednuje samo testovima); ustvrdivši kako nijedno vrednovanje nije lišeno subjektivnih procjena, podsjetio na istraživanje koje je to i dokazalo – isti literarni rad jedna je učiteljica ocijenila s dovoljnim, a druga izvrsnim;

jedan književni kritičar je za radove bje-
lovarskih gimnazijalaca ocijenjenih jedi-
nicom rekao da bi se mogli naći u izboru
suvremene hrvatske književnosti.

***Poteškoće će nastati kad se bude
moralo vrednovati nešto (obrazo-
vanje) čemu nije određena kraj-
nja svrha.***

Iz izlaganja predstavnika HSLS-a i
DC-a još izdvajamo: svakako treba stati
nakraj uravnilovki jer pojedine škole
bolje obrazuju i odgajaju djecu; predlo-
ženi zakon bi mogao pobuditi kompet-
tentnost i kompetitivnost u obrazova-
nju.

Državna matura – samo jedan od dobrih mehanizama

Milanka Opačić (SDP) poduprla je
uvođenje mehanizma samovrednova-
nja i vrednovanja, uz upozorenje kako
državna matura nije rješenje za sve već
samo jedan od dobrih mehanizama.
Nezadovoljna reformom osnovnog i
srednjeg obrazovanja upozorila je kako
su formalne rasprave o dužini trajanja
osnovne škole. Bitan je sadržaj – što će
djeca učiti. Skrenula je zatim pozornost
na statističke pokazatelje koji svjedoče
o niskom stupnju obrazovanosti stano-
vništva (osnovnu školu nije završilo 18
posto, samo osnovnu 40 posto, dok ih
je s visokoškolskim obrazovanjem tek
7 posto), a za malu zemlju kao što je
Hrvatska od presudne je važnosti stu-
panj obrazovanja stanovništva.

U nastavku izlaganja zastupnica je
upozorila: na Zavodu za zapošljava-
nje je mnogo nezaposlenih, dok nema
kadrova potrebnih gospodarstvu; unatoč
navali odlikaša prijemni ispiti pokazuju
kako te ocjene ne odražavaju znanje.

Iz njezina izlaganja još izdvajamo:
potrebno je poticati odgoj za razvoj
- manje učiti nepotrebne činjenice, a
više kako doći do potrebnih informacija
i njima se koristiti; poticati timski rad;
učiti djecu da poštuju različitosti i edu-

cirati ih o mirnom rješavanju sukoba; iz
udžbenika izbaciti spolne stereotype.

Zastupnica Opačić pogrešnim je oci-
jenila pristup kod obrazovanja djece
kad je riječ o domovini. Kako reče,
uglavnom se je prikazuje kao "jadnu,
černu, krvavu, porobljenu, potlače-
nu, nesretnu", zbog čega će – tvrdi – po
završetku škole negdje drugdje tražiti
mjesto svog života.

Spomenimo još njezino obrazlože-
nje razloga zbog kojih je čak 87,8 posto
nastavnika sklono ideji državne mature,
a podržava je njih 63 posto (analiza u
90 škola)- znaju, kako reče, da državna
matura može početi funkcionirati samo
obavi li se sadržajna reforma.

Ispravljajući zastupnicu Opačić,
Zdenka Babić-Petričević (HDZ) je
rekla kako je Hrvatska opisana onak-
vom kakva je bila "prvih pedeset godi-
na", kakva je u prvih 10 godina stvar-
nja hrvatske države te da će i ubuduće
hrvatski povjesničari i hrvatski prosvje-
tni radnici ubuduće pisati o stanju kakvo
ono jest.

***Kako odgojiti hrabrog učeni-
ka koji neće biti konformist ako
je inteligencija sumnjiva, mar-
ljivost štreberstvo, ambicioznost
bolest, istinoljubivi se nazivaju
mutikašama, hrabrost je ludost,
a poštenje umišljenost?***

Nakon upozorenja potpredsjednice
Hrvatskog sabora, dr. sc. **Vesne Pusić**
zastupnici Petričević da nije ispravila
navod, **Milanka Opačić** je pojasnila,
nakon upozorenja o povredi članka 109,
kako je riječ o analizi stručnjaka. **Zden-
ka Babić-Petričević** je uzvratila kako
je Poslovnik povrijedila predsjedavaju-
ća, a i da se Milanka Opačić nije pozva-
la na pravi članak (209, a ne 109). Pot-
predsjednica **Pusić** je na to uzvratila da
je Poslovnik zlorabila Zdenka Babić-Pe-
tričević.

Nevenka Majdenić (HDZ) je podr-
žala zakonski prijedlog uz napomenu

kako će to onemogućiti subjektivnost,
simpatije i naklonost koji su nemino-
vno prisutni kod unutarnjeg ocjenjiva-
nja, a i poticajno djelovati na unapređe-
nje načina podučavanja. Zastupnica je
još sugerirala da Centar ima i savjeto-
davu ulogu kako bi mu se mogle javiti
škole radi suradnje te ocijenila kako je
posebno važno osigurati tajnost ispitnih
materijala, uz stroge sankcije za nepo-
štovanje osnovne zadaće provođenja
eksternog nadzora.

Ingrid Antičević-Marinović (SDP) je
uvodno napomenula kako je predloženi
tekst identičan onome prijašnje Vlade,
ali da to ne znači sustezanje od kritike.
Zakon je, po njenoj ocjeni, podnormiran
i to bi u praksi moglo izazvati niz pro-
blema. Rekavši kako je sve što je mislila
reći objedinjeno u opsežnoj raspravi u
Odboru za zakonodavstvo, zastupnica je
posebno naglasila kako treba definirati i
zaštititi službenu tajnu – etičnosti radi, a
i radi objektivne provjere znanja.

U nastavku izlaganja ona je rekla: da
će eksterno vrednovanje znanja pokre-
nuti mehanizam naobrazbe unutar
samih škola; da se Centar ne bi smio
koncentrirati samo na "katalog zna-
nja" jer škola, prije svega, treba služiti
demokratizaciji društva. Komentiraju-
ći upozorenja o amerikanizaciji škola,
zastupnica je ustvrdila kako su one
ipak u osnovi zasnovane na autoritati-
vnom sustavu.

Izdvajamo još sljedeće primjedbe,
ocjene i prijedloge: ustanoviti (pose-
ban) predmet "Ljudska prava" (od vr-
ća); predmet "Odgoj za mir i nenasilno
rješavanje sukoba" trebao bi sadržavati
i odgoj za održivi razvoj.

Kako odgojiti hrabrog učenika koji
neće biti konformist ako je inteligencija
sumnjiva, marljivost štreberstvo, ambi-
cioznost bolest, istinoljubivi se nazivaju
mutikašama, hrabrost je ludost, a pošte-
nje umišljenost, upitala je zatim Ingrid
Antičević-Marinović.

Podsjetila je zatim kako su sve done-
davna nastavnici i učenici koji su se
opredijelili za predmet etike bili proskri-
birani, smatralo ih se trojanskim konjem
nacionalnih manjina i ateista – sve u
svemu nekih loših Hrvata.

Danira Bilić (HDZ) je pozdravila unapređenje odgojno-obrazovnog sustava u cjelini, neupitnom ocijenila potrebu za osnivanje Centra jer se ide ususret svjetskim i europskim primjerima i iskustvima. Zastupnica je ukazala i na nedorečenost kad je riječ o predviđenom izdavanju licenci za vanjsko vrednovanje - hoće li neki izvan Centra po licenci obavljati vrednovanje ili će te osobe biti u funkciji vanjskih suradnika Centra.

Iz njena izlaganja još izdvajamo sljedeća upozorenja: uvjetom doktorata i 10 godina iskustva ograničavaju se neki kompetentni za funkciju ravnatelja (primjerice, ravnatelj slovenskog centra je magistar) za kojega bi uvjete trebalo u cijelosti urediti ili statutom ili zakonom.

Pohvalivši Prijedlog, **Vladimir Pleško (HDZ)** je rekao kako je premalo razmišljanja usmjereno prema osnovnoj školi i načinu upisa u srednje škole. A baš tu je velikih razlika u ocjenjivanju, odnosno vrednovanju učenika – u nekim se školama ocjene upisuju i popravljaju radi jednostavnijeg upisa u elitne škole.

Iz izlaganja ovog zastupnika u nastavku izdvajamo: ocjenu kako ne bi trebalo uvjetovati samo zapošljavanje osoba s visokom stručnom spremom (ona nije potrebna za obavljanje tehničkih poslova); napomenu kako je upitno što se to podrazumijeva u članku 15. pod financiranjem obavljanja djelatnosti (i zakonom i statutom trebalo bi to preciznije objasniti); sugestiju da se za usklađivanje predvidi 60 ili čak 90 dana; ocjenu da su premala predviđena sredstva za osnivanje Centra.

Replicirajući, **Marija Lugarić (SDP)** je rekla kako ocjenjivanje nije isto što i vrednovanje. Prvo je manje-više subjektivna procjena učenika, dok vrednovanje ima i element uvođenja inovacije i poboljšanja kvalitete.

Primjerice netko zna za tri, a da bi dobio četiri mora poraditi na ovome ili onome. Odgovarajući na repliku, **Vladimir Pleško** je rekao da je veoma mala razlika između opisne i brojčane ocjene.

Jelena Pavičić-Vukičević (SDP) je izjavila kako se osnivanjem Centra neće

postići to da učenici više vole boraviti u školi ili da više poštuju nastavnike te promijene model učenja, a neće se niti motivirati nastavnika (demotiviranog platežnom moći) na izmjenu nastavnih metoda ili stručno usavršavanje. Reforme, naime, koštaju, a društvo nije bogato. Svjesni životnih okolnosti hrvatski socijaldemokrati podržavaju postupno uvođenje komplementarnih mjera i u tome i zastupnica vidi središnju ulogu Centra.

Ona je još rekla: važno je podizati kulturu ispitivanja, ali nema potrebne ocrnjivati rad nastavnika; državna matura jedinstveno će pristupiti svakom učeniku kako bi znanje u svakom dijelu Hrvatske vrijedilo jednako; uvesti poziv javnog poziva prema institucijama kad je riječ u imenovanju članova Upravnog vijeća; nije dobro da Vijeće ima paran broj članova; hoće li škola snositi dio cijene provedbe državne matute te hoće li se zbog toga iz poreza na dohodak alimentirati više sredstava jedinicama lokalne samouprave; ako stručnjaci koje Hrvatska ima nisu zainteresirani da vode Centar valja ravnatelju omogućiti edukaciju kako bi se upoznao s načinom funkcioniranja takvih centara u europskim zemljama.

Nenad Stazić (SDP) je uvodno napomenuo kako je dobro što je nova Vlada preuzela projekt stare, rekao je zatim kako društvo znanja nije samo društvo obrazovanja već ono koje ispravno vrednuje obrazovanje i znanje. A to mora početi od same politike i zakonski prijedlog svjedoči da ona to čini, ali valja to pokazati i u praktičnom smislu – rekao je zastupnik, uz upozorenje kako državne institucije ne teže društvu znanja u mjeri u kojoj i trgovačka društva te upit – koje bi društvo znanja smijenilo Sanju Crnković-Pozaić, Paladina, Adindu Dulčić. Podsjetivši na obećanje premijera Sanadera kako neće biti revanšizma zastupnik je ustvrdio kako se iz smjena može zaključiti da je pogrešno biti obrazovan.

Iz ovog izlaganja još izdvajamo: do drugog čitanja detaljizirati kako će se provoditi državna matura (koju se ne bi smjelo plaćati); nisu predviđena sred-

stva prevelika za cilj, ali valja ispraviti neshvatljivi izračun.

S upozorenjem o povredi Poslovnika javio se **Frano Matušić (HDZ)**, zamjerivši predsjedavajućoj što je dopustila da se rasprava, kako reče, prebaci u posve drugo područje.

Dr. sc. **Vesna Pusić** je uzvratila da je na predsjedatelju da procijeni je li povrijeđen Poslovnik te da je njezina procjena bila da Poslovnik nije povrijeđen.

U novom javljanju, **Nenad Stazić** je rekao da premijer Sanader nije poslao poruku javnosti da je pogrešno biti obrazovan već da na "tim mjestima" ne mogu biti ljudi koji se ponašaju, neodgovorno, koji nesavjesno obavljaju svoju funkciju – npr. ravnatelj čije radnje graniče s kriminalom ili oni koji su zahvaljujući prijateljima iz Vlade dobili državne potpore.

Potaknuti profesionalno usavršavanje i napredovanje

Riječ je dobio zastupnik dr.sc. **Vilim Herman (LIBRA)**. On je ocijenio da bi se osnivanjem Nacionalnog centra otvorila mogućnost boljeg izvođenja obrazovnog procesa. Evaluacijskim analizama mogla bi se utvrditi razina i prikladnost obrazovnih programa kao i njihovi konačni rezultati. Navedeni preduvjeti iziskuju proširivanje Centra ne samo u domeni osnovnog i srednjeg obrazovanja, već poglavito na području profesionalnog usavršavanja i napredovanja u odnosu na edukaciju odraslih. Pored toga, bilo bi poželjno pratiti i poticati neformalne oblike obrazovanja koji su značajno prisutni u zapadnoeuropskim zemljama i njihovim obrazovnim sustavima. Spomenuo je modele iz Kraljevine Norveške, koji su navedeni kao referentna institucija kojom se služila i Vlada Republike Hrvatske. Profesionalnim usavršavanjem i stjecanjem dodatnih znanja, omogućuje se transparentnost u pojedinim kvalifikacijama, te potiče ostvarivanje suradnje Vladinih institucija i poslovnog svijeta u ovom području. Pozitivni efekti u obrazovanju ogledaju se u daleko većoj aktivnosti učenika u stjecanju znanja, a podizanje kvalitete

pruženog znanja realizira se u kvalitetnoj komunikaciji učenika i profesora.

Ocijenio je ujedno da predloženi zakonski tekst trpi od brojnih nomotehničkih primjedbi koje je uočio Odbor za zakonodavstvo. Složio se s iznijetim primjedbama, te zaključno konstatirao da bi konačni cilj u procesu obrazovanja trebao težiti da se polaznike "nauči misliti".

Uvođenje državne mature

Zastupnik mr.sc. **Marin Jurjević (SDP)** ocijenio je da se problemi školstva, uz zdravstvo i sudstvo, nalaze u fokusu interesa hrvatskih građana. Podržao je intenciju predloženoga teksta, te dodao da bi trebalo podržati ideju o provođenju državne mature. Tome bi, međutim, trebalo prethoditi podizanje školskog standarda koji će svim učenicima jamčiti da će dobiti istu količinu znanja, pod jednakim uvjetima. Ocijenio je da standardizacija na tom području ujedno predstavlja glavni problem osnovnih i srednjih škola. Velika matura znatno bi riješila i probleme vezane uz upise na fakultete koji se ponavljaju svake godine, te sve potencijalne kandidate dovela u jednaki položaj. Upozorio je zatim da su pojedine zemlje, poput Portugala i Irske, ostvarile znatan napredak upravo ulaganjem u obrazovanje i znanost. Školstvo je bitno i zbog socijalizacije učenika, koji u tom periodu osobito osjetljivost iskazuju oko razine pravednosti. Takvim se pristupom ujedno smanjuju rizici od sadašnjih problema koji vladaju u društvu, poput nepravdi, nepravednosti, korumpiranosti i nepotizma. Zbog opasnosti od zaraznih bolesti, škole ne bi nikako trebale zanemarivati sadržaje vezane uz spolni odgoj, bez obzira na razne frustracije koje još uvijek egzistiraju u društvu. Na kraju izlaganja, zastupnik Jurjević je upozorio na statističke pokazatelje koji ukazuju da Hrvatska ima lošu obrazovnu strukturu stanovništva. Ovi će se nedostaci najbrže sanirati ukoliko se omogućiti veće ulaganje u školstvo, te u osobni standard prosvjetnih djelatnika, konstatirao je zastupnik Jurjević.

Zastupnica **Katarina Fuček (HDZ)** na početku svog izlaganja dala je podršku predloženom zakonskom tekstu, odnosno osnivanju ispitnog centra kao ustanove. U tome se zrcali i prvi korak prema reformi školstva, kao i podizanja standarda kvalitete učenja i sposobnosti. Dala je podršku i resornom ministru koji nije čekao kompletiranje materijala u pisanom obliku, već je uočio imperativ uvođenja naprednih tehnologija

Problemi školstva, uz zdravstvo i sudstvo nalaze se u fokusu interesa hrvatskih građana.

i na ovom području. Samo osnivanje Centra predstavlja prvi korak u sklopu rješavanja problema koji su se okupili oko sustava obrazovanja i školstva. Analizirala je zatim razloge zbog kojih djeca izbjegavaju nastavu i samu školu, te konstatirala da su često puta nakon okončanja obrazovanja, djeca doslovno nepismena. Upozorila je da nastavnici hrvatskog jezika, često puta traže od svojih učenika reproduktivno umjesto suštinsko znanje.

Poticati suštinsko, a ne reproduktivno znanje

Trebalo bi nastojati da Centar bude mjesto gdje će se zapošljavati vrhunski stručnjaci na svim poljima znanja, koji će poticati sve mogućnosti, sposobnosti i kreativnosti učenika. Školstvo mora učiniti dodatni korak kako bi se opremilo svim tehničkim pomagalicama i kvalitetnim prostorima, te izbrisati razlike u kvaliteti između sela i grada. Za ovaj je iskorak potrebno osigurati financijska sredstva, ali treba imati na umu da je obrazovanje i pretpostavka za daljnji napredak Republike Hrvatske na svim segmentima života. Posebnu skrb treba voditi o edukaciji učitelja, ali i o njihovom standardu, zaključila je zastupnica Fuček.

Zastupnik dr.sc. **Ivo Josipović (neovisni)** ocijenio je da je predlagatelj napravio dobar potez kada je ovaj zakonski

tekst uputio u proceduru. On pripada u red reformskih poteza, kojim bi se naš obrazovni sustav približio europskim standardima obrazovanja. Iznio je i svoja nastavnička iskustva, ističući da veliki broj sposobnih vrhunskih stručnjaka iz Hrvatske, nalazi svoje mjesto i gradi karijeru u prestižnim institucijama u razvijenim europskim zemljama. Upozorio je međutim da postoje drastične razlike u razini znanja srednjoškolskih učenika, koje se uočavaju tek pri dolasku na fakultet. Pozdravio je i podržao mogućnost da se predloženim tekstom ujednače kriteriji i kontrola kvalitete što je pretpostavka jedne suvisle piramide obrazovanja.

Škola mora učiniti dodatni korak kako bi se opremila svim tehničkim pomagalicama i kvalitetnim prostorima.

Osvrnuo se zatim na pojedine konkretne odredbe u predloženom tekstu. Između ostalih primjedbi trebalo bi definirati ime ove organizacije, njene javne ovlasti, te odnos prema drugim institucijama. To se u prvom redu odnosi na Zavod za školstvo i inspekcije koje se bave školskim sustavom, te poduzeti korake kako bi se međusobne nadležnosti harmonizirale, odnosno kako ne bi dolazilo do ispreplitanja ovlasti. Osim toga, potrebno je ujednačiti odnos između obrazovanja i odgoja kojim se određuju određene vrijednosti važne za razvoj našega društva. Podsjetio je zatim na razinu odgovornosti američkih studenata kojima ne pada na pamet eventualno prepisivanje na ispitima. Time se izgrađuje društveni i edukativni moral kojega bi trebalo intenzivnije razvijati i u našim okolnostima. Podržao je predloženi tekst, ocjenjujući da se za promjenu odgovarajućeg sustava treba dugo i strpljivo raditi kako bi se postigli kvalitetni rezultati.

Za ispravak netočnog naziva javio se zastupnik dr.sc. **Slaven Letica (neovisni)**. Ispravak se odnosi na fenomen

prepisivanja koje ne posramljuje studente, nego profesore koji ih nadziru na ispitu. Predsjedavajući je konstatirao da se u ovom slučaju nije ispravio netočan navod, te riječ dao zastupniku **Frani Matušiću (HDZ)**. I on je na početku izlaganja dao snažnu potporu predloženom tekstu, te konstatirao potrebu poboljšanja obrazovnog sustava. Podsjetio je i na ranije reforme školstva koje nisu rezultirale napretkom ni pozitivnim rezultatima, ukazujući na pojedine aspekte "Šuvarove reforme školstva". Analizirao je zatim razmišljanje pojedinih članova SDP-a koji se zalažu da se u sustavu obrazovanja najviše uči o demokraciji i demokratizaciji. Ocjenjujući da je ova stranka sljednica jedne partije koja je bila totalitarna, pohvalio je pozitivan pristup i razmišljanje zastupnice **Ingrid Antičević – Marinović (SDP)**. Ukazao je zatim i na pojedine aspekte u obrazovanju koji su mu dobro poznati temeljem vlastitog profesionalnog iskustva. Smatra da se kod nas donekle zanemaruje umjetničko obrazovanje, iako naši učenici postižu sjajne rezultate u usporedbi sa svojim vršnjacima u Europi. Potrebno je razvijati kompetitivnost kod učenika, te njegovati pozitivni natjecateljski duh koji se temelji na vlastitim znanjima i sposobnostima.

Nema razloga da se zanemaruje umjetničko obrazovanje jer naši učenici vani postižu sjajne rezultate.

Istovremeno, cjelokupan sustav vrijednosti u Republici Hrvatskoj trebao bi biti usmjeren da njeguje i razvija potvrđene i autentične vrijednosti. Osobito je značajna uloga medija na tom području, koji odgovorno trebaju promicati one vrijednosti koje pozitivno utječu na sustav obrazovanja mladih ljudi. Kritičkim se riječima zatim osvrnuo na mogućnost da se u predloženi zakonski unesu odredbe temeljene na Pravilniku o upravljanju javnim ustanovama u kulturi, koje je poticao bivši ministar kulture dr.sc.

Antun Vujić. On je taj akt nazvao sramotnim, jer je unijeta odredba po kojoj ravnatelj kulturne ustanove može biti i osoba koja nema završenu visoku školu. Smatra da bi u ovom slučaju trebalo prednost davati osobama s magisterijem i doktoratom. Dao je podršku i vanjskom vrednovanju cjelokupnog sustava obrazovanja i svih njegovih sastavnica, imajući u vidu i konačne ciljeve vezane uz unapređivanje i standardizaciju srednjoškolskog školstva koje bi trebalo okončati i utvrditi državnim maturom.

Za ispravak netočnog navoda javila se zastupnica **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** koja je prihvatila upućene pohvale samo u jednom dijelu. Istovremeno je i sama uputila slične pohvale, ocjenjujući da su nadležno ministarstvo i ministar hrabro prepisali zakonski prijedlog kojega je podnio SDP. Što se tiče zamjerki da je pripadnica stranke koja je ranije bila totalitarna, zastupnica je utvrdila da čovjek s vlastitom demokratskom sviješću može demokratizirati političke stranke, ali i cijelo društvo. Istovremeno, čovjek s totalitarnom sviješću, ne može mijenjati ni sebe ni stranku, ma kako ona bila demokratski oblikovana.

Zastupnik **Frano Matušić (HDZ)** odgovarajući na repliku ponovio je "da je ovaj napredak vrlo bitan u svijesti pojedinih članova nasljednika jednog totalitarnog režima". Istovremeno je zamjerio što raniji predlagatelji nisu imali hrabrosti do kraja provesti pojedine projekte.

Brži gospodarski i tehnološki napredak

Zastupnik dr.sc. **Krešimir Čosić (HDZ)** uvodno je podsjetio na iskustva u ostalim europskim zemljama. Svugdje u razvijenom svijetu pored internog sustava evaluacije znanja koje obavljaju učitelji i profesori, postoje i određene nezavisne institucije koje imaju za cilj izjednačiti razinu stečenog znanja koje djeca stječu u periodu obveznog obrazovanja. Predloženi sustav evaluacije koristan je, jer uključuje sve sudionike obrazovnog procesa, učenike i učitelje.

Upozorio je da popularni sustavi znanja u posljednjih desetak godina omogućavaju pojedinim zemljama brži gospodarski i tehnološki rast, blagostanje i kvalitetu života. Ukazao je zatim na različiti spektar očekivanja koja se očekuju od određenih znanja. Ono ujedno može biti na različitim razinama, od znanja pojedinca i institucije, do znanja na razini države. Raščlanio je zatim i neka osobna iskustva, jer je 30-tak godina radio u sustavu stvaranja znanja i objavio stotinjak znanstvenih radova s međunarodnim recenzijama. Istaknuo je potrebu za specijalističkim znanjima koja moraju istovremeno sadržavati kreativnost, inovativnost i menagement, odnosno sve ono što danas u svijetu stvara vrhunski proizvod. Tih je vrlina nažalost, pre malo u tranzicijskim zemljama, a pojedine zemlje poput Kine, Indije i Sjeverne Koreje, imaju upravo zahvaljujući ulaganju u znanje, visoku stopu gospodarskog rasta. Na tom je putu potrebna suradnja cjelokupne državne administracije, kako bi se pozitivne inicijative i realizirale. Da bi se dobilo potrebno znanje, moraju se restrukturirati i postojeće institucije, odnosno moraju se utvrditi prioritete. Pojedine važne institucije koje već postoje u svim zemljama svijeta bave se ovim problemom, a Hrvatska još uvijek zaostaje za ovim inicijativama. Na kraju je istaknuo važnost postojanja konkurentnog gospodarstva i kompetentne državne administracije, što su ujedno i temeljni preduvjeti kako bi se postigli odgovarajući rezultati na ovom polju.

Treba poticati specijalistička znanja koja moraju sadržavati kreativnost i inovativnost.

Za repliku se javio zastupnik **Nenad Stazić (SDP)**. Smatra da se s pravom ističe važnost znanja, ali se istovremeno zanemaruje opravdanost, odnosno postojanje kriterija. Društveno znanje je ono gdje nije bitno koje je nacije, rase, boje kože i političke pripadnosti osoba koja je uključena u društvo. U

tom je slučaju znanje jedini i osnovni kriterij njegovog napretka. Mi možemo imati društvo obrazovanih pojedinaca, koji će međutim, odlaziti iz zemlje. U odgovoru na repliku zastupnik **Krešimir Ćosić (HDZ)** je rekao da su znanja u svojim temeljima vezana uz kriterije i standarde na svim razinama. To nije sporno jer se to podrazumijeva kao jedna od glavnih karakteristika sustava.

Predsjedavajući je zatim zamolio državnog tajnika **Želimira Janjića** za završni osvrt na predloženi zakonski tekst. On se zahvalio svima koji su sudjelovali u dosadašnjoj raspravi, ocjenjujući kako dužina rasprave ukazuje i na visok stupanj zainteresiranosti zastu-

pnika za ovaj segment obrazovanja. To istovremeno ukazuje i na visoku razinu odgovornosti da se ovaj iskorak učini na najbolji mogući način. Ocijenio je ujedno da postoje pretpostavke za ovakav ishod i da se s rečenim projektom zapravo započelo onog trenutka kada je donesen zaključak u Hrvatskom saboru. Sada i pozicija i opozicija ima motiva da doista prihvate ovaj projekt kao svoj, a predlagatelj će razmotriti sve prijedloge i primjedbe koji su se javili tijekom rasprave. Ocijenio je ujedno da će veliki broj prijedloga biti ugrađen u Konačni prijedlog zakona o Nacionalnom ispitnom centru obrazovanja, dodajući da je moguć i drugačiji naziv ove institucije. Pozvao je zainteresirane zastupni-

ke da svoje moguće prijedloge prosljede u nadležno ministarstvo. Napomenuo je ujedno da ovaj saziv Sabora ima 38 zastupnica i zastupnika koji su završili nastavničke fakultete ili su uključeni u obrazovanje u čitavoj njegovoj vertikali. To su dobre pretpostavke da se napravi novi iskorak kojim bi se unaprijedila kvaliteta obrazovanja u republici Hrvatskoj. Zahvalio se na razumijevanju svim sudionicima rasprave, a zatim je predsjedavajući zaključio raspravu o ovoj točki dnevnog reda.

Hrvatski je sabor jednoglasno (101 glas) prihvatio Prijedlog zakona, uputivši predlagatelju - Vladi RH, primjedbe i prijedloge iz rasprave.

J.R.; V.Ž.

PRIJEDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O SLUŽBI U ORUŽANIM SNAGAMA REPUBLIKE HRVATSKE

Temelj za selekcijsko predlaganje umirovljenja

Hrvatski je sabor u prvom čitanju prihvatio Prijedlog ovog zakona kojim se, kako navodi predlagatelj, Vlada RH, stvara temelj za selekcijskim predlaganjem umirovljenja djelatnih vojnih osoba na temelju odluke vrhovnog zapovjednika.

Kažimo da je predlagatelj predložio za ovaj zakonski prijedlog hitan postupak no pri utvrđivanju dnevnog reda od toga se odustalo.

O PRIJEDLOGU

Primjenom Zakona o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske (2002.) uočena je potreba da se njegove izmjene (članak 197.) dorade radi lakše primjene. Osnovno pitanje koje se ovime uređuje

je propisivanje potrebnih uvjeta po kojima će ministar obrane predlagati umirovljenja djelatnih vojnih osoba po odluci vrhovnog zapovjednika. Time bi se stvorio temelj za selekcijskim predlaganjem umirovljenja djelatnih vojnih osoba.

Osnovno pitanje koje se ovime uređuje je propisivanje potrebnih uvjeta po kojima će ministar obrane predlagati umirovljenja djelatnih vojnih osoba po odluci vrhovnog zapovjednika.

Tako ubuduće (dopuna članka 197. Zakona) ministar obrane može za umi-

rovljenje predložiti djelatnu vojnu osobu koja ima (opći uvjeti) najmanje deset godina djelatne vojne službe, najmanje šest mjeseci sudjelovanja u Domovinskom ratu te koja je u posljednje četiri godine ocijenjena najmanje godišnjom službenom ocjenom "ističe se" a i koja, ovisno o godinama mirovinskog staža, ispunjava dodatne uvjete. To uključuje dodijeljena odlikovanja, spomenice, pohvale i sudjelovanje u mirovnim misijama. Uvažavajući važnosni slijed odlikovanja i priznanja a prema Zakonu o odlikovanjima i priznanjima određuje se da je za više mirovinskog staža potrebno odlikovanja nižeg važnosnog reda. Tako je, primjerice, uz više od 40 godina mirovinskog staža kao dodatni uvjet da je osobi dodijeljeno jedno odlikova-

nje iz grupe velereda ili iz grupe reda ili dvije spomenice ili pohvala zapovjednika grane, načelnika Glavnog stožera, ministra obrane ili vrhovnog zapovjednika. No za mirovinski staž od deset do 32 godine potrebno je da je osobi dodijeljeno jedno odlikovanje iz grupe velereda ili tri odlikovanja iz grupe reda ili dvije spomenice i pohvala vrhovnog zapovjednika itd.

Ne mogu se predložiti djelatne vojne osobe kod kojih se steknu okolnosti koje su ovim Zakonom propisane kao zapreke za prijam u djelatnu vojnu službu te djelatne vojne osobe protiv kojih je pokrenut stegovni postupak za stegovni prijestup ili izrečena konačna stegovna kazna.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podupire donošenje ovog zakona i ne protivi se prijedlogu za hitni postupak. U raspravi su iznesena mišljenja kojima se ukazuje da se donošenjem ovog zakona ne ostvaruju u cijelosti predviđeni ciljevi i razlozi. Prigovori su se odnosili na to što se i dalje ostavlja mogućnost da Predsjednik Republike Hrvatske može samostalno i neovisno o bilo kojim uvjetima odlučiti o umirovljenju određene osobe pa i povlačiti konačne odluke te da se predviđeni uvjeti iz predloženog zakona odnose samo na osobe koje za umirovljenje može predložiti ministar obrane. Ukazano je, međutim, da je suštinsko pitanje mogu li zakonom biti propisani uvjeti i postupak za donošenje te odluke Predsjednika. Tu je i pitanje je li nužno zakonom propisivati ove uvjete ili bi se moglo ovlastiti ministra obrane da ih propiše podzakonskim aktom.

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost nakon rasprave većinom je glasova predložio Hrvatskom saboru da prihvati predloženi zakon.

RASPRAVA

Na sjednici Hrvatskoga sabora, nakon što je predsjednik Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost **Ivan Jarnjak (HDZ)** izvijestio o stajalištu tog radnog tijela, otvorena je rasprava.

Loše pripremljen zakon

Pero Kovačević (HSP) javio se u ime Kluba zastupnika HSP-a te najprije izrazio nezadovoljstvo da ovoj raspravi nije nazočan predstavnik Vlade ali i zahvalio što je predsjednik Vlade na intervenciju ovog Kluba povukao hitnost postupka. U Ocjeni stanja uz ovaj zakon trebalo je navesti, što nije učinjeno, koliko je tzv. predsjedničkih mirovina dosad dodijeljeno a bio bi red da se bar kaže, kad se govori o kriterijima, koliko je dodijeljeno tih odlikovanja.

Stoga je stručni tim HSP-a to pripremio, rekao je zastupnik te iznio da je predsjednička mirovina prvi put utvrđena Zakonom o službi u Oružanim snagama iz ožujka 1995. godine i te godine su samo dvije osobe po tom Zakonu umirovljene. 1996. godine umirovljeno je 33 osoba, 97. 43, 98. tri i 1999. godine 24 osobe što znači, rekao je, da se radi samo o 105 mirovina što znači da pokojni predsjednik Tuđman nije to zlorabio (1999. godine odluke donosio predsjednik Sabora Pavletić). Sadašnji Predsjednik umirovio je dosad 77 osoba, (među njima i Čačija i tajnica generala Stipetića) naveo je zastupnik te iznio podatke o dodijeljenim odlikovanjima zaključivši da predsjednik Tuđman nije "dijelio šakom i kapom odlikovanja kao što je govorio sadašnji Predsjednik". Najviše je dodijeljeno tzv. spomenica Domovinskog rata (tu se radi i o prvoj Spomenici Domovinskog rata koju nije dobio velik broj a kasnije je prošireno i na druge, ne samo za pripadnike Oružanih snaga), više od 420 000 a spomenicu Domovinske zahvalnosti dobilo je 25 000 osoba.

Očekivalo se da Vlada to navede u Ocjeni stanja i napravi simulacije da se vidi što to znači, rekao je, među ostalim, zamjerajući i što obrazloženje ne "prati" predložena zakonska rješenja i sve to iznosi, kaže, kako bi dočarao kako je to loše i nakaradno pripremljeno. Osvrnuo se i na pitanje donošenja potrebnih podzakonskih propisa (o tome su ga pitali polaznici "Blago Zadro") na temelju ovog Zakona ali i Zakona o obrani, koji su trebali biti doneseni u roku do šest mjeseci od donošenja zakona. Naime,

vrhovni zapovjednik, znači predsjednik Mesić, nije donio šest propisa iz svoje nadležnosti, ministar obrane 17, Vlada pet važnih podzakonskih akata a nije ni predložila Hrvatskom saboru dugoročni plan razvoja Oružanih snaga. Sve to govori da nije ni čudo što je stanje u Oružanim snagama i sustavu obrane takvo kad imamo dva zakona koji ne mogu biti u potpunosti primijenjeni. Očekuje se da Vlada a pogotovo ministar obrane shvati kakva je situacija na području obrane, rekao je, među ostalim. Govorio je i o mirovinama onih koji su od prvog dana u Oružanim snagama (1.000 do 1.200 kuna), o institutu predsjedničkih mirovina koji postoji u svim državama na svijetu (mogu je ostvariti i visoki časnici) te kako se on dosad primjenjivao u Hrvatskoj (jedan od načina i kada se nekog htjelo riješiti pa je tu i grupa od 12 generala) ali i o određenim pojavama u Ministarstvu obrane s kojima se ljudi obraćaju ovom Klubu zastupnika (upravni sporovi).

Sve to je kompleksna situacija i ne treba se čuditi, veli, što se ministar obrane ne snalazi u svemu što je primio jer nema bitnih pomaka. Sada je svima jasno, dodao je, što je Klub zastupnika HSP-a tražio cjelovitu raspravu o stanju u obrambenom sustavu, u Oružanim snagama RH jer je neozbiljno govoriti da će se ukinuti dvije grane Oružanih snaga (moramo onda mijenjati i Ustav ili ćemo na kraju imati samo dvije brigade i bit će nam dovoljan Pravilnik). Zastupnici u Hrvatskom saboru moraju poticati da se ovo važno pitanje riješi i, rekao je zastupnik, ne raspravljajmo više o ovako lošim zakonima.

Zakon je potrebno izmijeniti

Nenad Stazić (SDP) govorio je u ime Kluba zastupnika SDP-a koji će, kako je rekao, podržati predloženi zakon u prvom čitanju. No ima i nekih primjedbi počevši od one da se predložena novina ne odnosi na situaciju kada vrhovni zapovjednik samostalno, bez prijedloga ministra, donosi odluku o predsjedničkoj mirovini za neku djelatnu vojnu osobu. Jer, kriteriji koji se nameću mini-

stru obrane kod predlaganja umirovljenja trebali bi vrijediti i u tim slučajevima, rekao je, među ostalim. Drži da je razlog i povod ovom zakonu nedavni slučaj bojnika Čačije koji je, kako je rekao, dugo godina bio na bolovanju no to ga nije priječilo da aktivno sudjeluje u predizbornoj kampanji HDZ-a čime je prekršio Zakon o službi u Oružanim snagama, naveo je, među ostalim opširnije govoreći o tome, naglašavajući i da je Zakon trebalo mijenjati i da nije bilo tog slučaja.

Minimalni mirovinski staž od deset godina nedovoljan jer nema ni jedne kategorije građana koja bi s tako malim mirovinskim stažem mogla u mirovinu.

Što se tiče predloženih uvjeta smatra da je minimalni mirovinski staž od deset godina nedovoljan jer da nema ni jedne kategorije građana koja bi s tako malim mirovinskim stažem mogla u mirovinu. Isto tako do drugog čitanja potrebno je u predloženi tekst unijeti da se "prijedlog za umirovljenje neće moći uputiti Predsjedniku ni onda ako je samo postavljen zahtjev za pokretanje stegovnog postupka".

Mr.sc. **Kajo Bučan (HDZ)** se javio kako bi, veli, po tko zna koji put ispravio netočan navod gospodina Stazića gdje svaki put ističe bojnika Čačiju kao negativni primjer sadašnje vlasti u kadroviranju i konstantno sa svojim raspravama povrjeđuje Poslovnik. Uz to, raspravljajući o točki dnevnog reda on iznosi pojedinosti o privatnom životu određene osobe koje uopće nisu provjerene, njemu nisu poznate već su predmet žutog tiska. Niko Rebić (HDZ) rekao je da je netočan navod zastupnika Stazića da je ministar Rončević kršio Zakon dok je bojnik Čačija bio u službi kampanje HDZ-a. Ako je već želio prikriti kršenje Zakona i odgovornost bivše ministrice obrane Antunović i opravdati Predsjednika, trebao je naći bolji i zgodniji način. Ako ima odgovornih onda bi

to trebala biti Željka Antunović, njegova kolegica, rekao je.

Uvjeti se precizno propisuju

Klub zastupnika HDZ-a podržat će izmjene i dopune ovog Zakona, izvijestio je **Ivan Jarnjak (HDZ)**. Prije svega radi toga jer se njime precizno propisuju uvjeti koje mora djelatna vojna osoba ispuniti da bi mogla biti predložena za mirovinu. Ujedno se osvrnuo na prethodnu raspravu i navod da ministar obrane nije donio 17 podzakonskih akata rekavši da je to točno, ali da ih je trebao donijeti tadašnji ministar (Radoš, Antunović) jer je rok za njihovo donošenje bio šest mjeseci nakon donošenja Zakona. A izvjestitelj Kluba zastupnika SDP-a govorio je o gospodinu Čačiji no ako je on i povod za donošenje dobrog i pozitivnog propisa to je dobro, a to što ministrice obrane nije iskoristila zakonske mogućnosti i poduzela potrebne zakonske mjere to je njezin problem. No ova je Vlada našla snage i razriješila ga dužnosti kao što ga je i imenovala i to je normalno i dobro, i tako treba raditi. A imali smo pomoćnika ministra u jednom ministarstvu protiv kojeg je donesena pravomoćna presuda i na to se upozoravalo u Saboru no nije smijenjen.

A što se tiče predloženog zakona možemo reći da su predloženi uvjeti u redu jedino se postavlja pitanje je li ekvivalent dodijeljeno odlikovanje iz grupe velereda ili dvije spomenice i sigurno da se o tome može raspravljati. No predloženo rješenje omogućava da svi pripadnici Oružanih snaga dođu do ove mirovine pod određenim uvjetima. A vjeruje da ni Predsjednik Republike neće mimoći uvjete iz ovog zakona.

Pero Kovačević ispravio je navod predgovornika jer da je Zakon o službi u Oružanim snagama RH donesen 2002. a ne 2000. godine a i da nisu precizni kriteriji. **Jozo Radoš (LIBRA)** također je ispravio navod zastupnika Jarnjaka da je Zakon donesen 2000. godine te rekao da aktualni ministar obrane ima odgovornost za nedonošenje podzakonskih akata jer da je već na dužnosti četiri mjeseca.

Ante Markov (HSS) prenio je da Klub zastupnika HSS-a drži da je dobrodošla izmjena ovog Zakona. Predsjedniku Republike treba ostaviti one mogućnosti koje ima u tome a naravno da su njegove odluke podložne ocjeni javnosti. Složio se da je dobro, bez obzira na povod, da se pokušava kvalitetnije i ispravnije regulirati ove materije.

Klub zastupnika HSLŠ-a i DC-a podržat će ovaj predloženi zakon jer se precizno određuju opći i dodatni uvjeti koje djelatna vojna osoba mora ispuniti kako bi je ministar predložio za umirovljenje, rekao je Mate Brletić (DC). Jedina je zamjerka što Predsjednik i dalje samostalno odlučuje o umirovljenju djelatnih vojnih osoba bez preciznih kriterija. A trebalo bi možda u svjetlu ovih dopuna razmotriti odredbe Zakona o pravima iz mirovinskog osiguranja vojnih osoba (umirovljenje temeljem odluke vrhovnog zapovjednika) i povezati s ovim odredbama, upozorio je. Naveo je također da bi bilo interesantno dobiti podatke o broju predsjedničkih umirovljenja te koliko je od tog broja samostalni prijedlog Predsjednika a koliko ministra. Neki branitelji govore da je ovaj zakon skrojen za vojnu elitu i pitaju gdje se oni nalaze, rekao je dodajući da ima puno branitelja i policajaca koji imaju vrlo nisku mirovinu a po ovom zakonu bi i oni mogli doći na red.

Predloženi zakon nepotreban

Klub zastupnika LIBRE neće podržati ovaj predloženi zakon, izvijestio je **Jozo Radoš (LIBRA)** jer, kaže, šteta je da diramo zakon kad hoćemo pokriti nešto što je loše učinjeno u svakodnevnom radu. A to je apsolutno loša praksa i predloženi zakon je nepotreban. Postojeći Zakon dovoljno dobro regulira ovu materiju i ako se ne bude koristio ekstenzivno neće prouzročiti nikakve posljedice, već ga samo treba pravilno primijeniti. No zna se da se nije pravilno primjenjivao ne samo u slučaju bojnika Čačije nego i u slučaju umirovljenja nekih tajnica, stjuardesa, bivših obavještajaca itd.

Ovim što je sada predloženo institucija koja je bila u nadležnosti Predsjednika Republike s pravom predlaganja ministara ili bez toga prava odnosno mogućnosti je izvanredna mjera i ne može se pretvarati u redovnu mjeru, a to se ovim zakonom čini. A ako već hoćemo promijeniti Zakon onda ukinimo u potpunosti tu odredbu a sve što se tiče umirovljenja djelatnih vojnih osoba regulirano je Zakonom o mirovinskom i invalidskom osiguranju djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba, rekao je, među ostalim.

Ivan Jarnjak ispravljajući netočan navod predgovornika rekao je da nije točno da se ovaj zakon donosi da bi se prikrije neke stvari donesene po sadašnjem Zakonu. Donosi se upravo radi toga da precizno utvrdi kada se i koga može predložiti za umirovljenje kako dosadašnju odredbu ne bi mogao svatko, svaki ministar, tumačiti na svoj način. **Jozo Radoš** odgovorio je da je predgovornik povrijedio Poslovnik jer da nije ispravio netočan navod nego njegovo obrazloženje.

Srećko Ferenčak (HNS) izvijestio je da zastupnici Kluba zastupnika HNS-a PGS-a podržavaju predloženi zakon jer stvara temelje za selektivno predlaganje umirovljenja djelatnih vojnih osoba.

U pojedinačnoj raspravi **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)** je navela kao nepobitnu činjenicu da predlagatelj predlaže ove izmjene i dopune da se nađe opravdanje za ono što se ne može prikriti. Dobro je što zakonodavac osluškujе što se zbiva u životu i kako javnost reagira, međutim, ovim se predloženim zakonom tapka za konkretnim slučajevima bez sustavne vizije. Rečeno je da predlagatelj ima u vidu preciznost odredbi i kriterija ali poništavamo kriterije kad nam treba i za odstraniti direktore, ravnatelje agencija, uprava (Zakon o Državnoj agenciji za osiguranje štednih uloga i sanaciju banaka, o izmjenama i dopunama Zakona o Financijskoj policiji), tu nam ne trebaju kriteriji, rekla je.

No da bi se poboljšao predloženi tekst zakona zastupnica je smatra da treba predložiti rješenje za mogućnost pojava nekih drugih situacija (gdje se ne vode

stegovni ili kazneni postupci ali se može pretvoriti u to) koje bi sigurno javnost osudila, rekla je, među ostalim, podržavajući predloženi zakon.

Krunoslav Markovinović (HDZ) ispravio je tvrdnju predgovornice da za smjenjivanje s pojedinih dužnosti nisu potrebni kriteriji i rekao da to nije 2000. i 2001. godina i da će se u tome ipak uvažavati kriteriji.

Uvjeti se ne razrađuju, već dodaju novi

Mr.sc. **Mato Arlović (SDP)** smatra da je dobro da se ovaj predloženi zakon razmatra u prvom čitanju jer tako postoji prostor da se do drugog čitanja u bitnome popravi. U tom smislu je i manje formalan razlog neodgovarajući naziv zakona (radi se samo o dopuni a ne o izmjenama i dopunama), novim stavkom se zapravo ne razrađuje ni jedan od uvjeta za umirovljenje već se dodaju novi uvjeti, rekao je zastupnik, potanko govoreći o predloženim rješenjima kao upitnim. Naime, smatra da ispada

Sve to bi trebalo regulirati Zakonom o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba.

da se ovaj zakon jednokratno primjenjuje na osobe koje su mogle sudjelovati u Domovinskom ratu (što je s onima koji nisu mogli zbog vojnog rasporeda), da se osoba koja ima navedena odlikovanja ovako dvaput nagrađuje itd. Odlikovanja ne može biti mjerilo i kriterij da bi netko mogao otići u mirovinu a i novum u ovom Prijedlogu je traženje ekvivalenta između pojedinih grupa odlikovanja, rekao je, među ostalim, navodeći da bi se teško takav zakonski prijedlog mogao prihvatiti. Sve to navodi jer hoće pomoći predlagatelju kako bi se mogao zakon primjenjivati bez naknadnih izmjena.

Zvonimir Mršić (SDP) smatra da, kad postoje nejasnoće u provedbi nekog

zakona i opasnost da se neke odredbe zloupotrebe, postoji potreba za njegovim preciziranjem. Polazeći od toga postoji i potreba da se precizira članak 197. postojećeg Zakona o Oružanim snagama, no, smatra zastupnik, taj članak zapravo uopće ne bi trebao biti u tom Zakonu. Predložen zakon je možda dobra materija za raspravu ali je promašen jer sve to bi trebalo regulirati Zakonom o pravima iz mirovinskog osiguranja djelatnih vojnih osoba, policijskih službenika i ovlaštenih službenih osoba. Stoga smatra da bi predlagatelj trebao povući predloženi zakon i u proceduru uputiti prijedlog izmjena i dopuna potonjeg Zakona, rekao je, među ostalim razmatrajući ujedno i ponuđena rješenja (definirati kriterije po kojima umirovljenje može činiti Predsjednik, koji ne bi trebao imati uopće takvu ovlast - odnosno ministar itd., nelogičnost s odlikovanjima).

Iza ovog prijedloga – čista politika

Željka Antunović (SDP) ističe da su njena razmišljanja o ovom predloženom zakonu najbliža onome što je naveo zastupnik Radoš te da u Hrvatskoj imamo lošu naviku da kada netko krši ili ne poštuje zakone umjesto sankcija odlučujemo se na izmjene i dopune zakona.

Predloženi tekst je nepotreban, kaže, jer ako se prethodni saziv Sabora odlučio da postoji institut da vrhovni zapovjednik ima ovakvu ovlast onda je smiješno i potpuno demagoški utvrđivati nekakve dodatne kriterije. Vrhovni zapovjednik je nedavno zbog slučaja umirovljenja jednog bojnika po tom institutu doveden u vrlo nezgodnu situaciju (vjerojatno pomalo obmanut, lažno obrazložen prijedlog) i to je vjerojatno povod da se Vlada odlučila za ovaj zakon a iza njega stoji, misli zastupnica, čista politika. Njime se treba pokriti nešto ružno što se dogodilo, nešto što je politički ružno bilježilo stranku na vlasti, misli zastupnica dodajući da bojnik Čačija ne zaslužuje nikakvu mirovinu (po ova dva Zakona) već nečastan otpust (opširno govorila o tome).

Zbog svega iznesenog smatra da je predloženi zakon potpuno nepotreban da do daljnega treba ostati važeće rješenje.

Jure Bitunjac (HDZ) replicirao je predgovornici s obzirom na to da je nekoliko puta rekla da je u ovom slučaju vrhovni zapovjednik oružanih snaga bio obmanut. Zanima ga tko ga je obmanjivao budući da je u to vrijeme zastupnica bila ministrica obrane a i što je onda ona radila ako je do toga došlo. **Željka Antunović** odgovorila je da je vrhovni zapovjednik bio obmanut nakon što je ona prestala biti ministricom. **Luka Bebić (HDZ)** javio se radi ispravka netočnog navoda zastupnice Antunović da gospodin Sanader nije poduzeo ili je pogrešno poduzeo da se nečasno otpusti bojnik Čačija te da njen govor pokazuje da olako barata s riječju "nečasno" (koristila najmanje 15 puta). A što je ona poduzela, pita, kao ministrica obrane prema načelniku Glavnog stožera što bojnik Čačija nije, kako je rekla, dva mjeseca dolazio na posao i zašto nije dala ostavku ako tu nije bila ništa u stanju poduzeti.

Predsjedatelj i potpredsjednik Hrvatskoga sabora mr.sc. **Mato Arlović** upozorio je zastupnika Bebića da nije ispravio navod već je postavljao pitanja i da je to zloporaba Poslovnika a zbog toga je protestirala i **Željka Antunović**. Na to je **Luka Bebić** rekao da je predgovornica povrijedila Poslovnik i da sustavno vrijeđa i provocira u Saboru dok je **Željka Antunović** odgovorila da je njena oštrina ovdje zbog 30 000 djelatnih vojnih osoba koje su "obične krpe u odnosu na bojnika Čačiju" a ona to ne može dozvoliti. Predsjedatelj i potpredsjednik Sabora mr.sc. **Mato Arlović** smatrao je da je zastupnica zloupotrijebila institut povrede Poslovnika i nastupajući emotivno koristila riječi (usporedba vojnika s krpama) koje se ne trebaju čuti u sabornici.

Potrebne jasne i trajne izmjene

Dr.sc. **Krešimir Čosić (HDZ)** kaže da nema sumnje da nam nakon ovakvih rasprava i svega što se događalo u

proteklom razdoblju, naročito proteklih godina, trebaju izmjene Zakona o Oružanim snagama koje će biti jasne, trajne i prihvatljive svima da bi ljudi koji djeluju i rade u Oružanim snagama RH mogli planirati svoju profesionalnu karijeru. Sve to što se tim ljudima događalo zadnjih godina zaista nisu zaslužili i ne može dokazati da je to predstavljalo uređenu pravnu državu. Svakako da predloženi zakon mora voditi prije svega računa o doprinosu svih onih koji su tijekom Domovinskog rata stvarali RH ali i o ograničenim financijskim mogućnostima, rekao je među ostalim, određenim potrebama koje se odnose na restrukturiranje Oružanih snaga RH.

Na postojane standarde i kriterije dugo smo čekali i zbog toga su se događali različiti slučajevi a najmanje od njih je slučaj bojnika Čačije i bilo je daleko težih slučajeva o kojima se nije ni čulo niti razgovaralo pa zbog toga zastupnik smatra da su ovakve vrste rasprava o jednoj ozbiljnoj instituciji nedopustive.

Uskoro će u Saboru biti rasprava o Oružanim snagama i tada Saboru treba dati podatke o broju umirovljenih osoba, generala, i standardima i kriterijima. Nema nikakvog razloga da Predsjednik Republike ili vrhovni zapovjednik ima veća prava u odnosu na zakone koji su usvojeni u Hrvatskom saboru i ne mogu se po diskrecijskom pravu umirovljavati sekretarice. O tome se nije razgovaralo i to nije poprimilo ovakve političke razmjere kao slučaj Čačija, rekao je zastupnik. Govoreći o predloženim rješenjima smatra da nisu prihvatljivi i opravdani alternativni kriteriji i izjednačavati odličje iz grupe velereda, koje imaju samo tri čovjeka, s drugim odličjima (Spomenica Domovinskog rata, Spomenica zahvalnosti) jer se time stvaraju uvjeti da minimalno 25 000 vojnih osoba može uz pohvalu vrhovnog zapovjednika steći pravo da ih ministar predloži za umirovljenje, rekao je, među ostalim ocijenivši važnim što se ovaj zakon razmatra u prvom čitanju. Tako se do drugog čitanja može doraditi i biti ono što treba ne samo hrvatskim braniteljima, časnicima i djelatnim vojnim osobama nego svima kao temelj uređene pravne države.

Franjo Matušić (HDZ) javio se potaknut predgovornikom i rekao (replika zastupnici Antunović) da je slučaj Čačija ne samo minoran već i benignan ali se sada ovdje u Saboru s vrlo jasnim razlozima apostrofira. Time se očito želi zamagliti pogled javnosti u kriminalne radnje bivše vlasti pa tako i ono što se primjerice pojavljuje u "Novom listu" gdje se proziva Državno odvjetništvo i USKOK što su napravili da se utvrdi zašto su porezni obveznici morali ispaštati na svojim leđima 700 milijuna kuna koje će propasti u brodogradistu "Viktor Lenac". Dakle, slučaj Čačija gdje je epilog vrlo jasan i to je hrvatska Vlada vrlo uspješno riješila (za razliku od vaše Vlade koja je pravomoćnu osuđenu osobu držala kao pomoćnika ministra), koristi se da bi se zamaglile oči javnosti oko ključnih problema ove države. Treba ispitati kriminal u "Viktoru Lencu, "INI" i u drugim institucijama, rekao je.

Zbog tih mu je navoda predsjedatelj i potpredsjednik Hrvatskog sabora mr.sc. **Mato Arlović** izrekao opomenu jer da prema Poslovniku nema pravo vrijeđati druge zastupnike koji su do jučer bili članovi Vlade. **Franjo Matušić** upozorio je pak da je time povrijeđen Poslovnik jer da on nije nikoga vrijeđao te je zatražio da Odbor za Ustav, Poslovnik i politički sustav utvrdi što je on rekao i nakon kraćeg objašnjavanja s predsjedajućim zatražio u ime Kluba zastupnika HDZ-a stanku u trajanju pet minuta.

Odvraćanje od stvarnih problema

Nakon odobrene stanke **Franjo Matušić** protestirao je u ime Kluba zastupnika HDZ-a zbog ponašanja potpredsjednika Hrvatskoga sabora i zatražio naknadnu opomenu zastupnici Antunović zbog izjava da se hrvatski vojnici i generali više plaše HDZ-ove politike nego što drže do ugleda i časti i da su hrvatski vojnici krpe. Također Klub zastupnika HDZ-a smatra potpuno neopravdanim izricanje opomene njemu jer se nije radilo o vrijeđanju već mu je bila namjera da ukaže da se i sada

isticanjem slučaja Čačija pokušavaju oči javnosti odvratiti od stvarnih problema koji stoje pred ovom Vladom i Hrvatskim saborom, a tiču se, među ostalim, i "Viktora Lenca". A ako se netko od zastupnika koji je bio predstavnik Vlade prepoznao u nekim djelima njemu nije bila namjera to spajati no određene radnje trebaju biti sankcionirane, rekao je.

Predsjedatelj i potpredsjednik Hrvatskog sabora mr.sc. **Mato Arlović** podsjetio je da pri replikama i ispravcima netočnih navoda između zastupnice Antunović i zastupnika Bebića skrenuo pozornost zbog uporabe određenih riječi i zlorabe instituta povrede Poslovnika te ponovio i citirao ono što je predgovornik rekao. Florijan Boras (HDZ) javio se zbog povrede Poslovnika jer da

predsjedatelj nije, kako je rekao, citirao fonogram već da je unio i slobodnu interpretaciju ("zastupnik se okrenuo prema kolegici Antunović"). Zatražio je da predsjedatelj dopusti da svoje mišljenje da spomenuti Odbor ako je to zatražio Klub zastupnika HDZ-a. Mr.sc. **Mato Arlović** objasnio je da to pravo nije ni osporavao.

U nastavku rasprave **Pero Kovačević** govoreći u završnoj raspravi u ime Kluba zastupnika HSP-a rekao je da ova rasprava nije bila kakva je trebala biti u vezi sa stanjem u Oružanim snagama (ponovio da je jedino u tome razuman bio predsjednik Vlade koji je shvatio o kakvim je problemima riječ i odustao od hitnosti postupka ali i prijašnje primjedbe na zakon). Ujedno se osvrnuo i na najavljeno ukidanje dviju grana Oruža-

nih snaga i pitao što je to preustroj, jer da je to čisto smanjenje oružanih snaga. Pitao je i kada će Vlada ispuniti svoje obveze i donijeti potrebne podzakonske propise iz područja Oružanih snaga i obrane.

Željko Nenadić (HDZ) ispravio je netočni navod zastupnika Kovačevića u pogledu mirovinskog staža (deset godina, beneficirani staž) dok je **Pero Kovačević** odgovorio da djelatna vojna osoba mora imati deset godina djelatne vojne službe.

Rasprava je zatim bila zaključena.

Hrvatski je sabor prihvatio (95 glasova "za", šest "protiv") Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakon o službi u Oružanim snagama Republike Hrvatske.

D.K.

PRIJEDLOG ZAKONA O ZABRANI UPORABE, STVARANJA ZALIHA, PROIZVODNJE I PRIJENOSA PROTUPJEŠAČKIH MINA I O NJIHOVOM UNIŠTENJU

Konkretizirane obveze i ovlasti

Na 6. sjednici Hrvatskog sabora zastupnici su raspravljali o Prijedlogu zakona o zabrani uporabe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protupješačkih mina, iznimno važnom zakonu za Republiku Hrvatsku kao zemlju koja je suočena s velikim problemom razminiranja područja koja su tijekom Domovinskog rata bila zahvaćena vojnim djelovanjima. Zakonom se propisuju obveze i ovlasti ministarstva obrane i unutrašnjih poslova te Hrvatskog centra za razminiranje u provedbi Zakona.

Zastupnici su jednoglasno, sa 101 glasom "za" usvojili Prijedlog zakona o zabrani uporabe, stvaranju zaliha, proizvodnji i prijenosu protupješačkih mina.

O PRIJEDLOGU

Republika Hrvatska je stranka Konvencije o zabrani uporabe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protupješačkih mina i o njihovom uništenju od 1. ožujka 1999. godine kada je Konvencija koja uključuje 131 zemlju članicu i koju je 1998. godine ratificirao Hrvatski sabor, stupila na snagu. Također, Hrvatska je i stranka Konvencije o zabrani ili ograničavanju uporabe određenog konvencionalnog oružja s pretjeranim traumatskim učinkom ili djelovanjem bez obzira na cilj, donijete 10. listopada 1980. godine, te stranka 5 međunarodnih protokola koji reguliraju to područje.

Procjenjuje se da je 2000 četvornih kilometara državnog teritorija Republike

Hrvatske još minirano s milijun mina, a rok za razminiranje prema Konvenciji je do 1. ožujka 2009. godine s eventualnom odgodom do 10 godina. Zbog složenosti i opsega pravnog područja koje se

Procjenjuje se da je 2000 četvornih kilometara državnog teritorija Republike Hrvatske još minirano s milijun mina.

regulira, predlaže se donošenje provedbenog zakona kojim bi se Hrvatska uvrstila među države koje su ovu obvezu već ispunile, te tako potvrdila svoju istaknutu ulogu u procesu nadzora razoružanja

i zabrane uporabe oružja s pretjeranim traumatskim učinkom ili djelovanjem bez obzira na cilj. Zakonom čija provedba neće zahtijevati osiguranje dodatnih financijskih sredstava iz Državnog proračuna, propisuje se zabrana uporabe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protupješačkih mina, njihovih sastavnih dijelova i naprava protiv deaktiviranja, te ostalih djelatnosti što ih poduzimaju osobe u njezinoj nadležnosti ili pod njenim nadzorom ili se obavlja na njenom državnom području. Isto tako, Zakonom se propisuju obveze i nadležnosti Ministarstva obrane, Ministarstva unutarnjih poslova i Hrvatskog centra za razminiranje u provedbi Zakona, te ovlasti za provođenje nadzora nad provedbom Zakona.

RADNA TIJELA

Odbor za zakonodavstvo podržao je donošenje Zakona uz načelne primjedbe na nomotehničko uređenje teksta pojedinih odredaba i njihovog pravnog izričaja. Odbor je predložio preispitati određivanje značenja pojma "prijenos" u dijelu kojim se navodi "ustupanje državnog područja".

Odbor za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost jednoglasno je podržao donošenje Zakona istaknuvši kako je zbog problema razminiranja ratnih područja, potrebno intenzivirati aktivnosti na ovom području.

RASPRAVA

Potrebni podzakonski akti

U ime Kluba zastupnika HSS-a zastupnik **Josip Vresk** podržao je donošenje ovog zakona izrazivši zadovoljstvo što se ovako važan zakonski tekst šalje u redovitu proceduru kako bi bilo vremena do drugog čitanja ispraviti niz nomotehničkih nedostataka. Vresk je dodao kako bi bilo dobro za ukupno reguliranje ovog područja da je Vlada uputila u proceduru i Zakon o humanitarnom razminiranju. Zastupnik je ipak naveo i zamjerke samom tekstu, od kojih se

jedna odnosi na sredstva za provedbu zakona. Prema mišljenju zastupnika, provedba zakona će koštati jer niti Ministarstvo obrane niti Ministarstvo unutarnjih poslova nemaju u redovitom proračunskom izvoru predviđena sredstva za ovu namjenu u ovoj godini. Druga primjedba koju je istaknuo Vresk odnosi se na podnormiranost samog akta, odnosno izostanak podzakonskih akata zbog čega su neke odredbe neprovedive. Konkretno, bez donošenja podzakonskog akta stvorit će se problem oko razgraničenja nadležnosti, upravnog, inspekcijskog i stručnog nadzora između Ministarstva obrane, Ministarstva unutarnjih poslova i Hrvatskog centra za razminiranje.

Zakon je podržao i **Ivan Jarnjak** u ime Kluba zastupnika HDZ-a istaknuvši kako pretpostavlja da je u cijelom svijetu posijano više od milijardu protupješačkih mina. Ovaj Zakon, dodaje Jarnjak, operacionalizacija je Konvencije koju je Sabor ratificirao još 1998. godine i nije podnominiran jer se oslanja na zakone koji su već doneseni i koji reguliraju tu materiju i u Ministarstvu obrane, Ministarstvu unutarnjih poslova i Hrvatskom centru za razminiranje. Hrvatska zbog ljudskih žrtava, gospodarske štete, nepristupačnosti zemljištu i objektima, ima puno razloga za donošenje ovog Zakona, zaključio je Jarnjak.

Zahvala hrvatskim pirotehničarima

Prijedlog zakona podržao je i **Damir Kajin** u ime Kluba zastupnika IDS-a podsjećajući kako je Hrvatska jedna od onih zemalja koja je na najneposredniji način osjetila i koja još osjeća što znači rat. Hrvatski će građani još godinama ginuti zbog protupješačkih mina koje će još dugo razminirati hrvatski pirotehničari, istaknuo je Kajin izrazivši zahvalnost pirotehničarima na poslu koji obavljaju za državu. Njihov posao, dodao je Kajin, jedno je od najnezahvalnijih zanimanja koja zbog opasnosti i rizika moraju biti primjereno plaćena i njihov status primjereno riješen. Uklanjenje mina svojevrstan je rat nakon rata, naglasio je Kajin. Ljudi se vraćaju svo-

jim domovima, gospodarstvo se obnavlja, a pirotehničari nastavljaju ratovati za državu Hrvatsku. Kajin je izrazio neslaganje s konstatacijom Vlade da za provedbu zakona nisu potrebna nikakva sredstva. Zbog činjenice kako se na hrvatskom teritoriju nalazi oko milijun mina, te rokova koje propisuje Konvencija, zastupnik Kajin mišljenja je kako bi za provedbu ovog Zakona bilo potrebno stotine milijuna kuna koje država u ime tih područja mora osigurati.

Ljudi se vraćaju svojim domovima, gospodarstvo se obnavlja, a pirotehničari nastavljaju ratovati za državu Hrvatsku.

Klub zastupnika DC-a i HSLS-a također je podržao Prijedlog zakona. Zastupnik **Mate Brletić** u uvodnom je dijelu naglasio kako je Hrvatska jedna od 10 zemalja u svijetu po broju mina, a svoju je odlučnost u borbi protiv mina pokazala još 1996. godine moratorijem na uporabu, proizvodnju, uvoz i izvoz, te skladištenje protupješačkih mina, te podupiranjem Ottawskog procesa koji je rezultirao Konvencijom čija je stranka i Hrvatska. Brletić je podsjetio i na podatak da je od 1991. do 2003. godine zabilježeno 1370 minskih incidenata sa 1869 žrtava. Civilne žrtve povećavaju se nakon 1995. godine kada je započeo proces povratka. Samo u 2004. godini bilo je 5 stradanja od mina u kojima su poginule 4 osobe, a jedna je teško ranjena. Na prostoru Hrvatske još ima oko milijun mina, dodaje Brletić istaknuvši kako milijun mina znači milijun potencijalnih ubojica. Zbog tih činjenica, mine kao izvor straha remete normalan život onih koji su se vratili na nekad ratom zahvaćena područja, područja na kojima počinju graditi budućnost. U zaključku izlaganja Brletić je konstatirao kako je proces razminiranja dugotrajan i skup proces s kojim dijelovi Hrvatske opustošeni ratom ne mogu sami izaći na kraj bez pomoći države.

Sukob nadležnosti kao motiv zakona

Vlado Jukić u ime Kluba zastupnika HSP-a izrazio je nezadovoljstvo izostankom predstavnika Vlade na raspravi o ovoj iznimno važnoj i ozbiljnoj temi. Istaknuvši kako je sam tekst Prijedloga već sadržan u Zakonu o potvrđivanju Konvencije iz 1998. godine, te kao takav egzistira u hrvatskom pravnom sustavu, Jukić je postavio pitanje koji su razlozi i motivi ovog prijedloga. Mišljenje HSP-a jest, ističe Jukić, da je razlog predlaganja ovog Zakona, uključivanje Ministarstva unutarnjih poslova i Hrvatskog centra za razminiranje u problematiku nadležnosti za provedbu Zakona. No s obzirom na činjenicu kako Zakon o potvrđivanju Konvencije, a time i sama Konvencija jasno propisuje da je za provedbu nadležno Ministarstvo

Milijun mina znači milijun potencijalnih ubojica.

obrane, Jukić postavlja pitanje radi li se o mijenjanju međunarodnog ugovora i hoće li doći do pravne kolizije s odredbama Zakona o potvrđivanju. Problem usklađenosti s Konvencijom vidljiv je i u korištenju termina "teritorij" koji je u Prijedlogu zakona zamijenjen pojmom "državno područje". Jukić ističe kako se ne radi samo o nomotehnici, te kako bi bilo potrebno dobiti objašnjenje Vlade glede ovih odstupanja od Konvencije. Prema mišljenju zastupnika Jukića, sporna odredba Zakona se nalazi u članku 3., a kojom se zabranjuje sudjelovanje u mirovnim operacijama koje se provode uz uporabu protupješačkih mina. Polazeći od činjenica kako SAD nisu potpisnik Konvencije, te kako u Afganistanu koriste protupješačke mine, Jukić postavlja pitanje znači li to najavu povlačenja hrvatskog vojnog kontingenta iz Afganistana. Prema odredbi nije moguće da

Hrvatska vojska sudjeluje u takvoj operaciji. Jukić ističe kako bi bilo najsvrshodnije izostaviti ovu odredbu do drugog čitanja jer bi u suprotnom Hrvatska morala voditi računa o tome sudjeluje li i jedna vojska koja posjeduje protupješačke mine u nekoj budućoj zajedničkoj mirovnoj misiji. Problematika razminiranja, dodaje Jukić, u Hrvatskoj je došla do te granice i stanja da je krajnje vrijeme da se donese novi Zakon o razminiranju, te da se cijela problematika počne sustavno rješavati. Naime, dodaje Jukić, konkretno jedan od problema vezanih uz Hrvatski centar za razminiranje odnosi se na najavu dolaska ruske vojske koja će raditi za kompenzacije, ali i na nekoliko stranih tvrtki koje rade na razminiranju. Nije problem samo u tome što je nedopustivo da strana vojska djeluje u Hrvatskoj, već je problem što se ne poštuju i ne provode hrvatski zakoni prema stranim tvrtkama. Za razliku od hrvatskih pravnih i fizički osoba, od njih se ne traže potvrde o nekažnjavanju i izjave kod bilježnika. U zaključku izlaganja Jukić je pozvao Vladu da stavi u proceduru i Zakon o humanitarnom razminiranju, te da se procijeni postoji li potreba za donošenje ovog zakona. Uz uvažavanje navedenih primjedbi HSP će podržati ovaj Prijedlog, zaključio je Jukić.

Zakon bez sankcija

Prijedlog zakona podržao je i **Srećko Ferenčak** u ime Kluba zastupnika HNS-a i PGS-a istaknuvši kako se ovim zakonom omogućuje provedba međunarodnih obveza utemeljenim na odredbama Konvencije, te kako se njime pridonosi rješavanju golemog problema razminiranja s kojim je suočena Republika Hrvatska.

Ocjenjujući izostanak predstavnika Vlade s rasprave o ovoj važnoj temi skandalom, zastupnik **Nenad Stazić (SDP)** istaknuo je kako protupješačka mina nije samo opasnost zaostala iz rata već predstavlja i sredstvo terori-

zma kojim je ubijeno mnoštvo građana nakon rata poput Milana Levara. Iz tog je razloga, dodaje Stazić, svaka zabrana posjedovanja, čuvanja, skladištenja, prenošenja protupješačkih mina u našoj zemlji neobično važna materija. Glavna zamjerka zastupnika odnosi se na činjenicu kako Prijedlog zakona nema propisane sankcije. Naime, zabranjuje se uporaba, razvijanje, proizvodnja ili na drugi način nabava, stvaranje zaliha, prijenos na državnom području, čuvanje, ali sankcija ne postoji. U Kaznenom zakonu u članku 163. sankcionira se prijevoz i uporaba kemijskog ili biološkog oružja, ali ne i protupješačkih mina. Stazić je izrazio čuđenje što se na istoj sjednici Hrvatskog sabora nalazi i Kazneni zakon, ali članak 163. nije izmijenjen. Prema njegovom mišljenju, to pokazuje kako radi Vlada kao cjelina u kojoj jedno ministarstvo ne zna što radi drugo, te kakav je odnos Vlade prema Saboru. Zakonom se zabranjuje, nastavlja Stazić, i sudjelovanje u mirovnim operacijama i vojnim vježbama u kojima se koriste protupješačke mine, ali isto tako ne postoji sankcija. Koji je smisao nešto zabranjivati ukoliko nema sankcije zapitao se Stazić, te dodao kako je Zakon prepun manjkavosti, ali i suvišnosti. Primjerice, dodaje, HSP je dobro primijetio kako se radi o prepisivanju iz drugih zakona. Stazić je zaključio kako je do drugog čitanja Zakona potrebno odgovoriti na postavljena pitanja, Zakon dopuniti u nekim dijelovima, a u nekim ga skratiti, te zatim poslati na usvajanje s malo više poštovanja prema ovom Domu koji o njemu raspravlja.

Nakon zaključene rasprave Hrvatski je sabor jednoglasno sa 101 glasom "za" usvojio Prijedlog zakona o zabrani uporabe, stvaranja zaliha, proizvodnje i prijenosa protupješačkih mina i o njihovom uništenju, te uputio sve primjedbe, prijedloge i mišljenja predlagatelju radi pripreme Konačnog prijedloga zakona.

H.S.

PRIJEDLOG ODLUKE O SUDJELOVANJU PRIPADNIKA ORUŽANIH SNAGA RH U MIROVNOJ MISIJI UNMOGIP (INDIJA I PAKISTAN)

Međunarodna obveza preuzimanja rizika

Zastupnici Hrvatskog sabora na 6. sjednici raspravljali su o produžetku sudjelovanja pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske u mirovnoj misiji UN-a u Indiji i Pakistanu.

O PRIJEDLOGU

Teret opće sigurnosti

Kako je istaknuo državni tajnik Ministarstva vanjskih poslova **Gordan Bakota**, Hrvatska sudjeluje u toj mirovnoj misiji od kolovoza 2002. godine, a na temelju odluke Hrvatskog sabora od 31. srpnja 2002. kojom su u svojstvu vojnih promatrača u mirovnu misiju upućena dva pripadnika OSRH. Na dodatni zahtjev UN-a za povećanjem broja sudionika misije, Hrvatski je sabor 28. svibnja 2003. godine uputio još 5 pripadnika OSRH. Temeljem službenog poziva Odjela za mirovne operacije UN-a, dodao je Bakota, potrebno je u svibnju 2004. godine izvršiti redovnu rotaciju dvojice pripadnika OSRH, a tijekom ove godine i dodatno povećati njihov broj. Bakota je podsjetio zastupnike kako je sudjelovanje Hrvatske u međunarodnim mirovnim misijama u skladu sa strateškim opredjeljenjem Republike Hrvatske kao odgovorne članice međunarodne zajednice koja je spremna preuzeti svoj dio tereta opće sigurnosti. Isto tako, dodao je Bakota, svojim aktivnim sudjelovanjem u mirovnim operacijama, Hrvatska znatno doprinosi naporima usmjerenim na kandidaturu za nestalnu članicu Vijeća sigurnosti UN-a, te na ulazak u Europsku uniju i NATO. Sudjelovanje u mirovnim

misijama, naglašava državni tajnik, navedeno je u Strategiji nacionalne sigurnosti RH i Strategiji obrane kao jedan od načina hrvatskog doprinosa miru i sigurnosti u svijetu, te kao jedan od partnerskih ciljeva RH dogovorenih sa NATO-om u sklopu provođenja postupka pristupanja NATO-u kroz ulazak u Member Action Plan (MAP). Iako je ova mirovna misija u zdravstvenom i sigurnosnom aspektu ocijenjena visoko rizičnom, hrvatski časnici odlično obavljaju svoj posao i zadovoljni su uvjetima i pozicijama, zaključio je Bakota, dodavši kako će se izvršavanje ove odluke odvijati na teret fondova UN-a i Državnog proračuna RH u sklopu godišnjeg plana aktivnosti u iznosu od 24.237 kuna.

RASPRAVA

Obveza osiguranja mira

Nakon što je **Ivan Jarnjak** u ime Odbora za unutarnju politiku i nacionalnu sigurnost podržao donošenje odluke, riječ je u ime Kluba zastupnika IDS-a dobio **Damir Kajin**. Zastupnik je tom prigodom istaknuo kako trenutno oko 80 hrvatskih vojnika sudjeluje u raznim oružanim misijama diljem svijeta, te kako IDS podržava odluku o produženju misije u Indiji i Pakistanu jer se ne smije zaboraviti značaj međunarodnih misija u Hrvatskoj od 1992. do 1995. godine, te u BiH, a kojima se pomoglo OSRH i građanima Hrvatske u brutalnom ratu. Kajin je u svom izlaganju upozorio na nedavno mišljenje NATO-a kojim se sugerira Vladi RH da promijeni način slanja voj-

nika izvan zemlje, odnosno da se te odluke ubuduće ne donose u Saboru dvotrećinskom većinom, već da to čini Vlada na svojim sjednicama. Takav prijedlog je protivan Ustavu RH, smatra zastupnik i dodaje kako bi to bila jedna nepotrebna destrukcija civilizacijskih načela. Složivši se kako predložena odluka nosi određeni rizik za hrvatske vojnike, Kajin je u ime IDS dao podršku prijedlogu smatrajući kako Republika Hrvatska mora sudjelovati u osiguranju mira tamo gdje je to potrebno.

Prerizična misija

U ime Kluba zastupnika HSP-a **Tonči Tadić** je izrazio nezadovoljstvo ubrzanom procedurom i izostankom detaljne i sveobuhvatne rasprave o ovoj visokorizičnoj misiji jer se mora voditi računa o sigurnosti hrvatskih vojnika.

Tadić je podsjetio zastupnike kako sukobi Indije i Pakistana oko pokrajine Kašmir traju od 1947. godine, te kako u stalnim sukobima indijske vojske i paramilitantnih skupina djeluje i Al Quaida. Bezbrojne zarazne bolesti koje tamo vladaju, te velik broj mina predstavljaju prevelik rizik za hrvatske vojnike, a koji je nepotreban, smatra zastupnik, jer HSP zaista ne vidi koji je to strateški interes Hrvatske za sudjelovanjem u ova-kvoj misiji. Jedna od primjedbi odnosila se i na ustavnost odluka o slanju hrvatskih vojnika izvan granica. Tadić je istaknuo kako je sudjelovanje Hrvatske vojske u Afganistanu produženo bez odluke Hrvatskog sabora što je u suprotnosti s Ustavom, a neprihvatljiva je sugestija NATO-a o zaobilazanju Sabora u odluci-

vanju o tim pitanjima. Iz svega navedenog HSP, zaključio je Tadić, neće dati potporu ovoj odluci.

Nema biranja misija

Zastupnik **Krešimir Ćosić (HDZ)** smatra kako Hrvatski sabor mora dati potporu ovoj odluci jer su mirovne misije važna državna obveza koju ima svaka članica međunarodne zajednice. Rizik je teško predvidjeti i on je dio vojnog poziva, istaknuo je Ćosić dodavši kako bi bilo neodgovorno kada bi Republika Hrvatska glede svojih međunarodnih obveza birala mirovne operacije i suzdržavala se od rizičnih i važnih misija. Sudjelovanje u mirovnim misijama, dodaje, dio je proaktivne hrvatske državne politike i obve-

za koja proizlazi iz MAP-a koji definira odgovornost i obvezu Republike Hrvatske da sudjeluje u većini mirovnih operacija. Ćosić je skrenuo pozornost na, po njemu, najvažniju obvezu države, a to je osiguranje vrhunske obuke, pripremljenosti, selekcije, dobre opreme za hrvatske vojnike koji sudjeluju u mirovnim operacijama. To bi, smatra zastupnik, trebao biti jedan od pravaca rekonstruiranja Ministarstva obrane posebno na planu jačanja infrastrukture koja je važna za obuku i trening u tim operacijama. Ćosić smatra kako bi bilo vrlo korisno kada bi se poligon Hrvatske vojske "Eugen Kvaternik" u Slunju specijalizirao i davao potporu ne samo vojnicima iz Hrvatske, već bi nudio usluge i drugim državama s obzirom da nas razni međunarodni spo-

razumi obvezuju i na zajedničko uspostavljanje misija i preuzimanje odgovornosti viših razina.

Na kraju rasprave državni je tajnik Gordan Bakota pojasnio zastupnicima kako je u odluci o sudjelovanju Hrvatske u misiji u Afganistanu bila predviđena rotacija vojnika, te nije bilo potrebno ponovno uključivanje Sabora u proceduru. S druge strane Odluka o sudjelovanju u misiji u Pakistanu i Indiji nema tu predviđenu mogućnost, te je potrebna podrška Sabora.

Time je zaključena rasprava o Prijedlogu odluke o sudjelovanju pripadnika OS RH u mirovnoj misiji u Indiji i Pakistanu, a glasovat će se naknadno.

H.S.

IZVJEŠĆE O RADU PRAVOBRANITELJICE ZA DJECU ZA 2003. GODINU

Oštrije kazne za zlostavljače djece

Brojni primjeri zlostavljanja djece, sporost pravosuđa, izbjegavanje plaćanja alimentacije i neodgovornost roditelja najveći su problemi u zaštiti djece koje je u tri mjeseca rada u 2003. godini utvrdila pravobraniteljica za djecu. Tijekom rasprave o Izvješću o radu pravobranitelja za djecu kojeg je podnijela pravobraniteljica za djecu Lidija Matijević-Vrsaljko, zastupnici su i sami iznijeli neke primjere zlostavljanja djece dodajući kako već ti primjeri pokazuju da je trebalo osnovati Ured pravobranitelja za djecu. Rasprava je okončana jednoglasnom odlukom zastupnika o prihvaćanju Izvješća o radu pravobranitelja za djecu za 2003. godinu.

O IZVJEŠĆU

U obraćanju zastupnicima, pravobraniteljica za djecu **Ljubica Matijević-Vrsaljko** objasnila je da se Izvješće odnosi na prošlu kalendarsku godinu za vremensko razdoblje od dana stupanja na snagu pravobraniteljice za djecu na tu dužnost 25. rujna 2003. do zaključno 31. prosinca 2003. godine. Dok se uređivao prostor u kojem će djelovati Ured javnost je putem medija obavještavana o osnivanju Ureda, ideji dječjih prava te ulozi i nadležnosti pravobraniteljstva za djecu. Tijekom druge polovice rujna 2003. Ured pravobranitelja za djecu Republike Hrvatske primljen je u članstvo međunarodnog udruženja European Network of Ombud-

persons for Children. U prvom dijelu Izvješća apostrofirana su tri slučaja kršenja prava djece medijski popraćena kroz TV show "Storry Super Nova juniors" koji se emitira na Novoj TV. Emisija je koncepcijski trebala predstavljati natjecanje odnosno audiciju djece u njihovim pjevačkim, plesničkim i scenskim umijećima pred televizijskim auditorijem pod paskom i ocjenom stručnog, umjetničkog i profesionalnog žirija. Međutim, ista se emisija povremeno pretvarala u niz neugodnih i uvredljivih situacija za djecu koja su nastupala u emisiji posebno od strane jednog člana stručnog žirija koji se u toj emisiji rugao djeci, beljio i ismijevao ih, a u jednom je trenutku, kaže, maloljetnoj djevojčici "dobacio broj svoje sobe".

Intervenirao je Ured tj. svim medijima u Hrvatskoj pa i NOVOJ TV upućeno je "Otvoreno pismo pravobraniteljice za djecu" kojom je dana ocjena takvog ponašanja koje predstavlja najgrublje kršenje prava djece. Navedena inicijativa Ureda polučila je rezultate budući da se taj član stručnog žirija u slijedećoj emisiji javno ispričao djeci na svom ponašanju, a primijećeno je da više nije bio nazočan u emisiji i javnosti, kaže pravobraniteljica za djecu.

Dječja su prava, uključujući i privatnost počesto možda i nesvesno ali na najgrublji način zloupotrijebljena putem medija.

Drugi je bio slučaj HIV pozitivne djevojčice "Ele". Slučaj ove djevojčice bio je predmetom nerazumne, neprimjerene i štetne medijske pažnje jer je javnosti objavljeno njezino zdravstveno stanje, obiteljske i druge prilike. Ova je djevojčica tek najminimalnije integrirana među drugom djecom, jer je veoma dvojbena koliko se razred od samo troje učenika može doista smatrati razredom ili se takvim može samo imenovati u formalnom smislu. Budući da je i druga djevojčica istovrsne bolesti udomljena kod iste obitelji, a treba ove školske godine upisati i početi polaziti I. razred iste ove škole u Kutini, dogovoreno je da se navrijeme, već u početku 2004. godine nadležna tijela u Republici Hrvatskoj podsjetu na tu činjenicu radi početka odgovarajućih priprema.

Treći je slučaj dječaka Richarda starog 17 godina, državljanina Kameruna koji je tijekom studenoga liječen u Klinici za dječje bolesti u Zagrebu radi pokušaja samoubojstva. Radi se o djetetu bez roditeljske pratnje koje je pobjeglo iz svoje domovine, a uhićeno na području Ozlja te je prepraćen u Dom za odgoj djece i mladeži u Dugavama u Zagrebu. Budući da je tamo bio potpuno neprilagođen povremeno je zbog svoje crne boje kože doživljavao napade druge djece, a potkraj prošle godine ponovno je počeo

iznositi suicidalne namjere. Malodobni Richard sada je smješten u Dječji dom u Zagrebu gdje mu je dobro, a osoblje s djetetom nema problema. Ovaj je slučaj aktualizirao, kaže, pitanje i problem primjernog i sustavnog zbrinjavanja djece "odvojene od roditelja" iz razloga jer trenutno ili trajno nemaju odgovarajuće roditeljske skrbi, a zatečeni su na području Hrvatske koja nije njihova domovina. Tako je uočen problem smještaja djece (nije primjereno npr. da je Richard smješten u Prihvatnu stanicu Doma za djecu s poremećajima u ponašanju), ali i postavljanja skrbnika koji često ne znaju jezik djeteta i uopće s djetetom – šticenikom ne mogu komunicirati.

Učestala i kontinuirana aktivnost pravobranitelja za djecu usmjerena prema predstavljanju institucije i promicanju dječjih prava u javnosti, vrlo je brzo dovela do velikog broja pismenih poticaja za razmatranje pojedinačnih slučajeva ugroženosti ili povrede prava i interesa djeteta. Otprilike 20 do 25 posto predmeta odnosi se na prijave stranaka koje u sebi sadrže pritužbe na spornost rada sudova i to uglavnom u predmetima koji se odnose na određivanje i naplatu uzdržavanja za malodobnu djecu. U tim predmetima malodobna djeca nisu imala osigurana nikakva privremena sredstva za uzdržavanje bilo putem rješenja o privremenim mjerama radi uzdržavanja od strane suda bilo putem instituta privremenog uzdržavanja za dijete od strane centra za socijalnu skrb. Majke su iskazivale velike poteškoće kod postupka ovrhe jer ni sud ni vjerovnici djece ne mogu biti do te mjere kreativni i maštoviti koliko može biti dužnik koji izbjegava plaćanje uzdržavanja.

U Uredu su uočili i inače čest problem do kojeg dolazi u postupku određivanja uzdržavanja za dijete, a koji se sastoji u razlici, katkad veoma visokoj, između iskazanih službenih primanja i stvarnih imovinskih mogućnosti roditelja obveznika uzdržavanja. U rješavanju ovog problema možda bi bilo dobro promišljati o promjeni za to određene legislative.

Pored tih pritužbi na rad sudova, u najvećem broju slučajeva stranke su pisme-

no iznosile svoje pritužbe na rad nadležnih centara za socijalnu skrb (spornost rada tih centara i neodlučivanje o zahtjevima u zakonom utvrđenim rokovima te nedovoljna senzibiliziranost i nerazumijevanje stručnjaka u centrima za obiteljsku pravnu problematiku u sferi zaštite prava i interesa djece). U odnosu na određeni dio primjedbi stranka u svezi s radom centara za socijalnu skrb iz pribavljenih izvješća proizlazi da su se stručni djelatnici centra doista trudili u svom radu te poduzimali sve moguće mjere obiteljskopravne zaštite djeteta, ali da su roditelji potpuno nerazumno odbijali suradnju, preporuke i pomoć djelatnika socijalne skrbi te je Ured u tim predmetima uočio nužnost osnivanja obiteljskih savjetovališta. U Zagrebu je lako s osnivanjem tih savjetovališta, ali što je s malim sredinama na područjima od posebne državne skrbi i otocima. Kada se jednog dana bude donosila odluka o tome zastupnici bi trebalo o tome voditi računa, naglašava pravobraniteljica za djecu.

Konačno, u praćenju stanja prava djece uočeno je više slučajeva nasilja među djecom (tzv. bullying). Nasilje među djecom odraz je velike količine nasilja u svijetu odraslih, rekla je gospođa Matijević-Vrsaljko. Činjenice o tome vrlo su jasno ukazale da što žurnije valja pristupiti sustavnom rješavanju tog problema, a to je konačno i nakon tragičnih događaja nasilja među djecom početkom 2004. dovelo do izrade Programa aktivnosti za sprječavanje nasilja među djecom i mladima Vlade RH.

RADNA TIJELA

Radna tijela Hrvatskoga sabora razmotrila su i predložila Saboru da prihvati Izvješće.

Odbor za ljudska prava i prava nacionalnih manjina ocjenjuje vrlo važnim djelovanje sudova, centara za socijalnu skrb i drugih tijela koja sudjeluju u obiteljskoj problematici, osobito u oblasti zaštite prava i interesa djece. Stoga Odbor smatra nedopustivim spornost u rješavanju tih pitanja jer se u praksi događa da postupci traju i do pet

godina kroz koje vrijeme nisu donesene niti privremene mjere. Odbor smatra da treba, s obzirom na to da se zbog niza okolnosti često ne provodi ovrha radi osiguranja financijskih sredstava za potrebe djeteta, osigurati mehanizme za rješavanje tog pitanja. Alimentacijski fond može biti izraz dobre volje društva i države u cilju zaštite prava djeteta, ali on ne može biti i način rješavanja problema i otvaranja mogućnosti za izbjegavanje zakonskih obveza roditelja za uzdržavanje djeteta. U reorganizaciji pravosuđa potrebno je povesti računa o tome da budu utemeljeni specijalizirani sudovi ili odjeli koji će se baviti obiteljskom problematikom i zaštitom prava djece, jer upravo ona razvrgavanjem obiteljske zajednice bivaju izvrgnuta rizicima svih vrsta.

Primijećeno je da se resorna ministarstva trebaju više angažirati oko edukacije o pravima, ali o obvezama djece, te da moraju iznaći metode na koji će se način vratiti i zaštititi dostojanstvo profesora i nastavnika. Upozoreno je i na potrebu da se financijskim sredstvima pridonese rješavanju niza problema koji su prisutni u oblasti zaštite prava djece. Na sjednici Odbora čula su se i slijedeća pitanja: u kojoj mjeri su u radu institucije pravobranitelja za djecu uključena i djeca s invaliditetom te da li pravobranitelj za djecu obilazi ustanove u kojima su smještena djeca s posebnim potrebama s obzirom na to da je u posljednje vrijeme bilo nekoliko slučajeva koji zabrinjavaju. Odbor je predložio Saboru da prihvati Izvješće s primjedbama i prijedlozima iznijetim u raspravi.

Glede promicanja dječjih prava u javnosti ukazano je da djeca nisu dovoljno informirana i educirana o svojim pravima - ne znaju da postoji Konvencija o pravima djeteta, ali djeca znaju da imaju pravo na igru, život bez nasilja i dr. čulo se u **Odboru za ravnopravnost spolova**. Istaknuto je da su odnosi u obitelji jedan od osnovnih razloga zašto su djeca nesretna. A "bullying" nasilje među djecom postaje veliki problem kojeg treba sustavno rješavati, jer škole moraju biti mjesta podrške i poticaja, te nadasve sigurna okružja. U prilogu

Izvješća nalaze se dječji literalni i likovni radovi s kojima djeca svojim iskrenim i kreativnim porukama pokazuju da razlikuju: "dobro od zla", «moralno od amoralnoga», "pravedno od nepravednog". Ako dječje poruke pretvorimo u "zahtjeve upućene odraslima" pitanje je što to djeca traže. Traže od roditelja - da ih podržavaju i vole; od nastavnika - da odnos poštovanja postane obostran; od države - da im osigura odrastanje u toleranciji i nenasilju. Za provedbu ovakvih zahtjeva nije potrebno izdvojiti nitiku iz Državnog proračuna.

Iz Izvješća je vidljivo da je u razdoblju na koje se Izvješće odnosi djelovanje Ureda bilo usmjereno na skrb prema djeci, kao prioritetu cijelog društva, te u nastojanjima da se smanji i u konačnici spriječi nasilje među djecom, ocjena je **Odbora za obitelj, mladež i sport**.

RASPRAVA

Nakon što su zastupnici saslušali uvodno izlaganje pravobraniteljice za djecu, riječ je dobila **Ivana Sušec-Trakoštanec** koja je prenijela stajališta Odbora za ljudska prava i prava nacionalnih manjina.

Žalosti pojava grubog kršenja prava djece čak i na televiziji koja bi inače trebala biti promicateljica zaštite ljudskih prava, posebice djece.

Govoreći u ime Kluba zastupnika SDP-a **Milanka Opačić** je konstatala da se iz dosadašnjeg kratkog rada Ureda može ustvrditi puna opravdanost postojanja jedne takve institucije koja se bavi pravima i zaštitom djece. Bitno je, međutim, i to da je u protekle četiri godine Sabor donio brojne zakonodavne izmjene koje su išle u korist veće zaštite djece (povećane su kazne zatvora za one koji zlostavljaju i zanemaruju djecu, uvedene mnoge zaštitne mjere za djecu, ustanovljen potpuno drugačiji način ispitivanja i suđenja na sudovima

za mladež kada je u pitanju zlostavljanje djece itd.). Uz to, date su puno veće ovlasti policiji kod prikupljanja podataka i argumenata o zlostavljanju djece, odnosno te su mjere podignute na razinu onoga što se u Kaznenom zakonu i kaznenom postupku tretira kao mjera za zaštitu od nacionalne ugroze. Lani je zaposleno oko 185 stručnjaka mentalnog zdravlja u osnovnim i srednjim školama, što je još uvijek nedovoljno s obzirom na potrebe za tom vrstom stručnjaka. Kada je u pitanju zaštita djece kod nas je još uvijek prisutan inertan sustav pa oni koji su žrtve nasilja moraju se sami zalagati da bi se sankcionirao zlostavljač. A sustav bi trebao biti usmjeren prvenstveno na to da se što je moguće prije zaštititi žrtva zlostavljanja kako bi i posljedice zlostavljanja bile manje. Ujedno je izrazila nadu da će i sljedećim primjenama Kaznenog zakona biti pooštrene kazne za zlostavljače koji sada mogu dobiti najviše kaznu od 15 godina. Tako će se poslati društvena poruka da je zlostavljane djece neprikladno i da ga kao takvog valja odgovarajuće kazniti. U određenim postupcima, tvrdi zastupnica, obustavljaju se progoni, a nerijetko se zlostavljanje ne prijavljuje, iako je kažnjivo. Navela je primjer djevojčice zlostavljane od devete godine i iako su svi u obitelji to znali, nitko joj nije pomogao. Kada je napunila 18 godina, prijavila je vlastitog oca ali i brata za dugogodišnje zlostavljanje ali tada je bilo prekasno, jer su traume ostavile trajne posljedice, rekla je zastupnica Opačić, te upozorila da ne postoji sustavna edukacija onih koji donose konačnu odluku o tome je li dijete bilo zlostavljano.

Nasilje prema djeci i nasilje nad djecom mora izazvati ne samo pojačanu zabrinutost nego i djelotvornu zaštitu Ureda pravobranitelja za djecu, ali je pritom važna uloga cjelokupne zajednice, a osobito medija, rekla je **Marija Bajt** u ime Kluba zastupnika HDZ-a. Iz Izvješća Ureda vidljivo je da su dječja prava, uključujući i zaštitu privatnosti često možda i nesvjesno ali na najgrublji način zloupotrijebljena putem medija. Temeljem Konvencije o pravima dje-

teta svoj djeci Hrvatske zajamčena su njihova prava, ali, po mišljenju Kluba zastupnika HDZ-a, nije samo cilj zajamčiti djeci sva prava nego da se njihovo kršenje, a time i potreba za zakonskim mjerama svede na najmanje moguću mjeru. Iz Izvješća o radu pravobraniteljica za djecu vidljivo je da je rad Ureda uz osiguranje prostora i stručno ekipiranje bio usmjeren prema skrbi za djecu, kao iskazanom prioritetu Republike Hrvatske u nastojanju da smanji i spriječi nasilje nad i među djecom i zbog toga Klub zastupnika HDZ-a, prima na znanje ovo Izvješće Ureda, zaključila je zastupnica Bajt.

Tijekom rasprave dosta se govorilo o normiranju prava djeteta i zaštite tog prava, ali jako malo, gotovo ništa što je učinjeno u smislu uspostave jednog učinkovitog sustava koji će omogućiti zaštitu djece i ostvarivanje njihovih prava, primijetio je **Pero Kovačević** u ime Kluba zastupnika HSP-a. Klub tek prima na znanje Izvješće u kojem ima, kaže, bitnih i nebitnih, istaknutih ali i neistaknutih problema, ali nije dotaknulo suštinu problema. U Izvješću se npr. previše detaljno opisuje procedura imenovanja zamjenika pravobraniteljica za djecu pa čak navodi da je potrebno da posjeduju vozačku dozvolu. Nas, međutim, više zanima kako se ostvaruju prava djece, podvlači zastupnik Kovačević. Status pravobraniteljica za djecu kod nas je postavljen kao zbir karakteristika različitih svjetskih rješenja i to onih koja se odnose samo na dobar osobni status i položaj pravobraniteljica, zamjenika i ostalih koji rade u Uredu. Zaboravlja se pritom da sve te poslove koji su predviđeni u sklopu Ureda obavljaju razno-razna druga tijela u državi poput Vijeća za djecu, Odjel za djecu i mladež pri Ministarstvu obitelji, branitelja i međugeneracijske solidarnosti, a u okviru tog odjela Odsjek za djecu i Odsjek za mladež. U okviru istog Ministarstva postoji i Odjel za zaštitu djece i obitelji, unutar kojega su još tri pododsjeka i to: Odsjek za obiteljsku pravnu zaštitu, posvojenje i skrbništvo, Odsjek za zaštitu djece bez odgovarajuće roditeljske skrbi i žrtava obiteljskog nasi-

lja te za zaštitu djece s poremećajima u ponašanju. U Ministarstvu zdravstva i socijalne skrbi postoji Odjel za zaštitu djece, obitelji i skrbništva s dva pododsjeka (Odsjek za obiteljsku pravnu zaštitu i Odsjek za zaštitu djece i mladeži s poremećajima u ponašanju). Primijetio je zatim kako Izvješće sadrži mnogobrojne nebitne podatke bez financijskih pokazatelja, opisuje beznačajne događaje o sudjelovanju u radio-emisijama te prisustvovanje skupovima. Zabrinjava, međutim, što u Izvješću jednostavno nema stava o stanju prava i zaštite djece iako se zna da postoje brojni pojedinačni i opći problemi na svim područjima – u predškolskom i osnovnom odgoju, srednjoškolskom obrazovanju, zdravstvu, socijalnoj skrbi itd. Istinski zaštititi djecu i osigurati im ostvarenje svih prava koja im pripadaju nije moguće putem mnogobrojnih tijela koja će dodatno osnivati nova koordinacijska tijela i na kraju biti sama sebi svrha, a sve na teret državnog proračuna, podvukao je zastupnik. Stoga je apelirao na Vladu da razmotri je li baš potrebno toliko institucija koje bi se trebale baviti zaštitom djece, a nikakvi pomaci nisu učinjeni.

Iako se radi o kratkom vremenu djelovanja vidljivo je da je osnivanje Ureda bilo potrebno i da je njegovo osnivanje opravdano, rekla je Ljubica Lalić iznoseći stavove Kluba zastupnika HSS-a. Žalosti pojava grubog kršenja prava djece čak i na Televiziji koja bi inače trebala biti promicatelj zaštite ljudskih prava, posebice djece. S druge strane veseli činjenica da je Ured snagom autoriteta zaustavio pojave izvrgavanja djece poruzi i ismijavanju, a napose povrede njihovog dostojanstva. Iz Izvješća se može iščitati veliki broj pritužbi na sporost sudova i to uglavnom u predmetima koji se odnose na određivanje i naplatu uzdržavanja za maloljetnu djecu. Nedopustivo je tolerirati da u tim predmetima postupci pred sudovima traju 5, 7 i više godina, kaže zastupnica. Predugo samo konstatiramo sporost sudova, a nismo pronašli rješenje za tu temeljnu prepreku u funkcioniranju pravne države. Bilo je pokušaja da se kroz sferu kaznene odgovornosti za izbjegavanje plaćanja

uzdržavanja naplata učini bržom i učinkovitijom, ali će ti pokušaji ostati bezuspješni ponovno zbog sporosti sudova. Nedopustiva sporost budi pesimizam i glede ispunjenja uloge koja im je namijenjena Obiteljskim zakonom čija je primjena već jednom prolongirana. Za Klub je vrlo zabrinjavajuća činjenica sve većeg porasta nasilja među vršnjacima u školama, na ulicama i u društvu općenito. Zaključujući raspravu rekla je da Klub podržava Izvješće uz konstataciju kako je očito da pravobraniteljica za djecu ima svoje mjesto u našem društvu, te da je područje njezinog rada itekako široko.

O stavovima Kluba zastupnika HSLs-a i DC-a zastupnike je izvijestila **Đurđa Adlešić (HSLs)**. Drži kako posebno treba pohvaliti započetu suradnju Ureda pravobraniteljica za djecu s Uredom UNICEF-a u Republici Hrvatskoj te sudjelovanje u projektu UNICEF-a "Za sigurno i poticajno okruženje u školama", a koje se odnosi na javnu kampanju usmjerenu protiv nasilja među djecom, koja traje do danas. U Klubu drže da je ta kampanja trebala biti intenzivnija te da ju je možda trebalo proširiti i u određenim školskim programima. Pozdravlja i započetu suradnju s nevladinim udrugama u Republici Hrvatskoj te dogovornu suradnju s Poliklinikom za zaštitu djece grada Zagreba i udruge "Hrabri telefon". Drži da bi pozornost trebalo obratiti na probleme na koje se ukazuje u Izvješću npr. na propuste iz područja obiteljsko-pravne problematike koji zahtijevaju efikasnije postupanje nadležnih tijela, prije svega, centara za socijalnu skrb. U takvim predmetima svako nepravodobno ili pogrešno postupanje nadležnih tijela dovodi do teških, vrlo često nepopravljivih posljedica za psihički razvoj djece, nastavlja gospođa Adlešić. Posebno, kaže, zbrinjavaju slučajevi nasilja nad djecom koji ukazuju na potrebu sustavnog i žurnog postupanja rješavanju takvih slučajeva, prije svega na preventivnoj, a tek onda na interventnoj razini. Drži da je upravo preventivna razina u tom smislu zatajila. U svezi s promišljanjem daljnjeg rada pravobraniteljica za djecu smatra kako su

korisne ovakve rasprave u Hrvatskom saboru. Jedna od temeljnih uloga pravobranitelja za djecu jeste upoznavanje i savjetovanje djece o načinu ostvarivanja i zaštite njihovih prava i interesa, a napose suradnja s djecom te poticanje djece na izjašnjavanje i uvažavanje njihovog mišljenja.

Usljediла je pojedinačna rasprava u kojoj je **Ivana Sućec-Trakoštanec (HDZ)** podsjetila na činjenicu da djeca pripadaju onoj skupini osoba koje nemaju svoju političku stranku, pravo glasa i nisu vlasnici niti jednog medija. Stoga se od odraslih očekuje da im pomognu u rješavanju problema. Zastupnica podupire ukupnu brigu o djeci kao brigu o obitelji smatrajući da je to nerazdvojivo. Iz traumatizirane obitelji izlazi traumatizirano dijete, a ono u tom krugu traumatizira vjerojatno svoju buduću djecu, pa taj lanac valja koliko je god moguće presjeći u korijenu. Zastupnica naglašava da se treba priključiti onima koji će sve staviti u službu jačanja obitelji u našem društvu, a zajedno sa svima i osobno pomoći djeci koja su zlostavljana. Isto tako smatra da bi trebalo pomoći i nadarenoj djeci kako bi ih se izvuklo iz sivila uravnolovke i sivila zatečenog školskog sustava. Djecu koja su zlostavljana ali i ona koja su izvrsna i nadarena treba potaknuti da budu još bolja, odnosno da kroz sustav školstva i gospodarstva postanu nosioci razvoja našeg društva.

Izvjешće pravobraniteljice za djecu razlikuje se od izvješća koja su zastupnici navikli primati od dužnosnika obveznih da o određenom razdoblju svoga rada informiraju Hrvatski sabor, primijetila je **Ingrid Antičević-Marinović (SDP)**. Za Izvjешće pravobraniteljice za djecu rekla je da ima dušu, i ne politizira, a pravobraniteljica ne govori o vlastitoj afirmaciji kao što to počesto rade političari. U reformi kaznenog zakonodavstva učinjen je veliki pomak u boljoj zaštiti djece maloljetnika kao žrtve nasilja ili bilo kojeg kaznenog djela, a napose kao svjedoka. Uz to, znatno su više kazne glede zaštite obitelji,

prvi put imamo i kazneno djelo nasilja u obitelji, podsjeća zastupnica. No, potrebno je još ići u daljnjoj reformi kaznenog zakona pa je u tom smislu najavila neke prijedloge SDP-e. Zastupnici se posebno važnim čini aktualnost uzdržavanja djece. "Međutim, kakvu mi poruku šaljemo građanima ako se s najviših državnih institucija šalje poruka da žena ostane u kući i bavi se odgojem djeteta. A kada dođe do razvoda onda je logično da najčešće muškarci smatraju kako nisu dužni plaćati ženi uzdržavanje", kaže zastupnica. Naime, kod većine još uvijek prevladava svijest da se uzdržavanje plaća supruzi, a ne djeci pa je u tom smislu važno odgajati i odrasle ljude.

Izvjешće ima dušu i ne politizira, a pravobraniteljica ne govori o vlastitoj afirmaciji kao što počesto rade političari.

Ruža Tomašić (HSP) složila se s mišljenjem svog stranačkog kolege Kovačevića da kod nas postoji puno različitih državnih službi u sklopu ministarstava i drugih javnih ustanova koje se bave istim poslom, a zapravo se vrlo malo toga napravi u zaštiti djece. Sve se te institucije bave djecom kad se problem već javi (zanemarivanje ili zlostavljanje djece), a djeci treba posvetiti puno više pažnje pogotovo u obiteljima u kojima su. U tom smislu kaže, Klub zastupnika HSP-a priprema projekt "Čitajmo s djecom" i uskoro će ga uputiti u saborsku proceduru. Djeca danas sve manje čitaju knjige, a sve se više priklanjaju televiziji i kompjutoru. A poznato je koliko je nasilja u filmovima i kompjutorskim igricama. Upoznala je zastupnike s nekim istraživanjima u Americi koja su pokazala koliko malo djece čita knjige pa su stoga tamo pokrenuli sličan projekt te za to angažirali sportaše, glumce, pjevače i političare. Kanađani su išli i dalje pa su tako osnovne i srednje škole napravile tabele i poslale ih roditeljima

s tim da ovi svaku večer upišu kada čitaju djeci, a kad skupe određeni broj sati obitelj dobiva na poklon jednu knjigu. "Na taj način obitelj bi se malo zblížila i shvatila da se može jednako zabaviti bez televizora i kompjutera, i da se ne ulaže previše vjere u to da država može riješiti probleme koji izviru iz krize u obitelji", zaključila je ova zastupnica.

Zdenka Babić-Petričević (HDZ) prosvjedovala je jer se u izvješću navode imena djece. Pravobraniteljica nema pravo iznositi imena djece, sukladno Konvenciji o pravima djeteta prema kojoj se poštuje djetetova privatnost, pa o tome ubuduće valja voditi računa, rekla je zastupnica. Ako takve odredbe nema u Zakonu o pravobraniteljstvu za djecu, tada Zakon valja dopuniti. "Nemojte me tjerati da to prijavim međunarodnoj instituciji u Strasbourgu. Nemojte više spominjati imena djece jer ona imaju pravo na privatnost, zaključila je zastupnica Babić-Petričević.

Marin Jurjević (SDP) je kritizirao zakonodavstvo prijedlogom da se poštože kazne za osobe koje seksualno zlostavljaju djecu. Nazvavši takve osobe teroristima, rekao je kako bi takve zločine trebalo izjednačiti s ubojstvom, a zlostavljače kazniti s najmanje 15 godina zatvora pa «neka se tamo junake jer i u zatvoru ima silovanja, samo druge vrste». Djeca se ne moraju tući, a da se ne provodi nasilje nad njima. Teror je i neostvarena ambicija roditelja npr. koju roditelj ostvaruje kroz svoje dijete. Iskorištavanje djece u političke svrhe također je jedan od najgorih oblika iskorištavanja djece. "Djeca se ne rađaju državi i političkim strankama niti bilo kojoj vrsti politike, već se rađaju ljudima koji ih trebaju voljeti i onima koji su zaljubljeni" zaključio je zastupnik ali valja voditi računa da djeca ne upadnu u ambijent u kojem će im život biti tragedija.

Time je rasprava okončana, a zastupnici su jednoglasno (sa 101 glasom "za") prihvatili Izvjешće o radu pravobraniteljice za djecu za 2003. godinu.

J.Š.

Izbori, imenovanja i razrješenja

PRIJEDLOG ODLUKE O IMENOVANJU RAVNATELJA I ZAMJENICE RAVNATELJA AGENCIJE ZA ZAŠTITU OSOBNIH PODATAKA

Jednoglasno sa 88 glasova "za" Hrvatski je sabor na prijedlog Vlade Republi-

ke Hrvatske imenovao **Franju Lacka** za ravnatelja, a **Vilenu Gašparović** za

zamjenicu ravnatelja Agencije za zaštitu osobnih podataka.

PRIJEDLOG ODLUKE O IMENOVANJU ČLANA PROGRAMSKOG VIJEĆA HRVATSKE RADIOTELEVIZIJE ZA PREOSTALI DIO MANDATA

Dušan Ljuština jednoglasnom odlukom Sabora na prijedlog Odbora za

informiranje, informatizaciju i medije, imenovan je za člana Programskog vije-

ća Hrvatske radiotelevizije za preostali dio mandata.

PRIJEDLOG ODLUKE O IMENOVANJU ČLANOVA VIJEĆA ZA ELEKTRONIČKE MEDIJE

Na prijedlog Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove za članove Vijeća za elektroničke medije Hrvatski je sabor

jednoglasno imenovao **Irenu Vuksanović** i **Nebojšu Gladovića** na vrijeme od tri godine, **Denisa Peričića** i **Ljubomira**

Stefanovića na vrijeme od četiri godine, te **Juru Ivančića**, **Marka Marića** i **Milivoja Pašićeka** na vrijeme od pet godina.

PRIJEDLOG ODLUKE O IMENOVANJU ČLANOVA NADZORNOG ODBORA HRVATSKOG FONDA ZA PRIVATIZACIJU

Hrvatski sabor jednoglasno je na prijedlog Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove usvojio odluku kojom se imenuju članovi Nadzornog odbora Hrvatskog fonda za privatizaciju. Iz redova zastupni-

ka imenovani su **Perica Bukić**, **Dragica Zgrebec**, **Miroslav Rožić** i **Josip Sudec**. **Zvonko Švedl** i **Jadranko Mijalić** imenovani su iz reda financijskih stručnjaka, dok su članovi Odbora po položaju: **Gor-**

dan Jandroković kao predsjednik Odbora za gospodarstvo, razvoj i obnovu, **Šime Prtenjača** kao predsjednik Odbora za financije i državni proračun, te **Ante Markov** kao predsjednik Odbora za turizam.

PRIJEDLOG ODLUKE O IMENOVANJU ČLANOVA UPRAVNOG ODBORA NACIONALNE ZAKLADE ZA ZNANOST, VISOKO ŠKOLSTVO I TEHNOLOGIJSKI RAZVOJ REPUBLIKE HRVATSKE

Na temelju prijedloga Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove akademik **Zvonko Kusić** imenovan

je jednoglasnom odlukom Hrvatskog sabora za člana Upravnog odbora Nacionalne zaklade za znanost, visoko škol-

stvo i tehnologijski razvoj Republike Hrvatske.

PRIJEDLOG ODLUKE O IMENOVANJU DRŽAVNOG POVJERENSTVA ZA PROCJENU ŠTETA OD ELEMENTARNIH NEPOGODA

Jednoglasnom odlukom Hrvatski je sabor na prijedlog Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove, imenovao sljedeće članove Državnog povjerenstva za procjenu šteta od elementarnih nepogoda:

Niko Rebić kao predsjednik Povjerenstva, a kao članovi **Ivan Drmić**, **Vladimir Pleško**, **Ivo Lončar**, **Ljubo Jurčić**, **Ivan Kolar**, **Dragutin Pukleš**, mr. **Jasminka Deanović** iz Ministarstva financija, prof.

dr. **Dragan Kovačević** iz Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodnog gospodarstva, **Božica Mareković** iz Hrvatske gospodarske komore i **Dragutin Klobučar** iz Croatia osiguranja d.d.

PRIJEDLOG ODLUKE O RAZRJEŠENJU I PRESTANKU MANDATA ČLANOVA ODBORA ZA PODJELU DRŽAVNIH NAGRADA ZA ZNANOST I IMENOVANJU ČLANOVA ODBORA ZA PODJELU DRŽAVNIH NAGRADA ZA ZNANOST IZ REDA ISTAKNUTIH ZNANSTVENIH DJELATNIKA

Hrvatski sabor jednoglasno je prihvatio predloženu odluku Odbora za izbor, imenovanja i upravne poslove. Odlukom se razrješuju prof.dr. **Igor Zanki**, prof.dr. **Tomislav Cvitaš** i prof. dr. **Jasna Franekić-Čolić** kao članovi Odbora za podjelu državnih nagrada za znanost iz reda istaknutih znanstvenih djelatnika. 26. travnja 2004. godine

mandat je prestao sljedećim članovima: akademiku **Radoslavu Katičiću**, prof. dr. **Zvonimiru Laucu**, prof.dr. **Vladimiru Mijkuličiću**, prof.dr. **Vlatku Silobrčiću**, dr. **Katarini Ott**, prof.dr. **Marku Pećini**, prof.dr. **Anti Simoniću**, prof.dr. **Marku Tadiću** i prof.dr. **Mariji Tuk**. Za nove članove Odbora imenovani su: **Petar Selem**, prof.dr.

Ivan Pavić, prof.dr. **Dragica Kozarić-Kovačić**, akademik **Milan Moguš**, akademik **Nenad Kambi**, prof.dr. **Nada Čikeš-Mihelčić**, prof.dr. **Krešimir Pavelić**, prof.dr. **Mario Kovač**, prof.dr. **Josip Baloban**, prof.dr. **Antun Tucak**, prof.dr. **Ljerka Šifler** i prof.dr. **Luka Sopta**.

H.S.

izvješća
HRVATSKOGA
SABORA

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK:
dr. Željko Sabol

OSNIVAČ I IZDAVAČ: Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
REDAKCIJA: Mirjana Kozar, Marija Krakić (zamjenica glavnog i odgovornog urednika), Đurđa Krmpotić, Marta Micek, Jasna Rodić, Hrvoje Sadarić, Jasenka Šarlija, Sanja Šurina i Vjekoslav Žugaj
GRAFIČKI UREDNIK: Branislav Tanasijin
RAČUNALNA OBRADA: Ivo Rada
TAJNICA REDAKCIJE: Gordana Petrović
ADRESA REDAKCIJE: 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6,

tel: 01/4569-722
fax: 01/6303-018
Web: <http://www.sabor.hr>
E-mail: sabor@sabor.hr

POŠTARINA: plaćena u pošti 10000 Zagreb
PRETPLATA NA ŽIRO-RAČUN BR: 2390001-1100016162
Hrvatski sabor, 10000 Zagreb, Trg sv. Marka 6
TISAK: Tiskara Hrvatskoga sabora